

DIGITÁLIS KÜLÖNSZÁM × 2025. JÚNIUS

HAMMER

W O R L D

Káros az egészségre!

SODDOM

MESSA A-Z RUNNING WILD
THE HAUNTED HELHEIM GRUESOME
VICIOUS RUMORS DEATH SS

BEHÖLDER – PAGAN ALTAR – SIJJIN – THE GREAT OLD ONES

A BROADWAY EVENT BEMUTATJA

MACHINE HEAD

SPECIAL GUEST:

**FEAR
FACTORY**

2025. JÚLIUS 24.
BARBA NEGRA

BROADWAY.HU

Rock 1

HAVI METAL

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

Ültem a zseniálisan összerakott és előadott Iron Maiden bulin, néztem a csapatot és azon gondolkodtam, amin már sokszor az elmúlt időszakban, hogy vajon milyen lehet rocksztráként megöregedni? A fiatal olvasóink még nem érzik ezt, de mi átlagemberek, rajongók, akik többé-kevésbé a kedvenc zenekaraink korosztályába tartozunk, az ötvenes-hatvanas, netán már a hetvenes éveinket tapasztaljuk, így vagy úgy, de tapasztaljuk magunkon a gyorsan múló időt.

Vajon mit érezhetnek és gondolhatnak azok a nagy sztárok, akik az egész életüket a színpadon töltötték? Akiknek a rivaldafény ad erőt, akiket a közönség látványa és szeretete éltet? Meg tudnak-e birkózni a tudattal, hogy közeledik az utolsó fellépés, meg tudnak-e békélni a gondolattal, hogy a testük már nem a régi, adott esetben nem bírja már úgy a strapát, mint 30 vagy pláne 50 évvel ezelőtt? Mert amúgy vannak olyanok, akiken látható módon szinte egyáltalán nem fog az idő vasfoga, de akadnak, akik részben vagy teljesen összeszakadtak már.

Az Iron Maiden tagjai például brutál módon egyben vannak. Bruce Dickinson úgy szántotta a színpadot két órán át, mint 1982-ben. Futott, lépcsőt mászott, zászlót lengetett és közben frenetikus módon énekelt. Róla, mondjuk tudjuk, hogy egy hiperaktív személyiség, aki sem az agyát, sem a testét nem képes leállítani. Profi kardvívó, repülőgép-pilóta (saját légitársasággal), miközben könyveket és dalokat ír, a Maiden mellett színpadon is turnézik, előadásokat tart. Vagy ott van a focifanatikus Steve, aki, erre mérget veszek, minden nap rúgja a bőrt a haverokkal és hiába van Iron Maiden sör, nem vedeli napi szinten, pedig rendes brit állampolgárként bizonyára nem veti meg ezt a nedűt.

Viszont vannak olyanok, akik egész életükben ütöték magukat és még a vége felé sem ismerték fel, hogy ezzel mennyit ártnak. Vegyük csak Ozzyt, aki jelenleg tényleg a legeslegutolsó fellépésére készül, minden valószínűség szerint gerincmeregítőtől és tolókcsi-ban „lép” majd színpadra. Ő, saját bevallása szerint

komplett évtizedekre nem emlékszik, mert azokat alkohol- és drogmámorban töltötte, az utolsó pillanatig kiszípolozta a saját testét. Vagy Don Dokken, aki whiskey-n és cigin élt sok-sok évtizeden át és most kövér és hangtalan öregemberként tyúklépésben toporog a színpadon és lényegében meleg levegőt lehel a mikrofonba.

És persze vannak, akik mindent megpróbáltak, hogy bírják a gyűrődést, az élet mégsem bánt velük kesztyűs kézzel. Bon Jovi például, aki imádja a színpadot, fitt és fiatalos, de énekelni már nem képes. És mindent megpróbált, hogy visszanyerje a hangját, lényegében sikertelenül. Hasonló, bár nem annyira drámai a helyzet Paul Stanley, a Kiss legendás frontembere esetében, aki testileg nagyon rendben van (bár neki sem volt könnyű ezt az állapotot fenntartani, hiszen átesett egy csípőprotézis-műtéten), de a hangja már csak árnyéka a korábbi önmagának.

És nem gondolom, hogy mindezt kompenzálhatja bármilyen vagyoni. Lehet bármennyi pénz, ha valami olyasmire vágysz, valami olyasmi tart életben, aminek a megvalósítására már nem vagy képes.

És egy pillanatra mindezt vetítsük a magyar színtér szereplőire. Itt, ahol kicsi a „piac”, ahol nem lehet igazán hátradőlni és a múlt sikereiből táplálkozni (főleg anyagilag nem), ahol jobbára megélhetési zenélés van, különösen nehéz lehet fenntartani a belső harmóniát, elégedettnek lenni az elért eredményekkel, megbirkózni azzal, hogy a nagy tömegek (ha voltak egyáltalán) már másért rajonganak. Ha valaki a lelkében művészként él, felfokozott érzelmekkel éli meg a mindennapokat, bizonyára nem könnyű mindezt megémesztetni.

Csak remélni tudom, hogy minél több nagy kedvencünk sikeresen küzd meg a testével és a gondolataival, és aki teheti, az utolsó pillanatig aktív marad, hogy nekünk rajongóknak elhozza az állandóság érzését és minél több örömet okozzon, hogy ő maga is békében, elégedetten töltsen a – remélhetőleg minél több – hátulévő esztendő. **HW**

Cselótei László

vezető szerkesztő

laszlo.cselotei@hammerworld.hu

**"AZT AKARTAM, HOGY ÚGY
SZÓLJON A CUCC, MINT
A NYOLCVANAS ÉVEKBEN,
MINT A RÉGI VENOM, KISS,
MEG AZ ILYEN BANDÁK
ANYAGAINÁL."**

SODOM / 14

**DIGITÁLIS
KÜLÖNSZAMAINKAT
MEGTALÁLOD
A HONLAPON ÉS A LAPTAPÍR
ALKALMAZÁSBAN!**

TARTALOM

A-Z	66
BEHÖLDER	44
DEATH SS	70
GRUESOME	64
HELHEIM	46
MESSA	10
PAGAN ALTAR	52
RUNNING WILD	48
SIJJIN	74
SODOM	14
THE GREAT OLD ONES	76
THE HAUNTED	6
VICIOUS RUMORS	79
ÉLŐ FÉM	55
HANGPRÓBA	20
KLASSZIKUS!	82
KONCERTMENÜ	84
SOKKOLÓ KORONGOK / EXTRA	21

HAMMER

ROCKZENEI MAGAZIN METAL & HARD ROCK 1986 óta – Alapítók: Cselótei László és Lénárd László (†2022) – Kiadó: Hammerworld Media Entertainment, 1114 Budapest, Fadrusz u. 12., +36 30 952 3550 – Felelős kiadó: Cselótei László – Örökös, tiszteletbeli főszerkesztő: Lénárd László – Vezető szerkesztő: Cselótei László laszlo.cselotei@hammerworld.hu – Szerkesztők: Posta János janos.posta@hammerworld.hu, Pintér Miklós miklos.pinter@hammerworld.hu, Zubor Olly (online) zubor.olly@hammerworld.hu – Tervezőszerkesztő: Posta János – Munkatársak: Gáti Viktor, Gyuricza Ferenc, Gyuricza Tamás Marcell, Kánya Ferenc, Kiss Daniella, Kiss Gábor, Milán Péter, Schmidt Péter, Szénégető Richárd, Uzseka Norbert – Fotók: kiadói archívumok – Sales és marketing: Hammerworld Media Entertainment – Hirdetésfelvétel: hirdetes@hammerworld.hu – Irodavezető: Kacsurné Szarka Bianka – Levélcím: Hammerworld, 1114 Budapest, Fadrusz u. 12. E-mail: info@hammerworld.hu – Terjesztés: www.hammerworld.hu és www.laptapir.hu

Copyright: A HammerWorld szókép és embléma a Hammerworld Media Entertainment bejegyzett védjegye. A szókép és embléma, valamint az újságban található minden szöveg, grafika és képanyag felhasználásához a Hammerworld Media Entertainment előzetes, írásbeli engedélyre van szükség.

HU ISSN 1589-4088

GUNS N' ROSES

BECAUSE WHAT YOU WANT & WHAT YOU GET
ARE TWO COMPLETELY DIFFERENT THINGS

WITH SPECIAL GUEST

JÚLIUS 15.
PUSKÁS ARÉNA
BUDAPEST

JEGYEK: LIVENATION.HU

LIVE NATION

MAXIMUMRA TEKERT AGRESSZIÓ

Nyolcévnyi szünet után jelentkezett új dalokkal a thrash, a melodeath és a groove metal színtér határvonalán egyensúlyozó svéd The Haunted. A Songs of Last Resort címet kapott kiadvány a zenekar tizedik stúdióalbuma, amelynek dalai a háborúról, a halálról és a társadalmi problémákról szólnak. Gyuricza Tamás Marcell többek közt ennek okairól is kérdezte Marco Aro énekest, amikor felhívta őt stockholmi otthonában.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL • FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Nem hagyhatjuk szó nélkül azon tényt, hogy a The Haunted legutóbbi albuma, a *Strength in Numbers* óta nyolc év telt el, ami egy zenekar életében nagyon hosszú idő. Mivel tudod megmagyarázni, hogy ennyit vártatok?

„Valóban elég régóta nem jelentkeztünk új dalokkal, aminek több oka is van. Az egyik legfontosabb talán az, hogy nem ugyanabban a városban lakunk, sőt, nem is ugyanabban az országban élünk mindannyian. Emiatt nem tudunk minden héten próbálni, vagy akár csak összeülni, hogy beszélgessünk a zenéről, dalokról, vagy bármiről, ami eszünkbe jut. A The Haunted ezért csak akkor eleven zenekar, amikor koncertjei vannak. Ilyenkor persze mindig arra lyukadunk ki, hogy kellene egy új albumot csinálni, és ez mindannyiunkat fel is villanyoz, de aztán többnyire semmi nem lesz belőle. Ezúttal az

is nehezítette a helyzetet, hogy jött a pandémia és a karanténhelyzet, szóval most tényleg minden ellenünk dolgozott. A fordulópontot az elmúlt év hozta. Meghívást kaptunk a Sweden Rock fesztiválra, s ott döntöttük el, hogy ezúttal valóban csinálunk egy új albumot, ami el is készült. Igen, valóban közel nyolc év kellett, hogy nekiálljunk, de mentségünkre legyen mondván, most tényleg nehezített terepen dolgoztunk, ezúttal valóban belekötött az élet a tervekbe.”

A The Songs of Last Resort a tizedik The Haunted-album, de ugyanazt az intenzitást hozza, mint ami a korai időszakokra volt jellemző. Az ötvenes éveikben járó emberek vagytok, honnan ez az elsőpró energia?

„Ne is mondd, én például 53 vagyok már. (nevet) Persze, ez a fajta energia mindig ott volt a The Haunted zenéjében, most viszont még tudatosabban

„RENGETEG OLYAN ZENEKAR VAN, AKIK AHOGY ÖREGSZENEK, ELKEZDENEK BIZTONSÁGI JÁTÉKOT JÁTSZANI. NOS, A THE HAUNTED NEM ILYEN.”

rágyúrtunk erre az agresszív alaphangulatra. Amikor leültünk, hogy átbeszéljük egymással az elképzeléseinket, azt is eldöntöttük, hogy most tényleg nagyon agresszív dalokkal jövünk ki. Ez tehát már a tervezés időszakában eldőlt, és a zeneszerzőink, Jensen (*Patrick Jensen, gitáros*), Ola (*Englund, gitáros*) és Jonas (*Björler, basszusgitáros*) ennek megfelelően kezdték írni a dalokat. Nagyon gyorsan haladtak, úgy néz ki, hogy ez még mindig megy nekünk. (*nevet*) Rengeteg olyan zenekar van, akik ahogy öregszenek, elkezdenek biztonsági játékot játszani. Van egy pont, amit nem lépnek át, mert biztosra akarnak menni. Nos, a The Haunted nem ilyen, mi nem akartunk megmaradni a komfortzónánkon belül, hiszen éppen az említett nyolc év miatt rengeteg hatás ért bennünket, és amúgy is nagyon sok változáson estünk át, amióta 1996-ban megalakultunk. Azt gondolom, ezúttal sikerült alaposan felpörgetnünk magunkat. Amit a The Songs of Last Resort albumon hallasz, az továbbra is szintisza The Haunted, csak most feltekertük maximumra az agressziót.”

A zenekarnak az agresszió mellett van egy még egy izgalmas védjegye, a dalaitokat telepakoljátok betétekkel, elszállós részekkel, különböző hangszínekkel. Az új dalok megírásakor ezeket is tudatosan használtátok?

„Van köztünk egy megállapodás: amit nem tudunk eljátszani élőben, azt nem tesszük fel az albumra sem. Ez olyan alapelv, amihez mindig ragaszkodtunk. Szóval, ezeket a hangulati elemeket mindig tudatosan rakjuk bele a dalokba, de a fentiek figyelembe vételével. Most is próbálkoztunk velük, hogy érdekesebbé, izgalmasabbá tegyük a zenénket, de csak olyan technológiát alkalmaztunk, amit a színpadon is tudunk használni.”

Hány dal készült az új albumhoz?

„Ha jól emlékszem, tizenhét dalból készítettünk demót, ebből tizennégyet vettünk fel, s aztán tizenkettő került fel az albumra. Tudod, szükség van plusz dalokra, mert Japán mindig többet akar eggyel, szóval az egyik plusz dalt az ottani kiadáshoz adjuk. A többi talán kislemezeken jut majd el a közönséghez, de vannak a tarsolyunkban további dalok is, amik a nyolc év alatt születtek, csak azokat még nem jelentettük meg sehol.”

Említetted, hogy ezúttal Jensen, Ola és Jonas is aktívak voltak a zeneszerzés terén. Ez mindig így volt?

„Nem, az előző albumot Ola szinte egyedül írta. Rengeteg jó ötlete volt, és hagytuk, hogy azt csinálja, amit szeretett volna. Ráadásul Jonast akkor inkább az At The Gates ügyei kötötték le, ezért jól is jött, hogy Ola magára vállalta a dalszerzés feladatát. A még eggyel korábbi albumot, az Exit Woundsot viszont abszolút közösen raktuk össze, hiszen az volt a jelenlegi felállásunk első nagylemeze. Most négyen dolgoztunk a dalokon, akiket említettél, illetve jómagam. A dalszövegeket Ola, Jensen és én írtuk, közösen.

Tudod, olyan ez, mint a főzés. Ha egy szakács főzi a levest, akkor csak az ő szájíze szerint készül az étel. Ha három szakács dolgozik rajta, akkor mindegyik próbálja a saját ízlése szerint fűszerezni. Az új albumnál jelen volt mindhárom szakácsunk, bár a legtöbbet Jensen és Ola dolgozott a dalokon. Az alapízeket tehát ők adták hozzá, Jonas pedig a végén szórt rá egy kis aranyat, hogy még finomabb legyen.”

Az albumon mindenki nagyszerű teljesítményt nyújt, de az ének különösen jól sikerült. Van ennek köze ahhoz, hogy új énekproducerrel, a Soilwork és The Night Flight Orchestra frontembereként ismert Björn Striddel dolgoztál?

„Igen, szerintem Björn munkája nagyon sokat tett hozzá a dalokhoz. Mi ketten régóta jó barátok vagyunk már, legalább 15-20 éve. Korábban is dolgoztunk együtt, de aztán Björn elköltözött, jelenleg 12 órányi távolságra él Stockholmtól. Eleinte próbáltuk tartani a kapcsolatot, hogy továbbra is dolgozhassunk együtt, de nem igazán ment, emiatt egy másik énekproducert kellett keresnem. Az új album stúdiómunkái előtt úgy döntöttünk, hogy ismét felvesszük a kapcsolatot vele.

Tudod, ő valódi énekes, aki azt is tudja, hogyan kell helyesen képezni hangokat. A légzéstechnikával is tisztában van, és még egy csomó olyan dologgal, ami szükséges ahhoz, hogy a legjobbat hozd ki magadból. S van még egy további jó tulajdonsága, nem hagyja, hogy ellustuljak. Tudod, hajlamos vagyok arra, hogy egy idő után feladjak dolgokat. Úgy vagyok vele, hogy ugyan nem tökéletes, de talán jó lesz ez így is. Az énekvételeknél is ezt akartam csinálni, de egyszerűen nem engedte. Tolt előre, megkövetelte, hogy újra és újra nekifussak, egészen addig, amíg ő is azt nem látta, hogy tökéletes munkát végeztem. Folyamatosan inspirált, és nem engedte, hogy otthagyjam félkészben a munkát. Azt hiszem, ennek az eredményét hallod a dalokon.”

Ahogy a The Haunted-nagylemezeknek általában, úgy az új albumnak is egyszerű, de hatásos borítója van. Konceptió nálatok ez a fajta artwork?

„Igen. Van egy barátunk, Andreas Pettersson a neve. Főleg marketinggel foglalkozik, de nagyon ügyes grafikus és elég örült fickó is. Általában vele dolgozunk, már az első album designját is ő készítette, majd többek közt a Made Me Do It, a One Kill Wonder borítóját, és az utóbbi két album teljes artworkjét is neki köszönhetjük. Általában szabad kezét adunk neki. Meghallgatja az albumot, majd kitalál hozzá valamit. Az új album borítójához egy kilótt rakétát álmódott meg. Ha jobban megnézed, ez egy fordított keresztire hasonlít. Ez is Andreas javaslata volt, általában ilyesmi ötletekkel jön elő, és nem csak magával a borítóval, hanem egy teljes koncepcióval, egy teljes történettel. Van, hogy be kell húznunk nála a féket, mert nagyon is elengedi a fantáziáját. Nézd csak meg a Made Me Do It album artworkjét, s láthatod, hogy mit eredményez, ha hagyjuk, hogy

azt csináljon, amit akar. *(nevet)* Annak az albumnak a grafikája miatt rengeteg panaszt kaptunk, szóval megtanultuk, hogy felügyelnünk kell Andreas munkáit. *(nevet)* Azóta az van, hogy egy-egy albumhoz több vázlatot is készít, s mi azokból választunk. Ezúttal ez a grafika állt a legközelebb mindenki ízléséhez, nem volt nehéz mellette dönteni. Csak reméljük, hogy emiatt nem lesz hiszti."

Az album címe The Songs of Last Resort, maguk a dalok pedig háborúról, halálról és társadalmi problémákról szólnak. Ennyire borúsan látjátok a világot, amiben élünk?

„Mindenképpen. Nem volt kimondott koncepciónk erről, de így alakult. Ahogy elkezdtünk dolgozni a szövegeken, elég hamar kiderült, hogy mindannyian ugyanarról írunk. Hogy milyen szar világban élünk jelenleg. Nem vagyunk, nem is voltunk, és soha nem is leszünk politikus zenekar, de azt nem tudjuk figyelmen kívül hagyni, ami körülöttünk zajlik."

Mi, magyarok mindig úgy tekintettünk Svédországra, mint egy gazdag, demokratikus és szabad államra, a jóléti társadalom mintaképe. Nálatok mi a legégetőbb társadalmi probléma?

„Minden országnak van valami problémája, ettől Svédország sem mentes. Nálunk nagyon sok bandaháború van, az emberek egymást ölik azért, hogy Gucci sapkákat, vagy ahhoz hasonló divatos cuccokat szerezzenek. De vannak más bajok is, mint a szegregáció. Minden menekültet egy helyre telepítenek, ezért ott romlik a közbiztonság. Ha nem ott élsz, akkor számodra persze nem okoz problémát, legfeljebb a hírekből szerzel róla tudomást. Ha azonban ott van az otthonod, akkor a saját bőrödnön érzed, hogy milyen egy ilyen közegben élni. A menekültek megjelenése, a bandaháborúk vagy a szociális problémák miatt a szélsőjobbos eszmék is egyre inkább teret nyernek maguknak. Van egy régi náci párt, ami kihasználja ezt a helyzetet, jelenleg ők a második legerősebb politikai erő Svédországban."

Azt énekeled a címadó dalban: „They say spring is on its way”. Ezek szerint látsz kiutat a problémákból?

„Igen. Mivel ez a helyzet, ami most van, nem tarthat örökké. Tudod, hogy honnan jött az album címe? Angliának van négy nukleáris tengeralattjárója, amik a világ körül járőröznek. Ha a britek új miniszterelnököt választanak, akkor neki az lesz az első feladata, hogy megírjon négy ugyanolyan szövegű levelet, amit ezeknek a tengeralattjáróknak a parancsnokai kapnak meg. Ezekben a levelekben utasításokat fogalmaz meg a katonáknak a miniszterelnök arra az esetre, ha netán valaki megtámadná Angliát, a kormányuk elbukna. Ha ilyen történne, a parancsnokoknak ki kellene bontaniuk a leveleket, és az abban foglaltak szerint kellene cselekedniük. Innen vettük a címet."

A The Haunted svéd zenekar, te viszont finn nemzetiségű vagy. Úgy hallottam, a svédek és finnek annyira nem kedvelik egymást. Okozott ez bármi problémát is a zenekaron belül?

„Nem, ez nem egészen így van. Ez inkább amolyan szeretem-utálok kapcsolat, ami megvan a svédek és a norvégok között is. Az eredete egészen a vikingek koráig vezethető vissza. A svédek mindig ugratták a norvégokat, azok meg próbáltak visszavágni. Ezekből jó viccek születtek, amiket olykor még ma is hallhatsz. A finnek pedig azt gondolják, hogy a svédek csak beszari picsák. Az északi nemzetek között ezek csupán baráti beszólogatások, egyáltalán nem kell komolyan venni. A finnek mások, mint a svédek, norvégok vagy dánok. Nekünk egészen más a nyelvünk, mint nekik, ezért egy kicsit mindig kíváncsi vagyok a tekin- tettek bennünket, de a testvériség érzése azért ott van közöttünk, hiszen régen mindannyian egy törzshöz tartoztunk."

2003-ban valóban azért léptél ki a zenekarból, hogy több időt tölthess a családdal, vagy az csak fedősztori volt?

„Nem volt fedősztori, felerészben valóban ez volt az oka. A másik fő indoka pedig abból adódott, hogy túlságosan élveztem a rock and roll életet. Túl sokat drogoztam és ittam, s eljutottam arra a pontra, hogy a viselkedésem miatt majdnem elvesztettem a családom, de attól sem álltam távol, hogy azzal az életstílussal ki is nyírjam magam. Akkoriban három szerelmem volt: a zene, a családom és a drogok. Ezek egyike nemcsak azért tett meg mindent, hogy a másik kettőt elvegye tőlem, de ténylegesen meg is akart ölni. Amikor erre rádöbbsentem, úgy döntöttem, hogy azonnal megálljt kell parancsolnom, de azt csak úgy tudtam megtenni, ha otthagytam a zenekart."

Ma már nincs ilyen problémád?

„Nem, egyáltalán nem drogozom már. Néha, alkalmanként ugyan iszom, de droghoz már nem nyúlok. Egy ideig az alkoholt is teljesen száműztem az életemből, három-négy évig egyáltalán nem ittam, hiszen az volt az egyik oka annak, hogy a droghoz nyúltam. Ha ugyanis részeg voltam, elővettem a telefonomat, és elkezdtem hívogatni azokat az embereket, akikről tudtam, hogy drogot árulnak. Azért, hogy teljesen le tudjak állni, otthagytam a zenekart, eladtuk a házunkat, valamint el is költöztünk a régi lakóhelyünkről. Addig városi környezetben éltünk, ma viszont már a természethez közel, egy erdőben."

Csak neked voltak ilyen problémáid, vagy a zenekarból másoknak is meg kellett küzdeniük ezzel?

„Csak nekem. A többiek mindig teljesen tiszták voltak."

Milyen a viszonyod azokhoz az albumokhoz, amelyeket 2003 és 2012 között Peter Dolving énekével vett fel a zenekar?

„Semmi bajom nincs velük. Amikor otthagytam a zenekart, egy ideig zenét sem hallgattam. Ezeket az albumokat tehát már azután ismertem meg, hogy visszajöttem. Szerintem Peterrel is nagyon jó dalokat készítettetek a többiek. Néhányat meg is tartottunk a koncertprogramban. Nem túl sokat, de nem azért, mert nem tudnám azokat elénekelni, csupán nem akarom. Van közöttük között egyfajta kölcsönös elismerés. Nem vagyunk barátok, de tiszteljük és becsüljük egymást."

A 2013-as újjáalakulás óta stabil a felállás, azóta nem történt tagcsere. Ennyire együtt van most a zenekar?

„Igen, most teljesen más a helyzet, mint régen volt. Amikor először beszéltem a zenekarba, 1999-ben, két koncert után Adrian (*Erlandsson, dobos*) közölte, hogy lelép. Elment a Cradle Of Filthtel turnézni. Most már nincs ilyen. Amikor 2013-ban négyen, Jensen, Jonas, Adrian és én elhatároztuk, hogy újrakezdjük, majd ötödik tagnak bevettük Olát, azt is megbeszéltük, hogy teljesen új alapokra helyezzük a zenekar működését. Ennek köszönhetően ma már azt mondhatom, hogy a négy legjobb és legközelebbi barátommal járom a világot.

Amióta újrakezdtek, egyetlen veszekedés vagy komoly vita nem volt köztünk. Van már annyi tapasztalatunk, hogy tudjuk kezelni az esetleges nézetkülönbségeket. Tudjuk, hogy mikor kell engedni a másiknak, vagy mikor kell hagyni, hogy az ő elképzelései érvényesüljenek. A turnék közötti időszakban, amikor nem koncertezünk, nem vagyunk úton, nem is zavarjuk egymást. Nem járunk össze, nem telefonálgatunk, nem megyünk a másik idegeire. Hagyjuk, hogy mindenki élje az életet. Szerintem az is jót tesz a barátságunknak, hogy nem vagyunk állandóan összezárva. Van egy WhatsApp csoportunk, azon tartjuk egymással a kapcsolatot. Ha most felhívnám mondjuk Adriant, szerintem nem is venné fel, csak rám írna, hogy mit akarok.”

Attól sem félték, hogy Jensent végleg elviszi a The Halo Effect, ahol állandó turnégitárosként szerepel?

„Nem hiszem, hogy ilyesmi megtörténne, de azt sem gondolnám problémának, ha a The Halo Effect bevenné állandó tagnak. Nézd, Jonasnak és Adriannek ott van az At The Gates. Nekem a Resistance, de Olának is volt egy saját zenekara, mégis tudtunk együttműködni. Van egy naptárunk, ahova mindannyian beírjuk, hogy kinek mikor van elfoglaltsága, és aszerint mozgunk. Ha Jensen beakarna lépni a The Halo Effectbe, minden probléma nélkül megtehetné, hiszen már nem turnézunk folyamatosan. Manapság inkább már a minőségre hajtunk a mennyiség helyett. Mindannyiunknak megvan a maga élete, munkahely, család, számlák, amivel foglalkoznunk kell.

A The Haunted azért létezik, mert jól érezzük magunkat. Ha kapunk egy ajánlatot egy fesztiválra, vagy bármilyen más fellépésre, akkor megnézzük, hogy el tudjuk-e fogadni. Ha igen, akkor szívesen megyünk, ha nem, akkor sincs baj. Már nincs rajtunk kényszer, már nem 25 évesek vagyunk, akiknek minden alkalmat meg kellett ragadniuk. Óriási szabadságot jelent, hogy tudunk válogatni az ajánlatok között. Ha Jensen belépne a The Halo Effectbe, annak csak örülnénk, hiszen kiváló zenész, aki megérdemli az elismerést. Ha elmegy velük egy két-három hónapos világturnéra, akkor nincs semmi baj. Semmi nehezeletet nem mutatnánk, és nem is éreznénk emiatt.”

Az új album megjelenése miatt sem terveztek hosszabb turnét?

„Őszintén szólva, nem tudom. Ahogy mondtam, mindenkinek van valami dolga. Ha jön egy ajánlat, és mind úgy érezzük, hogy van értelme, akkor talán belevágnánk. De olyan hosszú turnét, mint amilyeneket régen csináltunk, már biztosan nem vállalnánk. Talán egy-két hetet Európában, s ahhoz hasonlóan Amerikában. Ez a maximum.” **HW**

100% OSZTVA NÉGGYEL

The Spin címmel jelent meg az olasz Messa negyedik albuma. Amellett, hogy a csapat egy minden eddiginél izgalmasabb és jobb anyagot pakolt le vele az asztalra, még az áprilisi Hangpróbát is megnyerték. Sarával, a banda énekesnőjével, illetve a basszusgitáros Marcóval beszélgettünk.

SZÖVEG: KISS GÁBOR • FOTÓ: KIADÓI ARCHIVUM

Hogy vagytok?

Sara: „Igazság szerint kicsit beteg vagyok. Norvégiában játszottunk múlt héten, és baromi hideg volt. Mindenki sálakba burkolózott, próbáltunk minél jobban betakarózni, de úgy tűnik, kaptam egy kis szelet, ami betett. De azért nem vészes a dolog.”

Remélem, nincsenek mostanában lekötött koncertjeitek.

Sara: „Szerencsére nincsenek! Szóval lehetne sokkal rosszabb is a helyzet, ha mondjuk ezen a héten is játszanánk. Az első koncertünk csak tíz nap múlva lesz, úgyhogy addigra teljesen rendbe tudok jönni.”

Beszéljünk akkor az új lemezről. Hadd áruljam el, hogy a The Spin áprilisban megnyerte nálunk A hónap lemeze címet. Máshol hogy fogadták?

Sara: „Eddig fantasztikus volt a fogadtatás. Nagyon örülünk neki, mert sosem lehet tudni előre,

mire számíthat az ember. Főleg azért, mert minden Messa-album egy kicsit... vagyis inkább nagyon más. Mindegyik önálló világ, tudod? Szóval sosem lehet kiszámítani, hogy egyáltalán tetszeni fog-e az embereknek. Szerintem az építő jellegű kritika nagyon hasznos tud lenni, mert néha kell egy külső nézőpont, hogy észrevedd azt, amit te belülről már nem látsz. De összességében eddig nagyon pozitívak voltak a visszajelzések, és ennek tényleg nagyon örülünk. Mi is elégedettek vagyunk az eredménnyel, az egész lemezzel.”

Amikor nekikezdtetek egy új lemez megírásának, van valamilyen konkrét, előzetes terv, hogy milyen anyagot szeretnétek, vagy inkább csak hagyjátok, hogy maguktól alakuljanak a témák?

Sara: „Nincs egy kőbe véssett módszerünk, de általában Marco vagy Alberto szokott előállni egy riffel vagy valamilyen ötlettel, amit felvesznek, majd hozzák a próbára, és onnantól együtt dolgozunk

rajta tovább. Ez a szokásos menet. Most viszont volt egy kivétel – a Void Meridian, ami a The Spin első dala. Annál én voltam az, aki egy demót hozott a többieknek. Ilyen eddig még sosem történt. Az elején csak egy ötlet volt, orgonával és énekkel, aztán együtt dolgoztuk ki a végső változatot, ami lemezre is került. Általában tehát van egy alapötlet valamelyiküinktől, és aztán együtt alakítjuk, formáljuk tovább. Nagyon sok időt töltünk azzal, hogy hangszereljünk, kicsit itt-ott módosítsunk, és addig variáljuk a dalt, amíg tényleg 110%-osan elégedettek nem vagyunk vele. Elég válogatóság vagyunk, szóval a dalszerzés, a hangszerelés és a felvétel is elég sok időbe telik. Olyan ez, mintha egy szobrot faragnál – elveszel innen, hozzáadsz ott, és lassan kialakul a végső forma.”

Szóval ez azt jelenti, hogy többnyire a srácok írják a zenét, és te vagy felelős a dallamokért meg a szövegekért?

Sara: „Igen, általában így működik a dolog, de mindenkinek van beleszólása a zenébe is. Néha emiatt vitázunk is, de inkább építő jellegű nézeteltérések ezek. Nem mindig gondolkodunk ugyanúgy, és szerintem pont ez az, ami sokszor magasabb szintre emeli a dalokat. Olyasmi, amit én betennék egy dalba, Albertónak például sosem jutna eszébe, és fordítva. Ez pedig segít abban, hogy sokszínű legyen a zenénk; egy olyan dinamika, ami szerintem nagyon izgalmas.”

Marco: „Általában Alberto és én vagyunk azok, akik először előállunk ötletekkel vagy riffekkel, néha akár egy teljes dallal is. Aztán megosztjuk ezeket a többiekkel, de úgy, hogy tudatában vagyunk annak, hogy ami a zenekar neve alatt megjelenik, az mindannyiunké. Ami a Messa tagjaitól származik, az a Messa közös tulajdona.”

Sara: „Igen, mindent megosztunk. Ha százalékosan kéne kifejezni, akkor a végeredmény mindig 100% osztva négyvel. Mindenben.”

Amikor először hallottam a zenéteket, meglepett, hogy olaszok vagytok, mert ilyesféle muzsikát inkább Skandináviából vagy az Egyesült Királyságból várna az ember. Milyen zenéket hallgattok? Mesélnétek egy kicsit a banda háttéréről?

Sara: „Nagyon lelkes zenehallgatók vagyunk. Természetesen mind a négyünknek más a zenei ízlése, de ugyanakkor van egy csomó közös pont is. Nagyon sokféle dolgot hallgatunk, a black metaltól kezdve egészen a popzenéig. Számomra az a lényeg, hogy megérintsen a zene. Teljesen mindegy, hogy az Mayhem, Bathory vagy Madonna. Ha egy dal vagy egy album mond nekem valamit, és érzelmileg hat rám, akkor nekem az már elég. Inkább ezt keresem a zenében, mintsem hogy valamilyen műfaji címkét aggassak rá.”

Marco: „Amikor a Spint írtuk, akkor döntöttük el, hogy egyfajta saját irányt taposunk ki, és hogy tudatosan egy kicsit '80-as évekbeli hangulatok felé lépünk. Ez egy olyan korszak volt, amihez korábban még nem igazán nyúltunk. Mind a négyünknek teljesen más elképzelése volt arról, hogy mit jelent a '80-as évek zenéje.”

Sara: „Én például egyből a Siouxsie and the Bansheesre, a Killing Joke-ra és az akkori posztpunk hangzásra gondoltam. Alberto viszont olyanokra, mint a Journey vagy Jimmy Page Outrider albuma. Marco meg inkább Vangelisre vagy a Bathoryra asszociált. Szóval nagyon izgalmas volt, hogy ez a négy teljesen különböző elképzelésekkel rendelke-

ző ember egyszerre dolgozott egy irányon.”

Marco: „Igen, ezek mind olyan dolgok, amik közös alapot jelentenek nekünk – és ez tők jó dolog. De abból is látszik, hogy mennyi mindent hallgatunk, ha csak az előbb felsoroltakat nézed.”

Említtettétek, hogy minden albumotok egy kicsit más, és ezzel teljesen egyetértek. De közben mégis rendelkezik a Messa egy nagyon határozott koncepcióval. Zeneileg is, de ha a borítókat, videókat nézem – fekete-fehér színek, erős képi világ –, akkor ez az egész egy nagyon egységes világot alkot. Már kezdetből tudtátok, hogy nemcsak a zenében, hanem vizuálisan is egy szerves, összefüggő dolgot akartok létrehozni?

Marco: „Igen, ez abszolút tudatos dolog volt nálunk mindig is. Szeretünk minden olyan részletre figyelni, ami a zenét körülveszi. Ahogy megindult az új dalok hangszerelése, és lassan kirajzolódott, hogy merre tart az új album, elkezdtünk innen-onnan

„SZÁMUNKRA EGY ALBUM NEMCSAK ZENEI ANYAG – HANEM EGY EGÉSZ PROJEKT, AMIBEN BENNE VAN A ZENE, A VIDEÓK, A KÉPEK, A HANGULAT, MINDEN. MINDEGYIK NAGYON FONTOS.”

inspirációkat gyűjteni a borítóhoz, a videókhöz, ilyesmikhez. Számunkra egy album nemcsak zenei anyag – hanem egy egész projekt, amiben benne van a zene, a videók, a képek, a hangulat, minden. Mindegyik nagyon fontos.”

Sara: „Mindennek összhangban kell lennie. És nagyon élvezzük a melót nemcsak a zenével, hanem minden mással is. Szeretünk minden részletre figyelni. Sok zenekar csak megcsinálja a zenét, aztán ráhagyja valaki másra a grafikai munkát, a fotózást meg az ilyesmit. Mi viszont mindenért vállaljuk a felelősséget. Egy új lemeznek külön világot kell alkotnia, nálunk pedig minden összekapcsolódik, és együtt halad előre.”

A borítón egy viking karkötő látható?

Marco: Nem, az egy uroborosz szobor (uroborosz: a mitológiában egy saját farkába harapó sárkány vagy kígyó), de ha jobban megnézed, azt is láthatod, hogy egy motorbicikli abroncsa is ott van rajta. Két változat is készült a borítóból: a normál verzió és egy másik, fehér háttérrel, amin egy másik gumi van. A művésznek, aki az eredeti szobrot készítette, négy hasonló alkotása van, mi pedig kettőből csináltunk fotókat. Az a kép, amit látsz, egy polaroid fotó és egy '80-as évekbeli kamerával készült, ezért olyan életlen kicsit. És a végeredményen az uroborosz kígyó egy motoros gumibroncs belsejében van. Így tehát a borító kapcsolódik a klipekhez, amikben Sara motorozás közben, illetve bukósisakkal látható. A motorozás, az 'úton lenni' motívum meghatározza az albumot, egyben utal az állandó körforgásra is.”

Sara: „Három klipet forgattunk, amik egy trilógiát alkotnak. Az első kislemezzel, az At Races-szel kezdődik, aztán a történet, a narratíva folytatódik egy hotelben, ahol a főszereplő pihen, ez a The Dress,

majd a Fire on the Roof fejeződik be, ami a hotel tetején készült. A trilógia végén pedig tulajdonképpen újraindul az egész az első rész elejéről.”

Ez az első albumotok, amit a Metal Blade jelentet meg. Hogyan sikerült leszerződni velük?

Marco: „Nos, nagyon jó volt velük dolgozni, mert a lehető legjobb módon közelítették hozzánk. Megnézték minket élőben, pár bulin Németországban, és egy koncerten Los Angelesben is. A kiadó tulajdonosa is eljött az egyik bulinkra, és közvetlenül a merch asztalnál, miközben én árultam a pólókat, odajött, bemutatkozott, és gratulált azzal, hogy nagyon élvezte a koncertet. Nekünk pedig nagyon szimpatikus volt, hogy a kiadónál elsődlegesen szeretik a zenénket, és csak azután beszéltek a többi dologról, hogy a zenei oldalt kitárgyaltuk. Nagyon lelkesek voltak, csak annyit mondtak, hogy »Srácok, imádjuk a bandát, vágjunk bele!« Teljes szabadságot kaptunk tőlük, nincs semmilyen határ, megkötés.”

Korábban egy kisebb, finn kiadónál voltatok. A Metal Blade azért egy egészen más szint, nem?

Marco: „Mindkét kiadónál a legjobb emberekkel dolgoztunk együtt. Az egyik viszont egy nagyon underground kiadó, míg a másiknak több erőforrása van, nagyobb költségvetése, és jó kapcsolatai mind az USA-ban, mind Európában. Ez volt az, amit szerettünk volna elérni: hogy legyen egy erős partnerünk az USA-ban is.”

Sara: „Még mindig jó kapcsolatban vagyunk a korábbi kiadónkkal is, tehát a Metal Blade-hez való szerződés ellenére sem romlott meg a szeretetteljes a viszony, ami nagyon jó dolog.”

Említettétek, ezt a bizonyos amerikai koncertet. Mondhatjuk, hogy a Messa már rendelkezik rajongókkal odaát is?

Marco: „Szerintem bizonyos mértékig igen. Tavaly októberben és idén májusban is turnéztunk az USA-ban. Az azért egy más világ, olasz zenekarként mi inkább Európában vagyunk otthon, de mindenképpen megérte elmenni oda és látni az ottani közönség reakcióját. Szerencsére nagyon jól sikerültek a koncertek: a los angeles-i például az egyik legjobb volt, és New York is nagyon menő volt szerintem. Seattle is jó volt, Chicago is.”

Sara: „Boston is. És Texas is különleges helyet foglal el a szívünkben. Imádjuk azt a helyet. Vannak ott barátaink, és minden egyes ottani koncert nagyon fontos érzelmileg számunkra.”

Akkor innen jött a Reveal elején hallható délies, slide-os gitártéma?

Sara: „Ugyan Alberto Olaszországban született, de azt hiszem, lélekben egy kicsit texasi is. A blues nagyon jelen van a gitárjátékában. Mi sokszor csak bluesmannek hívjuk. Nem is lehetne őt igazán távol tartani ettől a stílustól. Nagyon szeretem a Revealt, mert nagyon változatos elemekből áll: a slide gitár után jön a blast beat, ez a kétféle hangzás pedig szinte egymásnak feszül, ami igazán érdekessé teszi a dalt.”

És ki hörög az utolsó számban?

Sara: „Az a dobosunk, Rocco. Nem először csinál ilyesmit, és élőben is megy neki, abszolút nincs vele gondja.”

Soha nem volt tagcsere a zenekarban. Személyesen is jó barátok vagytok, régóta ismeritek egymást?

Sara: „Igen, régóta barátok vagyunk, mindannyian ismertük egymást már a zenekar megalakulása előtt is. De a Messa csak még közelebb hozott minket egymáshoz, hiszen sok mindenben mentünk keresztül együtt. Tíz év nagyon sok idő, ezalatt pedig a zenekar hatalmas részévé vált az életünknek. És nem csak nekünk, hanem azoknak is, akikkel a mindennapjainkat töltjük. Szakmai értelemben, barátok, családtagok, párkapcsolatok szintjén is. Átitatja a min-

„TÍZ ÉV NAGYON SOK IDŐ, EZALATT PEDIG A ZENEKAR HATALMAS RÉSZÉVÉ VÁLT AZ ÉLETÜNKNEK.”

dennapjainkat, így akik úgymond kívülről figyelnek minket, azok is kötődnek valamilyen szinten a zenekarhoz.”

Részt vesztek más zenei projektekben is vagy csak a Messára koncentráltok?

Sara: „Marco és én kizárólag a Messával foglalkozunk. Albertónak van egy saját bluesprojektje – ahogy mondtam, neki muszáj bluest játszania. Ráadásul abban a bandában ő is énekel, és nagyon jó hangja van. Rocco pedig egy Thysia nevű black metal bandában is benne van.”

Októbertől a Paradise Losttal turnéztok. Mik a további terveitek a zenekarral?

Marco: „Igen, ráadásul ez egy kifejezetten masszív kör lesz, nagyjából 40 napig tart majd. Ez lesz a legnagyobb turnénk idén. Nyáron lesznek még itt-ott lesznek koncertek és fesztiválfellépések, de leginkább idén az őszi turnéra fogunk koncentrálni.”

Sara, mondd csak, mikor van az, hogy egyenlő a nulla kettővel? (Utalás a zenekar Close című lemezén található 0=2 dalra.)

Sara: „Bármikor, amikor úgy érzed, hogy szükséged van rá, amikor hív a dolog. Őszintén szólva szeretem, amikor a dalszövegeket mindenki a maga módján értelmezheti. Lehet, neked teljesen mást jelent valami, mint nekem, és ezt nagyon érdekesnek találom. Próbálok a szövegekben mindig trükkös lenni, játszani a szavakkal, nem szó szerint, hanem valami mélyebb értelemmel használni őket. Ez mutatja azt is, ahogy a művészethez közelítek. Jó, ha van egyfajta szubjektivitás az élményben. Ha csak egyféleképpen lehetne nézni valamit, az nagyon unalmas lenne. Sok metaforát használok, mert néha nem akarok kijelenteni valamit, hanem csak megpróbálok átadni a dolgot, de többféle értelmezési lehetőséggel.

Múlt héten, mikor Oslóban voltunk, elmentünk a művészeti múzeumba Marcóval. Ugyanazt a festményt néztük, de ő olyan részleteket látott meg rajta, amiket én nem, mert mindketten más szempontból néztük. Nagyon klassz, hogy két ember teljesen máshogy láthatja ugyanazt. Számomra az ilyesmi mindig lenyűgöző.”

Marco: „Próbáld már kiguglizni a 0=2-t? Rengeteg találatot kaphatsz, ha jól keresel. De ird mögé, hogy Aleister Crowley, különben csak meccseredmények jönnek majd elő.” **HW**

HALESTORM

WITH
SPECIAL
GUEST

BLOODYWOOD

the NEVEREST tour

2025. NOVEMBER 6. BARBA NEGRA

JEGYEK: [LIVENATION.HU](https://livenation.hu)

LIVE NATION

ÚJ ALBUM

EVEREST

AUGUSZTUS 8.

Rock 1

Analóg thrash

Júniusban érkezik a Sodom új nagylemeze (The Arsonist), ami négy évvel követi a Genesis XIX anyagot. A banda alapítójával és főnökével, Tom Angelripperrel beszélgettünk a múltról és a jövőről, meg persze az új dalokról is.

SZÖVEG: KISS GÁBOR · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

A mikor elkezdünk megírni egy új anyagot, sosem gondolkodunk azon, hogy inkább dallamosabb vagy keményebb számokat akarunk-e csinálni. Mindig hagyjuk, hogy maguktól alakuljanak a dolgok. Fontos megemlíteni viszont, hogy ezúttal a dobosunk, Toni öt dalt is írt az új albumra, közben pedig megpróbált egy másik irányból közelíteni a dalszerzéshez, mint a többiek. Frank Blackfire inkább egy tipikus, régi sulis, nyújtott szólókat, thrashes riffeket játszó gitáros, Yorck meg az epikus dolgokat szereti igazán. Toni viszont a black és death metal színtérről jön, így nyilván máshogy áll a dalszerzéshez. Ez teszi annyira színessé a zenénket. Azt gondolom, hogy a gitárszólók nagyon dallamosak, de az olyan számok, mint mondjuk a Trigger Discipline viszont igazán kemény, old-school dalok.

Szóval, amikor új témákat írunk, nem azt mondjuk, hogy most így-vagy úgy akarunk alkotni. Szerintem van pár dal az új albumról, ami jól mutatja, mennyit fejlődtünk az elmúlt években. Tudod, a legtöbb zenekar állandóan távol van a stúdiótól vagy otthonról – nincsenek együtt a próbateremben. Nálunk ez nem így működik, mi kifejezetten sokat próbálunk. Ha valakinek volt egy ötlete, akkor azt felvette, és elküldte a többieknek. Ezután találkoztunk a stúdióban, és elkezdtük összerakni a dalt – kidolgoztuk, alakígtattuk, összeillesztettük a különböző részeket. Én meg közben szépen megírtam a szöveget is.

Ez egy régi vágású módszer, olyan, mint egy jó kis jam session. Jöttek szépen a riffe a gitárosainktól, de egy gitárriff még nem dal. Kell hozzá a többi: szöveg, énekdallam, hangzás – minden. Mi így dolgozunk. Tudom, hogy más zenekaroknál ez már máshogy megy – a dobos lehet, Amerikában ül, a gitáros meg Angliában, és csak küldözgetik egymásnak a fájlokat, így rakják össze a dalt. De mi nem így írunk zenét.”

Ha jól tudom, a lemez felvétele is a régi módon, analóg cuccokkal készült. Semmi cicoma, semmi MI.

„Így van. Semmi bajom a digitálissal amúgy, hiszen egy dal keverése, maszterelése digitálisan zajlik – ez ma már természetes, hiszen CD-n is ki akarjuk adni az albumot, meg ott van a Spotify és az összes letöltős platform is. De az egyik barátunk egy olyan stúdiót vezet, ahol még működik egy régi szalagos felvevőgép is. Kérdeztük is tőle: »Tényleg még mindig használod ezt?« Mire ő: »Naná!« Úgy-hogy most a dobokat szalagra vettük fel, amihez már önmagában kellett vagy 24 sáv, ami elég

durva. A hangmérnök viszont azt mondta nekem, hogy ha szalagra rögzítjük a dobokat, az jobban szól majd, mint a digitális. Nem tudom pontosan miért, de így van.

Imádom, amikor forog a szalag. Csak hát, ha te vagy a dobos, és szalagra játszol, az nagyon komoly kihívás. Akkor nincs újrapróbálkozás, nem lehet azt mondani, hogy »álljunk meg, vegyük újra ettől a ponttól«. Az egészet el kell játszaniod egyben. Toni három verziót játszott fel

minden dalból, aztán kiválasztottuk a legjobbat. Volt, amit már elsőre is tökéletesen lehozott – elképesztő a fickó. A felvételekkor pedig csak mikrofonokat használtunk, semmilyen trigger vagy mesterséges hang nincs a lemezen. Én azt akarom, hogy a dob hangja tényleg a dob legyen, egy organikus, természetes hangzás. Sok mai anyagnál iszonyú műanyag a dobosound. Néha nem is tudom, hogy dobos játszik-e vagy csak a dobgépet hallom. Azt akartam, hogy úgy szóljon a cucc, mint a nyolcvanas években, mint a régi Venom, Kiss, meg az ilyen bandák anyagainál. Tudom, hogy a szalagos felvétel sokkal drágább, mint ha számítógépen csinálnánk meg az egészet, de hajlandó voltam kifizetni. És nagyon örülök, hogy így csináltuk.”

„AZT AKARTAM, HOGY ÚGY SZÓLJON
A CUCC, MINT A NYOLCVANAS
ÉVEKBEN, MINT A RÉGI VENOM,
KISS, MEG AZ ILYEN BANDÁK
ANYAGAINÁL.”

Szerinted érdemes még komoly összegeket fordítani az ilyesmire akkor, amikor a legtöbben telefonon vagy a kocsiban hallgatnak zenét?

„Ez szerintem hatalmas probléma. Amikor kevertük az anyagot, akkor is mondta a hangmérnök, hogy ezt nem szabad elfelejteni, mert ha a gitárokat túlzottan balra vagy jobbra pozícionálsz, akkor telefonon hallgatva csak a dobokat meg az éneket lehet majd rendesen hallani. Minden, ami nem közepesen van, egyszerűen elveszik. Utálom ezt. Én heavy metalt akarok hallgatni, rendes erősítőn, térben, jó hangzással, rendes szuszpenzióval, érted... Soha nem hallgatom zenét telefonon. Egyszerűen nem élvezem. Szóval amikor masztrolunk, akkor az egész fájl le kell nyomni, és mindent középre kell tolni, hogy még telefonon is hallatsszon a gitár. Ez van, nem tudunk mit csinálni vele.

Mesterséges intelligenciát viszont egyáltalán nem használunk. Emlékszem, amikor először megosztottuk az album borítóját, az emberek rögtön írták: »Ez biztos MI, ez mesterséges...« – de nem. A borító kézzel készült, airbrush technikával, teljesen manuálisan. A borítón dolgozó művész, Zbigniew Bielak, aki egyébként a Ghostnak is csinált borítókat mostanában, küldözgette nekem a vázlatokat, és kérte a dalszövegeket, meg azokat a dalokat, amiket már felvettünk, hogy tudja, mihez illeszkedjen a kép.

Tudom, hogy más zenekarok már használják az új technológiákat, de mi nem. Én utálom. Ma már akár egy komplett dalt is tudsz írni szoftverrel. Csak beírod: »szeretnék egy dalt a régi Venom stílusában, Tom Angelripperhez hasonló énekes-sel, a vietnámi háborúról« – és a gép megcsinálja. Örület. És ez még csak a kezdet. Nálunk viszont minden kézzel készül. A zene, a borító, a szövegek, minden.”

Te milyen formátumban szeretsz zenét hallgatni?

„A bakelitet szeretem a legjobban.”

Nagy gyűjteményed van?

„Nem igazán. Régen rengeteg bakelitem volt, de aztán valamiért egyszer csak eladtam mindent. Fogalmam sincs, miért. Aztán persze elkezdtem újra

megvásárolni mindent, még a saját anyagainkat is, mert azokat is eladtam. Volt, hogy az E-bayen vettem meg valamelyik korai Sodom-bakelitet. Az első kiadások iszonyú pénzért mennek már.”

Visszatérve az új lemezhez: elég meglepő, hogy a címadó egy alig egyperces intró, ráadásul női énekkel...

„Igen, az tulajdonképpen a Battle of Harvest Moonhoz készült intró. A hangmérnökünk egy óra alatt vágta össze, és belekerült egy vietnámi női énekhang is. Nem egy konkrét csatáról szól, inkább olyan, mintha egy vietnámi háborús filmhez készült volna. Nincs mögötte különösebb üzenet, csak egy hangulatteremtő bevezetés. De szerintem marha jó lett, imádom.”

Az biztos, hogy legalább egy instant közönségkedvenc van a lemezen, méghozzá az elhunyt dobosok emlékének ajánlott Witchhunter dal. Chris Witchhunter idén lenne hatvanéves, igaz?

„Igen. Tudod, Witchhunter mindig velünk van. Ő volt az egyik legjobb barátom a kezdetekben, a bandát is együtt alapítottuk. A mostani dobosunk, Toni pedig nagyon érdekli a története iránt. Próbálta most ötvözni az ő teljesen pontos, precíz dobolását Witchhunter kaotikus stílusával.

Emlékszem, amikor a 40 Years At Warhoz rögzítettük a dalokat, muszáj volt visszahallgatnunk az összes régi felvételt, amiken még Witchhunter dobolt. Toni folyamatosan kérdezgetett róla, minden sztorit tudni akart. Mindig mondta, mennyire sajnálja, hogy sosem találkozott vele személyesen. Amikor Witchhunter meghalt, Toni még csak 20 éves volt. Így jött az ötlet, hogy írjunk róla egy dalt. A szövegben viszont nem akartam őt hősként beállítani. Mert az élete utolsó éveit nagyon tragikusak voltak; alkohol, drogok, tudod, hogy van ez.

Írtam egy másik dalt Algy Wardról is – ő volt a basszusgitáros a brit Tank zenekarban, és hatalmas kedvencem, aki óriási inspiráció volt számomra. De az ő élete is tragédiával végződött. Nem is tudom, milyen drogokat használt, de rengeteget ivott, teljesen szétesett. Szóval ez a két ember nagyon nagy hatással volt rám és az egész metalszcénára is. Zseniális zenészek voltak, akik túl korán haltak meg. Szóval sose nyúljatok drogokhoz!”

Amikor azt éneked a dalban, hogy „full of sadness, driven by inner lies”, akkor ezzel Witchhunter drog- és alkoholproblémáira utalsz?

„Igen, főként az alkoholizmusára. Emlékszem, 2006-ban, amikor rögzítettük a The Final Sign of Evil albumot, amihez összehoztuk a régi felállást, akkor jöttem rá, hogy ez az ember tényleg nagyon beteg. Már a felvételek kezdetekor teljesen be volt állva.”

Úgy vettétek fel a lemezt, hogy végig részeg volt?

„Igen. Ahogy felkelt, már reggel 10-11 körül elkezdet inni. Nem csak sört, röviditalokat is. Mindent, amit pénzéért kapni lehet. Teljes káosz volt vele felvenni az albumot. Katasztrófa. De mit tehettem volna? Nem tudtam segíteni rajta. Mondtam neki:

»Witchhunter, ha abbahagynád az ivást, még mindig baromi jó dobos lennél. Találnál új bandát, új lehetőségeket.« De nem érdekelte. Azt mondta: »Hagyj békén, azt csinálom, amit akarok.« Ha valaki nem akarja, hogy megmentse, akkor nem lehet segíteni rajta.”

A Sodom korai felállásban részt vett zenészek mintha el lettek volna átkozva, hiszen nem csak Witchhunter nincs már köztünk, sokan mások is meghaltak.

„Igen, például Uwe Christophers, aki 1985-ben játszott velünk. Amikor Destructor kilépett a bandából, néhány Obsessed By Cruelty-koncertre ugrott be gitározni. Nagyon jó barátom volt. Ugyanaz a történet... alkohol. Wulf is rég meghalt már, motorbalesetben hunyt el. Ő viszont sosem ivott, még ha buliztunk is, akkor sem. Vele szemben Strahli mindent kipróbált. Heroint, minden. Bármit magába pumpált; ivott is, tablettákat szedett, ki tudja, mit még. Hatalmas tragédia, hogy ezek a srácok ilyen fiatalon haltak meg.”

Ennyire általános volt a nyolcvanas évek Németországában az önpusztítás?

„Igen, nagyon is. Ment a kokain, meg minden más. Én is láttam, hogy mi zajlik. De én soha nem szedtem drogokat. Ittam a söreimet, meg néha egy kis Jägert vagy jóféle whiskyt. Azt sem tagadom, hogy voltam én is alkoholista, de mást sosem használtam. Sokan füveztek is akkoriban, de én azt is utáltam. Elvoltam a söreimmel. A probléma ott kezdődik, amikor valaki mindennap iszik. Ha hétfőigén elmentek a haverokkal kocsmázni, abból nincs gond. Vasárnap hazamész, minden megy tovább. De ha alkoholista vagy, akkor mindennap iszol. És ha még kokaint is tolsz mellé – márpedig az is meg a heroin is baromi drága – akkor hamar tönkremegy az életed. Nem is értem, Strahlinak honnan volt pénze a cuccra.”

Olvastam egy friss interjút veled, amiben azt nyilatkoztad, hogy vissza akarsz vonulni a turnézástól.

„Két fellépésünk van még idén, egy koppenhágai buli és egy német fesztivál, azok után le akarok lassítani egy kicsit. Még egészséges vagyok, a dokim azt mondta, 62 évesen remek állapotban vagyok. Tudod, Tom Araya is abbahagyta, mert problémái lettek a hátával, nyakával. Nekem is hasonló gondjaim vannak a sok headbangeléstől, de szerencsére semmi komoly. Még mindig egészséges vagyok, kreatív vagyok. De más dolgokat is szeretnék csinálni.

Ha egy zenekarban dolgozol, főleg ha te vagy a menedzser is, akkor ez napi szintű meló. Nem csak a próbák, a stúdiózás vagy a turnék, minden mással is folyamatosan foglalkozni kell. És szeretem is ezt csinálni. De őszintén: már nincs kedvem reptereken dekkolni, hotelekben aludni, klubokban várni. Például Dél-Amerikába vagy Mexikóba elrepülsz egyetlen koncertért, de közben 7-10 napot vagy úton. Tudom, hogy ha Dél-Amerikában vagy az Államokban játszol, muszáj utazni, repülni, de most úgy érzem, hogy kicsit máshogy akarok élni. Nem örökre, nincs konkrét tervem. Ha kijelentenék bármit, akkor az már olyan nyomást jelentene, amire viszont nincs szükségem.

Nem akarom azt mondani, hogy majd ’27-ben visszatérek, mert nem tudom még, hogy lesz. Majd meglátjuk. Megcsinálom az utolsó koncertet, megcsinálom az új lemez promócióját, mert ezek fontosak

nekem. De aztán kész. Most több időt akarok tölteni a családommal. Vannak régi iskolai barátaim, munkahelyi ismerősök, akik az utóbbi hónapokban meghaltak, nekem meg évek óta nem volt időm rájuk. Se egy találkozóra, se egy sörözésre. Most ezekre is időt akarok szakítani.

Nem egy hirtelen döntés volt ez amúgy; már tavaly is éreztem, hogy lassítanom kell. A többiekkel is sokat beszélünk róla, és ők is támogattak. Azt mondták: »Ez a te döntésed, ez a te zenekarod. Megértjük, tiszteletben tartjuk. Bármit csinálsz, lojálisak vagyunk hozzád.« Tudom, hogy ez nehéz helyzet, mert ebből élünk, mindenkinek kell a pénz, hiszen főleg a Sodoból van a megélhetésünk. Viszont mindenkinek van más elfoglaltsága is. Yorck például Dortmundban dolgozik egy lemezboltban, aminek Idiots Records a neve és egy nagyon híres, kultikus hely arrafelé. Frank Blackfire gitáriskolát vezet, de a szólócsapatával is aktív. Azt hiszen, ebben a formációban Toni is játszik, aki talán négy másik zenekarban is érintett még. A legjobb dobos, akit Németországban találhatsz, úgyhogy minden zenekar őt akarja. Emellett üzletember is, kever, producer, dalszerző, hangmérnök, fiatal zenekaroknak segít albumot csinálni. Szóval senki nem fog unatkozni a jövőben sem.”

„KÉT FELLÉPÉSÜNK VAN MÉG IDÉN, AZOK UTÁN LE AKAROK LASSÍTANI EGY KICSIT.”

Ha jól tudom, dolgozol bizonyos újrakiadásokon is.

„Igen, Andy Bringsszel (*Ő is játszott a Sodomban 1991 és 1995 között – KG*) közösen készítjük elő a Get What You Deserve újrakiadását, ez a következő projekt. Azt tervezzük, hogy a BMG minden évben kiad majd újra egy régi Sodom-albumot. Szó van az Obsessed By Crueltyről, a Persecution Maniáról, és más régi lemezekről is. Szóval bőven van dolgom.”

Andy részt vett a Witchhunter videó készítésében is, igaz?

„Igen. Előbb azonban még a Trigger Discipline-hez készült egy szöveges klip is, viszont én utálom az ilyesmiket. Nem tudok, mit kezdeni velük. Aztán jött az ötlet, hogy csináljunk egy szöveges videót a Witchhunterhez is, de igazi, korabeli felvételekkel. Andy vágással is foglalkozik, szóval ez nem volt gond, a végeredmény meg egy igazi kordokumentum lett, amin láthatod Witchhuntert akció közben.”

Manapság sok zenekar azt hangoztatja, hogy nem éri meg új albumokat kiadni, mert a rajongók úgyis csak a régi számokat akarják hallani, illetve eleve csak a koncertezés hoz pénzt a konyhára. Te hogy látod ezt?

„Van benne igazság. Az emberek tényleg inkább a régi zenét keresik, a nosztalgiát. Az új anyagok eladási mutatói nem olyanok, mint régen. De azért mi mégiscsak csináljuk az új albumokat, mert ez a kreativitásról szól, az alkotás örömről. Persze, a pénzügyi oldal nem rózsás, de ez nem jelenti azt, hogy fel kell adnunk. Az igazi rajongók mindig értékelni fogják az új dalokat is, csak kicsit más a piac most.”

Szóval, igen, nehéz a helyzet, de továbbra is szeretjük csinálni. Aki igazi rajongó, az meg úgyis megveszi az új albumot is. Legalábbis mi ezt látjuk. Amit viszont nem értek, hogy a lemezkiadó miért ad ki három-négy dalt is külön az albumról, digitálisan. Ez az üzleti rész, ami persze nem az én dolgom. Viszont nem értem azt sem, hogy miért jön ki valami öt-hat különböző színű bakeliten. Vannak persze gyűjtők, de ennek akkor sem látom értelmét, hiszen ugyanaz a zene, a borító, minden. Viszont a mi cuccaink szerencsére még mindig elég jól fogynak. A speciális kiadványoknál nem egyszer előfordult már, hogy már előrendelésben eladtuk az összeset. Ez azért van, mert van egy nagyon hűséges, fanatikus mag, szóval soha ne mondja nekem senki, hogy hülyeség új albumokat kiadni.”

Szeretnélek megkérdezni az egyéb projektjeidről is. Volt egy Die Knappen nevű bandád, meg a Dezperadoz, az Onkel Tomról már nem is beszélve. Ezeket tervezed valamikor folytatni?

„Nem, egyiket sem. Az Onkel Tom nagyon sikeres volt, kiadtunk egy rakás lemezt, maxit, de abbahagytam még a koronavírus előtt. A Sodom a fő zenekarom, és egész egyszerűen nem volt elég időm és energiám, hogy mindkét bandát vigyem tovább. Eleinte minden hétfőig játszottam; váltogattam, hogy mikor épp melyik csapattal lépek fel, de túl sok volt. Néha már nem is élveztem, és sosem voltam otthon. Sok szép emlékem van az Onkel Tomról, játszottunk a legnagyobb német fesztiválokon, és nagyon vicces volt csinálni. De végül is a Sodom az első számú zenekarom, úgyhogy abbahagytam.”

A Dezperadoz egy westernes metalbanda volt, az első lemez pedig az egyik kedvenc albumom. De ugyanaz volt ezzel is helyzet. Túl sok volt a három-négy zenekar egyszerre. A Die Knappen meg csak egy projekt volt, amivel német bányászdalokat játszottunk, meg fociindulókat. Szerettem, de nem volt igazán komoly dolog.”

Zárásként meséld el, kérlek, hogy is volt az a sztori, amikor otfelejtett a zenekar a magyar határon és stoppal kellett eljutnod Budapestre!

„A Lords of Depravity DVD-n rajta van az egész történet, de összefoglalom. Szóval 1990-ben volt talán, amikor turné közben megálltunk az egyik német vagy osztrák határátkelőnél az ellenőrzés miatt. Volt ott egy kis állomás, ahol lehetett innivalót meg ilyesmiket venni, én meg mondtam a turnémenedzsernek, hogy el kell mennem vécére, kb. tíz perc és jövök. Aztán mire visszaértem, már se híre sem hamva nem volt a turnébusznak. Egyedül álltam ott a pólóban, cigaretta nélkül, pénz nélkül.”

Akkor még nem voltak mobilok, szóval teljesen tehetetlen voltam. 12 órát vártam, mire reggel találtam valakit, akinek mondtam, ha elvisz, adok neki ezer márkát. A többiek közben piáltak a buszon, és reggel volt már, mire megérkeztek Budapestre. Azt hitték, hogy alszom. Később, mikor a turnémenedzser odament az ágyamhoz, hogy szóljon a reggeli miatt, azt látta, hogy csak egy érintetlen karton sör hever az ágyamban.”

Gondolom, a következő turnéra már nem őt alkalmaztatók.

„Naná, hogy nem. Hihetetlen, hogy ez megesett velem. Hatalmas sztori.” **HW**

**A TÁMOGATÓI PÓLÓKAT
ÉS A MÉG ELÉRHETŐ GYŰJTŐI CSOMAGOKAT
KÉRESD A HONLAPON!**

WWW.HAMMERWORLD.HU

A DAY TO REMEMBER
UK + EUROPE

WITH SPECIAL GUEST
POLARIS
JÚNIUS 16.
BUDAPEST • BARBA NEGRA
JEGYEK: LIVENATION.HU

ADTR.COM

LIVE NATION

THREE DAYS GRACE

SPECIAL GUEST:
BADFLOWER

2025. NOVEMBER 14.
BUDAPEST ARÉNA
JEGYEK: LIVENATION.HU

LIVE NATION

ROCK FLOPPING

			Cselótei László	Gáti Viktor	Gyuricza Ferenc	Kánya Ferenc	Kiss Daniella	Kiss Gábor	Pintér Miklós	Schmidt Péter	Szénégető Richárd	Uzseka Norbert	Zubor Olly
	A-Z A2Z ²	8,55	8	10	9	7	9	9	7	9	10	9	7
	NEEDLESS Premonition	8,36	8	9	8	10	9	6	8	8	9	8	9
	INGLORIOUS V	8,09	8	8	8	8	9	8	8	8	8	8	8
	FALLUJAH Xenotaph	7,91	9	8	7	7	8	8	8	8	8	7	9
	RIVERS OF NIHIL Rivers Of Nihil	7,91	6	8	9	9	8	6	8	9	7	8	9
	MALEVOLENCE Where Only The Truth...	7,82	8	9	7	8	8	6	10	6	9	7	8
	MOTORJESUS Streets Of Fire	7,82	7	8	7	8	9	7	9	7	9	7	8
	SODOM The Arsonist	7,64	7	5	8	10	8	8	6	8	9	7	8
	KATATONIA Nightmares as Extensions...	7,64	6	8	8	8	7	7	9	7	8	7	9
	THE HAUNTED Songs Of Last Resort	7,64	7	7	8	9	7	7	7	8	8	8	8
	ALESTORM The Thunderfist Chronicles	7,00	8	7	7	8	8	7	6	4	10	6	6
	GRUESOME Silent Echoes	7,00	5	8	6	9	7	7	4	7	7	8	9
	WOLVES AT THE GATE The Wasteland	7,00	8	6	7	7	7	6	9	6	8	6	7
	CRYPTOPSY An Insatiable Violence	6,91	4	8	9	8	6	7	5	6	8	7	8
	HEXVESSEL Nocturne	6,82	3	8	6	7	7	6	6	8	8	8	8

A-Z

A2Z²

KIADÓ: METAL BLADE
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

10

Az A-Z-t Mark Zonder alapította, akit a legtöbb (bár így is túl kevesen) a Fates Warningból ismerünk, ahol kiváltságig teljesen képtelen, de zseniális dob-képletekkel rakta tele a dalokat. A 2020-ban indult csapattal az volt a terve, hogy rádióbarát, könnyen befogadható hard rockot játsszon, aztán relatív, ez a debütalbumukon mennyire sikerült (bár az kiderült, hogy Zonder képes húzós négy-negyedet is ütni), de az új anyagra nagyon is visszaszívargott az énekes Ray Alderrel közös progresszív metalos múltjuk. Nem mondom, megadallamok vannak itt is, de két refrén között azért jó adag zenei varázslás is megy. Rádadásul a csapat hallhatóan igyekezett a modernebb megszólalásra, még ha olyan mélyre hangoltabb, ütős riffek nincsenek is, mint a kései Fatesben.

Ray Alder még Zondernél is inkább fogalom-számba megy, annyira jellegzetesek a dallamai, az énekhangja. Az évek során kopott azért a hangja, itt pl. a Running in Place-ben érződik ez főleg, de hát amit ő fáradtabban elénekel, arra az énekesek többsége fénykorában sem lenne képes. S persze ez az egyediség azt is eredményezi, hogy az A-Z is Fatesnek hat, akkor is, ha nyilvánvalóan nem azt a zenekart halljuk. Még akkor sem, ha Ray ott is hozott már számtalan fogós, gyönyörű dallamot.

A különbség talán inkább Jim Matheos gitáros-FW-agy hiányában rejlik. Itt a Redemptionből ismert Nick Van Dyck a fő

dalszerző Mark mellett, és ha azt mondom, az általuk írt zene nem annyira karakteres, mint Matheosé, az nem kritika: Matheos annyira egyedi (meg Alder, de ezt már mondtam). Jelentős különbség az is, hogy James Waldo (Alcatrazz/New England) billentyűs, ha az előtérbe ritkán lép is, meghatározó szintifutamokat tesz a dalok alá (néhol Hammond hangszínnel), ahogy Simone Mularoni szológítározása is teljesen más, mint Matheosé. Az olasz imád (szakszóval élve) virgázni, szóval aki a villantós, skálázós, Vai/Satriani/Petruccivonalas szólómunkát élvezzi, az A-Z muzsikáját is fogja.

Amúgy az egész album olyan, hogy akár lehetne egy hard rockosabb, dalközpontúbb Dream Theater műve is. Ennél is meglepőbb, hogy állítólag H. P. Lovecraft A kívülálló (The Outsider) című novellája ihlette a szövegeit. Nem mondom, hogy csajozós hajmetálnak tűnt itt bármi, de hogy ennyire komor, félelmetes legyen a szövegi háttér, arra végképp nem számítottam. Relatív is, mennyire követi a természetfeletti/gótikus horror hangulatot ez a zene – de inkább azt mondanám, hogy nem nagyon. Mert bármit varázsoljanak is a zenészek, bármiről szóljanak is a szövegek, az A2Z²-t is Ray dallamai uralják, a nyitó, magával ragadó Fire Awaytól a filmzenés részeket is hozó, címéhez illően szomorúbb, záró Now I Walk Awayig.

Most már csak egy A-Z-koncert kellene... ■

„Nem tudok elvonatkoztatni az A-Z/ King Of Mercia párhuzamtól, nem is kell: a második nekifutás mindkét brigádnál nagyon meggyőző lett, de az Alder-Zonder páros ezúttal olyan rétegzetten zseniális dalszövegeket hozott össze, amit nemhogy a két zenekar között, de a szintén jelentős részével sincs nagy értelme hasonlítani.”

– Gáti Viktor / 10

„Ez a lemez egy csoda. Bárholnán nézem, bárhol szeretném cincálni, mindig oda lyukadok ki, hogy az ilyen lemezekért érdemes élni.”

– Szénégető Richárd / 10

„Olyan finoman rétegzett, elegáns és nagyvonalú zenélés hallható itt, amire ritkán van példa. Ezek a dalok azonnal megragadnak a fülben, az A2Z² amiatt jobban is tetszik, mint az első album. Mark Zonder pedig egy dobisten, ezen nincs mit magyarázni.”

– Gyuricza Ferenc / 9

„Ha tényleg nem lesz már soha többé új Fates Warning-lemez, az A-Z legalább némi gyógyírt jelent a sebre. Egyelőre ez jobban is tetszik, mint az első album. Valahogy több benne a FW-íz.”

– Kiss Gábor / 9

„Két régi nagy kedvenc, Ray Alder énekes és Mark Zonder dobos – mindketten ex(?) -Fates Warning tagok – zenekara az A-Z, ez pedig már a második album. Némileg megváltozott körülöttük a felállás, a zene is karcosabb cseppet, mint legutóbb, azonban ez még mindig, és már megint nagyon nagy muzsika. A név kötelez, és ők most sem okoztak csalódást.”

– Schmidt Péter / 9

„Ray Alder énekes és Mark Zonder dobos (mindketten a Fates Warning tagjai is) bandája nem annyira prog, mint az anyazenekar. Kellemes, elsőre is kedvelhető, de igazán akkor fogsz beleszeretni, ha sokszor meghallgatsz. Érzem. De én még nem tartok itt. Ezért 'csak' annyi a pont annennyi.”

– Cselőtei László / 8

„Tulajdonképpen nagyon prog-relatív az Alder-Zonder tandem kettes lemeze, de a klasszikus dallamos hard rock és az AOR hatások is jelentősek az A2Z² dalaiban – és persze tagadhatatlan a Fates Warning-kapcsolat is, de ez mégis egy könnyen befogadható, dallamos, érzelmes hard rock album. Running in Place. Helyben futás.”

– Kánya Ferenc / 7

„A világ legrosszabb nevű top formációjának hasonlóan borzasztó címmel kiadott lemezén szinte minden tökéletes a muzikális szempontjából: gigantikus szólók, óriási ritmusok, jól elénekelt dallamok, de az A2Z² valamiért mégsem jut túl nálam a 'kellemes háttérzene, amire néha felkapom a fejem, de semmilyen revelációt nem okoz' szintjén.”

– Pintér Miklós / 7

„Nagy nevek, nagyot zenélnék. Természetesen én is elismerem a FW-os 'srácok' muzikális teljesítményét, ám ennek ellenére az album nótái közül csak kevésre tudnám azt mondani, hogy akár csak egy kis mértékben is 'hozzám szólna'.”

– Zubor Olly / 7

„A dánosi székhelyű banda albumról albumra kifinomultabb muzsikát kínál. Jelenleg gyönyörűen formázott melódiákkal, progresszív, enyhén elektronikus, epikus, melankolikus témákkal gazdagítják black/death metaljukat. A Heresy idején szerintem kiröhögöm, aki azt mondja, hogy idővel erre az útra tévednek majd a fiúk, de most itt vannak és ez az út is az övék. Zseniális!”
– Kánya Ferenc / 10

„Folytatódik a Needless űr-operája, amitől ismét leesik az állam. A srácok ismét nagyon komolyat betonoznak!”
– Szénégető Richárd / 9

„A Needless lemezein fokról-fokra jól kivehető a fejlődés. Egy cseppet sem csodálkozom rajta, hogy a dánosiak immáron egy olasz kiadónál adhatják ki legújabb alkotásukat. A sokszínű (és sokhangzású...) dalok hallatán van egy olyan érzésem, hogy ez még messze nem a fejlődési út vége!”
– Zubor Olly / 9

„A név azt jelenti: szükségtelen. A csapat muzsikája ennek pont, hogy ellentmond. A dānszentmiklósi brigád komoly, lendületes prog / death muzsikát villant harmadik albumán. Élőben, jó megszólalással nagy élvezet lehet ezt hallgatni!”
– Cselőtei László / 8

„Fogós prog-death némi kikacsintással a black és a thrash irányába is. Jól kimunkált dalok, magukkal ragadó melódiák, biztos és merész hangszeres teljesítmények. Abszolút érezhető az albumon, hogy nagyon komoly munka van mögötte. Talán egy magabiztosabb torok jól jönne a tiszta énekhez, de így is abszolút tetszetős és élvezhető zene.”
– Gyuricza Ferenc / 8

„Az 'akikre büszkék lehetünk' rovatunk (lassan állandó) szereplője. Bravó!”
– Pintér Miklós / 8

„Megint egy hazai zenekar, akikre büszkék lehetünk. Progosnak is nevezhető, szövevényes, minden death metalos agresszivitása mellett is kimondottan muzikális anyag a Premonition – talán a dallamosabb(nak szánt) énektémákon csiszoltam volna még, de a végeredmény így is okés. Nemzetközi vizeken is megállja a helyét ez a produkció.”
– Schmidt Péter / 8

„Jófajta elegye az őrléseknek, a dallamosabb témáknak, a komplex megoldásoknak. A tiszta ének néhol lehetne jobb, de így sem ront az összképen.”
– Uzseka Norbert / 8

NEEDLESS

PREMONITION

KIADÓ: INERTIAL MUSIC
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

9

Hihetetlen, de igaz: a Dānszentmiklósról indult Needless már túl van a második X-en. A kvintett pályafutása különösen az utóbbi években lett alaposabban dokumentálva, főképp a 2022-ben megjelent, első külföldi kiadás LP, a The Cosmic Cauldron nemzetközi szinten is lelkes fogadtatásának köszönhetően. Az ekkoriban készült cikkek, interjúk részletesen taglalják a zenekar útját, amely alapján kijelenthető, alaposan megdolgoztak a srácok a sikerért, amely a Premonition című új, sorrendben harmadik albumon hallottak alapján várhatóan újabb fokozaton fogja kísérni a munkásságukat.

A TCC számomra a bölcsője volt annak a lenyűgöző produkciónak, amit ez a nyolc dal örökít meg szűk háromnegyed órában. Az előd lemez magában hordozta az itt hallható magas színvonalú, izgalmas mintázatokat szép számmal tartalmazó dalszerzés csíráját, egy kiforrotlanabb, homogénebb formában. Emellett meglehetősen gyenge pontnak tűnt nekem az ének. Nem tudom, mennyire szándékos, de ezúttal hol A. A. Nemtheanga (Primordial), hol a szárnyait bontogató Anders Fridén (In Flames) ugrik be, sőt egyfajta Robb Flynn / René Pedersen (Mercenary) hibridre is emlékeztem olykor, s mindez nagyon pozitív érzést kelt bennem. Mindent egybevetve, Forczek

Ádám énekes (lásd még Damnation, Nefalem) örületes mértékű fejlődést és a zenének olykor heavy/power metalos jelleget hozó sokszínűséget mutat be ezen az anyagon, amit négy hangszeres társa szintén le tudott követni a Nocturnus- és Vektor-utóérzést sem nélkülöző muzsikában: szájtátva lehet fülelni a rengeteg történetet a gitárfutamokban, az ötletes dobjátékban, a bőgő által megrántott dallamfolyamokban.

Folyamatosan akad felfedezni való a számokban, de aktuálisan a roppant változatos Twilight Cradle, az epikus nagasságokat ostromló Constellations és a magassággal az esztendő legjobb záródarabjaként diadalmas-kodó Worlds Forgotten, Dreams Undone a fő kedvenc. Ezen felül a Dark Epiphany egy roppant különleges melodeath/folk darab, némi doom-death/goth érzékenységgel, hangulatos szaxofonszóval.

Minden elismerésem a Needlessnek, és úgy gondolom, nem pusztá udvariaskodásból lehet további szintlépést és sikereket kívánni számukra. Ez a teljesítmény túlmutat földrajzi helyzeten és online jelenléten. Lehetne száz pontos magyar lemeznek értékelni a Premonitiont, de ez még inkább egy globális mértékben bivalyerős kilences. ■

INGLORIOUS

V

8

KIADÓ: FRONTIERS

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

Az Inglorious nekem olyan, mint a '80-as években a Whitesnake volt. A kortárs brit hard rock muzsika legautentikusabb képviselője. Egy banda, amely átmentette és ápolja a '70-es és '80-as esztendőök legszebb hagyományait, ugyanakkor hozzá tud tenni a modern kor ízeiből is.

Az első négy Inglorious-album számomra etalon, viszonyítási pont. Mindegyiket imádom, mert tökéletesen hozzák, amit elvárok tőlük: óriási, finom riffeket, megjegyezhető, maradandó énekdallamokat, dalokat és persze frenetikus megszólalást, a nagybetűs brit hard rock érzést!

2022-ben az énekes Nathan James kiadott egy közleményt, miszerint a csapat bizonyítatlan időre visszavonul, a tagok szétszélednek és saját projektjeikre koncentrálnak. Na, gondoltam, ennek a csapatnak is annyi, hiába erőlködtek 2014 óta és tettek le az asztalra a brit hard rock számára létfontosságú dalokat és albumokat, a hosszútávú fennmaradáshoz elegendő siker elmaradt és bizonyára egyikük sem akar meg nem értett, megkeseredett muzsikusként megőregedni. Még egy kicsit meg is gyászoltam őket.

De aztán, egyszer csak, lényegében a semmiből felbukkantak, ráadásul egy komplett új lemezzel rukkoltak elő. Csoda, hogy fellelkesültem? Azonban a katarzis ezúttal elmaradt. Nem mondom, hogy nem tudom majd „jóra hallgatni” az albumot, de valahogy más – és kevésbé fogós – lett most a produktum.

Hiába énekel Nathan a szokásos minőségben, nem érzem a dallamokban az átütő erőt és azt a hamisítatlan Inglorious ízt sem, ami idáig fémjelmezte őket. Természetesen fel lehet ismer-

ni, hogy ők játszanak (ők?, de kik is ők? Hiszen a banda felállása ismét változott: visszatért az eredeti basszusgitáros és új a dobos is), ám az egész kevésbé ízes, mint korábban.

A hozzáállás és a sound is sokkal keményebb, mondhatnám, metalosabb, mint annak előtte. Na, nem lettek Judas Priest vagy Iron Maiden, de jóval szigorúbbak a riffek és kevésbé „sziruposak” az énektémák. A Testify még úgy, ahogy a szokásos, rájuk jellemző stílusban indít és a második, Eat You Alive is, mondhatni, hagyományos Inglorious, de a harmadik, Devil Inside már tiszta metal zakatolás riffel és zorall megszólalással. A Say What You Wanna Say eleje tiszta punk, különösen a szinte szavalós, brit angolsággal előadott verze miatt. De aztán a refrénnél bejön a jólesően ismerős, dallamos feeling. A Believe-ből lehetne akár egy új Glory Days is, de nem lesz. Nem mondom, nem rossz, de bekeményedik, pedig nem kéne. A Stand kissé funkos ritmusvilága Glenn Hughesét idézi. Az In Your Eyes olyan, mintha egy Sweet dalt hallgatnál, csak sokkal keményebb, mai hangzással. Talán az End Of The Road idézi a „régit” Inglorioust leginkább. Jóféle brit hard rock ízes riffel és velős énektémával. Aztán, a végén jön a Power Of Truth, ami megint csak úgy kezdődik, mint a Glory Days, viszont utána úgy keményedik be, hogy végre elégedetten bólintottam.

Nem tudom, lehet, hogy csak rossz pillanatban kapott el, de valahogy most nem tudott beszippantani ez az új dalszokor. Az nyilvánvaló, hogy bármikor meg lehet és érdemes is hallgatni, ám nincs rajta Until I Die, Where Are You Now vagy Glory Days szintű, örökérvényű klasszikus. ■

„Szinte vártam, hogy puhulni fog Nathan James kompániája, de nem! Csodásan szól minden és mindenki, mi több, a fogós melódiák mellett is horzsol az anyag.”

– Gáti Viktor / 8

„Az Inglorious az első két albuma alapján a melodic rock egyik nagy ígérete volt, a bennük rejlő potenciált azonban nem tudták kiaknázni. Ennek vélhetően az aranytorkú Nathan James személyisége lehet az oka, a zenekar ugyanis totál átjáróház, kvázi az is tők mindegy, ki zenél éppen mellette. Az új album minőségben nem marad el az említettétől, a lehetőség tehát ismét adott, kérdés, hogy ezúttal tudnak-e élni vele.”

– Gyuricza Ferenc / 8

„Modern rádiós hard rock bivaly sounddal, rengeteg fülbemászási kísérlettel, fiatalosan ható energiákkal, de abszolut a régi suli szerint. Jól megszólaló és jól hallgatható zene, de magamtól nem tenném fel, nem találtam benne semmi olyasmit, amitől akár később elővenném.”

– Kánya Ferenc / 8

„Anno, mikor beindult az Inglorious, azt hittem, belőlük lesz a következő nagy durranás a hard rock színtéren. Ebben sajnos tévedtem, de a minőség, jó dalok még mindig adottak.”

– Kiss Gábor / 8

„Az Ingloriousszal Cselő fertőzött meg még annak idején. Az első két lemezt nagyon szerettem, aztán a harmadiktól kezdve a mágia veszíteni kezdett az erejéből. A fordulat sajnos most sem jött el. Hiába van itt a júniusi Hangpróba kimagaslóan legjobb énekese, valamint az a kivételes, bombasztikus hangzás, az ezekhez mérhető nagy dalok hiányoznak nekem!”

– Pintér Miklós / 8

„Mai harapóssággal megszólaló, de amúgy régivágású hard rock alapokra építő album Nathan Jameséktől, immáron az ötödik a sorban. Ugyan tartottam tőle, hogy hosszabb távon elmennek majd egy kommerszebb irányba, de ez most sem következett be, kimondottan energikus és karcos ez az új nótacsokor, vagány énektémákkal és feelings hangszeres játékkal. Tetszik.”

– Schmidt Péter / 8

„Érdekes, hogy sosem tudott maradéktalanul meggyőzni Nathan James zenekara, de most, az ötödik lemezzel mintha kezdeném megérteni, mit is akarnak? Messze nem tökéletes anyag ez, de hallgattatja magát és beleül a fülbe, ami nekem néha elég. Most is.”

– Szénégető Richárd / 8

„Mintha több kraft, nafta, kakaó (stb.) lenne ebben a cuccban, mint sok más hasonló hard rock bandában. Újat ők sem hoznak, lehet, olyat már nem is lehet, de attól még ezt az anyagot jó hallgatni.”

– Uzseka Norbert / 8

„Azt nem lehet mondani, hogy a londoniak slágerességben, dallamosságban a maximumra tölték volna a potmétert. De pont ennek köszönhető, hogy sikerült egy olyan albummal előállniuk, amelyet még szerény személyemnek, a stílus nem feltétlenül első számú rajongójának is jó érzés volt végighallgatni.”

– Zubor Oly / 8

FALLUJAH

XENOTAPH

8

KIADÓ: NUCLEAR BLAST

ÍRTA: GÁTI VIKTOR

A Metallica „földjei”, a San Francisco-i Fallujah 2007-ben, még keményvonalas deathcore-hordaként indultak, és első lemezeiket ebben a stílusban készítették el. Majd fokozatosan távolodtak e trendi irányzattól és indultak meg egy átgondoltabb, már-már progresszív koncepció felé, melynek első jelentősebb állomása a 2016-os Dreamless album volt. Úgy emlékszem, az akkori turnén láttam őket, és bár érezhető volt, hogy tartanak valamerre, úgy igazán élőben sem kaptak el. A folytatásban érkező lemezeikkel ennek ellenére igyekeztem barátkozni, ám az áttörés irányukba mindannyiszor elmaradt.

Ám a hatos, Xenotaph címre keresztelt legújabb LP polcokra kerülését megelőző dalpáros, a Kaleidoscopic Waves és a Step Through the Portal and Breathe minden korábbinál kedvezőbb fogadtatásra lelt esetemben, és az eddigi legfokozottabb érdeklődéssel vártam a nyolctételes, szokás szerint látványos borítóba öltöztetett anyagot. Előbbi nótá fogós dal-lamaival és tiszta énekével tűnik ki, melyeket

vad szegelés kísér; utóbbi pedig monumentálisabb, eseménydúsabb, izgalmas középírással, amelyben a kanadai vendég dobos végre egy kicsit visszafogja magát. A negyvenkét perces korong hangvételét jól példázza a STTPAB

– a többi tétel hol a lebegősebb, hol az arcbamászós oldalt domborítja ki

jobban, egyszer egyszerűbb, más-kor színesebb megközelítésben.

Az A Parasitic Dream rövidsége ellenére egy tartalmas, kerek, sokoldalú nóta, a The Obsidian Architect ezzel szemben –

néhány ötletes megoldása mellett – nem tudja teljes mértékben kitölteni a majd' hat percet,

ahogy az egyébként ugyancsak nem gyenge Labrynth Of Stone vagy a cím-

adó is több panelt hoz, mint kiugró pillanatot.

A Fallujah a (szintén) roppant telített kortárs technikás death metal mezőnyben igyekszik mind jelentősebb tényezővé válni, s ennek érdekében komoly erőfeszítéseket tesz. A műfaj hívei aligha találhatnak kivetnivalót a Xenotaphben, a kiemelkedőbb bandákat preferálók számára viszont könnyen belesimulhat a lemez a kínálatba. ■

„Modern progrockba oltott death metal. Finom, elgondolkodtató, sokszor meglepő zenei fordulatokkal. Hiába totál skizofrén, pont attól jó. Nincs mit tenni, ez tetszik!”
– Cselőtei László / 9

„Ami a hangszeres részeket illeti, most is megy a 'matekozás' rendszeren, mégis tökéletes az összhang a zenészek aprító játéka és a szép vokálok között. És ahhoz képest, hogy állítólag most mindenki minden eddigénél jobban hozzátette a magáét a dalszerzéshez, elképesztően jól összeállt ez az anyag.”
– Zubor Oly / 9

„Nem hallgatom ilyesmit, de ez most meglepő módon elkapott.”
– Kiss Gábor / 8

„Hát, piszok jó ez a lemez! A Kaleidoscopic Waves például az egész év egyik legjobb dala (gitártémái, szólói, énekdallamai, minden), de a többi sem nagyon marad el mögötte. Remélem, hogy a Scott Carstairs gitáros zseni köré épülő zenekar aktuális tagjai még sokáig maradnak a főhőssel!”
– Pintér Miklós / 8

„Ez a banda kellemesen meglepett. Korábban csak a nevükkel találkoztam, és valamiért azt hittem, hogy szimpla totálbrutál hentelesben utaznak, de nem. Sokféle hatást olvaszt magába ez a zene, a progos dolgoztól a death metalig – egyfelől remek a hangszeres játék, másfelől meg (ez az igazán fontos) működőképesekek maguk a dalok. Nem rossz ez, sőt.”
– Schmidt Péter / 8

„A csodálatos borítóba csomagolt, a zenekarra jellemző megoldásokkal megpakolt lemez. Elsőre is ütött, mint a buszkerék.”
– Szénégető Richárd / 8

„Borzasztóan nagyot zenélnék, de végig olyan érzésem volt, hogy ez a tömördek témahalmaz inkább stílusgyakorlat, mintsem teljes értékű dalokká összerakott kreatív alkotómunka eredménye.”
– Gyuricza Ferenc / 7

„Modern, de digitális, steril, mondhatni műanyag módon megszólaló deathcore sokféle metal és progresszív hatással, sok hangszeres és atmoszférius résszel. Produkció szinten teljesen rendben van, de művészig nem érzek benne sokkal többet, mint enyhén giccses eklektikát. Olyan, mint egy csoportos kortárs kiállítás egy metró-aluljáró összegraffitizett falain.”
– Kánya Ferenc / 7

„Nagyon sokféle téma, köztük nagyon jók is, de ilyen töménységben elrettent. Van egy csomó zene, amit sok végighallgatással lehet befogadni, de mindig kérdés, hogy megéri-e ráfordítani az időt. Tényleg van ott valami, vagy csak témahalmaz?”
– Uzseka Norbert / 7

RIVERS OF NIHIL

RIVERS OF NIHIL

KIADÓ: METAL BLADE
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

8

Tizenhat éves fennállása ötödik nagylemezével jelentkezett a Rivers Of Nihil, amely a US progresszív/technikás death metal zenekar nevét viseli. Ilyen esetekben okkal gondolhat az ember karrierösszegző, esetleg önmagukat újradefiniáló kiadványra. Brody Uttley-ék esetében valamennyire mindkettőről szó van.

A banda háza táján jelentős változások zajlottak az utóbbi években: elvált az útjuk a korábbi énekessel és ritmusgitarossal, akik helyére Andy Thomas gitáros/énekes érkezett a remek, hasonszórú zenét játszó Black Crown Initiate-ből. Thomas egy időre ott hagyta eredeti zenekarát, de újabban ismét annak is tagja. Már vele készült 2023-ban jelen lemez nyitódala, a The Sub-Orbital Blues, ami azt engedte sejtetni, hogy Andy rögtön jelentős szerepet kap (tisztá) ének és esetleg a dalszerzés terén is. Aztán ez csak részben lett így, hiszen a komponálás oroszlánrészét továbbra is az Uttley/Biggs páros vitte, míg utóbbi az extrém vokált szintúgy egymaga vállalta.

Szerintem minden téren érdemes lett volna arrébb mozdulni, ismerve Andy adottságait és a BCI zenéjét, de a döntéshozók másképp ren-

delkeztek; s ez aligha zavarja a rajongók többségét. A végeredmény persze leginkább így tudott az lenni, ami: vérbeli RON magasfokon, tele vaskos riffekkel, kíméletlen groove-okkal, csontropogtató death metal támadásokkal, jócskán megtámogatva Andy tiszta hangjával, miközben a finom megoldásokra is jutott figyelem, különösen a riffek és dob-fillek terén, de az elektronikus betétekkel és a némiképp háttérbe szorult szaxofon témákkal sem vallanak szűgyent. Az erősségek legnagyobb dózisban számomra a már említett 'Blues mellett a változatosságban kimagasló Despair Churchben, a líraiságot páratlan módon kezelő, idei toplistas dal Water & Time-ban és a progresszivitást kidomborító The Logical Endben mutatkoztak, de a Dustman, a Crimilnals és a House Of Light szintén tartogat emlékezetes momentumokat.

A Rivers Of Nihil rendületlenül menetel előre, ez a „túl jól” megszólaló korong pedig szép számmal tartalmaz koncertre termett nótákat, így várhatóan az élő fellépésekben sem csökken a lendület. Én személy szerint már most várom a folytatást, és bízom benne, hogy legközelebb az 'Owls' vagy az 'Initiate világa felé halad tovább a banda. ■

„Komplexitásában Devin Townsend legjobb pillanatait, hangulatában a Gojira elborultságát, brutalitásában a Meshuggah erejét idézi vissza számomra ez az album. A szaxofon használata ebben a zenei közegben pedig olyan üdítő színfolt, ami mellett szintén nem mehetünk el szó nélkül.”
– Gyuricza Ferenc / 9

„A Rivers of Nihil muzsikájában én inkább a technikás vagy a direktebb death metalos vonalat bírom, az altos, posztos, fúziós, atmós színeket inkább csak csodálom. Uttley egy zseni. Most sincs másképp, roppant erejű és hangulatú anyagot, egy modern death metal szívet alkotott.”
– Kánya Ferenc / 9

„Atmoszférikus témák bőkezű adagolásától sem visszariadó, death alapú extrém metalt rejt az album – sűrű, szövevényes, rétegzett muzsikát, amiben a legelvetemültebb blastbeatektől a dallamos énekig és az ambient részekig sok minden elfér. És ami a legfontosabb: ezekből végül kompakt, koherens nóták tapasztódnak egybe. Több, mint meggyőző.”
– Schmidt Péter / 9

„Az amcsi banda 2018-as Where Owls... albuma még mindig rengeteget forog nálam. A 2021-es The Work már nem annyira. Viszont erre a mostani lemezre jó eséllyel hasonló sors vár, mint a hét évvel ezelőttré. Basszus, mekkora hangulatok, váltások, dalok vannak már itt! Lehet, hogy a jelenlegi a banda történetének legerősebb felállása?”
– Zubor Olly / 9

„Jól átgondolt és kitalált album ez, még ha sokszor baromira nehéz is tud lenni! A Water & Time (csoda) szaxofonja és a The Sub-Orbital Blues ereje győzött meg végleg, hogy ez nem is hét, hanem sokkal inkább nyolc pont. Vagy kilenc? A 'minél többet hallgatok, annál több finomságot fedezek fel benne' tipikus esete.”
– Pintér Miklós / 8

„Továbbra is főleg a vokális részzel van bajom, bár a témák sűrűsége is kihívás a hallgatónak. Elsőre sem a brutál részek, sem a dallamosabb/tisztább ének nem ad annyit, mint azon zenekaroknál, amelyek bizonyára hatással voltak a Riversre, de több hallgatás alatt azért elkezd kibontakozni az anyag.”
– Uzseka Norbert / 8

„Alapvetően tök jó lenne, de nekem az ének néha 'leesik' a zenéről és baszottul zavar.”
– Szénégető Richárd / 7

„Ez a HP elég deathmetalosra sikeredett. A Rivers jobbra pozitív élményekkel gazdagít. Ugyanakkor vannak nagyon zavaró, idegesítő, zaklatott témáik is. Természetesen én az – elég ritkán felbukkanó, viszont nagyon erős – melodikus ének-témákat erőltettem volna, de srácok másképp gondolták. Sokszor nem érzem a dalrészek közötti koherenciát.”
– Cselőtei László / 6

MALEVOLENCE

WHERE ONLY THE TRUTH IS SPOKEN

10

KIADÓ: NUCLEAR BLAST

ÍRTA: PINTÉR MIKLÓS

Amikor a Petőfi Rádió pár évvel ezelőtt létezett még a Petőfi Rock X Hammerworld, eleinte kizárólag dallamosabb, direkter, egyszerűbb számokat válogattunk be Cselővel a műsorba. Küldetésünknek tekintettük, hogy a szélesebb közönségnek, a „kívülállóknak” is tudjunk olyan példákat mutatni, amivel vonzóbbá tehetjük számukra a műfajt. Egy ideje már kijött a Malevolence On Broken Glass című klipje, mindketten imádtuk, újra és újra előkerült a szerkesztőségi megbeszéléseken, de időnek kellett eltelnie, mire rászántuk magunkat és adásba tettük a dalt. „Végül is ez egy metalműsor, nem igaz?” – unta meg Cselő a huzavonát, onnantól fogva pedig nem volt megállás, szélesebben jutottunk el a kezdeti óvatosságtól a Six Feet Under-ig és a Cannibal Corpse-ig (Olly rules!).

Nem csak a rádióműsorban hozott áttörést ez a pillanat, én magam is rengeteget hallgattam azóta a Malicious Intent címmel megjelent, bombasztikus hangzású 2022-es Malevolence LP-t: egy igazi mestermunka a sheffieldi ötöstől, amiben egyszerre jelennek meg a legjobb Pantera-, Crowbar-, Machine Head- és metalcore-stílusjegyek derék európai/szigetországbeli feszességbe csomagolva. A rideg, kódos, esős észak-angliai iparváros borús hangulata, csakúgy, mint azt az anyagot, a Where Only The Truth Is Spoken is meghatározza, de a csapat most a korábbiaknál is agresszívabb formában zúdítja ránk a problémáit. Annival lett durvább az új album, mint amennyivel rosszabb a helyzet a három évvel ezelőttinél, és pontosan ez az, amiért a Malevolence annyira működik: a brit acélváros (itt találták fel a rozsdamentes acélt!) munkásosztálybeli szülők munkásosztálybeli gyermekeinek őszinte kinyilatkoztatása egy valódi, szociológiai esettanulmány, egy korlenyomat, ami ezerszer többet ér és igazabb, mint a győztesek által írt

történelemkönyvek vagy a (világ)propaganda hazugságai!

A dalok közül jó párat ki lehetne emelni, ezzel együtt most talán kevésbé vannak olyan kiugró számok, mint a már említett On Broken Glass vagy a Still Waters Run Deep az előző lemezről. A Salt the Woundról viszont feltétlenül beszélni kell! Füstös (értsd: Down/Pantera) kezdésének, csodaszép gitárbetéteinek, nagyívű, drámai felépítésének köszönhetően kizárólag a Malevolence eddigi legnagyobb vállalkozásaként definiálható, de az sem túlzás, ha karrierszintű csúcsteljesítményként, a zenekar himnuszaként tekintünk rá. Josh Baines szólógitárosra érdemes külön is odafigyelni, ő tényleg a felső ligában játszik, kíváncsi vagyok, hogy mikor fogják a hangszeres magazinok felfedezni őt!

Az Imperfect Picture-ben óriási, néhol sabbathos, néhol panterás riffszörnyek szabadulnak ránk, az Inspite-ban meg Randy Blythe, ami nem véletlen, hiszen az LP producere az a Grammy-díjas Josh Wilbur volt, akinek a neve többek között a Lamb of God, a Gojira és a Trivium albumairól is ismerős lehet. (Remélem, nem riasztom el a kiadványtól metalos felebarátaimat, ha megjegyzem: a csapat az anyagot Dave Grohl legendás kaliforniai bázisán, a Studio 606-ban rögzítette, a felvételek pedig ugyanazon az ikonikus Neve 8078 keverőpulton lettek összerakva, amelyen többek között a Nirvana Nevermindja is.)

Alex Taylor énekes elmondása szerint minden dal mögötti történet általuk megélt élményekből és tapasztalatokból fakad, nem csupán szimpla haragról vagy agresszióról, hanem személyes küzdelmeikről, a világ állapotáról és az élet hullámvölgyeiről szól.

Nézz körül odabent vagy nézz ki az ablakon: mi másra lenne szüksége az ember(iség)nek, ha nem pont egy ilyen lemezre? ■

„Az előző LP jó magasra tette a lécet, de már az előzmények is roppant ígéretesek voltak, és az angol srácok most még tovább emelték a nívót. A Salt The Wound pedig az év egyik legerősebb dala, egy lenyűgöző, műfajokon átívelő kompozíció.”
– Gáti Viktor / 9

„Nagyon erős dalok, nagyon penge sound! Elsőre féltem, hogy egy lemezre való sok lesz belőle, de határozottan nem!”
– Szénegető Richárd / 9

„Nagyon zorall, a fiúk ezerrel ráncolják a homlokukat, összevont szemöldökkel néznek velünk farkaszszemet, de itt – sajnos – nincs újabb On Broken Glass. Talán a Heavens Shake közelíti az előző album nagy klasszikusát. Ezzel együtt erre a muzsikára nagyon lehet bólogatni, befeszülni, dühöt kiadni!”
– Cselőtei László / 8

„A Malevolence felületes hallgatással egyszerűen tiszta pusztító tahó erőszaknak hallatszik, viszont a groove-os, hardcore-os, thrashes, beatdowns dühkítő-reseiket a metalcore felől érkező dallamok elég jól fogasztható eleggyé űtik fel. Semmi meghökkenítő egyediség, de hatásos!”
– Kánya Ferenc / 8

„Nem is tudom, mit szeretek ezen a lemezen jobban. Ahol a srácok technikázni kezdenek, vagy ahol szimplán szagatnak egy cseppet. Egy biztos, mindkét esetben jól és hatásosan tolják.”
– Zubor Olly / 8

„Továbbra sem értem, hogy mit látnak a kollégák ebben a zenekarban. Szerintem olyanok, mint az a végzős egyetemi hallgató, akik innen-onnan összeszedett gondolatokból összerakja a szakdolgozatát. A feladatát elvégezte, talán még jó jegyet is kap rá, de a saját szakterületéhez semmit sem tesz hozzá. Nos, ugyanezt gondolom a Malevolence-ről is.”
– Gyuricza Ferenc / 7

„Elsőre szimpla zúzásnak tűnt, aztán kiderült, hogy matekos témáktól a füstös riffekig csomó mindent képesek és hajlandók beleszőni a dalokba. Forradalmi meg igazán kiemelkedő ezektől sem lesz, de mindenképp érdekesebb hallgatnivaló így.”
– Uzseka Norbert / 7

„Élőben sokkal meggyőzőbbek, mint lemezen.”
– Kiss Gábor / 6

„Mégsegek. Nagyon. Ez volt az első benyomásom. Ez az érzésem mondjuk végig meg is maradt, de azért kibomlott itt pár okosság menet közben. Ezzel együtt nekem túl sok az archamászás acsargás, némileg változatosabb vokalizálás jót tenne az összképnek. Élőben mondjuk biztosan gyalulnak.”
– Schmidt Péter / 6

MOTORJESUS

STREETS OF FIRE

KIADÓ: REAPER ENTERTAINMENT
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

9

És itt van, újra, hetedszerre is a Motorjesus! Chris „Howling” Birk és szabadcsapata már megint a világra szabadítanak egy nagylemeznyi dalt és milyen jól teszik! Na kérem, ők az a csapat, akiket az első lemeztől bírok, nem akarom fejtegetni, csak élvezni a tökök, döngős, széles terpeszes metal & rollt!

A Streets of Fire pontosan ott folytatja, ahol a 2021-es Hellbreaker abbahagyta. És míg a legtöbbször nyílgok, hogy valami biztonsági játék, vannak csapatok, ahol pont ez a kiszámíthatóság adja azt az ízt, amiért tényleg lehet szeretni őket. (Lásd még AC/DC, Airbourne, stb.) A korrekten, de nem sterilen megdörrenő lemez tizenhárom dala nem árul zsákbamacskát, ez pontosan az az arcbamászó, mocskos metalba hajló rock and roll, amiért mondjuk Lemmyt is szerettük, csak Howling süvöltős éneke nem reszel annyira, mint Mr. Kilmisteré, természetesen. És annyira imádom, hogy ez a zsigeri, nyegle telibeszárom feeling totál őszinte és nem valami rossz póz, hogy ez kapásból dob a lemezen egy jó nagyot.

Az a helyzet, hogy nem akarom végiglemezni a dalokat, mert ha valamit, hát ezt

a lemezt, de úgy eleve ezt a bandát nem kell, de pár tételt muszáj kiemeljek. A címadó szerintem egy orbitálisan nagy sláger, bivaly refrénnel, a They Don't Die olyan, mintha Rudán Joe énekelne Motörheadet, a Return to the Badlandsnek van egy tipikusan a világvégébe száguldós hangulata, a Somewhere From Beyond meg totál helyzetbe rak már az elején és el sem akar eresztetni.

És tudjátok, mi a durva? Ez még csak a lemez első fele! Az pedig még durvább, hogy a második felére sem fáradnak meg derék német barátaink, hanem hozzák ezt a minőséget és tempót egészen a lemez végéig. Hetedszerre is! Nem tudom, mi van a vízben (haha), ott Mönchengladbachban, de szerintem kezdjek el palackozni és importálni a világ nagy részére, máris kevésbé lesz bajban a rock and roll!

Nem is süktelek itt tovább, ha kell egy kis tesztszterontól fűtött party metal, megtaláltad! Biztos vagyok benne, hogy ez a lemez ott lesz az év végi listámon, két country között, természetesen, mert egyszerűen képtelen vagyok megenni! Sok ilyen minőségű lemez kellene, mert nagyon ráférne a zeneiparra! ■

„Én erre a lemezre simán adok egy kilencet, sőt, megy is az aktuális autóban hallgatós albumok közé! Ha nagyon meg kellene magyaráznom a Streets of Fire-t, azt mondanám, végre egy európai kiadvány, amin egy zenekar úgy tolja izomból a tempós rock'n'rollt, metált vagy bármit, hogy közben azt érzed, a falon is simán átmész, ha éppen arra lenne szükség (de ha nem, akkor is)! Imádom!”
– Pintér Miklós / 9

„Tipikusan olyan banda a Motorjesus, ami kapcsán szégyenkezem, hogy nem hallgatom többet. Örületes flinget hoz a társaság, és a borító is csúcs, már megint!”
– Gáti Viktor / 8

„Nagyon rég ismerem ezt a német csapatot. Mára megkopott, kifényesedett a muzsikájukban az az csiszolatlan, mocskos valami amit nagyon bírtam bennük, inkább slágeres, hard rockos ízekkel nyomják már a stoneres, enyhén délies hatású, alapvetően Motörhead eredetű zenéjüket. Viszont ezt is jól csinálják!”
– Kánya Ferenc / 8

„Az ázsiai kajafutárok járdákon való átmokfutása kapcsán találó a felkiáltás: „Motor! Jézus!” Még szerencse, hogy a német hard rockerek messze nem átmokfutást rendeznek az új lemezükön. Sőt, mi több, nagyon is jól bánnak a sebességgel (is...), változatos dalokat leszállítva a műfaj kedvelői számára.”
– Zubor Olly / 8

„Fura, de az egyik pillanatban azt éreztem, hogy „hű, de jó”, aztán a következő pillanatban meg, hogy „Jézusom, de gagyi!” Sok Iron Maiden keveredik egyfajta német rock'n'roll szemlélettel. A refréneket szerencsére nagyon érzik. És van lendület abban, amit csinálnak. Nem ma kezdték, de még nem fáradtak el.”
– Cselőtei László / 7

„Totál magával ragadó hangulat, feelings rock and roll, rengeteg ismerős megoldással, és egyértelmű hatásokkal az Iron Maidentől a karcosabb Scorpions-ig terjedő palettáról. Motoros fesztiválokra, házi bulikba, sötét, lepukkant klubokba egyaránt illő zene ez.”
– Gyuricza Ferenc / 7

„Nincs ebben a zenében semmi rendkívüli vagy új, egyszerűen csak jó hallgatni.”
– Kiss Gábor / 7

„Elsőre megesküdtem volna, hogy svéd banda a Motorjesus, de nem - németek. Egyebekben meg amolyan karcos-varacsokos rock'n'roller hozzáállással tolják - és vadítják meg - a klasszikus metal alapú nőtáikat. Kicsit a sajnos már inaktív Chrome Division ugrik be róluk. Világmegváltásról nem beszélhetünk, de tény, hogy van bennük kraft.”
– Schmidt Péter / 7

„Mindig úgy voltam ezzel a bandával, hogy bár kicsit híján van a saját karakternek, alapvetően korrekt, amit tolnak, és ez most sincs másként.”
– Uzseka Norbert / 7

SODOM

THE ARSONIST

KIADÓ: STEAMHAMMER
ÍRTA: KÁNYA FERENC

10

Nemigen volt a Sodomnak olyan korszaka, albuma, amikor nem szerettem a bandát. Sőt, kijelenthetjük, hogy nem volt ilyen. Tom Angelripper több mint négy évtizedes történelemmel bíró csapata már a '80-as évek első felében a teuton thrash legismertebb nevei közé küzdötte fel magát, az évtized második felére pedig a nemzetközi vérkeringésbe is bekerültek, a zenéjük, különösen a korai muzsikájuk pedig az extrém metal szinten minden műfajára nagy hatással volt, inspiráló erőként említette például Max Cavalera és Gary Holt, Nergal és Fenriz, de a nagy pályatárs Mille Petrozza, vagy Chuck Schuldiner is.

A Sodom zenéjét soha nem lehetett konszantként kezelni, időről időre megújult, de a jellegzetes stílusjegyei – egyszerű, gyors dobtempókra épülő, minimális dallamos elemet, agresszív gitárokat és éneket tartalmazó brutális és kompromisszummentes dalok – soha nem változtak. Sokan mára unalmasnak, megkövesedettnek, sőt primitívnek tartják ezt a zenét. Angelripper meg rá is tesz egy lapáttal, esze ágában nincs változtatni. Míg a 90-es évek elején kísérletezett az akkoriban a thrashnél népszerűbb death metallal, de hamar visszatért a megszokott formákhoz.

A The Arsonist egy szép, tizenhét albumot számláló életmű legfrissebb darabja. Nyilván vannak kedves és legkedvesebb Sodom-lemezeim – és az ember titkon mindig valami azokhoz hasonlót remél egy-egy új albumtól. Ebben a tekintetben sem kellett csalódnom, számomra a '80-as évek második felét, a leg-sikeresebb éveket, a Thrash Metal Aranyskort idézi fel a The Arsonist, a Persecution Mania és az Agent Orange idejét. A legmeghatározóbb alkotások nem csak a teuton thrash történetében, de globális szinten is. Nagyon sokan vagyunk, akik ezt a Sodomot szeretjük.

Angelrippernek kifejezett szándéka volt a – mondjuk úgy – retrospektív megközelítés, ezért nem csupán a dalokat formálta olyanra, ahogy abban az időben fródtak, de a hangzás tekintetében is autentikusnak akart, ezért kerekített egy stúdiót, ahol analóg berendezéseken rögzíthették 24 sávossal a új dalokat. Semmi digitális varázs, semmi reamping, modellezés, profilozás, pluginek, automaster, a cucc úgy szól ahogy szól, az van felvéve. Nincs nagy divata ennek, de például a Ghost és az Opeth is is készített ilyen teljesen analóg felvételeket az elmúlt években. Organikus, gazdag hangzás, bár azt gondolom, hogy egy „hétköznapi”, fül nem hall lényegi különbséget.

A nóták... Engem soha nem zavart, ha voltak kisebb-nagyobb „kilengések”, a Sodom zenéjében például az őket meghatározó punk és korai speed, vagy az általuk meghatározott black, esetleg death metal irányába, mert mindig önmaguk maradtak, de öröm, hogy ezúttal egyensúlyban van a banda thrash metalja. Már a Genesis is erre mutatott, a The Arsonist viszont a lényegig letisztult, nyers és agresszív teuton thrash. Pattogós, élős tempók jellemzik, és ha frissnek nem, roppant energikusnak mondható minden tétel.

Ebben a közegben csak a középtempós súlyokat cipelő Scavenger nem fogott meg annyira, mint a többi dal, a Witchhunter meg azért említeném cím szerint, mert ezzel a legkorábbi időket idéző darabbal a 2008-ban fiatalon elment harcostársnak, Christian „Witchhunter”, Dudek dobosnak állítanak emléket.

Ha a régi thrash nyers brutalitását keresed, a The Arsonist neked sem fog csalódást okozni. A Sodom visszatért a gyökereihez, és egy megalkuvás nélküli, határozott és kíméletlen lemezt rakott az asztalra. ■

„Nem tudom, mit szívtok Onkel Tom, de amennyire nem bírtam az előző lemezt, ezt annyira élem most! Thrashgrándát a köbön! Nem kell Agent Orange-t várni, de hogy ennyi idősen még ekkora tűz legyen, az fergeteges!”
– Szénégető Richárd / 9

„Totál visszakanyarodás a klasszikus, s egyben legsikeresebb korszakuk zenei világához, ráadásul irigylésre méltóan erős produktummal. Látszik rajtuk, hogy meg akarják mutatni a világnak a tufa germán thrash erejét. Talán őket is elérte valamiféle kapuzárási pánik?”
– Gyuricza Ferenc / 8

„Az előző lemez kicsit túlzottan is tufa volt, de ez nagyon rendben van.”
– Kiss Gábor / 8

„Már a Genesis XIX is egy jó nagy öles lépés volt a gyökerek és a régi vonal irányába (újra Blackfire komával a fedélzeten!), a The Arsonist pedig még inkább visszatekintő jellegű. Zeneileg is, de főleg produkciós szempontból: figyelj csak a dobhangra!! Ha bírtad a banda Persecution/Agent/Better/Tapping korszakát, akkor ez a lemez neked készült.”
– Schmidt Péter / 8

„Mindenképpen jót tett a felvételnek az analóg technika használata. Sokkal eredetibbnek, hagyományörzőbbnek tűnik a lemez ezzel a dobhangzással. A dalok felépítése is hűen tükrözi, Angelripperék honnan is jöttek. Szerintem ennél nem is számíthattunk volna többre a legendás bandától.”
– Zubor Oly / 8

„Legendás név, nem vitás. Az iszapszemű német thrasherek fáradhatatlanul mennek az úton. Sosem voltam Sodom-rajongó. Most sem lettem az. Nem rossz, de nem is különösebben jó.”
– Cselőtei László / 7

„Lehet, öregszem (és kopa-sodom, haha és bocs), vagy mi, de nekem ez most adja. Pedig tisztában vagyok vele, hogy az égegyadta világon semmit nem tesz hozzá a thrash metalhoz, ami eddig nem volt ott.”
– Uzseka Norbert / 7

„Nincs bajom a Sodommal, de mi köze van egy német bandának a vietnámi háborúhoz?”
– Pintér Miklós / 6

„Jó látni, hogy Angelripper fizikailag a topon van, de ez a fajta hót primitív, tufa teuton thrashelés négy évtized után már sok – illetve kevés.”
– Gáti Viktor / 5

KATATONIA

NIGHTMARES AS EXTENSION OF THE WAKING STATE

8

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

Meglepően hamar érkezett a Sky Void Of Stars folytatása a skandináv bánat metal koronázatlan királyaitól: alig több mint két év telt el a csapat legutóbbi megújulását követő második lemez megjelenése óta. Ezen felül pedig a munkát belső feszültség is bonyolította, melynek betetőzéséként Anders Nyström 'Blackheim' alapító gitáros/dalszerző, elsősorban kreatív nézetkülönbségek miatt kilépett a bandából, röviddel azután, hogy a 2016-tól a csapatot erősített Roger Öjersson bárdista elhagyta a fedélzetet. A két megüresedett helyet Nico Elstrand (ex-Entombed) és Sebastian Svalland (ex-In Mourning) töltötte be, így Johan Renske, mint egyedüli eredeti tag által vezetett svédek velük fejezték be a kimerítő címmel felruházott friss nagylemezt.

Ahogy arra számítani lehetett, a Lilac és Temporal dalokkal felvezetett album újabb változást hozott, ám az némiképp meglepett, mennyire erős előkép társul ehhez. Szinte minden szerzeményben találni olyan részeket, amelyek a honfitárs – korábbi végtelenül nagy kedvenc – Opeth többé-kevésbé újraértelmezett (metalos) stílusában íródtak – elsősorban a riffek és az azok alatt hömpölygő ritmizálás hajaz feltűnően nagymértékben Mikael Akerfeldték Ghost Reveries/Watershed korszakára, ugyanakkor le kell

szögezni, a Katatonia sajátjának számító, összetéveszthetetlen atmoszférateremtés továbbra is mélyen átítatja a dalokat. A fentebb ecsetelt gondolatsor a nyitó Thrice-ban egyből visszaköszön, s mindezzel együtt egy roppant erős darab. A későbbiekben is fennáll ez a párhuzam, de korántsem zavaró formában, sőt.

A zavart az erőben inkább az okozza, miszerint a darabok dinamikája viszonylag gyakran megtorpan, és előfordul, hogy csak percek múlva, alig vesz valamennyi lendületet az adott tétel, vagy az okoskodásba hajló, sűrű ritmusváltások tompítják el, mint a Lilac vagy a The Light Which I Bleed esetében. Az Efter Solen (A Nap után) még az Unfurl kedvelése mellett is elég fura tétel, de különösebb baj nincs ezzel a számmal sem. A csúcspontoknak pedig a Thrice, a Wind Of No Change és a Temporal nótaikat gondolom.

Nem hinném, hogy féltetni kellene a Katatoniát, mi több, dicséret illeti Jonasékat a kitartó határfeszítésért. Arra azért kíváncsi lennék, mennyire volt tudatos az Opeth-párhuzam, és minek volt betudható. Habár mind dalszerzésben, mind egyéni és zenekari teljesítményben alulmúlja elődjét, a katalógus egy újabb emlékezetes, bár könnyen lehet, hogy valamelyest megosztó darabbal gazdagodott. ■

„Hát, őszintén szólva nem gondoltam volna, hogy Szénégető úrral majd pont mi fogunk kiállni a lemez mellett! Nálam nagyon működik a zenei komplexitás azon formája, amit a Katatonia ezen az albumon (is) képvisel: egyszerre intelligens, progresszív és sokszínű. Sokat fog forogni nálam, nagyon értékes kiadvány!”
– Pintér Miklós / 9

„Úgy gondolom, nagyon kevesen fogják azt mondani, hogy ez a legjobb Katatonia-album, amit csak hátán hordott a föld... Én mégis azt mondom, ha elvonatkoztatunk mindentől, és nem akarjuk mindenáron valamihez hasonlítani az anyagot, akkor egy nagyon kellemes hallgatnivalóként jellemezhetjük azt.”
– Zubor Olly / 9

„Az előző album magával ragadóan hangulatos, mély, depresszív zenei világának egyértelmű folytatása a Nightmares... Lehet siránkozó Blakkheim távozása miatt, vagy keseregni azon, hogy hova tűnt a '90-es évek albumainak súlyosabb irányvonala, de az immár egyedül Jonas Renske által vezetett Katatonia ezzel az irányvonallal vált ténylegesen egyéni arculatú, megkerülhetetlen monolittá a bánat-rock színtéren.”
– Gyuricza Ferenc / 8

„Általában hely, idő, erős elhatározás és hangulat kell hozzá, hogy ilyesmi zenét hallgassak egy-két dalnál nagyobb terjedelemben. A Katatonia most sem igazán fogott meg. Borús, de vitathatatlanul izgalmas muzsika, mind zenei, mind produkciós értelemben kiváló munka, de semmi kimagasló.”
– Kánya Ferenc / 8

„Szentségtörés, ha azt mondom, nekem ez a lemez tetszik? Nem tökéletes, komoly hiányérzetem is van, de szívesen hallgatom és adja, hozzá, amit kell!”
– Szénégető Richárd / 8

„Alapvetően úgy vagyok ezzel a lemezzel, ahogy a Katatoniával általában: egyáltalán nem rossz, de hamar unalomba fullad.”
– Kiss Gábor / 7

„Immáron az ősz-tag Blakkheim gitáros nélkül készült az új Katatonia, azonban elődjéhez képest nem érzékelek markáns változást vagy irány módosítást. Ugyanakkor valamiért annyira nem is tud elkapni, mint a múltkori nekifutás. Összességében lehetne kicsit tempósabb, mozgalmasabb. Nagy baj amúgy nincs vele, de volt már jobb lemezük nem egy. És talán lesz is még.”
– Schmidt Péter / 7

„Sajnos engem a Katatonia már jóval korábban elveszített, és most sem értünk vissza egymáshoz. Érzékelem, hogy jó, azt is, hogy van rajta kitekintés pár irányba, de nem mozgat meg. Sorry.”
– Uzseka Norbert / 7

„Elmélkedős prog. Néha nagyon élvezetes, de aztán van, ahol eléggé kiüresedik. Persze, jönnek a hangok, de nem érzem az ihletet, a lényegét.”
– Cselőtei László / 6

THE HAUNTED

SONGS OF LAST RESORT

9

KIADÓ: CENTURY MEDIA

ÍRTA: KÁNYA FERENC

Általában figyelem a közelgő megjelenéseket, elsősorban nyilván azoknak a műfajoknak a környékén, amiket szeretek. A The Haunted több halmaznak is metszete, egyfelől svéd, másfelől jó kis elegye a groove, a thrash és a dallamos death metalnak, rég adtak ki lemezt, meg hát alapvetően ők a The Haunted.

Ha valakinek esetleg nincs meg, hogy mi ez a dolog, akkor annyit mondok csak, hogy a banda a svéd melodeath legenda, az At The Gates első feloszlása után, annak tagjaival alakult 1996-ban. Azóta rengeteg dolog történt, persze személyi változások is. Máig tíz teljes albumot jelentettek meg, a legfrissebb ugye a Songs, a legutóbbi pedig a nyolc éve, tehát arcpirítóan régen kijött Strength in Numbers, ami egy afféle „vissza a gyökerekhez,” album volt, és a hárommal korábbi Versust követő leszállóág (Unseen '11, Exit Wounds '14) után ismét egy erősödő bandát mutatott.

Többnyire semmi garancia nincs arra, hogy egy ilyen erősödés trend, vagy csak egy medvepiaci rally volt a Strength, mindenesetre várós volt az új lemez. Sokáig váratlak is vele. A felvezető Warhead és In Fire Reborn kislemezekkel együtt már úgy nézett ki a kép, hogy ha ilyenek az új nóták, akkor a Songs erős anyag lesz. Két

dalból persze nem lehet messzemenő következtetéseket levonni, de végül a teljes anyag nem okozott csalódást, vannak még izomdalok. Sőt!

A gyors, agresszív groove-death szörnyeteg Death to the Crown vagy a d-beates thrash témára épített Unbound legalább olyan erős, ha nem erősebb, mint a kislemezesek. A To Bleed Out meg szebb. Igen, ez a szinte szokotlanul dallamérzékeny, katartikus darab az anyag egyik legfényesebb pontja. A Through the Fire az album pusztítója, a Labyrinth of Lies pedig a tempóját, a melodikus témáit, a szólóját és a hangzását tekintve is olyan, mintha egy Ghost feldolgozás lenne. De ez csak hangulati átfedés, ez egy 100%-ban Ola nóta. A Collateral Carnage szintén az ő dala, ennek a bevezetőjében meg egy olyasmi delayes-reverbes témával játszik, amilyennel a Guns Welcome to the Jungle-ja kezdődik, fene se tudja mennyire szándékosak ezek.

De a lényeg tényleg a lényeg, rég adósak voltak a svédek ezzel a cuccal, most meghozták, oda is tették rendesen. Változatos, izgalmas anyag, a második felében mondjuk több a repülő téma, viszont az elejében meg a tempó és a dallamok dominálnak. Rengeteget kell még hallgatnom! ■

„Nyolc év után csak ilyen anyaggal van értelme visszatérni. Azonnal felismerhető hangzás és markáns stílusjegyek, erős dalok, magával ragadó produkció.”

– Gyuricza Ferenc / 8

„Az At The Gates tejesztvérei le sem tagadhatnák a rokonságot, ez az intenzív, néhol slayeres melothrashdeath több szempontból is egy tőről fakad az ott hallhatóakkal. Minőségi muzsika, habár akadt már erősebb lemezük a svédeknek. De még így is sokan csak tiszteleghetnek nekik.”

– Schmidt Péter / 8

„Csak hogy klasszikust idézzek: HORZSOL.”

– Szénégető Richárd / 8

„Nincs benne annyi, mint a legjobb lemezeikben, de azért így is veri a mezőny zömét.”

– Uzseka Norbert / 8

„Nem lehet azt mondani, hogy az elmúlt nyolc évben tükön ülve vártam volna a svédek új lemezét. És igazából most sem lennék szomorú, ha újabb nyolcéves albummentes időszak következne a banda történelmében. Korrekt munka ez, de olyan extra élményeket számomra nem okoz.”

– Zubor Olly / 8

„Egy egykori nyomdahiba miatt én már csak úgy emlékszem rájuk, hogy 'a Hanuted'. De ez nem von le a zene minőségéből. Svéd acélról beszélünk ugyanis. Na, jó, svéd thrashról. A minőség ennek megfelelő. De akkor sem ragadt meg.”

– Cselőtei László / 7

„Számomra a The Haunted Peter Dolvinggal az igazi, de bizonyára jó oka van annak, hogy az utóbbi kb. tíz évben nem ő állt a mikrofonnál, hanem ismét a klasszikus éra torka. Ezen a korongon nincsenek nagy megfajtások, de jó, hogy itt vannak.”

– Gáti Viktor / 7

„Sosem kapott el a The Haunted, és most sem érzem, hogy újra meg akarnám hallgatni ezt a lemezt. Érdemei elismerése mellett.”

– Kiss Gábor / 7

„Tisztességes, becsületes munka annak ellenére, hogy a dalok címét egy 'random metal-számcímkező' program is összerakhatta volna. És ez engem zavar, ennél azért zenei nézőpontból sokkal erősebbek a dalok, kár, hogy ennyire klisé irányba mozdult ezen a téren a banda.”

– Pintér Miklós / 7

ALESTORM

THE THUNDERFIST CHRONICLES

10

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

Nagyon nagy bajban vagyok, minden egyes alkalommal, amikor új Alestorm-lemez készül. Napokig halogatom, hogy meghallgassam, mert rettegek, hogy az idővel megkopik a rajongás. Felvállalom, hogy nem vagyok szubjektív, akkor is, ha esetleg megint megszurkálással és torokelvágással fenyeget meg valami delikvens, mert itt landolt a tíz pont és nem valamelyik számomra sokadrangú kedvencén. De hát eleve szubjektív minden vélemény, így miért ne lehetnék felvállaltan is rajongó?

Konkrétan döbbenetes, hogy anno, amikor az első Battleheart EP-t hallottam, nem gondoltam volna, hogy ez a banda még egy híján húsz év múlva is rezonáns tárgya lesz. Persze, az akkori tagságból mára csak Chris maradt, a zene is alakult sokat, sőt, talán mára valamennyire egyedi is lett. Az előző nagylemez, a Seventh Rum of Seventh Rum és az azt követő Voyage of the Dead Marauder EP már egy betonbiztosan kikövezett út gyermekei voltak, egy zenekartól, amely lassan, de biztosan a kis klubszínpadoktól eljutott a fesztiválok headlineri pozíciójáig.

Ezúttal kapunk nyolc vadonatúj dalt, cirka 40 percben, az EP dalait nem csapták mellé, nincsen semmi alibizés, tényleg friss szerzeményekkel bontottak vitorlát. Már a nyitó Hyperion Omniriff fellövi a legszebb hagyományokat és kicsit időtutazunk, nagyjából

a harmadik lemez környékére, de párás szemű retrozás nélkül. Rögtön a magasba lendülnek az öklök, üt a refrén, minden itt van, amiért igazán megszerettük ezt a bandát.

Ez a lendület pedig végig kitart, főleg az olyan slágerekkel, mint a Killed to Death by Piracy, Rage Of The Pentahook, Banana, de még a záró, epikus Mega-Supreme Treasure of the Eternal Thunderfist is bátran ide sorolható, nem tud tévedni a banda. Nem tudom, mennyiben köszönhető a gitárok terén a szigorodás és a kiváló szólómunka Máténak, bár így, a negyedik közös lemezen akár már bele is folyhatott a dolgokba, de tény, hogy talán most a legemlékezetesebb a gitározás egy Alestorm-lemezen.

Egyetlen kritikát tudok csak megfogalmazni, az pedig az, hogy Patty Gurdy kevés teret kapott, de igazából ez is inkább csak észrevétel részemről, semmint dorgálás. Valamiért azt hittem, lassacskán állandó taggá avanszáls és színesíti majd az összképet.

Nem akarom nagyon csőrni-csavarni, mert a The Thunderfist Chronicles egyértelműen önmagáért beszél, főleg annak fényében, hogy egy nagyon behatárolt stílusban alkotó zenekar a nyolcadik nagylemezén is tudott újat mutatni. Teljesen le vagyok döbbenve, hogy minden tétel él, működik, hallgattatja magát és egyetlen dolgot juttat eszembe: ugye bekerül a koncertprogramba is? ■

„Gondolom, már mindenki kívülről fújja, hogy ez a zene nem az én világom. Ám jó arcok nyomják. Bodor Máté pedig annyira különleges tehetség, mint gitáros, hogy szinteket emel az összképen. (Ráadásul full metalhead!) Mulatni akarsz? Szereted a sör? A haverjaid is? Akkor hallgassatok Alestormot. Jó hangulat garantált, családás kizárva!”
– Cselőtei László / 8

„Az idők során az Alestorm sok hatást integrált a muzsikájába. Van ott a népi hangszerek, a pia és a humor között egy kis klasszikus brit metalos érzés, egy kis epikus power metalos kiállás, kis ugribugri ska, kis prűntyi chiptune, ez-az... ám ezek nélkül má már hipp-hopp unalmas lenne a nóta. Őszintén kíváncsi voltam, hogy merre tudnak tovább lépni a Seventh Rum után. Nem léptek tovább, viszont összeszedettebbek lettek, amit csinálnak, az meg még mindig szórakoztató.”
– Kánya Ferenc / 8

„Mindig is túlzónak gondoltam ezt a koncepciót, de most valahogy egész jól működik nálam. A hangzás patent, organikus, a riffmunka gyilkos.”
– Gáti Viktor / 7

„A partihimnuszok ütősek és viccesek, s a gyermeki bájját is megtartották egyes daloknak, mégsem mondhatni, hogy elbohóckodták volna ezt az albumot. Zeneiség tekintetében egyértelműen szintet léptek, illetve vannak meglepő húzásai (pl. totál Eluveitie hangulat a Stormban vagy a Mega-Supreme Treasure of the Eternal Thunderfist nagyeposzi építkezése), amelyek tetszenek, illetve azt is látni vélem, hogy ezúttal hova vetették ki a banánjukat, akarom mondani horgonyukat (Electric Callboy tábor?).”
– Gyuricza Ferenc / 7

„Igazi partizene ez. Fesztiválokra tökéletes.”
– Kiss Gábor / 7

„Engem ez az album arra a Disney-sorozatra emlékeztet, amit a gyerekekkel néztünk pár éve a tévében. Két kalóz volt a főszereplő (eddig tematikusan stimmel is), komolyságát tekintve is van azonosság, felnőtteknek felhős és felhőtlen szórakozáshoz mégis inkább az Alestorm-lemezét ajánlanám (a másnap reggeli kijózanodásig). Van az a vicc, amikor Jamaicán hosszú évtizedek után elfogy a muníció és a helyiek váratlanul magukhoz térnek... Je suis Bodor Máté!”
– Pintér Miklós / 6

„Vannak Skycladet idéző részek, azoknak örülök, aztán vannak dolgok, amikkel nem tudok mit kezdeni. Megezik az ilyesmi.”
– Uzseka Norbert / 6

„Szép dolog ez a kalózmétal – de nincs inkább helyette valami jó kis kalózfelvétel bármelyik régisulis death metal kedvencem ’90-es évekbeli bulijáról?”
– Zubor Olly / 6

„Nem vagyok ab ovo ellensége a folkos elemek metalba oltásának (a Falconer, a Skyclad, az Otyg jó barátaim), de az a fajta csújogatos-mulatós-vicceskedős vonal, ami az Alestormnak is sajátja, teljességgel távol áll tőlem. Sokaknak viszont ez bejön – nincs is baj ezzel, nem vagyunk egyformák. Addig jó.”
– Schmidt Péter / 4

GRUESOME

SILENT ECHOES

9

KIADÓ: RELAPSE RECORDS

ÍRTA: KÁNYA FERENC

Több mint egy évtizede annak, hogy megtalált ennek a bandának a demója, azután az első album is. Az akkoriban még kaliforniai (ma floridai) csapat nem csinált titkot abból, hogy kifejezetten Chuck Schuldiner és a Death örökségét kívánják továbbvinni. A Gruesome alapítója Matt Harvey gitáros-frontember, legrégebben az Exhumed nevű gore death banda tagja, de számos más csapatban, más stílusban is játszott és játszik ma is. A csapat több tagja szintén a death metal sűrűjéből jött: Gus Rios a Malevolent Creation dobosa volt az alakulás idején, Daniel Gonzalez pedig jelenleg is a Possessed gitárosa. Matt és Gus azóta több Death-konceptiójú formációnak, például a Left to Die-nak és a Living Monstrositynek is tagja, Matt pedig ezen felül a Death DTA-nek is. Ezeknek a zenekaroknak számos korábbi Death muzsikusa: Gene Hoglan, Steve DiGiorgio, Terry Butler, Bobby Koelble, Rick Rozz és James Murphy is tagjai, szóval illusztris társulat tartja közönség előtt Chuck dalait, tényleg nagyszerű lehet ennek részese lenni.

Általában nincs semmi bajom a tribute zenekarokkal, hiszen azért ott is meg kell ám fogni a hangszert és ha még komolyabban akarja csinálni az ember, akkor kicsit színésznek is kell lenni, valakinek a bőrébe is bele kell bújni. A fentebb felsorolt tribute bandák speciális esetek, ezekben a muzsikuskok többsége önmagát adja és együtt azokat az időket elevenítik fel, amikor maguk is a Death tagjai voltak. Az ettől eltérő esetekben - még egyszer nyomatékosítom: semmi rosszat nem látok a tribute zenekarokban - egy a bibi: még a legjobb szándék és a legkiválóbb teljesítmény esetén sem beszélhetünk művészi értékről.

A Gruesome viszont egy még speciálisabb formája a tiszteletadásnak, hiszen ez a banda az albumain főleg saját dalokkal adózik egy kivételes muzsikusi emlékének. Ahogyan a korábbi Gruesome-lemezek is egy-egy Death-album képére formálódtak - a Savage Land a Screaming Bloody Gore és a Leprosy hatásait tükrözi, míg a Twisted Prayers egyértelműen

a Spiritual Healing előtt tiszteleg. Ez az anyag, a Silent Echoes a következő lépcsőt, a Human korszakot idézi fel, és Chuck mellett emlékművet emel a 2020-ban eltávozott Sean Reinert dobosnak is, Gus mentorának és barátjának. Az album több tekintetben is mérföldkő a csapat történetében. Egyfelől, ennek a dalaival átteveznek a Death érett korszakára jellemző technikás-progresszív death metalra, és maguk mögött hagyják a korai albumok nyersebb, direktebb világát. A borító ezt egyértelműen tükrözi, hiszen amíg a korábbi grafikákat Ed Repka készítette (ahogyan az első három Death-albumét is), addig a Silent Echoes artworkjét Travis Smith, aki a The Sound of Perseverance (és néhány Cynic-album) borítóját festette annak idején. Az alkotása önálló jelentéssel bír, de egy az egyben visszaköszön róla a Human kompozíciója és színvilága.

A hangzás tekintetében még messzebbre mentek: itt Gus Rios egy olyan pergőn játszott, amely Sean Reinerté volt - igaz, nem a Human felvételeinél használta - és Scott Burns, a Human producerének tanácsait is kikérték a lehető legautentikusabb hangzás megvalósítása érdekében.

A dalokról igazából annyit mondanék csak, hogy nem csupán kiváló zenészeknek, de művészeknek is kell lenni ahhoz, hogy ilyen mértékben elmélyedjen és újat, ráadásul jól alkosson valaki egy másik művész stílusában. Igen, a dalcímek meg a szövegek összecsengenek a Human és a Silent Echoes között és a zenében is vannak átemelt, átkomponált panelek, de így van jelen Chuck „fizikailag”, is ebben a produkcióban.

Minden tiszteletem és elismerésem ellenére viszont nem érzem azt, soha nem éreztem azt, hogy szükségem volna hiánypótló művekre, ha ezt a muzsikát akarom hallgatni. Amikor ezt a muzsikát akarom hallgatni, én nyilvánvalóan egy Death-lemezt fogok elővenni. Szívesen és örömmel hallgattam viszont a Gruesome zenéjét saját magáért, mert a belefektetett energiát és emóciókat abszolút képes továbbadni. ■

„Ez a lemez nem csak a régi magnó-hallgatós pillanatokot juttatta eszembe, hanem a Headbangers Ball-nézős estét is. Hogy semmi egyedi nincs ebben a zenében? Éppen ettől tud a lehető legkövetesebb tisztelegés lenni Chuck Schuldiner és Sean Reinert emléke előtt.”
– Zubor Olly / 9

„A klasszikus Death-fanatikus horda most is hozza a kellő utánérzést: nulla eredetiség, magasfokú élvezet!”
– Gáti Viktor / 8

„Nem egyszerű értékelni valamit, ami totál, szándékosan levett egy másik zenét, és persze nem olyan zseniális és fontos, mégsem tudod rámondani, hogy nem tetszik.”
– Uzseka Norbert / 8

„Mintha kiadatlan felvételeket hallanék a Death korai időszakából.”
– Kiss Gábor / 7

„Nagyon Death, nagyon utánérzés – de szándékoltan az. Ilyenkor nehéz mit írni, mert ugye ez a banda közvetlen és deklaráltan nem törekszik az eredetiségre, felvállaltan Schuldinerék zenei öröksége mentén zenélnek. Ha innen nézzük, akkor végül is nem rossz ez – másfelől meg ugyan, mi szükség van rájuk? Közben meg amit hallok, az tetszik... Na, itt tegyen valaki igazságot!”
– Schmidt Péter / 7

„Néhol kicsit uncsi, de alapvetően rendben van!”
– Szénégető Richárd / 7

„Lehetne akár elsőrangú technikás death metal is, de az instrumentális Voice Within the Void (Astral Oceans) zsenialitását leszámítva ez mégis csak egy Minide(a)th.”
– Gyuricza Ferenc / 6

„Azt mondják, ez valamiféle tiszteletadás a death metal első hullámának. Nos, én azt nem kedveltem, nem tudtam vele azonosulni. Ahogy ezzel sem. Azt hallom, hogy oldschool, hogy death (és thrash), de egy picit örömet sem okoz.”
– Cselőtei László / 5

„Most akkor ez egy tribute banda vagy sem?”
– Pintér Miklós / 4

WOLVES AT THE GATE

WASTELAND

KIADÓ: SOLID STATE RECORDS
ÍRTA: PINTÉR MIKLÓS

9

A Hammerworld magazin megújulásának egyik legizgalmasabb részeként a Hangpróbán szereplő albumokat egy ideje már nem csupán egy-egy adott újságíró értékeli, hanem pár mondat erejéig a stáb többi tagja is megoszthatja gondolatait az egyes lemezekről. Hiába szeretjük ugyanis nagyjából ugyanazt a zenét, gyorsan kiderült, mennyire döbbenetesen mást hallunk meg és értékelünk egy-egy kiadványban! A pszichológiának és a filozófiának megvan erre a saját kifejezése. Egy 1950-es japán film alapján Rashomon-effektusnak hívják a dolgot: ugyanazt az eseményt különböző emberek teljesen eltérően élhetik meg és mesélhetik el attól függően, hogy milyen a nézőpontjuk, emlékeik, élményeik, szándékaik vagy torzításaik.

Na, mi pontosan így vagyunk a Hammernél az egyes lemezek pontozásával! Itt van például az ohioi, keresztény metalcore-ban utazó Wolves at the Gate új, hatodik albuma, ami szerintem legalább kilenc pontot ér, mert tele van óriási, tökéletesen kidolgozott dalokkal – (The Wasteland) Pain, Parasite, Synthetic Sun, Smoke (False Devils), Edge of Infinity –, úgy szól, hogy leugranak az emeletről a hangfalak, az energiával meg, ami árad belőle, Morpheusék simán kisüthetnék az összes őrszemet a Mátrixban – EMP nélkül is. A kollégák mindeközben úgy látják, hogy a zenekar tagjai újrahasznosított dolgokkal operálnak, átlagosak, messze vannak a műfaj legjobbaitól és így tovább. Ugyanaz szól, mégis mást hallunk ki belőle? Igen. Mások vagyunk? Nagyon! De ez szerintem kifejezetten előrevisz. Miért ne lehetne igaz a saját nézőpontjából mindannyiunknak?

Én például kifejezetten örülök annak, hogy valaki vállaltan keresztény és ennek megfe-

lelően alkot, hiszen mi, itt Magyarországon alapvetően a keresztény-zsidó kultúra részéi vagyunk. Persze, a káosz kalmárai mindig a botrányokat keresik, mert hát ki is kattintana a társadalom jelenlegi, középkori ostobaság szintjén vegzáló szellemi és erkölcsi állapotában arra a hírre, hogy minden a lehető legnagyobb rendben van? (Persze rohadtul nincs rendben semmi, de ez más kérdés.) Hasonló dilemmák foglalkoztathatták a maga világában Steve Cobucci zenekarvezető, gitáros-énekest is. Amikor Cobucci a dalok szövegein dolgozott rájött, hogy a Wasteland valójában egy olyan gondolkodásmód metaforája, amelyben nem akar élni. „Utálom. Ez az üres ígéretek világa. Egy délibáb. Egy hamisítvány” – teszi hozzá.

Ha valaki a Wasteland dalait nem csak meghallgatta, hanem vette a fáradságot és megnézte a kapcsolódó, egy történet részeként megjelenő, 10-15 perc(!) körüli klipeket, láthatta, milyen elképesztően komoly munkát tettek Cobucciék a produkcióba. A dalok közötti betétek, érdekes közjátékokon és elektronikus nyitányokon (konceptiózusan w-vel, mint Wasteland: wandering, withering, wasting, wanting) túl, egyszerű hangszerelési megoldások, csodás zongoradallamok, többszólamú vokálok színesítik a 13 számos lemezt, amit az amerikai kvintett New Jersey-ben, San Diegóban és Los Angelesben rögzített a Spiritboxból ismert Josh Gilberttel.

Bízom benne, hogy a Wolves at the Gate és a Wasteland sok-sok emberhez eljut a következő hónapokban, és a dalok mondanivalója sokakkal rezonálni fog majd. Talán az album tényleg arra ösztönzi a hallgatókat, hogy elmélyüljenek az igazság, a hit, és végső soron a remény keresésében. ■

„Jó lüktetés, sodró, belefeszülős témák: a WATG a slágerez és szinte death metalosan komoly metal határmeggyélén egyensúlyoz. Én az ilyesmit szívesen hallgatom, megvan benne az erő, de néha megkönnyebbulést hoznak a melodikus refrének.”
– Cselőtei László / 8

„Erős, nagyon erős! Jó dalok, jó sound, jó hangulat. Ellenben egy kicsit több egyedi hang elfért volna, de lehet csak én vagyok kekec kedvemben.”
– Szénégető Richárd / 8

„Ezen az albumon az I Prevail, a Motionless In White vagy éppen a We Came As Romans húzós metalcore témáinak újrahasznosítása történik, igaz, egészen kreatív módon. Bár nulla egyediség jellemzi ezt az amerikai zenekart, mégis hallgathatóak és élvezhetőek a dalaik.”
– Gyuricza Ferenc / 7

„Átlagos metalcore, semmiben nem több, de legalább nem is kevesebb. Világos üzenetű keresztény zene. Ezeknek az a célja, hogy a dalszövegeken keresztül evangelizálják a célközönséget. Furcsa, én nem gondolom, hogy pont ezek a zenék lennének azok, ahol a szövegek túl sötét vagy nihilista témákat dolgoznának fel.”
– Kánya Ferenc / 7

„Nem tagadom, sok-sok hasonshorú hanghordozót meghallgattam már az elmúlt években, és egy-két kedvencre is sikerült szert tennem. De a Wolves ezen lemeze – egy-két sláger kivételével – annyira nem hoz lázba. A mondanivalóba nem tudok belekötni, de a zenei kereteket – mind a dalszerkezetek, mind a hangzás terén – talán még lehetett volna bővíteni.”
– Zubor Olly / 7

„A modern metalcore-osok megtanulták a leckét, de ha a Polaris vagy a Landmvrks szintjét akarják megközelíteni, még sok a dolguk.”
– Gáti Viktor / 6

„Iszonyat nagy dömping van hasonló muzsikákból. Ez is egy a sok közül.”
– Kiss Gábor / 6

„Bevallom, nem vagyok nyakig elmerülve a metalcore világában, bár néhány zenekart kedvelek ezen irányvonalról. A WATG ellenben – legalábbis ezzel a lemezzel – nem fog bekerülni e szűk körbe, nem érzem bennük azt a plusz kis szikrát, ami kiemelne őket a túlszűfolt mezőnyből.”
– Schmidt Péter / 6

„Amennyire meg tudom ítélni, a metalcore-t ők sem újítják meg, de valahogy jobban hallgathatónak érzem ezt az anyagot, legalábbis kevésbé idegesítő, mint sok-sok másik hasonló.”
– Uzseka Norbert / 6

CRYPTOPSY

AN INSATIABLE VIOLENCE

8

KIADÓ: SEASON OF MIST
ÍRTA: KÁNYA FERENC

A júniusi szám Hangpróbája ingencsak kedvemre való, és az egyik album, amit tulajdonképp vártam is, a kanadai tech-death Cryptopsy új lemeze volt. Aki nem bírta vagy nem tapasztalta még meg mondjuk a Cattle Decapitation, a Cephalic Carnage, a Decrepit Birth, a Dying Fetus, az Origin vagy a Psycroptic - most csak mondtam pár példát - zenéjét, szerintem lapozzon, ezt a lemezt meg kerülni is el, mert csak fejetlen összevisszaságot fog hallani. A Cryptopsy muzsikája még a fentiekhez képest is összetett és technikás. Csak definiálni egyszerű: death metal, roppant agyas módon művelik, a hangzásuk modern és súlyos, a témáik koncentráltak és intenzívek, a technikájuk pedig rendkívül kifinomult. A dalszövegekben szeretnek provokatív tárgyakhoz nyúlni, manapság szívesen pszikálják a maguk módján a pszichológia, a filozófia és a társadalomtudomány kérdéseit is.

Nos, ha maradtál, akkor bírod ezt a fajta extremitást, van affinitásod vagy „előképzettség”, ehhez a fajta zenéhez, akkor viszont kincs van a kezeden, mert... a Cryptopsy muzsikája még a fentiekhez képest is összetett és technikás. Április közepén mutatták be az anyagot megszellőztető első nótát, az Until There's Nothing Left címűt egy videóval. Ez egy hirtelen lezajló brutális támadás, egy torz tükröz, egy pszichológiai horror, kábé ahogy megszokhattuk Levasseuréktól, zeneileg egyértelműen a 2023-as, kiváló As Gomorrah Burns öröksége.

Az An Insatiable Violence elődjéhez hasonlóan konceptalbum, annak valamilyen nyakatekert, beteg módon folytatása is, ám itt a lepelül szolgáló vezérszálak - digitális függőség és a közösségi média emberi pszichére gyakorolt hatásai, hasonlóan az As Gomorrah Burns lemezhez - általánosított szövegen belül, vagy az alatt, fut egy konkrét sztori is, egy sötét és

groteszk történet egyetlen emberről, aki egész nap egy gépet épít, ami éjszaka megkínozza őt. Másnap emberünk nekilát a gép tökéletesítésének, de minden éjszaka ugyanaz történik, egy végtelen rémálomban él.

A koncepciót Matt McGachy, a banda frontembere szó szerint megálmodta, egy interjúban legalábbis arról beszélt, hogy a szövegek sorozatos álmok termékei, a vázlatokat mindig ébredés után vetette papírra. Bizarrr, nem? Az vagy, amit megalkotsz. A zene... természetesen ennek is megvannak a maga szépségei, itt legelőször a zseni, rétegezett, de jól átlátható hangzás jön szembe, azután a komplexitás és a brutális skillek értékelhetők, végül a finom, ízléssel adagolt gitáros melódiák és harmóniák. A szerkezeti logika és a szinte állandó extrém tempó a dalok között az összekötő kapocs, meg persze a háttérsztori, ami itt nyilván kicsit másképp tud működni, mint mondjuk egy Dream Theater-, Gojira-, Opeth- vagy Mastodon-lemezen - azért erősen odafigyelős a front ének meg a vokál - de ha komolyan csinálod és felkészülsz belőle, akkor tapasztalhatod, hogy a zene tempója korlátozottan, a szerkezete kicsit kötött, a hangulata és atmoszférája viszont hasonló módon követi a szövegek mondanivalóját, mint ahogy más koncept lemezek esetében történik, szóval a káoszelmélet megdőlt.

Mindenben erős az An Insatiable Violence, művészigleg egy újabb lépcső. Okos, viszont nem könnyen befogadható, hidegnek, érzéketlennek tűnő zene. Tényleg egy bizarrr, álombéli kíngzőgép. Mondjuk a korábbiak sem voltak barátságosabbak, de az As Gomorrah Burns albumot azért kedveltem, mert bár vele modernizálta a hangzását a banda, de a deathcore-os elhajlások felől ezzel tértek vissza az „organikusabb”, death metalhoz is. Ezúttal picit megint távolodtunk ettől. ■

„A tömény brutalitás legmagasabb szintje ez, kiemelkedő zenészi teljesítményekkel és hibátlan dalokkal. Nagyon komoly produkció, a saját stílusában egyértelműen esélyes az év legjobbja címre.”
- Gyuricza Ferenc / 9

„A technikás death metal ily mélységeibe ritkán merülök alá, ám Flo Mounierék tényleg a stílus egyik legnagyobbjai, a brutalitás mellett meglepő dallamérzékkel. A Misery Index, az Aborted és még néhány banda mellett érdemes rájuk figyelni.”
- Gáti Viktor / 8

„Megbízható és minőségi henteles, a zenekartól elvárt szinten. Nem mondom, hogy naponta fogom hallgatni, de a konstans, tőlük megszokott minőség megvan.”
- Szénégető Richárd / 8

„A szinte megállás nélküli intenzív darálás hallatán engem csak egy kérdés foglalkoztat: mi lett volna, ha a srácok nem akarták volna groove-osabbá tenni ezt a lemezüket a korábbiaknál? Haha!”
- Zubor Olly / 8

„Igen meggyőző és hatékony órlés.”
- Uzseka Norbert / 7

„Iszonyat sűrű, technikás death metal – egyfelől tiszteletet parancsoló a zenészek teljesítménye (dobos!!), másfelől viszont nekem ez egész egyszerűen túl sok és túl tömény. A maga vonalán több mint korrekt amúgy (nem véletlenül van komoly respektjük a szintéren), de a célközönségük nem én vagyok.”
- Schmidt Péter / 6

„A montreali ós-death metal bandát majd' 153 ezren pörgetik havonta a Spotifyon, és ez a szám minden bizonnyal tovább növekszik majd az An Insatiable Violence megjelenését követően. A technikai tudás lenyűgöző most is, de iszonyatosan igénybe veszi az elmét a lemez. A Cryptopsy és hasonló bandák esetén LP-k helyett én biztosan elgondolkodnék 3-4 dalos EP-k megjelentetésén, sokkal többre jutnának a rajongóik számát és a gazdasági szempontokat is figyelembe véve.”
- Pintér Miklós / 5

„Technikás ez a death metal, csak éppen rendkívül nehezen hallgatható. Elsőre azt is hihetné, nagy tudású metal zenészek viccelnek, gúnyt űznek a műfajból. De aztán kiderül, ez nem vicc, sőt, halálosan komoly. Kaotikus és szürreálisan túlzó. Köszí, de ez nekem nagyon nem.”
- Cselőtei László / 4

HEXVESSEL

NOCTURNE

10

KIADÓ: PROPHECY PRODUCTIONS

ÍRTA: MILÁN PÉTER

A Hexvessel előző lemeze, a 2023-as Polar Veil derült égből villámsapásként ért, szerelem volt első hallásra, azonban a Nocturne nehezebben adta oda magát. Az eredetileg folkos, rockos, olykor kísérleti jelleggel felruházott zenét játszó Hexvessel öt albumot követően metálra váltott, az említett Polar Veil teljes egészében black metal-mű néhány kisebb hatással színesítve. A lemeztől szó szerint hetekig, hónapokig nem tudtam szabadulni, miután megkaptam a promót; éjjel-nappal Kvohst lélegzetelállító dallamai kongtak a fejemben, de számomra mind a zene, mind a témák, mind a hangzás maga volt a tökély. A mai napig hallgatom a zseniális Polar Veil albumot. Ismerve Kvohst alkotói szabadságát, sejthető volt, hogy a folytatásban nem a Polar Veil másolatát kapjuk majd, s finoman fogalmazok, ha azt mondom, valóban nem ez történt.

Legalább négyszer-ötször meg kellett hallgatnom a közel egy órás Nocturne-t, hogy nagyjából átlássam, mi történik a lemezen, olyannyira változatos, sokrétű a kiadvány. Míg a Polar Veil a dalcentríkussága ellenére egy kompakt egész volt, addig a Nocturne sokkal nagyobb horizontális síkon szóródik szét, egészen hatalmas a tér, amelyet felölel. A Polar Veil hallgatása kapcsán evokálom a magas hófödte hegycsúcsokat, a gigászi sziklaormokat, a Nocturne hallatán azonban szemmel nem tudom befogni az élem táruló véghetetlenül nagy horizontot.

A hangzás ezen a lemezen is parádés, izlésem középpontjában foglal helyet ez a roppant nyers gitársound, amely a szépen duruzsoló tremoló-témák előadása révén garantálja a tartós fülgazmust. A mesterien kialakított arányoknak köszönhetően a basszusgitar is nagyon élvezetesen döng, s kalandozik el, akárcsak a masszív dobok. S természetesen a különféle díszítményeknek, extra elemeknek is megvan a maga helye. A Nocturne nem az elsöprő dramatikumnak és dinamikáknak, erőknak a lemeze, mint a Polar Veil; ez az album jóval hosszabban bontakozik ki, sokkal több ismerkedési időt igényel a hallgatótól. Miután valamennyire sikerült betekintést

nyerni az album néhány titkába, a ráérzés eufóriája ömlik el a tapasztaló hallgatón, s a megismerést követően kibontakozik a mű lát képe. Ez a tájkép, mint mondtam, merőben más, mint az előző lemezé.

A Nocturne progresszív, új utakat kereső anyag, ezek a kompozíciók nehezebben érnek, többet kell a megismerésükért küzdeni, de a gyümölcsök zamata minden erőfeszítést megér. Vegyük a hosszan kibomló Inner Landscapest vagy a Kvohst remek énekdallamaival és delejező billentyűs részekkel átítított A Dark Graceful Wildernessst, vagy az egészen szokatlanul rifflós Unworldöt, a paletta

már-már átláthatatlanul széles, épp ezért izgalmas. De említhetem a rockos, ugyanakkor norvég stílusú tremolózással rendelkező Spirit Masked Wolfot is, ahol Kvohst újfent remekel. Az Unworld vendégénekese nem más, mint a szintér egy nagy egyénisége, Vicotnik, a Dødheimsgard vezéregyénisége, vizionárius-mágusa. Ez a tétel is csúcspont a csúcspontok között.

De ott van a Mother Destroyer, mely jeges, fagyos északi gitáralapokon siklik, miközben Kvohst delejező éneke visz be minket az erdőbe.

A Nocturne nagyobb amplitúdók között mozog, mint a Polar Veil, ezúttal több a tempók közötti kilengés, és extrém énekkel is nagyobb eséllyel találkozunk, miként egyes váltások is váratlanabbak. Míg a Polar Veil albumra nyugodt lélekkel mondhattam, hogy black metal, addig a Nocturne esetében ez már korántsem ennyire egyértelmű. Más szavakkal: a black metalt Kvohst mint fő dalszerző és társai sokkal több irányba húzták szét, mint az előző lemezen, de úgy, hogy a szerves egység, a koherencia cseppet sem sérült. Hallgassuk meg a Concealed Descent akusztikus varázslatát, Kvohst énekét...

A Nocturne borítóját ismét Benjamin König készítette, s mintha a Polar Veil meseszerű, félelmetességében is megkapó illusztrációjának a fekete-fehér változata lenne. A Nocturne alapján ismét kapitulálnom kell Kvohst és a zenekar páratlan tehetsége, zenei, alkotói művésze előtt. Hatalmas album! ■

„A hátraarc sokszor nem jól sült el, a Hexvessel viszont a maga világán belül maradván tudott sikeresen visszalépni a klasszikus norvég black metal felé.”

– Gáti Viktor / 8

„Egyfelől melankolikus, másfelől viszont blackes elemekkel jócskán megtűzdelt muzika ez – mind a formáció eddigi munkássága, mind a Prophecy kiadó neve garancia a minőségre. Elmélyülést igénylő, semmiképpen sem háttérzenének való anyag a Nocturne, érdemes mélyrehatóbban is tanulmányozni. Kell neki idő, de megérdemli a törődést. Ja, és zseni a borító!”

– Schmidt Péter / 8

„Már a borító miatt a bőröm alá kúszott egy hideg, kellemetlen érzés és ez a lemez végéig ott is maradt. Ezt a fajta teátrális, okkult/ spirituális zenét csak így szabadna játszani, ekkora feelinggel.”

– Szénégető Richárd / 8

„Hangulatos, érdekes anyagnak tűnik, de későn érkezett, nem volt időm elmélyülni benne.”

– Uzseka Norbert / 8

„Természetesen ez a Hexvessel-album sem a könnyed slágereivel hódít. Sőt, szinte egy pillanatnyi laza etap sincs rajta. Mégis, ha az ember rá tud hangolódni, sokkal többet kaphat tőle, mint egy tökéletesen megkomponált, első osztályú megszólalással bíró rádiós slágertől.”

– Zubor Olly / 8

„King Crimson hangulatok black-doom metalban. Odafigyelést, ráhangolódást igénylő muzika, de veszélyes, mert kimondottan befordult, természetét illetően pedig olyasmí, mint egy fekete lyuk.”

– Kánya Ferenc / 7

„Ahogy a spirituális, úgy az okkult zenék tárházban is találsz bőven izgalmasabb produkciót, mint a Hexvessel ezen albuma. A nyilvánvalóan szándékos egyszerűsége, primitívsége, valamint a zse hangzás sokat ront az élvezhetőségén.”

– Gyuricza Ferenc / 6

„A Nocturne tipikusan az a lemez, amin szerintem sokkal jobb játszani, mint hallgatni – és ezt nem feltétlenül negatívumként jegyzem meg. A finnek a komplexitásnak és a rideg atmoszférateremtésnek egy olyan formáját alkották meg, amit hallgatóként egyáltalán nem, zenészként viszont annál inkább izgalmasnak találok.”

– Pintér Miklós / 6

„...A finn erdők okkult hangja” – ez a bandcampes lapjuk mottója. Még sosem jártam a finn erdőkben, de hogy ilyen hangok nem jönnek onnan, az olyan biztos, hogy nagyon! A lírai részek szépek, de a gitársound tiszta szenesvödör és a sráctoktól nem állnak távol a disszonáns hangok sem. Maradjunk annyiban, hogy ezt én nem értem.”

– Cselőtei László / 3

ABSOLVA

Justice

KIADÓ: ROCKSECTOR RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Az eredetileg még Fury UK-ként 2002-ben megalakult, majd négy nagylemez és tíz év után Absolva névre váltott manchesteri kvartettnek a Justice – mindkét éra természetével számolva – már a tizenegyedik albuma, nem nézik tehát tétlenül az idő múlását a srácok. Pláne ha tekintetbe vesszük, hogy jó ideje ők négyen alkotják Blaze Bayley kísérezenekarát is, mind stúdióban, mind pedig élőben. Az Absolva eddigi hét korongja közül ez a harmadik, amit van szerencsém ismerni, és ezek közül eddig tetszik a legjobban. A másik kettő sem volt rossz amúgy, még ha kiemelkedőnek nem is mondanám őket: becsületes, brites heavy/power metalt játszanak a srácok, a zenében néhol némi szolid Metallica- és Megadeth-hatásokkal, amolyan felgyúrt ingujjas, cicomamentes hozzáállással.

Mindez az aktuális anyagra is igaz, azzal a kiegészítéssel, hogy mintha a fogósságra és a részletek kidolgozására nagyobb hangsúlyt fektettek volna, mint korábban. Különös tekintettel a vokális teljesítményeknél és a kerekrebbre formált refréneknél érhető ez tetten. Megjegyzendő, hogy énekfronton kaptak is némi segítséget pár közreműködőtől, akik közül külön megemlítendő Ronnie Romero és az ex-Iced Earth frontember Stu Block. Az Absolva gerincét jelentő Appleton fivérek egyikével, Luke-kal utóbbi ugye kolléga is volt egy ideig Jon Schaffer zenekarában, nyilván innen jött a kooperáció. Egy dalban aztán Bayley mester is felbukkan, és ez az attrakció is teljesen rendben van.

Mindazonáltal a vendégek által hozzáadott érték nélkül is megállnak a lábukon a másik Appleton-tesó, a gitárosként is ügyködő Chris énektémái, mint ahogy a többiek teljesítményébe sincs miért belekötni. A nóták különösebb kivesézése nélkül jelenthető ki, hogy a Justice egy szorgalmas banda tök korrekt hangzóanyaga, tíz dalműi old school gyökerű, riffelős brit metal 45 percben, kellemes dallamvilággal és hangulattal, ízes gitárjátékkal. Nem az Univerzum nyolcadik csodája persze, nyilván nem az, de érzésem szerint a készítőikben sem munkáltak világmegváltó szándékok. Az viszont abszolút lejön, hogy őszinte lelkesedésből és hitből íródtak ezek a dalok – itt és most nekem pedig ez pont elég.

AUSTERE

The Stillness Of Dissolution

KIADÓ: PROPHECY RECORDS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A nemrég nálunk is vendégeskedett Austere az úgynevezett depresszív black metal egyik fontos alakja. A Desolate és Sorrow által életre hívott és életben tartott duó első időszak 2005-2010 között bonyolódott. E röpke öt év és persze a két album (Withering Illusions And Desolation, To Lay Like Old Ashes) meghozta a csapatnak az underground-renomé. Természetesen a nevük a feloszlást követően is rendre felbukkant szuicid-black körökben, mely alszáner rettentő mennyiségű elvárásolt kőborlót számlál, akik azonban sokszor csak ödöngenek a nem túl izgalmas hangok között, míg az Austere valóban zenével támasztotta alá a kiábrándultságot, fásultságot. A 2021-ben visszatért csapat az erőgyűjtést követően roppant intenzíven vette fel a zenélés fonalát, hiszen a 2023-as visszatérő Corrosion Of Hearts óta évente érkezik egy-egy újabb album. Tavaly jelent meg a Beneath The Threshold – pontosan egy évvel a Corrosion Of Hearts után -, az idei nyarat pedig a The Stillness Of Dissolution segítségével szeretné a duó felhőkkel bevonni.

Óriási változásokra nem kell elkészülni a sorrendben az ötödik Austere-album hallatán, aki tud kapcsolódni ehhez a szomorkás, melabús, ám roppant hangulatos zenéhez, a hat új dalban sem fog csalódni. A zene továbbra is olyan, mintha a svéd depresszívek (Katatonia és követői) elegyednének black metalos tendenciákkal, s legfeljebb apróbb eltéréseket tapasztalhatunk a lassan hömpölygő folyam áradása közepette. A korai Katatonia hatása most is nagyon erős: néha mintha a svéd alapcsapat korai zenéjének egy rétegzettebb, tömönyebb, black metalosabb változatát hallanám az Austere tolmácsolásában, és a déli félteke zenészei ebből kiindulva kezdeményeznek kirándulásokat, s teszik hozzá a magukét ehhez a nyomott hangulatú zenéhez.

A lendületes tempók – pl. Rusted Veins – újfent a Katatonia nevét csálják elő, de itt a Paradise Lost is eszembe jutott. Desolate a vaskos gitáráradatok előadása közepette dallamokat is produkál, mint az előbb említett Rusted Veinsben hallhatjuk. Korábban is előfordultak énekdalamkezdemények az ausztráloknál, de most mintha több lenne ezekből és mintha bátrabban eresztené ki a hangját Sorrow, aki a nem túlbonyolított, pulzáló dobritmusokat is szállítja – ezen a téren is füllel hallható a Katatonia hatása.

Tán túl sokszor szerepelt e cikkben a svéd zenekar neve, de nem kétséges, hogy az Austere duójának van identitása; a kissé zajos, tömör hangzás, a folyamatosan tovagörgő gitárfolyamok, Desolate szenvedélyes extrém éneke egészen epikus magasságokig jut el, sőt, a záró Storm Within My Heart szélesebb tempójával lepott meg. Komor hangulatú zene, de sem minőségileg, sem hangulatát tekintve nem reménytelen. Épp ellenkezőleg.

CANDLEMASS

Black Star EP

KIADÓ: NAPALM RECORDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Négy évtizedes jubileumát többek között ezzel a négytrackes, 19 perces minialbummal ünnepli a svéd doom metal alapbanda – lássuk, mire jutottak.

Összességében két új saját dal és két feldolgozás kapott helyet a kiadványon, kezdem az utóbbiakkal. Meglehetősen biztonsági játékként két régi példakép és pályatárs, a Black Sabbath és a Pentagram egy-egy klasszikusa került görcső alá – túlzottan meglepőtt ezzel nem vállaltak be Leif Edlingék. A Sabbath Bloody Sabbath, bár zeneileg korrektül lett eljátszva, énekileg nekem meglehetősen darabosnak és erőltetettnek tűnik, Johan Langquist egyszerűen túlrekeszti és túlkeménykedik a dalt. Bírom pedig a hangját, nagyon is, de itt és most egész egyszerűen túltolta a biciklit. Megkockáztatom, egy Dio-éras nóta (pl. a Voodoo) talán jobban passzolt volna a stílusához és a hangszínéhez. Ezek után a Forever My Queen szerintem már sokkal jobban sikerült, itt az ének és a zenei alapok szerencsére nem szétartóak, az a csontegyszerű alapriff pedig úgy gyalul, mint egy ipari csiszológép. A zene és az ének itt sokkal jobban egységben van a Sabbath-átíráshoz képest – a két feldolgozás közül ez bizony toronymagasan jobban sikerült.

Ami a saját dalokat illeti, ott a címadót tudom inkább megdicsérni: ez az újabb kori önmagukhoz mérten egy egész komplexnek ható, jobbnál jobb témákból összeálló doom/power szerzemény, hangulatos szólókkal és bánatcsapta szövegekkel megkoronázva. Nagylemezen is simán megállná a helyét – nem zárom ki, hogy a következő albumon esetleg újra fel is bukkan majd. Az instrumentális Corridors Of Chaos ehhez képest sajnos haloványabb képet mutat – vannak ugyan benne jól elkopott rifek, témázgatások, de valahogy végül mégis olyan hatást kelt, mintha egy eredetileg énekes nótából egész egyszerűen kinyesték volna az összes vokális részt. El lehet hallgatni, szó se róla, de közben mégis hiányérzete van az embernek.

VALÓBAN OTT VAN
SOMKOLÓ EXTRA

AKTUÁLIS KEDVENCEK

CSELŐTEI LÁSZLÓ

1. **IRON MAIDEN**
Live After Death
2. **GIANT**
Stand And Deliver
3. **ROB MORATTI**
Victory
4. **BRAINSTORM**
Plague Of Rats
5. **AS I LAY DYING**
Through Storms Ahead

GÁTI VIKTOR

1. **A-Z**
AZ2
2. **NEEDLESS**
Premonition
3. **WALL OF SLEEP**
The Kingdom
4. **WALL OF SLEEP**
Sun Faced Apostles
5. **MINUS THE BEAR**
Planet Of Ice

GYURICZA FERENC

1. **SAVATAGE**
Gutter Ballet
2. **A-Z**
AZ2
3. **VICIOUS RUMORS**
The Devil's Asylum
4. **IRON MAIDEN**
Powerslave
5. **CRYPTOPSY**
An Insatiable Violence

GYURICZA TAMÁS MARCELL

1. **RAMMSTEIN**
Mutter
2. **RAMMSTEIN**
Sehnsucht
3. **GHOST**
Skeletű
4. **SLIPKNOT**
Slipknot
5. **CRADLE OF FILTH**
The Screaming Of The Valkyries

CANDLEMASS

Hullámmzó színvonalú tehát ez a jubileumi címkével feldíszített, de valójában egyértelműen időhúzó funkciójú kiadvány – remélhetőleg a következő fullos korongra jobban felszívja magát a csapat, és a címadó tételhez hasonló nívójú dalokkal töltik majd ki a teljes játékidőt. Legyünk optimisták.

DARKENHÖLD Le Fléau du Rocher

KIADÓ: LES ACTEURS DE L'OMBRE PRODUCTIONS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A Darkenhöld a francia black metal azon ágához tartozik, amely a középkori világot kívánja zenében, esztétikában megjeleníteni, pontosabban annak bizonyos értelemben idealizált, a ma emberében lecsapódó formáját. Ez valahol része a kultúrakampfnak, vagyis a modernitás mindent maga alá gyűrni igyekvő – legelső sorban az ember lelkét, egész bensőjét – törekvésével szemben van egy maroknyi ember, akik elég merészek ahhoz, hogy ha csak egy zenekar és a köré fródo vizualitás, szövegek és eszmei közeg révén is, de hagyományosnak tekinthető értékek mellett törjenek lándzsát.

A Darkenhöld 2008-ban lépett a színre és két split-kiadványt követően 2010-ben *A Passage To The Towers...* címmel jelent meg a debütalbum. Néhány évente kikerült egy újabb nagylemez a franciák műhelyéből, s 2019-ben egy újabb érdekes megosztott CD látott napvilágot: a hasonló vonalon mozgó Griffon társaságában jelent meg az *Atra Mors*, egy akusztikus szerzeményeket tartalmazó hangulatos anyag. Időről időre be is kerül a lejártszóba a CD. A 2020-as *Arcanes & Sortilèges* albumot követően majdnem öt évig csend honolt a Nizzában székelő csapat körül, s a csendet most törték meg. *Le Fléau du Rocher* a hatodik teljes anyag címe.

Nem érzékelek jelentős elmozdulásokat a korábbi irányvonalhoz képest, de ez nem az a közeg és zenekar, amely „elbírra” vagy igényli a drasztikus módosításokat. Kisebb-nagyobb arányeltolódások, egy-egy újabb, vagy újabbnak tűnő ötlet felmerülhet egy aktuális albumon, ami azonban érdemben nem érinti a csapat, jelen esetben a Darkenhöld hangzását.

A produkció kapcsán megjegyzendő, hogy a franciák nem kívánták kipucolni a barázdákat, vagyis kellő nyerseséggel szólnak meg a hangszerek. Természetesen Aldébaran gitárja áll a középpontban, témái kellemesen érdesen horzsolnak, ahogyan a dob/basszus kettőse is úgy szól, hogy akár egy több évtizedes felvételt is hallhatnánk. Cervan-

tes éneke nyers és agresszív, de szerencsére olykor érzékel egy-egy kórusrész, ami oldja a szikár kerregések mogorvaságát. Egyébként Aldébaran is előszeretettel ereszt el ujjait néhány szólórész vagy disztítés kedvéért.

A tremoló-gitározással, az atmoszferikus pengésekkel, az alkalmankénti thrash-hatásokkal, a bilentyűs háttérszínesítésekkel együtt a Darkenhöld a '90-es évek black metalját tekinti kiindulópontnak, és ezt ereszt át a saját látásmódján, értelmezésén, érzésein, majd ebből születik meg a maguk franciás ízű black metalja. Nem alaptól a *Le Fléau du Rocher*, de hangulatos lemez a sorban.

DEATH SS The Entity

KIADÓ: LUCIFER RISING RECORDS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Igazán komolyan csak az 1997-es *Rhapsody*-debüt emelte be Itália nevét a nemzetközi keményzenei szintérre, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne működtek volna már korábban is szép számmal karcosabb hangvételű bandák a mediterrán országban. Ezek közül is az egyik úttörő az 1977-ben Pesarában megalakult *Death SS*, akik nagy vonalakban valami olyasfajta, a vizualitásra is nagy hangsúlyt fektető hard rock/shock rock muzsikában kezdtek el utazni, ami több szempontból is erősen viselte-viseli magán Alice Cooper munkásságának hatását. Olyannyira így van ez, hogy az 1988-as bemutatkozó korongon helyet is kapott az *I Love The Dead* feldolgozása *Coop* mestertől. (Fontos megjegyezni, hogy a zenekarnév – amely a *Death* of *Steve* *Sylvester* megnevezés lerövidítéséből jön – bár nyilván szándékoltan provokatív, valójában semmiféle politikai vagy ideológiai töltettel nem bír.) Az ezredforduló környékén volt ugyan egy indusztriálisabb hangvételű kanyarja a formációnak – vö. *Brutal Planet*, *Kill/Fuck/Die* –, de aztán hamar visszakanyarodtak a gyökerekhez, és jobbra a bevált recept szerint zenének azóta is.

A sorban tizenegyedik album, a koncepciózus-sztorizós *The Entity* sem tér le erről az ösvényről: viszonylag egyenes vonalvezetésű, könnyen fogható dalokat tartalmaz az anyag (szám szerint épp egy tucatnyit), amik elsősorban nem a virtuóz hangszeres játékkal vagy a komplex dalszerkezetekkel, hanem sokkal inkább borzongató, delejes hangulatukkal tudnak magukkal ragadni. Érdemes megfigyelni ebből az aspektusból a különleges bilentyűs hangszíneket meg a rendre fel-felbukkanó női ének- és vokáltémákat – a szövegekkel együtt ezek valóban hideglelős hatást képesek kifejteni.

A Death SS fő arca és kvázi névadója, Steve Sylvester (született Stefano Silvestri) ugyanis nem egy virtuóz hangszálakrobata, mint ahogy detroit-i mestere sem az, de a hangulatteremtéshez kétségkívül nagyon ért, amihez itt szerencsére egész működőképés, jól megírt dalok is társulnak. A nyitó Ave Adonai, az előzetesen már megszűlőztetett Dr Jekyll, Sister Hyde, a szinte doomos tempójú Out To Get Me vagy a Ghost módjára ragadósan fogós The Evil Painter kiváló példák erre – de igazából egészében érdemes végigoltni a lemezt, van ugyanis egy jóleső íve, húzása a teljes produkciónak. Nem az eredetiség csimborasszója az új Death SS, ez tény, de a nóták ettől még meggyőzőek, a hangulat pedig visz magával. Picit talán elfogult vagyok, de itt és most megítélem a nyolc pontot az Entitásnak.

DOLVEN In My Grave...Silence

KIADÓ: WINDING STAIR RECORDS/FIADH PRODUCTIONS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Harmadik albumához érkezett az amerikai, pontosabban Portlandben székelő Dolven, mely egyben az első, amellyel találkozok. A fő dalszerző Nick Wusz (Travellers Rest), aki mellett olyan zenészek foglalnak helyet, mint az Agalloch basszusgitárosa, Jason Walton, valamint az Agalloch újdonsült dobosa, Hunter Ginn. A Dolven zenéjének ugyanakkor csak áttételesen van köze a metalhoz, ugyanis az In My Grave...Silence teljes egészében akusztikus zene. Érdekesség, hogy a promóción akusztikus doomnak nevezik a Dolven stílusát, ami valójában helytálló megjelölés.

Mint tudjuk, a doom metal olyan zene, melynek világa, víziói, hangulata túlmutat a póre metalon, a „fémzenén” mint olyanon, amennyiben ténylegesen képes felülmúlni önmagát, ami minden komoly művészeti alkotás ismérve. Ilyen értelemben a hangszerelés nem a legfontosabb tényező, mivel, amit az alkotás maga megidéz, az messze felette áll technikai és pusztán esetlegességeken, alacsonyabb fokon megjelenő aspektusokon. Ennek fényében a Dolven művészetével rokon 40 Watt Sun a mai napig doom-zene, még akkor is, ha az angolok már csaknem teljesen akusztikusan játszanak. A világ,

amit láthatatlanul, a hangok segítségével megalkotnak, beleillik a doom-éthoszba.

Ha felidézünk magunkban remek doom-lemezeket, előadókát, legyen az My Dying Bride, korai Anathema, Candlemass, Revelation stb., előjönnek a szebbnél szebb akusztikus momentumok, akár gitárral, akár zongorával adták elő ezeket. A Dolven zenészei akusztikus gitárral, basszusgitárral, valamint esetenként dobokkal adják elő a hétszamos album egészen intim, introspektív, megnyugvást sugárzó zenéjét. A cím sokféleképpen értelmezhető, ráfogható, hogy „pesszimista”, mivel a modern (nyugati) ember képtelen a halálhoz normálisan közelíteni – mivel az élethez sem tud. Ezzel szemben a lemezcím értelmezhető úgy is, hogy a sír egy kapu, melyen túl egy másik lét kezdődik, ami minden téren más „lesz”, mint a földi, de az „itt és most”-nak oroszlánrésze lesz annak milyenségében. Wusz hangszere viszi a prímet a természet-szerűleg nem túlbonyolított szerzemények ívének felrajzolásában, s olykor bizonyos Jori Apedaile szomorúság, néha fátyolosnak tűnő, ám nem erőltet hangja is felcsendül.

Nem szeretek ilyen kifejezésekkel dobálódzni, de akár meditativnak is nevezhetnénk a Dolven zenéjét, ugyanis a finoman lüktető dobok, az egyes részeknél szinte homogén hangárammá összeálló akusztikus hangok, valamint az egész produktumra jellemző egyenletes, „egyenmű” hangulat, ami legfeljebb enyhe fodrozódásként írható le a nyugodt állóvíz felszínén, képes fókuszálni az ember, a hallgató figyelmét. Érdemes azzal a témával ismerkedni, amire az album címe utal. Helyesen megélve elillannak az olyan mondacsínált ellentétpárok, mint „pozitív-negatív”, „boldog-szomorú”, vagy éppen „világos-sötét”. Az igazság ezek felszámolásán túl van.

FER DE LANCE Fires On The Mountainside

KIADÓ: CRUZ DEL SUR / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 6

Az amerikai Fer De Lance 2020-ban bukkant fel a Colossus EP-vel, s meglepett az anyag minősége, érettsége. A zenészek egyáltalán nem kezdők, mégis szokatlan ez a nívó egy induló csapattól. Főleg,

AKTUÁLIS KEDVENCEK

KÁNYA FERENC

1. SODOM

The Arsonist

2. NEEDLESS

Premonition

3. MISFIRE

Product of the Environment

4. LUCILLE

Dawn of Destruction

5. BYZANTINE

Harbingers

MILÁN PÉTER

1. HEXVESSEL

Nocturne

2. HELHEIM

Hrabnar/Ad Vesa

3. HAVUKRUUNU

Tavastland

4. OCTOBER TIDE

In Splendor Below

5. LUNAR WOMB

The Sleeping Green

PINTÉR MIKLÓS

1. WALL OF SLEEP

The Kingdom

2. THE FIFTH

We are One

3. LAST IN LINE

Jericho

4. YNGWIE MALMSTEEN

Odyssey

5. SAVATAGE

Gutter Ballet

POSTA JÁNOS

1. HEXVESSEL

Nocturne

2. LANDMVRKS

The Darkest Place I've Ever Been

3. OPIA

I Welcome Thee, Eternal Sleep

4. CRADLE OF FILTH

The Screaming Of The Valkyries

5. THEN COMES SILENCE

Trickery

FER DE LANCE

hogy nem könnyű irányvonalon haladnak. Epikus heavy/doom metaltól van szó, ahol az énekdallamoknak kiemelt szerepe van. A Fer De Lance ezen a téren, többek között az ének terén mutatott kiemelkedő teljesítményt az említett EP-n. A 2022-es The Hyperborean debütalbumon módja volt kibontakozni a csapatnak, ismét egy magas színvonalú hangzóanyaggal jelentkeztek. Három év elteltével kézhez kaptuk a folytatást a Fires On The Mountainside képében.

Nem vitás, hogy a csapat az epikus heavy metalt, ha lehet, még epikusabb formában kívánja tálni a hétszámú LP/CD-n, legalábbis az első néhány meghallgatáson át kell verekednünk magunkat ahhoz, hogy a nagyszabásúbbnál is nagyszabásúbb monumentális hangulatormokon, -tornyokon, -meredélyeken túl magukat a kompozíciókat is érzékeljük. Én először a Death Thrives (Where Walls Divide) tételt érzékelttem egészében, majd a záró Tempest Stele-t, de a The Feast Of Echoesnak is megvannak a fülbemászó részei. A zene azonban annyira tömény, olyan sűrű a hangszerelés, annyi mindent tettek bele a dalokba, hogy egy idő után jelentkezhet a csömör érzése. Jó érzékkel nem húzták túl az anyagot bő háromnegyed óránál.

A fő vonal heavy/doom metal, ahol egy részről a Candlemass/Solitude Aeternus-mélységeig mehetünk vissza, másrészt a Manilla Road-féle ősepus heavy metal is fontos hatás. A Fer De Lance azonban még többet akar, így zenéjükben – a vas-kórusok beszédesekek – tapintható az epikus Bathory hatása, ahogyan a zenészek olykor elszabaduló kezei alól progresszív ízünek is megélhető futamok áramlanak. Szeretnek játszani, szípkázó hangokat kibocsátani, hatalmasakat énekelni – MP Papai-nak nagyon erős rock/metal-torka van –, nagyívű kompozíciókat kiépíteni. Az említett Tempest Stele még spányos témákat is felmutat, az európai zenei források felhasználása okán egy történelmi film képei is meglevenedhetnek a Fer De Lance bombasztikus zenéje hallatán. Bár ebben mindig benne van a giccsesség veszélye.

MP hangja nagyon markáns, ez a tényező azonnal megkülönböztethetővé teszi a Fer De Lance zenéjét, és ugyan a zenekar néha tán többet markol, mint kellene, minden dalban van néhány részlet, amire fel lehet csévélni a hangok áradatát. Aki éli az olyan csapásokat, mint az epikus Bathory, a régi Candlemass, az angol Solstice, az Atlantean Kodex, és egy ezeknél is epikusabb magaslatoakra törő zenekarra vágyik, s még nem ismeri a Fer De Lance-t, alsóneműt kell majd cserélnie már az első hangok után. Kíváncsi lennék a csapatra élőben.

FEVERSEA Man Under Erasure

KIADÓ: DARK ESSENCE / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A Feversea egy új csapat a norvég fővárosból, a 2020-as alakulást követően 2023-ban született egy demó, majd idén a valódi bemutatkozás, a Man Under Erasure debütalbum. Már első hallásra bizonyos volt, hogy ez a lemez nem születhetett volna meg a '90-es években, de a harmadik évezredben is leginkább annak harmadik évtizedére, vagyis jelen korunkra jellemzők az efféle hibridek. Ez utóbbi kifejezés egyesek számára riasztó lehet, s ugyan tény, hogy a Feversea tagsága sok zenei műfajt kedvel, amit ezen a lemezen alkottak, nem értelmetlen káosz.

Mint nem meglepő, az énekesnő zenekar nagyban merít a black metalból, ami immáron a norvég nemzeti kultúra szerves részévé vált. Ha valaki ismeri a black metalt, nyilvánvalóan nem állítja majd, hogy a Feversea black metal zenekar, azonban az „áramló” gitárok, továbbá a témák egy része, a játék hangulata, a melankolikus, sőt, sokszor kimondottan nyomott hangulat a 21. századi BM-csapatokra jellemző vonások. Nagy vonalakban azt lehetne mondani, hogy a Feversea zenéje kor-

társ atmoszferikus/melankolikus metal, amelyben megtaláljuk a black metalt, a darkos hangulatokat, az akusztikus részeket, s mindezt úgy tálnálják, hogy néha egészen filmzenei élményt nyújt az anyag. A finálét jelentő Kindred Spirit sebes BM-részei ezt az érzést erősítik.

Ada Lønne Emberland énekesnő megmutatja kettős énjét, mivel a dallamok mellett szereti megmutatni süvöltéseit, sikolyait BM-os rikácsait. Igazából mindkét vokális eszköz a hangulatteremtés eszköze, mivel mind a cizelláltabb ének, mind a vad rikoltozások az adott zenei rész érzelmi, kisugárzásbeli hőfokát hivatottak emelni. Ilyen értelemben van vonzerő a Feversea zenéjében, azonban ami a zenei konkrétumokat, a kiugró részeket illeti, még az út elején vagyunk. Mindenesetre az elképzeléseket már felskicceltük.

GAAHLS WYRD Braiding The Stories

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Gaahl a norvég black metal ismert figurája, aki először a Treldom élen ismertette meg magát a színtéren a '90-es években, majd igazán hírhedt lett a Gorgoroth frontembereként lett. Kár szépíteni, az első két albumot leszámítva, amelyek valamelyest fontosnak nevezhetők a legpörébb norvég black metal kapcsán, a Gorgoroth soha nem a zene színvonala, inkább a botrányok és a látványos, blaszfém koncertek révén forgott a köz tudatban. Gaahl azonban mióta kivált Infernus átjáróháznak is nevezhető csapatából, jobban odafigyel a minőségre; úgy is fogalmazhatok, hogy egy ideje zenei szempontok is foglalkoztatják. Ennek jegyében készült el a Treldom tavalyi albuma, a ...by The Shadows..., és a Gaahls Wyrdd is ezért született meg tíz évvel ezelőtt.

A 2019-es Gastir – Ghosts Invited jól sikerült debüt volt, a nyers black metal-darabok mellett a fülbemászó Carving The Voices jelezte a csapat terjeszkedési hajlandóságát. Ez a törekvés a Braiding The Stories című kettes albumon hatványozottan érhető tetten. Mind a Treldom tavalyi albuma, mind az új Gaahls Wyrdd azt mutatja, hogy Gaahl számára van világ a black metalon túl is, s ugyan a BM a metalon belül a legtöbb lehetőséget nyújtó irányvonal, Gaahl valószínűleg már rég nem foglalkozik ilyesmivel – sem műfajokkal, sem más klasszifikációkkal. A kilenc új tétel alapján ezt szűrtem le elsőként.

Mindjárt a bevezető The Dream utáni címadó szám egy hangulatos darkos, gótikus hangulatú szerzemény, amiben semmi durvaság nincs, inkább a zenekar atmoszferikus oldalát kívánja kidomborítani, aminek a meglete már az első lemezen is egyértelmű volt. Most határozott lépések történtek ebbe az irányba, ezzel párhuzamosan a nagyon „kö”-metal részek, a „konkrétabb” riffelés visszaszorult. Lust Kilman sokszor inkább hangulatosabb, álmodozóssabb témákat penget, vagyis ez nem feltétlenül lesz a konvencionálisabb metalhallgatók lemeze.

A fentiek fényében valamint a zenével való szimbiózis okán Gaahl többet hallatja dallamos hangját, mint bármikor korábban, s úgy tűnik, magabiztosabb ezen a téren, mint valaha. Igyekszik kiaknázni az lehetőségeit, adottságait. Ha érces ének kevés is van az albumon, a fémes gitárok hiányától sem kell kimondhatatlanul szenvedni, hiszen a Time And Timeless Timeline-ban vagy Root The Willben Lust Kilman szikár és pengeéles metalriffelést mutat, s témái ha nem is feltétlenül black metalosak, de a thrashrel és a heavy metallal határosak, a fémes cirádákat hozzáforrasztják az albumhoz.

Összességében mindenképpen jónak tartom az új Gaahls Wyrdd-albumot, ha a debüt erősebb is volt, de tekintetbe kell venni, hogy ez egy formálódó félben lévő alakulat, pontosabban zene. Lehet, hogy az adja majd a speciális ízt, hogy minden lemez az aktuális változások lenyomata lesz.

HELHEIM

HrabnaR/Ad Vesa

KIADÓ: DARK ESSENCE / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Az 1992-ben alakult Helheim a norvég szintér egyik veteránja, azonban nemhogy nem érezhetők náluk a fáradás, a kifulladás jelei, de éppen az utóbbi 10-15 évben kezdtek megerősödni, terjeszkedni kreativitás terén, amit ékesen bizonyít a legutóbbi 5-6 lemez. A két előző album, a 2021-es WoduridaR és a 2019-es Rignir különösen erős volt, öröndetes, hogy a minőséget továbbra is szílánan kézben tartja a kvartett.

HrabnaR/Ad Vesa címmel jelenik meg hamarosan a Helheim tizenkettedik albuma, amely egy sajátos koncepció jegyében egy split, amit a zenekar saját magával készített. A Helheim megkettőzte magát, vagyis az első négy számot a bögs/énekes V'gandr jegyzi, a második négyet pedig H'grimnir gitáros. Ennek megfelelően érezhetők különbségek az LP/CD két fele között, egyszersmind világos, hogy a Helheim két arcúlatáról beszélünk, ezek szerves egységéről.

Mint a korábbi lemezeknél, ezúttal is dicséretben kell részesítenem a kiváló hangzást: ez a nyers, érdes, ugyanakkor minden hangszert kitűnően láttató, organikus megszólalás a par excellence black metal-hangzás. A gitárok mellett külön öröm hallani V'gandr mennydörgő basszusgitárját, amely sokszor szinte szólószerephez jut egyes részeknél. Koncerteken is elképesztő erővel tud megdörrenni V'gandr bögője. A zenei részt pedig élmény hallgatni. Az olyan dalokban, mint a Livsblot, a nordikus black metal parázs gitárjátékkal, betétekkel, színesítésekkel, váltásokkal, dallamszövevényekkel tálatatik – elsőprő erő találkozik észak szellemével, hatalmas hangulatokkal és a határok folyamatos átlépésével. Hódítók zenéje ez!

A Helheim rendelkezik azzal a plusszal, amivel sok black metal zenekar nem. Mert tipikus tremolózást véghezvinni, blastbeateket püfölni, rikácsolni sokan tudnak, míg sok efféle mezei BM-banda kliséit klisére halmoz, a Helheim a színvonalat folyamatosan magasban tartja, és még akkor sem fullad unalomba a játék, nem válik stílusgyakorlattá, amikor széleseben játszanak, mint pl. V'gandr dalaiban – lásd pl. a Mennesket Er Dyret I Tale-t, melyben remek témák hallhatók a dal teljes terjedelmében. Sokszor olyan érzés a lemezt hallgatni, mintha a '90-es évek legjobb norvég BM-lemezeit hallanánk: mai erővel és érett alkotói készséggel elevenednek meg újfent eme irányzat erényei.

Az album második fele, H'grimnir szerzeményei, „megfontoltabbak”, nem olyan gyorsak, a dallamok még hangsúlyosabbak, és tán valamivel több a kísérletezés is, de jól ismerjük a Helheim ezen oldalát. Nagyon jók a felvilanásszerű kis díszítések, effektek, amelyek pluszt adnak az adott dalrészlethez. Ilyen pl. a Fylflla, de H'grimnir olykor tisztább éneklésre is ragadtatja magát. Ugyenezen dal kórusrészei roppant üdítőek! Nem szükséges mind a nyolc számot kiemelni, az egész album önmagáért beszél. Ugyan jó black metal már a világ számos pontján születhet és születik is, amíg olyan zenekarok emelik fel a zászlót, mint a Helheim, telve kreatív energiákkal, ötletek ármádiájával, a hangulatteremtés, a kompozíciós készség ilyen szintű nyilvánításával, addig Norvégiában nem huny ki az északi fény.

HEMELBESTORMER

The Radiant Veil

KIADÓ: PELAGIC RECORDS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Belgium számára nem ismeretlenek az új területeket feltérképező csapatok, elég az Amenra nevét említeni, de a Church Of Ra-társaság más

zenekara is jelzik, hogy a metal számukra nem egy lelakatolt doboz, egy betokosodott zárvány, hanem az aktív alkotás terepe. A 2012-ben alakult Hemelbestormer is osztja ezt a szemléletet.

Zeneileg meglehetősen ambiciózus társaság a Hemelbestormer, nem adnak ki túl sűrűn lemezt, a nyáron megjelenő The Radiant Veil a negyedik album, négy évvel a Collide & Merge után jelenik meg. Én a magam részéről a 2018-as A Ring Of Blue Light albumot hallgattam a legtöbbet, amit CD-n van szerencsém tulajdonolni, de a zenekar zenei/vizionárius látképe átfel egész pályájukon. Ennek legfrissebb állomása, a The Radiant Veil talán az eddigi legmesszebbre tekintő mű. A csapat instrumentális rock/metalja nem változott, csupán annyi az érdekesség e vonatkozásban, hogy a Turms dalban énekkel vendégeskedik Philip Jamieson a Caspian soraiból. Hangja illik ebbe a világba, de a Hemelbestormer lényege ezúttal is a véghetetlennek tűnő instrumentális kibontakozások, folyamatok mentén érvényesül és mutatja meg lényegét.

Filip Dupont és Jo Driesmans gitárjátéka nagyon sok mindent felölel, amit a súlyosabb gitárzenék az elmúlt évtizedekben felmutattak, de általánosságban elmondható erről a lemezzől (is), hogy a témák nagy hangulatkolosszusokat hívatottak minél magasabbra felhúzni. Jó példa lehet a 12 és félperces Cel, amelyben a masszív sludge-sulykolások, lassú, doomos tempók a Neurosis elsőprő erejét idézik fel – főleg, hogy ebben extrém ének is van -, s összességében nagyon imponáló, ahogyan a zenészek felépítik, kibontják a tételt, amely mintegy magától növekszik, alakul, s mutat fel újabb és újabb színeket, formákat.

A két gitáros mellett a ritmusszekció ugyanolyan fontossággal bír: Koen Swerts bögs és Frederik Cosemans dobos súlyos, masszív, emellett komoly pumpáló erővel rendelkező összjátékot mutat be, ami a nagyon jó hangzás keretében komoly élményt nyújt az ilyen hangtájak vidékein bolyongani szerető hallgatók számára. A megszólalás, mint utaltam rá, arányos, telt, mégis átlátható, s akár szellősnek is mondható olyan értelemben, hogy minden hangszer a maga területén marad, s miközben remekül bemutatják erényeiket, tökéletes összképet nyújtanak.

Egyszerre hangulatos és nehéz, új utakat kereső és kísérletező, szép és komor a Hemelbestormer albuma, amely szinte túlsordul a kreativitástól, akár egy vulkán, amelyből a forrponon minden irányba hevesen lövell a láva. A The Radiant Veil eleven cáfolata annak a dőre kijelentésnek, hogy a 21. században nem lehetséges igazán ötletes és semmit és senkit nem másoló súlyos gitárzenét alkotni. Minden meghallgatással újabb és újabb kalandokat kínál, kiemelkedő színvonalú album.

IQ

Dominion

KIADÓ: GIANT ELECTRIC PEA
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Az ún. brit neoprogram-szintér egyik jeles képviselője az 1981-ben alakult IQ, akik tizenharmadik albumuk megjelenéséhez érkeztek el nemrégiben. Hat évvel követi elődjét, a Resistance-t az új anyag – ekkora kihagyásra nem volt náluk példa ezidáig, de hát közben ugye volt egy Covid-rettenet, és a tagság sem fiatalodik, a dolog tehát érthető és elfogadható. A Porcupine Tree, a Steve Hogarth-érás Marillion, a Jadis, a Frost* és társaik kedvelői számára lehet leginkább érdekes az IQ letisztult vonalvezetést, nagyívú, britesen elegáns muzsikája – ezzel már sok mindent el is árultam róluk és erről a lemezzől.

Szelemiségében a korai, klasszikus Yes és Genesis alapjaira építő, ám hangszerezésében és megszólalásában abszolút mai produkció a Dominion, markáns billentyűtémákkal és helyenként meglepően harapós gitározással, megfelve

ADATVE
ÓTOMOS
SOMKOLÓ EXTRA

AKTUÁLIS KEDVENCEK

SCHMIDT PÉTER

1. WALL OF SLEEP
The Kingdom
2. SIGN OF THE WOLF
Sign Of The Wolf
3. A-Z
AZZ²
4. PAGAN ALTAR
Never Quite Dead
5. SODOM
The Arsonist

SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

1. MOTORJESUS
Streets of Fire
2. TETRARCH
The Ugly Side Of Me
3. UNCLE KRACKER
Midnight Special
4. WALL OF SLEEP
The Kingdom
5. KID ROCK
Bad Reputation

UZSEKA NORBERT

1. A-Z
AZZ²
2. AGALLOCH
The Mantle
3. EMPEROR
Anthems to the Welkin at Dusk
4. WALL OF SLEEP
The Kingdom
5. NEEDLESS
Premonition

ZUBOR OLLY

1. BEHEMOTH
The Shit Ov God
2. BENEDICTION
Ravage Of Empires
3. LACRENIA ROE
Extraction
4. ELUVEITIE
Änv
5. ANOXIA
Revel In Sin

ezt egy barátságosan bársonyos énekhanggal és komoly dalszövegekkel. A csapat nem aprózza, rögtön a 22 és fél perces The Unknown Doorral indítják a lemezt, ami egy okosan rétegzett, de mégis levegős, és szerencsére cseppet sem szétjárt szétvirgázott progrock opusz – ha ezt lepörgetted, nagyjából már tudhatod is, mire számíthatsz a maradék bő fél órában.

Alapvetően nem egy istránszagató album ez, de ahol kell, azért a maga módján kellőképpen fajsúlyos mégis (halld pl. a Far From Here megfontoltan dohogó groove-ját) – régisulis progrocker aggyal éppen úgy el lehet kapni itt a fonalat, mint nyitottabb metalos fejjel és füllel. Zeneileg és szövegvilágában is tartalmas, kiművelt ízlésről árulkodó dalszövegek a Dominion, az egyes nóták apró részleteinek szételemezése nélkül ajánlom jó szívvel a britek új nagylemezét.

ONSLAUGHT

Origins of Aggression

KIADÓ: REIGNING PHOENIX RECORDS
ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

Amikor felröppent ez az albumcím – egyébként zseniális a maga célratoróságával – azt gondoltam, hogy egy új Onslaught-sorlemmez lesz, ami több tekintetben is aktuális lett volna. Egyfelől rég volt már a Generation Antichrist, másrészt meg ezúttal hátha sikerülne egy igazán Onslaught-albumot csinálni. A zenei oldalt tekintve Rockett olyan dalokat írt az Antichristra, amik mindenhol viselik az eredetiségi szimbólumokat, de ez a Garnett, aki az a Dukes-érás Exodust kiválsón idéző Bull-Riff Stampede-ben elsőrangú frontember, érzésem szerint kicsit kevés volt. Tudom, ízlések és ízléscsúcsok... Szeretem a Power from Hell és az In Search of Sanity albumokat is, de nekem ha Onslaught, akkor Sy Keeler.

Ha már ezeknél a címeknél tartunk, akkor felveszem gyorsan ezt a cuccot, aztán mondom valamit. Ez az Origins valójában egy dupla újrafelvett gyűjteményes album, amelynek első lemezén a legsikeresebb Onslaught-dalok Garnett változatai hallhatók, a kettes korongon pedig a Rockett művészetét meghatározó tánczenék és szanzonek feldolgozásai, főleg punk meg némi korai heavy metal, gondolom a Power from Hell 40. születésnapjára készültek ezek a felvételek.

Az anyagot két vidám tavaszi kislemez vezette fel, az első a Motörhead klasszikus Iron Fistje, a második az In Search of Sanity remakeje – elég ígéretes volt mindkettő. Na szóval In Search és

Power from Hell. Természetesen mindkettő új felvétele szerepel a saját slágerek között, és azt kell mondanom, hogy utóbbiból a Garnett-féle változat annyira eleven, hogy veri Keelert, illetve azt a verziót, ami az egykori Onslaught-tagokkal felálló brit thrasher Insult idei albumán jelent meg. A The Force négy legszebb dala saját pálya Keelernek, itt azonban Garnett ismét megszorongatja 3:1 arányban, csak a Metal Forces adaptációja nem tudta übereitni az eredetit.

A feldolgozások anyagban elsősorban punk nóták dominálnak a Dead Kennedys, a Discharge, a The Exploited, a Killing Joke, a GBH, a Sex Pistols, és a UK Subs gyöngyszemeiből szemezgetve, ezeket Garnett rendkívül meggyőzően tolja. A - mondjuk úgy - nem-punk rész mindössze a már említett Motörhead, azon kívül egy Sabbath meg egy Priest. A War Pigs finoman szólva gyalázat lett, agyoncsapták, elbrutalizálták. A Freewheel Burning viszont erős, ám ezt nem Garnett énekelte, pedig meghallgattam volna tőle, inkább ezt a nótát lett volna jó megpörgetni kicsit. Megbírt volna az agresszív éneket is, viszont ebben egy amerikai kolléga, Jason McMaster (Watchtower, Dangerous Toys, Ignitor, Evil United, stb.) dalol szép tisztán.

Ha nem veted meg az ilyen válogatásokat, érdekel hogy nyomja az új felállás a régi nótákat stúdióban és hogy szólnak disznó módon a bőven 40 pluszos punk alapvetések, akkor keresd, hallgasd meg! Nekem arra volt jó az Origins, hogy kezdem elfogadni Garnettet és jóval pozitívabb módon állok egy jövedőbeli Onslaught-sorlemmezhez. Jöjjön!

NECHOCHWEN

spelewithiipi

KIADÓ: NORDVIS PRODUKTION
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A Nyugat-Virginiából származó Nechochwen-duó húszéves fennállása során a helyi és ősi amerikai, vagyis indián kultúrák nyomába szegődött, és a zene nyelvére fordítja le azt a sokszor ma már sajnos láthatatlan hagyományt, amelyet sikerült lerombolnia a tévúton haladó modern embernek. Egy-egy ehhez hasonló underground lemez nyilvánvalóan nem lehet képes arra, hogy helyreállítsa azt, ami végérvényesen elromlani látszik, azonban néhány fogékony lélek számára megmutathatja, hogy ami örök, az lehet, hogy a kedvezőtlen idők okán nem tud érvényesülni, azonban eltűnni soha nem tűnhet el – pont azért, mert örök.

A Nechochwen „eredetileg” metalezenekar, melyben a Nechochwen nevet viselő énekes/

multihangszeres, valamint Pohonasin bőgős/dobos a zenei hagyománysszálakat elegyíti a metal elemi erejével, de soha nem ódzkodnak attól, hogy finomabb, akusztikus húrokat pendítsenek meg. A Spelewithiipi című ötödik album teljes egészében akusztikus anyag, egy nem túlhangszerelt, inkább szellős és világos, áttetsző mű, ahol az akusztikus gitár megkapó dallamait néhány további hangszer esetenkénti játéka teszi teljessé.

Az érdekesen csengő kifejezés, a spelewithiipi emlékező folyókról mesél, rég az örök harcmezőket járó, egykor büszke és nemes népekről, csodás hagyományról, melynek rítusai átszöttek az élet minden területét; beszél az átszellemített természetéről, amely mint templom szentélyül szolgált a vele szimbiózisban élő ember számára. Ha lehajolunk és fülünket a kövekre tapasztjuk, még ma is halljuk a hangjukat, az ősi istenek szavát, amelyek újra szólnak hozzánk, mihelyt megnyílik a szív és a lélek.

Szépek, egyben gondolat- és érzésfolyamok megnyitói e félórás album dalai, melyek között különféle hangulatúakat találunk, akár olyanokat, amelyekre a „kísérletező kedvű” jelzőt is rátehetjük. A sorok között számos forrásból táplálkozó zenészeket hallhatunk, Nechochwen biztosan sok zenei irányzatnak, forrásnak tudója, érzékeny, finom játéka olyan művészt sejtet, akinek a bensőjében csendül fel a dal, s ezt a belső hangot szólataltja meg gitárjával.

Sajnos az élő hagyomány ma már meglehetősen kevés formában képes létezni, s ezen formák egyike a zene, s addig örvendezhetünk, amíg legalább ez a csatorna megvan nekünk. A Nechochwen elfeledettnek tűnő értékek eleven megszólaltatója.

PAGAN ALTAR Never Quite Dead

KIADÓ: DYING VICTIMS PROD.
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Igencsak szövevényes, nehézségektől terhelt története van az eredetileg 1978-ban alakult, majd egy laza 18 éves szünetet követően 2004-ben reaktiválódott angol Pagan Altar zenekarnak. A 2015-ös esztendő különösen keményen csapott oda a formációnak, tekintettel arra, hogy ez évben hunyt el eredeti énekesük, Terry Jones. A korábban, még az ő életében rögzített The Room Of Shadows album végül 2017-ben látott napvilágot (ez volt a banda ötödik nagylemeze), nyolc év szü-

net után pedig a Never Quite Dead képében megérkezett az immáron nélküle készített folytatás is. Az obskúr-okkult szövegvilágot doomos hard rock/proto metal muzsikával alátámasztó Pagan Altar hasonlóan különleges, kultikus színfoltja a brit színtérnek, mint mondjuk a Hell vagy a Green Lung - zenei eszköztár tekintetében utóbbiakkal egyébként nem kevés rokon vonást mutatnak fel.

A friss korongon ugyebár új énekest hallhatunk, aki történetesen nem más, mint az az amerikai Brendan Ranigan, akit a kiváló Sumerlands éléről ismerhetnek a tájékozottabbak. A fickó kitűnő választásnak bizonyult, kissé nazális, hipnotikus hangjával méltó utódja Terrynek – ugyanakkor sem őt, sem saját maga Sumerlands-beli énjét nem másolja szolgai módon, csupán csak azt hozza itt, ami tényleg ide és csak ide szükségeltetik.

A nyitó Saints And Sinners cseppet ős-Uriah Heep-es tempóval és hangulatokkal indít, hogy később aztán hol zakatolósabb-fémesebb, hol visszafogottabb hangvételben folytatódjon ez a 38 percnyi, roppant hangulatos lemezanyag. A brigád nem fél többször is torzítatlan illetve folkos-akusztikus hangszerelésű témákhoz nyúlni, e téren egyértelműen merítenek a 70-es évek szabadabbán és kötetlenebbül fogalmazó megközelítéséből. Van az egésznek egy olyasfajta történetmesélős-tábortüzes hangulata, mint ami pl. a Jethro Tull vagy a kortárs Wytch Hazel sajátja, ugyanakkor egyfajta fojtogató, félelmetes atmoszféra is lebeg az okkult szövegekkel felvertezett dalok felett. Kimondottan magával ragadó muzsikát prezentál új lemezén a megújult felállású Pagan Altar, ha szereted a nyirkos-borzongató hangulatokat, ne is keress tovább. Külön is felhívom a figyelmet a két részes Madame M'Rachael nyolc percére és a záró Kismet esszenciális témáztatására. Első hallásra amúgy nem éppen túlbonyolított zene ez, de ha alaposabban beleásod magad, egy csomó okosan egymásra pakolt réteget fedezhetsz fel. Engem nagyon eltaláltak vele.

SACRED STEEL Ritual Supremacy

KIADÓ: ROAR / ROCK OF ANGELS
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

A lassan három évtizede üzemelő ludwigsburgi Sacred Steel elsősorban a germán metal azon purista ágának kedvelőihez szól, akik a Running Wild, a Grave Digger, a Stormwarrior vagy a Paragon neveivel

fémjelzett irányvonalát favorizálják. A Ritual Supremacy már a tizedik albuma a Gerrit P. Mutz énekes vezette formációnak – elmondhatjuk tehát, hogy tervszerűen működő, szorgalmas brigáddal van dolgunk. Pláne annak fényében igaz ez, hogy csak Gerrének van még emellett három másik aktív zenekara, és a többiek jó részének sem ez az egyetlen időtöltése. Árnyalja ugyan a képet, hogy az előző korong óta kilenc év telt el, azonban a korábbi anyagok tényleg elég gyorsan követték egymást, és feltételezem, hogy mostantól újra magasabb fordulatszámon recseg majd a banda. Ebben két új tag is segíti őket: gitárosként Jörn Langenfeld, a bőgős posztpon pedig Antonio Ieva került képbe – utóbbi korábban ugyebár a Brainstorm soraiban volt aktív.

A tagcsere és az eltelt majdnem egy évtized ellenére amúgy sem a zenei irány, sem a muzsika intenzitása és tempója nem változott – annyi viszont hallatszik, hogy e relatíve hosszú idő teret engedett az ötletek alaposabb kidolgozásának és a kiérleltebb produkció megvalósításának. Főleg a korong második felében érhető ez tetten, ahol mondjuk a Covenant Of Grace vagy a záró Let The Blackness Come To Me már némileg túl is mutatnak a Sacred Steel alapvetően zsigeri megközelítésének. Vagy említhetném még középtájon a közel nyolc perces Entombed Within The Iron Walls Of Dist, ami a leghosszabb szerzemény itt. Azért az alap persze továbbra is a thrashes, US poweres beszűrődéseket sem nélkülöző sarkos germán fém, meg a jó Gerre sajátos hanghordozású nazális orgánuma, amit azért kétségkívül szokni kell, ha szűz füllel indítod el a lemezt. A Sacred Steel diszkográfiájában egyértelműen a felső harmadba tartozik a Ritual Supremacy, úgy nagytalban meg egy becsületes és jószándékú, de nem kiemelkedő germán heavy/power anyagként tudnám definiálni.

Részemről ez most hét pont, amiben benne van az elkövetők lelkesedése és elkötelezettsége iránti respektem is. Jó hír lehet a híveknek, hogy a zenekar november 25-én Bécsben játszik – a felvezetést pedig az a svéd Portrait celebrálja, akik tavaly az év egyik legjobb albumával rukkoltak elő.

SIGN OF THE WOLF Sign Of The Wolf

KIADÓ: ESCAPE MUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 10

Ma már talán nehéz elhinni, de voltak idők, amikor a különböző zenekarok tagjaiból verbuválódott alkalmi formációk, melléprojektek albumai igazi csemegének számítottak. És bizony, nem egyszer ezek még a tagok anyabandáinak egyes anyagainál is érdekfeszítőbbek voltak. Néhány név, műfaji megkötések nélkül: Nailbomb, Supershine, Phenomena, Mad Season, Probot, Terrorizer, Temple Of The Dog, stb. Aztán jött a 21. század, és a dologból hirtelen trend lett, a piacot pedig elárasztották az ilyen-olyan – többnyire nettó pénzügyi megfontolások mentén létrejött – projektek, amelyek számolatlanul öntötték-öntik többnyire tucatjellegű, közepes minőségű és megkérdőjelezhető létjogosultságú produktumaikat. A hard rock, dallamos metal színteret különösen megfertőzte ez a jelenség, szinte nincs hét, hogy egy újabb ilyen jellegű kiadvány megjelenéséről ne érkezzen hír.

Első blikkre a prémium ligás zenészgárdát felvonultató Sign Of The Wolf is egy efféle kreációnak tűnhet – a projekt megszületésének körülményeiről, a motivációkról nincsenek is információim, de bárhogy is legyen, legnagyobb meglepetésemre a for-

máció egy döbbenetesen magas színvonalú debütkoronggal állt elő nemrégiben. Andrew Freeman, Doug Aldrich, Vinny Appice, Chuck Wright és Tony Carey a főkolomposok, és melléjük olyan nevek tettek még le a névjegyüket, mint Steve Morris, Mark Boals, Mark Mangold vagy Steve Mann.

A névsor alapján talán már sejted is: itt bizony klasszikus, Rainbow/Deep Purple/Dio/Thin Lizzy-alapú, brit gyökerű, patinás hard rock muzsika hallható - azonban olyan fiatalos elánnal és tüsszel elővezetve, mintha minden egyes résztvevő életkora hirtelen megegyeződött volna a stúdióban. Érdemes külön is odafigyelni például a hetven felé ballagó Appice brutális energiájára, vagy Aldrich gitározására, aki itt konkrétan úgy tolja a több körös, pazarabbnál pazarabb szólókat, mintha az élete múlta ezen. Freeman ugyancsak piszkos jókat énekel (ő t nagyon alulértékelt figurának tartom, simán Jorn vagy Romero szintű ismertséget érdemelne, sőt) - de ami még fontosabb, maguk a dalok is topigás, szívvel és szívvvel komponáltak, egyszerre kerek és tartalmas szerzemények. Méghozzá egytől-egyig az összes, kivétel nélkül.

Két tételt azért így is kiemelnek: az egyik a szövegében is fajsúlyos Arbeit Macht Frei, ami már-már metalos keménységgel horzsol, a másik pedig a jó értelemben vett módon slágeres Bouncing Betty, ami minden fogósságával együtt is kellőképpen részletgazdag ahhoz, hogy alaposan oda kelljen rá figyelni. Hard rock vonalon a Last In Line debüt megjelenése és a svéd Saffire lemezeinek feltérképezése óta semmi nem kapott el úgy, mint a Sign Of The Wolf kilencnótányi prémium kategóriás muzsikálása. Ez bizony minden tekintetben maximális teljesítmény.

UNFOLD The Throne Of Sumeru

KIADÓ: AESTHETIC DEATH / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

E kiadvány ismertetője késik egy-két hónapot, de mivel birtokomban van a CD, meg kell emlékeznem róla, „mellesleg” az Aesthetic Death fontos kiadó számomra. Az Unfold azon néhány ember számára lehet érdekfeszítő, akik ismerik Adam R. Bryant egyéb projektjeit (Pando, Cave Dweller), s eleve nem zárkoznak el a kísérleti jellegű zenei megnyilvánulásoktól. E kísérletek egy része már a hagyományos értelemben vett zeneiség határán táncol, vagyis ezek egy egészen más jellegű hozzáállást igényelnek. Ez vonatkozik az Unfold albumára is.

Az Unfold CD borítójának belső oldalán az olvasható, hogy ez egy tanulmány a yang és a yin dualitásáról. A természet, pontosabban fogalmazva a megnyilvánult világ sokszor szélsőséges elemeinek, kitéréseinek meditációs célra való felhasználásáról van szó - ezek már részben a saját szavaim -, hogy ezeken az ellentéteken, kontrasztokon, kettősségeken, ambivalensnek tűnő jelenségeken, antagonizmusokon túljutván megvalósítsuk a tudat tiszta, fodrozódásmentes természetét. Nem vagyok biztos benne, hogy egy ilyen hangzóanyag tökéletesen alkalmas erre, hiszen egy ponton túl minden hordozót el kell engedni, de tény, hogy egy olyan drone/ambient/noise-folyam, mint az Unfold anyaga, könnyebben eljuttathatja az embert egy olyan transzálapotba, amire egy konvencionális szerkezetű forma - rock-metal stb. -, ahol a szilárd, kötött zenei alakzatok jobban rabul ejtik az ember tudatát, kevésbé alkalmasak. Mivel az Unfold anyagán kevés az ilyen jellegű fogódzó, elméleti síkon

könnyebben lehet megvalósítani az eloldódást, a formákhoz való kötődést.

Leginkább azok számára lehet vonzó a The Throne Of Sumeru, akiknek vannak hasonló jellegű megélések, mivel ez az album konvencionális zeneként elég kevésbé értelmezhető. Ha valaki nyitott ezen irányok felé, s megéri az Unfold anyagában a hívó szót, segítségre lelhet bizonyos tapasztalatok elérésében.

YEAR OF NO LIGHT

Les maîtres fous

KIADÓ: PELAGIC RECORDS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Ha egyetlen zenekart kellene megneveznem, amely tökéletesen reprezentálja a 21. század gitárzenéjét, ami megmutatja, hogy milyen jellegű formációk jelentik az abszolút jelen hangját e zenei felségterületeken, akkor az a francia Year Of No Light lenne. A csapat annak idején egy demó után a Nord albummal mutatkozott be 2006-ban, s érdekes momentum, hogy az énekesüket egy harmadik gitárosra cserélték. A zenekar úgy érezte, hogy a hangszerek bővítésével tudják mindazt kifejezni, amit az azóta ismert diszkográfia alapján szépen meg is valósítottak. Jómagam az Ausserwelt albumot a 2010-es években rendre elővettem, de a későbbiekben is nyomon követtem a franciák tevékenységét. A Bagarre Générale-lal közös split egy egészen kiemelkedő anyag, hogy egyet emeljek még ki a megjelenések közül.

Sorlemez utoljára 2021-ben látott napvilágot, ez volt a Consolamentum, s ugyan a Les maîtres fous is soralbumként szerepel, érdekessége, hogy ez egy élő felvétel, amely egy fikciós dokumentumfilm kvázi kísérőzenéjeként funkcionál. A csapat mindig szeretett vizuális alkotókkal dolgozni, de ha ezt a szálát nem vesszük figyelembe, a Year Of No Light zenéje önmagában nagyon erős vizuális, képszerű, képtermelő karakterrel rendelkezik. A Les maîtres fous anyagáról ez hatványozottan elmondható.

Két tételt hallunk szűk fél órában, s mihelyt a fokozatosan felhangosodó, terjeszkedő, terebélyesedő, a tér minden szegletét, zugát kitöltő hangok elérik a kulminációs pontot, észleljük a zenekar ismerőseinek tetsző hangszereit, ahogyan a szélesen elvonuló hangfolyamokból kiemelkednek egyes gitáryalások szüntelen dobkísérettel erősítő a ritualisztikus hatást. A hangszereket nem is érdemes egymástól elkülönítve tárgyalni, ugyanis ez pontosan az a fajta produktum, ahol megvalósul az ősi igazság, miszerint az egész több a részek összegénél. Miután az első felvonás elérte azt a pontot, ahonnan már nem volt hová továbbmennni, elkezdődött a második fejezet.

A második etapban szintén hangok áramlásának lehetünk fültanúi, azonban más hangárnyalatok beszűrődésével eltérő színek jelennek meg lelki szemeink előtt, és a dobok ritmusa is kiegyensúlyozottabbá, egyenes vonalúvá válik. Érezzük a hangok teremtetten varázst, a zene valójában egyetlen homogén noise/drone/ambient-folyamként mutatkozik, ahol ha adódna is egy-egy pillanatra felfogható dallamok, ezeket a következő törtész-időegység azonnal visszavonhatatlanul elnyeli.

Egyetlen összefüggő hangkísérlet a Year Of No Light még a maguk mércéjével mérve is rendhagyó új albuma, aminek egyik értelmezése az lehet, hogy megkísérli valamennyi stíluselem és műfaji jegy transzcendálását; hogy többet mutasson fel az alkotóelemek és maguknak az alkotóknak az összességénél. ■

BEHOLDER

Doomos kalandozás

Az amerikai Beholder egy friss, elsőlemezes heavy/power/doom formáció, akiknek In The Temple Of The Tyrant című debütalbuma elég komoly visszhangot váltott ki underground körökben. A megalakulásról, a lemezkészítésről és a további tervekről a power metalos Judicator élén is frontemberkedő John Yelland énekessel sikerült szót váltani.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Három éve csatlakoztál a 2021-ben alakult Beholder tagságához, ugyanakkor a power metalos Judicatornak már a 2012-es indulása óta az énekese vagy. Mivel győzött meg a Beholdert alapító Carlos Alvarez gitáros arról, hogy még egy zenekarban ilyen fontos szerepet vállalj?

„Őszintén szólva fogalmam sincs, nem emlékszem a konkrét pillanatra vagy szituációra. Az a helyzet, hogy Carlost már ezer éve jól ismerem, nagyon régóta dolgozunk együtt (Alvarez a Judicator lemezein a harmadik album óta dolgozik producerként – SP), úgyhogy nem is nagyon volt min hezitálnom. Majdnem csak olyan az egész, mintha semmi nem változott volna a Beholderhez történt csatlakozásom óta, hiszen eleve rengeteg közös stúdiós meló és hosszú évek barátsága köt minket össze.”

A lemezen összesen nyolc saját szerzemény hallható. Mindössze ennyi dalotok készült a megalakulás óta, vagy vannak olyanok is, amiket bár megírtatok, de végül nem kerültek fel az albumra?

„Maradjunk annyiban, hogy van még muníció a Beholder tarsolyában, szóval nem kell aggódni, lesz folytatás.”

A Judicator új albuma és a Beholder bemutatkozó anyaga mindössze

egy hónap különbséggel jelent meg. A koncertezés terén ez nem fog nehézségeket okozni? Vagy esetleg az a terv, hogy együtt turnézzon a két zenekar?

„Nos, a Judicator inkább a fesztiválfellépésekre és alkalmasszerűen néhány rövidebb körútra fókuszál jelen pillanatban, úgyhogy nem igazán van veszélye annak, hogy összegabalyodna a két banda menetrendje. Pláne, hogy a Beholder még nagyon a pályája elején jár, ebből a szempontból is. Mindkét zenekar nyitott lenne egyébként a komolyabb turnézásra, de ebben azért igyekszünk óvatosan és körültekintően eljárni, és csak az igazán komoly lehetőségekre rábólintani. Azt viszont nem gondolom, hogy a két csapat valaha is együtt turnézna, erre nem látok esélyt, de szándékot sem.”

Carlos viszonylag jól ismert stúdiós szakembernek számít az utóbbi években, a Beholder-lemez producere is ő volt. Fel sem merült, hogy esetleg egy kritikusabb külső fület is bevonjatok a felvételi folyamatokba?

„Carlosszal a Judicator révén már remek munkakapcsolat alakult ki, a legsikeresebb és a legfontosabb albumok mind vele készültek, úgyhogy fel sem merült, hogy bárki mással kellene esetleg próbálkoznunk. Ami jól működik, azon nem kell

változtatni, nem igaz? Pláne így, hogy ebben a bandában már muzsikusként is részt vesz. Mindig a tudása és a szakértelme legjavát tette bele az éppen aktuális produkcióba, így aztán nem volt okunk kételkedni abban, hogy ezúttal is a legteljesebb mértékben megbízhatunk benne.”

A Judicator és a Beholder új albuma is a svéd Black Lion kiadónál jelent meg. Velük hogy jött létre a közös munka? Jól sejtem, hogy előbbi kapcsolat hozta magával az utóbbit?

„Pont fordítva történt! Elsőként a Beholder igazolt le a Black Lionhoz az In The Temple Of The Tyrant kiadása kapcsán, és hamar nyilvánvalóvá vált számunkra, hogy nagyon lelkiismeretes munkát végeznek az album és a zenekar tekintetében. Miután pedig a Judicator lejátszotta első európai fellépését a dániai Epic Fest fesztiválon, a Black Lion ide is tett egy ajánlatot, jelesül az új lemez, a nem sokkal korábban saját erőből kiadott Concord újrakiadására. Néhány kisebb részlet letisztázása után hamar meg is tudtunk egyezni velük.”

A bemutatkozó Beholder-album április végén jelent meg. Milyenek az eddigi reakciók a sajtó és a közönség részéről?

„Rettentően meglepett a visszajelzések gyorsasága, és a Beholder által generált figyelem mértéke. Soha nem volt még olyan

bandám, ami ennyire hirtelen így felfutott volna. Az első videónk a Youtube-on már elhagyta a 200 ezres megtekintésszámot, ez a legsikeresebb zenei videó produkció, amiben ezidáig részt vehettem. Úgy látszik, a Beholderrel sikerült belenyűlnünk valami olyasmibe, ami a metalrajongók egy egészen széles körében mozgódt meg valamit. Mindezek alapján úgy érzem, a zenekar még komoly dolgok előtt áll...”

A zenekaron belül hogyan oszlanak meg a kreatív tevékenységek, a dalszerzés és a szövegírás?

„A zeneírás főleg Carlos feladata, bár azért ez nincs kőbe vésve, adott esetben a zenekarból bárki más is közreműködhet ebben. A szövegírási teendőknél ketten osztozunk, általában oly módon, hogy az én első, vázlatos szövegtervezeteimet Carlos véleményezi és faragcsálja tovább, végül pedig az ő észrevételei alapján én véglegesítem és formálom teljesen készre azokat. De azért ez nem mindig így zajlik, szigorú rendje nincs a dolognak, de ezt a metódust mondanám a legjellemzőbbnek.”

A Beholder különlegességét számomra az adja, hogy a Candlemass-, Solitude Auturnus-, Sorcerer-jellegű epikus doom hatások mellett a dalokban elég markánsan jelennek meg a tempósabb, energikusabb, kissé agresszívebb heavy metalos vonások is. Neked erről mi a véleményed?

„Power metal rajongóként ez a meglatásod kifejezetten tetszik. Jó néhány lemezkritikában amúgy a power doom meghatározást olvastam magunkkal kapcsolatban, ami szintén jópofa. Ha engem kérdezel, én úgy fogom meg a dolog lényegét, hogy a metal jó néhány válfajának stílusjegyeit, hatásait ömlesztjük át egy doom metal szűrőn, és ebből áll össze a Beholder zenei világa, ami így egy nagyon dinamikus, élvezetes hallgatnivaló eredményez.”

A Judicator zenéjében elég markánsan hallatszik az európai power metal hatása, különösen tekintettel a Blind Guardianra. Igaz a pletyka, hogy a banda indulása is lényegében egy amerikai Blind Guardian-koncertnek volt köszönhető?

„Így van, pontosan ez a helyzet. Még 2010-ben, egy Blind Guardian-bulin találkoztam és barátkoztam össze Alicia Cordiscoval, akivel aztán két évvel később megalapítottuk a zenekart. (A Cordisco gitáros/basszusgitáros posztot volt a Judicator tagja, 2012 és 2020 között – SP.) A Blind Guardian-es sráccal még aztán később is többször keresztezték egymást az útjaink, egy dalunkban például maga Hansi (H. Kürsch, a BG énekese) vendégeskedett,

aztán játszottunk is az előzenekarukként, és így tovább.”

Az Eyes Of The Deep című Beholder-dalban az Amorphis énekese, Tomi Joutsen is hallható. Miért éppen ő lett a kiválasztott vendég? Könnyen rá tudták beszélni a kooperációra?

„Mindenképpen az enyémhez képest egy nagyon más karakterű hangra volt szükségünk ebben a nótában, ezt kívánta meg a dalszövegben formába öntött kis történet. Egy ijesztő, riasztó orgánusmot akartunk, ami kellő meggyőző erővel tudja megjeleníteni a sztori szerint velem szemben álló karaktert. Carlos ezer éve jóban van az amorphisos sráccal, így aztán ő kereste meg Tomit, aki szerencsére örömmel vállalt szerepet ebben a kis mókában. Beraszto hálások vagyunk neki, hogy a segítségével ilyen nagyszerű végeredményre juthattunk ezzel a dallal.”

Az én kedvenc dalaim a lemezről az imént említett Eyes Of The Deep mellett a nyitó A Pale Blood Sky, valamint a Draconian (Slave Or Master). Nálad mik a fő favoritok?

„A legnagyobb kedvenc egyértelműen az A Pale Blood Sky. Ez volt egyébként az első készre kevert nótánk, és amikor megmutattam a feleségemnek, neki annyira tetszett, hogy örömeiben még tapsikolni is elkezdett. Na most, ez nála óriási dolog, mert egyébként kőkemény kritikus, mindig mindenről kertetés nélkül megmondja a véleményét. Azt mondta, hogy régóta éppen egy ilyen dalra várt már tőlem... meg hogy mennyire jó, hogy Carlos rábeszélte a Beholderhez való csatlakozásra, mert végre ez a banda most már talán tényleg feltesz engem a térképre. Nem tudni még persze, hogy mi fog történni, de az a tény, hogy az asszonyom ennyire bejött ez a dal, már önmagában a hosszú távú kedven-cemmé tette azt.”

Nagyon tetszik a lemezborító, kifejezetten összhangban van a zene hangulatával. A képet tudomások szerint a szlovákiai Zsodia Dámszka készítette. Vele hogyan találattok meg egymást?

„Carlos kereste meg, meghozta azért, mert nagy benyomást tettek rá a Powerwolf számára készített munkái. Meglehetősen egyedi látásmódja van, amivel remekül ragadja meg a dark fantasy világ esztétikáját, és nekünk éppen erre volt szükségünk a lemezborítóhoz. A végeredmény szerintem abszolút telitalálat lett, őszintén remélem, hogy a jövőben is fogunk még együtt dolgozni vele.”

Énekesként illetve szövegíróként kiket tartasz a legjelentősebb hatá-saidnak?

„Hansi Kürsch, Bruce Dickinson, Charles Bradley-t (1948 és 2017 között élt amerikai soulénekes – SP) és David Bowie-t. Ők a legfontosabbak.”

Szövegírás közben honnan jönnek az ötletek, az inspirációk?

„A Beholder esetében ezeknek a forrása alapvetően a Dungeons & Dragons fantasy szerepjáték világa. Az az érdekes, hogy amíg nem csatlakoztam a zenekarhoz, addig jószerével semmit nem tudtam erről az egészből, csak aztán Carlos jól behúzott a csőbe. Az ő víziója volt ennek a fantázia-univerzumnak a zenébe öntése egy doomos metalzenekarral, ami a szövegírás tekintetében kifejezetten komoly kihívást jelentett, főleg az elején. Aztán ahogy beleástam magam a témába, úgy ébredtem rá, hogy mennyire gazdag és izgalmas is ez a világ. Egy csomó érdekesség derült ki számomra menet közben erről a D&D-birodalomról, amit aztán a dalokba is sikerült belegyúrni – igaz, volt azért olyan, ahol Carlos adta meg a kezdő instrukciókat, hogy merre induljak el egy-egy nótával.”

A Judicator vagy a Beholder dala-inak eléneklése jelenti számodra a nagyobb kihívást?

„Ezidáig a Beholder a keményebb dió. Amikor csatlakoztam, akkor eleve az munkált bennem, hogy egészen más megközelítésben énekeljek, mint a Judicator élén. Tudod, mindenképpen el akartam kerülni, hogy az egyszeri zenehallgató azt mondja a Beholder hallatán: »Na tessék, hát ez itt a Judicator énekese, csak éppen most egy másik zenekarban doomosabb riffrekre vokalizál!« A legideálisabb az lenne, ha pusztán a nóták hallatán rá sem jönnének az emberek, hogy itt is engem hallanak. Az biztos, hogy elmozdultam egy karcosabb, és sokkal inkább a közepes tartományokban mozgó stílus irányába, ami a másik bandámhoz képest elég jelentős különbség. Azt gondolom, hogy élőben is a Beholder-nóták követelik majd a nagyobb összpontosítást: a Judicator esetében az igazán komoly kihívást csak a magas hangok jelentik, itt viszont jóval több tényezőnek kell stimmelnie ahhoz, hogy az énektémák igazán jól szólaljanak meg.”

Élőben egyébként bemutatkozott már a zenekar?

„Sajnos még nem, de valami lassan talán alakulhat. Két amerikai fesztivál már érdeklődött nálunk, akik jövőre szívesen látnának minket, és reméljük, hogy hamarosan több lehetőség, több ajánlat is a látóterünkbe kerül majd.”

Európai Beholder-koncertek megvalósulására látsz esélyt a közeli jövőben?

„Abból az irányból is mutatkozik érdeklődés, meglátjuk, ténylegesen mi tud majd realizálódni mindebből. Rajtunk nem fog múlni a dolog, az biztos.” **HW**

HELHEIM

AZ ÉSZAKI ÉGBOLT MA IS LÁNGOL

A norvég Helheim a '90-es évek elején a nagy black metal-felfutással lépett színre, és azon kevés csapat közé tartozik, amelyek soha nem oszlottak fel, soha nem tartottak szünetet, s kisebb hullámvölgyeket is túlélve mindvégig aktívan alkottak, sőt, az utóbbi évtizedben látványosan emelték a zene színvonalát, nem feledve a csapat fontos célkitűzését, vagyis úgy ápolni az északi, atmoszferikus, epikus black metalt, hogy közben az új területek feltérképezése is napirenden van. A Helheim tizenkettedik albuma, a HrabnaR/Ad Vesa ebben a hónapban jelenik meg, s a nem mindennapi anyag kapcsán V'gandr zenekarvezető/énekes/basszusgitáros nyilatkozott.

SZÖVEG: MILÁN PÉTER • FOTÓ: THOR BRØDRESKIFT

A HrabnaR/Ad Vesa merőben szokatlan a koncepció, ugyanis a zenekar saját magával készített egy split lemezt. Egész pontosan két részből áll az album: az első oldalt V'gandr, a másikat H'grimnir írta. Hogy született az ötlet? Külön-külön írtátok a részeiteket?

„Igen, külön, de ebben önmagában nem lenne semmi különös, ugyanis pályánk során legtöbbször így tettünk. Abban, hogy az új anyagot split albumnak hívjuk, ennél több van. Először is a lemeznek két címe van, mivel az Ad Vesa egy koncepciót takar. Ez arról a négy részről szól, amit a kereszténység később léleknek kezdett nevezni. Ez az egyszerű szó nem létezett azokban az időkben, amikor ez a nevetséges vallás még nem érte el a partjainkat. Továbbá eljátszottunk a gondolattal, hogy az fog énekelni az adott dalban, aki megírta. Mindig többé-kevésbé fele-fele arányban énekeltünk egymás dalaiban, de most teljes mentességet akartunk az adott anyag kapcsán. E két aspektust tekintetbe véve úgy véltük, hogy ez többé-kevésbé egy split album lesz saját magunkkal. Így, amikor már mindenkinél tiszta volt az elképzelés, két frontborítót akartunk és így tovább.”

Mielőtt a konkrét dalszerzés kezdetét vette volna, átbeszéltétek a követendő irányt, és amíg nem készültetek el a saját dalaitokkal, a többiek nem is tudták, hogy milyen anyag fog születni?

„A megosztott album ötletét már fontolgattuk, tehát mire megfogant az ötlet, a számok döntő többségét már játszottuk a próbákon. Valójában már korábban stúdióztunk volna, de rajtunk kívül álló körülmények miatt halasztanunk kellett. Ez valódi áldásnak bizonyult, mert így folytatnunk kellett a próbákat. Ennek következtében mélyebbre hatolhattunk az anyagba és

rábukkanhattunk olyan hibákra, amelyek a nagy lendületben nem voltak tiszták előttünk. Korábban még soha nem voltunk olyan felkészültek stúdiózás előtt, mint ez alkalommal.”

Milyen különbségek mutatkoztak a lemez két fele között a dalszerkezeteket illetően a stúdiózást megelőzően? Ezúttal Iver Sandøy producerrel dolgoztatok, aki egyébként az Enslaved dobosa. Iverrel miben volt más a munka, mit tudott hozzátenni az új lemezhez?

„Úgy vélem, óriási a különbség a két rész között, mivel a HrabnaR egyenesebb vonalú és gyors, az Ad Vesa viszont sok tekintetben bizarrabbnak tűnhet. Ami a stúdióváltást illeti, mindnyájan úgy gondoltuk, hogy ideje volt. Már több, mint húsz éve dolgoztunk Bjørnnarral (B. Nielsen) és Herbranddal (H. Larsen), és bár kimondottan jó volt a közös munka, nézzünk szembe vele: húsz év több, mint elég. Változásokat akartunk, más munkamódszert, és Iver képes volt erre. Producerként kristálytiszta elképzelései voltak, nem csupán hangmérnökként. Teljesen megbíztunk benne, tudtuk, hogy jó munkát fog végezni, mivel a Hazzard című feldolgozásdalnak ő volt a producere a WoduridaR albumon. Nagy öröm volt együtt dolgozni egy olyan tehetséges emberrel, mint Iver, és egyértelműen mellette fogunk dönteni a jövőben is.”

A HrabnaR/Ad Vesa hallgatása közben felötlik, hogy a zenekar ügyesen balanszíroz a progresszív elemek, az atmoszferikus részek és a black metal-nyerség között. Változatosabbnak is tűnik a lemez az utóbbi három-négy – egyébként szintúgy kiváló – albumhoz képest...

„Nagyon köszönjük! Úgy vélem, mindenben igazad van, amit elmondtál.”

Menjünk még vissza a stúdióba egy kérdés erejéig. Úgy gondolom, a zenei változatosság és az organikus hangzás kéz a kézben halad a lemezen. Jól visszaadja a norvég black metal súlyos és érces valóságát, miközben természetes és érett.

„Nagyon boldog vagyok a szavaid halatán, mivel pontosan erre törekedtünk. Úgy értem, soha nem akartunk sem túlproducelt, sem alulproducelt hangzással előállni. Egyensúlyra törekszünk, a zenekar és a zene dinamikájára, és ez valóban jó összhangot képez. A Helheim soha nem akar stagnálni, mindig fejlődni akarunk, feltöretlen területekre eljutni. Az új lemez, és remélhetőleg a korábbiak is, ennek a bizonyítékai.”

Az új albumon hallhatunk néhány dallamosabb énektemát, de valamivel talán kevesebbet, mint az előző lemezekben. A dallamos ének inkább „fűszer” a zenében, afféle kísérleti terep számotokra?

„H'grimnir döntött úgy, hogy előad néhány dallamosabb énektemát a dalaiban, ezek nagyon jól átgondolt témák, kitűnően sikerültek. Én, a másik oldalról, úgy döntöttem, hogy nem foglalkozok ezzel a témával. Az én számaimban a dobos, Hrymr hozta a tiszta éneket. Ő is remek énekes, és én személy szerint is azt akartam, hogy énekeljen a dalaiban. Őszintén szólva ez idő tájt már elegendő volt a saját dallamos énekemmel.”

A lemez borítója sem hétköznapi. Mit érdemes tudni a háttéréről?

„H'grimnir iránti tiszteletből nem fogok túl sokat beszélni, mivel a zenekar minden vizualitással kapcsolatos ügye mögött ő az agytröszt. De annyit elmondhatok, hogy eredetileg teljesen mást terveztünk, mint ami végül a borítóra került. Amikor az

eredeti ötlet nem működött, ki kellett találnunk valami mást, és H'grimmir fantasztikus munkát végzett. Micsoda fickó!”

Kezdetről fogva az északi hagyománnyal és mitológiával foglalkoztok elég mélyrehatóan, és feltételezem, hogy az új album sem kivétel ezen a téren.

„A HrabnaR négy különböző entitás, ami a szövegeket illeti. Főleg a sötétségről, a halálról és a mizantropiáról szólnak norvég tálalásban. Az Ad Vesa már inkább koncepcionális jellegű, mint említettem. A cím azt jelenti: lenni. A négy cím képezi a négy fogalmat, ami megad egy embert. Túl sokat nem akarok felfedni, mivel akit érdekelnek a szövegek, megalkothatja a maga koncepcióját, de annyit elmondhatok, hogy a szövegeket személyes nézőpontból írtam.”

Ha visszatekintesz a Helheim hosszú pályafutására, mi a véleményed a korai időszakról, ezen belül is az első két albumról? Milyen érzés egy immáron 12 lemezzel rendelkező csapat élén állni? Melyek voltak a Helheim történetének legemlékezetesebb csúcs- és mélypontjai?

„Nagyon büszke vagyok az első két albumra. Megmutatják, hogy mekkora lelkesedés volt bennünk a tizenéves korunk végén és a húszas éveink elején. Nem tagadhatjuk, hogy valószínűleg ez a két album volt a legsikeresebb az összes lemez közül, amelyeket valaha alkottunk, legalábbis ha

abból indulunk ki, amit az emeberektől hallunk. Ez sok éven keresztül bosszantott bennünket, mivel tudtuk, hogy sokkal jobb lemezeket készítettünk az első kettőnél. Azonban ahogyan öregszel, egyre inkább nyugvóponton jutsz mindennel, és a történelem olyan, amilyen. Hálásnak kell lennünk azért, amit alkottunk, ahelyett, hogy meg akarnánk mondani bárkinek, hogy mit gondoljon. Ami a csúcs- és mélypontokat illeti, azt kell mondanom, hogy a Blod & Ild és a Kaoskult között egy nehéz és furcsa korszakot éltünk meg. Ez nyolc évet és négy lemezt ölelt fel. Ma már mindben találunk valami jót, amit létrehoztunk, bár kétségtelen, hogy nem azok voltak a leginkább büszkeségre okot adó momentumaink. Ezt követően minden szép és örömteli.”

Egy régóta fennálló zenekar tagjaként hogyan élted meg a(z extrém) zenei világban végbement változásokat? A Helheim mindig a saját útját járta negligálva a trendeket, de miként vélekedsz a black metal jelenlegi áramlatairól, összehasonlítva a '90-es évekkel, azzal az időszakkal, ahonnan a Helheim érkezik?

„A 2000-es években volt egy időszak, amikor nem fordítottam nagy figyelmet a black metalra, mivel fárasztónak tartottam. Mindenféle műfajokat fedeztem fel, és a mai napig sokféle zenét hallgatok. A mai black metal-színvonal egyáltalán nem rossz, úgy vélem, hogy sok jó zenekar bukkan fel manapság, viszont az egész egy áthatolhatatlan útvesztő, lehetetlen mindennel lépést tartani. Semmilyen közösségi médiában nem vagyok jelen, vagyis a jó öreg

baráti kapcsolatokban bízok, vagy az internet böngészése útján fedezek fel dolgokat. Azt kell mondanom, hogy jelen korunkban én már annak is örülök, ha fiatalok hangszereket ragadnak, mivel a mai ifjúság túlnyomó része használhatatlan, ha zenéről van szó. Dugd be azt a gitárt és tekerd fel 11-re! Az agyadat is rázd fel, és ne nézz vissza! Nem fogom megítélni egyik zenekart sem, amely a sötét ösvényt választja.”

Mit gondolsz a mesterséges intelligencia problémájáról? Meglehetősen aggasztó jelenség, hogy az MI a zene területeire is behatolt; zenét „ír”, vagy „komponál”...

„Vicces, hogy erre a témára kérdezel rá, mivel a minap a zenekarban is épp erről beszéltünk. Én személy szerint még nem hallottam ilyen zenét, de némelyik zenésztársam már igen, és azt mondták, kísérteties volt, hogy milyen 'jól' szólt. Ugyanakkor én nem aggódom, mert szilárdan hiszem, hogy a valódi metalosok nem akarnak MI-t hallgatni, ha pedig igen, akkor ők egyáltalán nem az igazi metal hívei, következésképpen nem akarjuk őket látni a színterünkön.”

Terveztetek koncerteket az album megjelenéséhez kapcsolódóan?

„Egyértelműen. De jelen pillanatban csak Bergenben, a szülővárosunkban vannak tervbe vett koncertek. Valószínűleg több koncertdátumra derül fény, amikor a lemez megjelenik, és azt hiszem, inkább 2026-ban lesznek fellépések. Többet nem fogunk turnézni, a fesztiválok érdekesebbek. Esetleg egy miniturnét leköltünk, ahol minden a mi ellenőrzésünk alatt lesz, de ki tudja.” **HW**

**„ÉN MÁR ANNAK IS ÖRÜLÖK, HA FIATALOK
HANGSZEREKET RAGADNAK, MIVEL
A MAI IFJÚSÁG TÚLNYOMÓ RÉSZÉ
HASZNÁLHATATLAN, HA ZENÉRŐL VAN SZÓ.”**

Running Wild

UTOLJÁRA VONJA FEL A VITORLÁJÁT A KALÓZHAJÓ

A tradicionális heavy metal magyarországi rajongói számára mindenképpen az idei esztendő legkellemesebb meglepetései közé tartozik, hogy a 2025-ös Rockmaraton fesztivál egyik fő fellépője a Running Wild lesz. A Rolf Kasperek, azaz a legendás hírvé énekes-gitáros Rock 'n' Rolf által vezetett zenekar 34 év után tér vissza hozzánk, hogy felvonva a kalózlobogót a színpadon egyenesen Port Royal kikötőjébe repítse képzeletünket. A zenekar alapítóját Gyuricza Tamás Marcell hívta fel, akinek legnagyobb meglepetésére Rock 'n' Rolf már rögtön az első kérdésre válaszolva bedobta az év hírét.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL • FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Nagyon ritkán lép fel a Running Wild, ezért különösen örömteli számunkra, hogy az idei Rockmaraton fesztiválnak ti lesztek az egyik főzenekara. Utoljára 1991-ben jártatok nálunk, azaz nem mondhatjuk, hogy nagyon elkényeztetettek volna a magyar rajongókat...

„Öt koncertünk lesz, öt különböző fesztiválon. A Sweden Rockon, Barcelonában, a Rockmaratonon, Olaszországban és Csehországban, a Rock Castle fesztiválon. Aztán ismét leállunk, mert jövőre megjelenik a következő Running Wild-album. A nyári koncertek után tehát azzal foglalkozom még. Hogy utána mi lesz, azt viszont nem tudom. Valószínűleg végleg abbahagyom a koncertezést, ugyanis nem akarok abba a helyzetbe kerülni, hogy ott állok a színpadon, s már nem tudom eljátszani vagy elénekelni a dalaimat. Nem akarom átélni ezt az érzést, illetve nem akarok a rajongóknak sem csalódást okozni. Ezért az lesz a legjobb, ha még azelőtt abbahagyom, mielőtt ez bekövetkezne. Még nincsenek ilyen problémáim, de azt már érzem, hogy nem megy olyan könnyen a színpadi zenélés. 64 éves leszek hamarosan, egyáltalán nem vagyok már fiatal, és ezt egyre inkább érzem magamon.”

Azt mondod, már nem megy olyan könnyen a színpadi zenélés. Ez az oka annak, hogy egy ideje csak ilyen kevés koncertet vállaltok?

„Amikor új albumot dolgozom, ha dalokat írok, nincs időm koncertezni. Inkább emiatt játszottunk ilyen keveset előben. Az viszont nagyon fontos, hogy amikor fellépünk valahol, s teljesen mindegy, hogy hol, milyen fesztiválon, mindig mi vagyunk a headliner. Olyan nagyra nőtt a Running Wild az évek során, amit sosem gondoltam volna. Ez persze jó is, hiszen így látványossá tudjuk tenni ezeket a koncerteket fényekkel, tűzijátékkal, amire egy turné során nem lenne lehetőség.”

Jól értem, hogy a filozófiád szerint inkább legyen kevés koncert, de azok szóljanak nagyot?

„Igen, mindig is ezt szerettem volna. Persze, eleinte nem volt lehetőségünk arra, hogy ilyeneket csináljunk. Amikor a Granite Hearts zenekarom indult, ami lényegében már a Running Wild volt, csak még más néven, akkor már annak is örültem, hogy egyáltalán színpadra léphetek. Később persze egyre több helyre hívtak bennünket. Rendesen turnéztunk is a nyolcvan-

as-kilencvenes években. Egy idő után viszont úgy döntöttünk, hogy leállunk ezekkel, csak fesztivállépést vállalunk. Többek között azért is változtattunk, hogy jobb körülmények között léphessünk fel.”

Egy alkalommal már feloszlattad a zenekart, aztán mégis visszatértetek. Elképzelhetőnek tartod, hogy ez a búcsú sem lesz végleges?

„Nos, amikor 2009-ben a Wacken fesztiválon elkészítettünk a közönségünktől, akkor én valóban úgy gondoltam, hogy vége a Running Wildnak. Teljesen eltökélt voltam abban, hogy nem fogok többet turnézni, aminek több oka volt, ezek egy része magánéleti. Sokáig annak ellenére is tartottam magam ehhez, hogy időközben elkészült a visszatérő nagylemezünk, a Shadowmaker, majd a Resilient, aminek megjelenése után a Wacken Open Air szervezői ismét elkezdtek az ajánlataikkal bombázni. Először nemet mondtam, de aztán végül beadtam a derekam, s 2015-ben újra felléptünk ott. Hatalmas sikerünk volt, aminek köszönhetően még több felkérést kaptunk. Bár nem így terveztem, de mégis visszatértünk a színpadokra.”

A mostani végleges visszavonulási szándékot jelent vagy csupán a színpadtól búcsúzol?

„A színpadnak mindenképpen vége. Ha nem most nyáron, akkor jövőre. 2026-ra talán vállalom még néhány fellépést, de az biztos, hogy nem túl sokat. Albumokat viszont továbbra is fogunk kiadni, mert azt nagyon élvezem.”

Azt mondod, jövőre jelentkeztek új nagylemezzel. Mit lehet tudni róla?

„Mivel még nincs készen, ezért bármennyire is szeretném, nem tudok semmi konkrétumot elmondani. Még albumcímet sem. Mint mondtam, még dolgozom rajta, a nyári koncertek után fejezem be. Tavasszal tervezzük kiadni, ennyit mondhatok csupán. Túl korai lenne még, hogy bármi mást mondjak vele kapcsolatban.”

Úgy fogalmaztál, hogy albumokat szeretnél készíteni. Akár többet is?

„Mindenképpen. Ha erőm engedi, akkor biztosan. Nem vagyok jövőbelátó, azt tehát nem tudom elmondani, hogy mit hoznak a következő évek, de bármi megtörténhet.”

Akár az is, hogy azt a rock and rollosabb, hard rockosabb Giant X projektet is folytatod, aminek 2013-ban jelent meg az eddigi egyetlen albuma?

„Azt nem hiszem. Volt egy ötletünk, meg akartuk mutatni az embereknek, hogy milyen zenéken nőttünk fel, milyen stílus volt ránk hatással, feldolgozásokat azonban nem szerettünk volna csinálni. Azt ugyanis sok másik zenekar megtette már addigra. Mi inkább új, saját dalokat írtunk helyette abban a stílusban. Eljátszottunk a gondolattal, milyen dalokat játszanánk, ha mi lennénk az AC/DC vagy a Kiss. Csupán egy jó móka volt, nem hiszem, hogy lenne folytatása. Amit meg akartunk mutatni az embereknek, azt azzal az egy albummal is meg tudtuk.”

A Rockmaraton fesztiválra milyen programmal érkeztek?

„Klasszikus Running Wild-dalokat fogjuk játszani, hiszen a közönség is azt várja tőlünk. Az összes olyan régi slágert előadjuk, amit mindenki hallani akar. Persze, lesznek új dalaink is, de több meglepetéssel is készülünk. Szeretnénk meglepni azokat az embereket, akik valamiféle különlegességre vágyanak. Tehát egyfajta keveréket kaptok, egy kicsit ebből is, abból is. Mivel tényleg nagyon régen voltunk már Magyarországon, ezért próbálunk a kedvében járni a rajongóknak, hiszen miattuk megyünk.”

Az első két albumról nagyon régóta szinte egyáltalán nem játszatok már dalokat koncerteken, csupán egyet, a második album, a Branded & Exiled cím-adóját. Ennek mi az oka?

„Nincs nagyon értelme azokról az albumokról játszani, mert az akkori stílusunk még nagyon eltért a zenekar későbbi

„KLASSZIKUS RUNNING WILD DALOKAT FOGJUK JÁTSZANI, HISZEN A KÖZÖNSÉG IS AZT VÁRJA TŐLÜNK. AZ ÖSSZES OLYAN RÉGI SLÁGERT ELŐADJUK, AMIT MINDENKI HALLANI AKAR.”

korszakaitól. A közönség által leginkább kedvelt Running Wild dalok az Under Jolly Roger, a Port Royal, a Death or Glory vagy a Blazon Stone albumokon szerepelnek. Időnként átnézem a teljes diszkográfiát, hogy mit lenne még érdemes játszani, és vannak is ötleteim, de nincs annyi időnk a színpadon, hogy minden beleférjen, ezért válogatni kell.

A Branded & Exiled azért került be a programba, mert nagyon szeretem, és van benne az a közönség-énekeltes rész, ami alatt nagyon jól be tudjuk vonni az embereket a műsorba. Az az album egyébként most negyvenéves, ezért talán több dalt is eljátszunk majd róla a nyári fellépéseken. Negyven év, te jó ég! Mondtam már, hogy nem vagyok fiatal, de ez inkább azt jelenti, hogy megöregedtem.” (nevet)

Azt mondod, az 1987 és 1994 közötti időszak volt a Running Wild legsikeresebb korszaka?

„Ha azt nézzük, hogy az emberek az akkor készült albumaink dalait kedvelik a legjobban, s azokat várják a leginkább

a koncerteken, akkor igen. Ugyanakkor a legutóbbi albumunk, a Blood on Blood is nagyon jól sikerült, emiatt én azt is ide sorolnám mindenképpen.”

Valóban, arra az albumra is nagyon jó visszajelzéseket kaptatok. Számítottál rá, hogy ennyire fogják szeretni az rajongók?

„Mindenképpen, mivel tudtam, hogy milyen jó album a Blood on Blood. Nagyon sok időt töltöttem a dalok írásával és a lemez elkészítésével, ismertem az értékeit. Nagyon boldog voltam, hogy nemcsak a kritikusok, de a régi rajongóink is felfedezték azokat. Szívesen játszanék róla több dalt is élőben, de már túl sok nagylemezünk van, amiből válogatni tudok. Régebben, amikor évente turnéztunk, ez még teljesen más-ként működött. Megírtuk a dalokat, felvettük a lemezt, a aztán a koncerteken nagy részét el is játszottuk. Ma már ezt nem tehetjük meg, hiszen a programot 17 albumról kell összeválogatni. Ma inkább az a célom, hogy minden album, amit kiadok a kezeim közül, a lehető legjobb legyen.”

A Running Wild sikerének egyik titka szerintem talán az, hogy nagyon markáns hangzást alakítottatok ki. A mai napig azonnal felismerhető a gitársound. Fontosnak tartod, hogy egyéni hangzásotok legyen?

„Mindenképpen. Tudod, amikor fiatal voltam, minden zenekar más volt valamiben. Ott van a brit heavy metal új hulláma. Az egy összefoglaló stílus, amihez sok zenekar tartozott, mégis mindegyik másként szólt. Az Iron Maiden semmiben sem hasonlított sem a Judas Priesthez, sem a Saxonhoz, s a Def Leppard is egészen más volt, mint az említettek. Nem csak azért, mert olyan dalszövegeik voltak, mintha popzenekar lennének, a hangzásuk is teljesen különbözött a többitől.

Mi is hasonlóképpen jártunk el. Szinte egyszerre kezdtük a Helloweenel, mégis teljesen mások vagyunk. Abban hiszek,

„ÚGY GONDOLTUK, HOGY A KALÓZOK TOTÁL ROCK’N’ROLL-FIGURÁK, AHOGY AZT KÉSŐBB JOHNNY DEPP AZ EGÉSZ VILÁGNAK MEGMUTATTA.”

hogy akkor vagy jó zenekar, ha az emberek már az első pár másodpercben, még az ének előtt megismerik a dalaidat. Ha olyan zenét csinálsz, amit bárki más, olyan a hangzásod, mint akárki másé, nehezebb lesz közönségbázist teremtened. Ennek ma is így kellene lennie, bármilyen sok zenekar is van a piacon. Kell valami különleges, valami kuriózum, ami miatt felkapják rá a fejüket az emberek. Ahogy azt a Ghost csinálja. Ők egészen mások, mint a többi zenekar manapság, szerintem ezért is olyan sikeresek. Vagy ott a Volbeat. Az ötvenes évek rock’ n’ rollját, Elvis zenéjét keverik a punkkal, hard rockkal, heavy metállal. Ők is megcsinálták a saját hangzásukat, amikor meghallod, rögtön tudni fogod, hogy ez Volbeat.

Szerintem talán ez az egyik legfontosabb a zenében. S nemcsak a közönség miatt, neked is ad egyféle útmutatást a dalszerzéshez. Egyfajta támaszt jelent ahhoz, hogy hogyan kell megírnod a dalaidat.”

Ti voltatok az elsők, akiknél a kalózos image megjelent, aztán egy idő után egyre több zenekar kezdte el használni. Büszke voltál arra, hogy elindítottál egy divathullámot, vagy inkább bosszantott, hogy lopják az ötleteidet?

„Néhány zenekarral ezek közül egészen baráti kapcsolatban állunk, többel közülük játszottunk is már valahol közösen. Amikor elkezdtünk zenélni, még egyáltalán nem gondoltam erre a kalózos image-re. Semmi ilyesmi mesterterv nem járt az eszemben, egyszerűen csak megírtam a Under Jolly Roger dalt, ami azonnal hatalmas siker lett. Emiatt kezdtem el egyre inkább beleásni magam a kalózlegendákba, majd ezért született egyre több ilyen témájú dalunk. Annyira bejött ez a image, hogy jelmezeket készítettünk, kalózruhákban léptünk fel, és abban voltunk láthatóak a zenekari fotókon is.

Volt néhány ember, aki eleinte le akart róla beszélni, mondták, hogy ne tegyük nevetségessé magunkat, mi viszont úgy gondoltuk, hogy a kalózos totál rock’ n’ roll-figurák, ahogy azt később Johnny Depp az egész világnak megmutatta. Szóval, így alakult a mi történetünk, annak pedig örülök, hogy mások is felfedezték maguknak ezt a kalózos sztorit. Remek dolog látni, hogy ennyi kalózos zenekar van. A rock’ n’ roll összehozott bennünket.”

A Karib-tenger kalózái filmekről mi a véleményed?

„Imádom őket, viccesek és nagyon jók egyben. Jack Sparrow fantasztikus karakter. Ami benne van abban a figurában, az ugyanaz, amit én is próbáltam megfogalmazni a Running Wild-dalok szövegeiben. A Karib-tenger kalózái filmek olyanok, mint amit annak idején én is megálmodtam. A hajók, ruhák, díszletek, s a jelenetek is, mind-mind nagyon tetszenek.”

Arra még sosem gondoltál, hogy egy konceptalbumot készíts kalózos témában? A Black Hand Inn albumotok majdnem ilyen lett, de aztán mégsem...

„Túláságosan bekorlátozná a lehetőségeinket, ha csak kalózos témával foglalkoznánk egy albumon. Nem is csak a szöve-

gek miatt mondom ezt, hanem zeneileg is. A kalózos szövegek ugyanis nem passzolnak bármilyen zenéhez. Ha ilyesmit tennék, abból szerintem unalmas album születne, azt pedig mindig szerettem volna elkerülni. Azért szinte valamennyi albumunkon találsz pár ilyen dalt.”

A kalózos történetek mellett a történelmi témák azok, amik a legmarkánsabban megjelennek még a dalszövegekben. Honnan az érdeklődésed a történelem iránt?

„Mindig érdekelt, már gyerekkorom óta. A történelem iránti kíváncsiság folyamatosan része volt az életemnek. Amikor iskolába jártam, akkor még sajnos nem szedtem össze annyi tudást, hogy abból a dalszövegeimet meg tudjam írni, ezért ahogy zenélni kezdtem, arra is rászoktattam magam, hogy utána olvassak azoknak a történeteknek, amikről a dalaim szólnak.”

A zene vagy a szöveg születik meg először a Running Wild-dalok esetében?

„Először mindig egy dallam áll össze a fejemben. A teljes dal megkomponálásához is általában abból indulok ki. A fő dallam alapján találok ki a szöveget is. Egy kalóztémához ugyanis egészen más zene illik, mint bármi máshoz.”

Hogyan dolgozol? Gitáron írod a dalaidat?

„Igen, gitár segítségével komponálok. Beülök a stúdiómba, és csak játszom saját magamnak. Minden eszközöm megvan, hogy kidolgozzam a dalokat. Számítógépes dobalapok, amik a háttérben szólnak, s ahhoz próbálok hozzátenni a gitárt. Rögtön fel is veszek mindent, ehhez komplett hangrönggöző berendezésem van. Ez nagyon jó, hiszen a múltban számtalan alkalommal előfordult, hogy kitaláltam egy jó harmóniát, s mire oda jutottam, hogy felhasználjam egy dalhoz, már el is felejtettem. Most már ilyen nem fordulhat elő. *(nevet)* Persze, én csak egy vázát rakok össze, a saját részeit mindenki maga írja a dalokhoz. Szóval, mindenki komponál, de nem együtt írunk. Soha nem is tettük azt.”

A beszélgetésünk elején már szóba hoztad a Running Wild elődjét, a Granite Hearts zenekart, amivel 1976-ban indult a karriered, vagyis közel ötvenéve zenélsz már. Változott nálad ezen időszak alatt a dalszerzés módja?

„Természetesen. Időközben nagyon sok tapasztalatra tettem szert, és rengeteget tanultam azóta a zenéről. Talán jobb zenész is vált belőlem, mint amilyen 15 esztendőskoromban voltam. *(nevet)* Ma már sokkal többet tudok a zeneszerzés elméletéről, a technikai ismereteim is gyarapodtak, ezért nemcsak a dalszerzés módja változott, hanem a színpadon, élőben is sokkal jobb teljesítményre vagyunk képesek, mint mondjuk 35 éve. A zenekar felállása is sokat változott, a jelenlegi zenésztársaimmal nagyon jól ki tudjuk egészíteni egymást. Szerintem sosem volt ennyire erős a Running Wild, mint az utóbbi években.”

„SOK TAPASZTALATRA TETTEM SZERT, ÉS RENGETEGET TANULTAM AZÓTA A ZENÉRŐL. TALÁN JOBB ZENÉSZ IS VÁLT BELŐLEM, MINT AMILYEN 15 ESZTENDŐS KOROMBAN VOLTAM.”

Annak idején volt egy dalotok a fasizmus ellen, a Fight the Fire of Hate. Azt hogy veszed, hogy ma egyre erősödnek a szélsőséges hangok Európában, egyre több az erőszak és a konfliktus?

„Ez egy nagyon aktuális társadalmi probléma. Az erőszak, a radikalizálódási hajlam mindkét politikai tömbben megvan, a jobboldalon éppúgy, mint a balon, és ez egyáltalán nem vezet jó irányba. Nehéz megmondani, hogy mi lesz ennek a következménye, nem is mernék vállalkozni rá. Igyekszem úgy élni az életemet, hogy távol tartsam magam a politikától, de a véleményem persze megvan.”

Mivel töltöd a napjaidat?

„Többnyire dolgozom. Hetente három napot a próbateremben töltünk, emellett írom a dalokat és intézem a mindennapos teendőimet. Bevásárlás, ilyesmi. Rengeteg hobbim van, és nagyon sok barátom, akikkel összejárok, szóval van mivel lefoglaljam magam.”

Lehet veled találkozni az utcán, egy bevásárlóközpontban vagy mondjuk egy edzőteremben?

„Persze. Mint mondtam, rendszeresen eljárók otthonról, s ilyenkor mindig összefutok ismerősökkel. A városban, ahol élek, nagyon sok család hallgat rockzenét, és nagyon sokan tudják, hogy ki vagyok, még a kisgyermekek is. Rengetegen üdvözlönek az utcán, de nem azért, mert mind beszélgetni akarnának velem, sokan csak rám köszönnek. S aztán mennek is tovább.” **HW**

Pagan Altar

HEAVY ROCK – APÁRÓL FIÚRA

Igazi underground kultbanda az 1978-ban Londonban alakult Pagan Altar, akiknek egyedi hangvételő muzsikája valódi csemege lehet mindazok számára, akiket komolyabban is érdekelnek a brit színtér hőskorának földalatti történései. Never Quite Dead címmel nemrégiben látott napvilágot a zenekar új nagylemeze, amely azonban még mindig ezer szállal kötődik a régmúlthoz – mindezek megfejtéséhez Alan Jones gitáros adott segítséget.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

A Pagan Altar 1978-ban alakult, a jóval később megjelent első album anyagát képező legkorábbi dalokat pedig 1982-ben rögzítették. Az idáig vezető első négy esztendőről mit érdemes tudni?

„Nos, akkoriban jó néhány tagcserén mentünk keresztül. Jó darabig úgy tűnt, soha nem tudunk egységes és stabil felállást kialakítani: mindig történt valami hülyeség, egyszer elküldtünk valakit, más-kor mások meg kiléptek, ami azt jelentette, hogy sokáig nem volt módunk sem egy normális turnét összehozni, sem komolyabb felvételeket készíteni. Jó sok pénzt áldoztunk pedig a színpadi produkcióra, gyakran többet is költöttünk erre, mint amennyit aztán kaptunk azért a pár szórványos fel-lépésért.”

Az 1986-os feloszlás után tizennyolc évvel később, 2004-ben indult újra a Pagan Altar – igaz, még az inaktív időszakban, 1998-ban kijött az 1982-es felvételeket tartalmazó Volume I című kiadvány. Mivel foglalkoztál ez alatt a hosszú idő alatt? Zeneközelben maradtál azért?

„Valójában 1984-ben váltunk szét, amikor csatlakoztam egy barátom XYZ nevű zenekarához, ami nem volt azonos az ugyanilyen nevű amerikai bandával. Ekkortájt két évig Walesben éltem egyébként. Amikor ennek a zenekarnak 1986-ban vége lett, visszatértem Londonba, és a többiekkel úgy döntöttünk, hogy még egyszer megpróbálkozunk a Pagan Altarral, de végül ez a nekifutás sem tartott sokáig. Ezt követően alapítottam egy új bandát, ami több névváltoztatáson is átesett, míg 1990-ben a Malac's Cross névnél kötöttünk ki. Ehhez a zenekarhoz a nővérem is csatlakozott, ő volt az énekesünk - ez a fejezet körülbelül 1999-ig tartott. Ezután csatlakoztam egy másik baráti zenekarhoz, a Creamerhez, amely egészen addig működött, amíg a 2000-es évek elején a régi sráccal elhatároztuk, hogy újból feltámasztjuk a Pagan Altart.”

Voltaképpen milyen indíttatásból alakult újjá a csapat 2004-ben? Az anyagi jellegű megfontolásokat kizártuk tartom...

„Eredendően csak lemezkiegészítésben gondolkodtunk, mert azzal ugye totális lemaradásban voltunk, koncertezni nem is akartunk – viszont sokan nyaggattak mégis minket, hogy játsszunk élőben, amitől először nem voltunk túlzottan lelkesek, de végül úgy gondoltuk, csináljunk azért pár koncertet, aztán majd meglátjuk, mi sül ki az egészből. Végül olyan jó reakciókat kaptunk, hogy úgy éreztük, érdemes lesz komolyan folytatni a félbemaradt történetet.”

Az 1982-es demófelvételt tartalmazó, albumként 1998-ban kiadott Volume I 2005-ben Judgement Of The Dead címmel újból kiadásra került – igaz, egy bónusz-dallal kiegészítve, új lemezborítóval. Miért

„ELŐSZÖR A JUDAS PRIEST SIN AFTER SIN ALBUMA KAPCSÁN HALLOTTAM HASZNÁLNI A HEAVY METAL KIFEJEZÉST – ÉPPEN EZÉRT SZÁMOMRA AZ AZ ALBUM JELENTI AZ IGAZI HEAVY METAL KEZDETÉT.”

volt szükség más címmel piacra dobni még egyszer ugyanazt az anyagot? Valamilyen szerzői jogi oka volt ennek?

„Nem, nem erről volt szó. Az történt, hogy a korabeli dobosunk felfedezte, miszerint valakik a régi demókazettánkat illegálisan sokszorosítva, ráadásul irreális összegekért, albumként árusítják. Szerencsére megvoltak a mesterszalagok, így hát úgy döntöttünk, hogy akkor mi magunk is kiadjuk nagylemezként a felvételeket, hogy inkább nekünk legyen belőle bevételünk, és a rajongók is reális áron juthassanak hozzá. Ez a bizonyos dobosunk egy kicsit sajnos elkapkodta a dolgokat, merthogy anélkül küldte el Volume I címmel sokszorosításra az anyagot, hogy előzetesen erről egyeztetettünk volna. Mivel a folyamatot leállítani már nem tudtuk, az újranyomás meg baromi költséges lett volna, végül hagytuk a dolgokat menni a maguk útján. Ez volt az 1998-as történet. Később aztán, az újraindulásunk után – elsősorban apámnak köszönhetően – végül kijött az anyag úgy is, ahogy igazából szerettük volna, más címmel és másik borítóképpel.”

Eredeti énekesetek, azaz édesapád, Terry Jones éppen ma tíz éve, 2015. május 15-én hunyt el - a vele készült, végül 2017-ben megjelent The Room Of Shadows című negyedik albumon még őt hallhatjuk. Van-e esetleg további, vele rögzített felvételek is, amik megjelenhetnek valamikor?

„Nos, amíg a The Room of Shadows felvételeit készítettük, dolgoztunk olyan dalokon is, amiknek végleges változatai az idei Never Quite Deadre kerültek fel. Négy nótáról van szó, amelyeket apámmal feldemóztunk: a Kismet, a Well Of Despair, a Liston Church és a két részes Madame M'Rachael. Ezekből akkor csak demófelvétel készült, és ugyan akartunk belőlük véglegesített verziókat is rögzíteni, de sajnos apám leromlott állapota miatt erre már nem jutott idő. Valamikor a későbbiekben ezek az eredeti demók még napvilágot láthatnak, de ebben egyelőre nincs döntés.”

A zenétekben nagyon tetszik, hogy egyfajta időtlenség-érzetet kelt, például az új lemez is készülhetett volna éppen úgy negyven, mint húsz

vagy tíz évvel ezelőtt. Te is hasonlóképpen látod ezt?

„Igen, igen. A fejemben valahogy megragadtam a '70-es, '80-as évek hangzásainál – bár a bandában valószínűleg én vagyok ezzel az egyetlen, szóval emiatt van is némi kötélhúzás és hadakozás köztünk, amikor a felvételekre kerül sor.”

Több helyütt találkoztam azzal a leegyszerűsítéssel, hogy a Pagan Altart szimplán csak doom metal vagy NWOBHM címkével látták el az újságírók – szerintem azonban nálatok ennél színesebb a kép, és a klasszikus rockzene meg a folkmuzsikák hatása is elég hangsúlyosan jelenik meg a dalaitokban. Erről mit gondolsz?

„Sok interjúban elmondtam már, hogy én mindig is heavy rock bandaként gondoltam magunkra. Amikor fiatal srác voltam, ha zenélni akartál, két lehetőség volt: dallamosabb sima rockzenekart vagy karcosabb heavy rock bandát alapíthattál. Azt hiszem, én magam először a Judas Priest Sin After Sin albuma kapcsán hallottam használni a heavy metal kifejezést – éppen ezért számomra az az album jelenti az igazi heavy metal kezdetét. A magam részéről egyébként a Black Sabbathot is heavy rock bandának tekintem, merthogy ők is még abból a kezdeti korszakban indultak.”

Amennyire tudom, a korai időkben a koncertjeiteken komoly hangsúlyt fektettetek a produkció vizuális oldalára is. Ez mit jelentett pontosabban, milyen látványelemekkel dolgoztatok?

„Fő törekvésünk szerint megpróbáltuk a műsoraink látványvilágát a Hammer-horrorfilmekhez igazítani. A legkorábbi időkben a színpadra lépve úgy éreztük, mintha egy kicsit snassz lenne a kiállásunk, ezért a hatást fokozandó bevetettünk különféle kármzsás, hosszú köpönyegeket, meg egy rakás gyertyát is felpakoltunk a színpadra. Az eredeti ötlet a Vörös halál álarca című Hammer-film megtekintése után született, onnan jöttek a fő inspirációk.”

A dalszövegeitek nagy része erősen kötődik a Brit-szigetek ősi folklórjához és mondavilágához, a boszor-

kánysághoz, a különféle varázslatokhoz és okkult tanokhoz. Honnan ered az érdeklődés ezen jobbjára „történelem előtti” időkben fogant témák iránt?

„Ez mind édesapám hatása, ő világ életében rengeteget olvasott, nagyon érdekelte ez a tematika, és mindig gondos alapossgal utánanézett minden apró részletnek, mielőtt elkezdte volna papírra vetni a dal-szövegeket.”

A zenekar neve – Pogány Oltár – is a régmúlta utal vissza. Ki és milyen indíttatásból állt elő ezzel a névvaslattal?

„Ha jól emlékszem, apám találta ki a nevet, és ez nagyjából egy időben történt azzal, amikor az első koncertjeinket adtuk. A név egyébként a legismertebb pogány szertartási helyszínhez, a Stonehenge-hez kötődik.”

A Sumerlands-énekes Brendan Branigan személyében új, amerikai frontemberetek van. Vele hogyan kerültetek kapcsolatba?

„Miután 2017-ben megjelent a The Room Of Shadows korong, úgy gondoltam, jó ötlet lenne egy egyszeri különleges fellépés erejéig tisztelni elhunyt apám emléke előtt. Valahogy utaltam erre egy jó barátunknak, Annick Giroux-nak, aki átvette az esemény szervezését, és lekötötte a helyszínt Montrealban, illetve bemutatta nekünk Brendant és Andrest (A. Arango – gitár), akik ígérték a felkérésre. Azt a műsort a megváltozott felállásra való tekintettel Time Lord néven játszottuk le, majd ezen fellépés után meghívást kaptunk Németországba is. Ekkor döntöttünk úgy, hogy innentől kezdve újra a Pagan Altar nevet használjuk majd, és ebben a felállásban visszük tovább a zenekart, a nevet és ápoljuk apám örökségét.”

A Sumerlands nálam az utóbbi évek egyik nagy felfedezettje, különösen a második albumukat kedvelem. Neked hogy jön be az ő muzsikájuk?

„Bevallom, nagyon alaposan nem merültem el a lemezeikben, de amennyit hallottam belőlük, annak alapján így is kijelent-

hetem, hogy egy tehetséges és jó zenekarról van szó.”

A Pagan Altar egy ízig-vérig angol zenekarként alakult meg, és a szövegek tematikája is jelentős részben az ősi brit-kelta hagyományokra épít. Az amerikai Brendannal könnyű volt ennek fényében megtalálni a közös hangot?

„Brendan nagyon széles zenei műveltséggel rendelkezik, és a lemezeinkkel is képpen volt, szóval nem nagyon kellett magyarázni, hogy mit várunk tőle. Viszonylag könnyen a magáévá tette apám énekstílusának a lényegét, még úgy is, hogy saját bevallása szerint eléggé megküzdött a szövegek jellegzetes ritmizálásával. Közel sem olyan egyszerű ezeket a dalokat jól énekelni, mint ahogy az elsőre esetleg tűnhet, rendesen fel tudják adni a leckét a próbálkozóknak.”

Ugye jól tudom, hogy az új lemez dalainak zöme is sok évvel ezelőtt, még édesapád életében íródott?

„Apám életében négy dal lett feldemóztatva, azok közül három friss szerzemény volt, a Kismet pedig eredetileg még a Lamac's Cross számára íródott, ami ugye a növéremmel közös zenekarom volt. A The Dead's Last Marchhoz az énekrészek sajnos már nem kerülhettek kidolgozásra, csak a zene volt kész, ezt a dalt végül Brendannal fejeztük be, ő tett hozzá elég sok mindent. A Saints And Sinnerst pedig szintén közösen gyártuk át és véglegesítettük.”

Brendan mennyire kapott szabad kezet az énekdallamok terén? Hozzányúlhatott az eredetileg édesapád által megformált énektémákhoz?

„Brendan megkapta a korábban már megírt dalok eredeti demóit, én pedig direkt rábíztam, hogy úgy alakítsa az énekrészeket, ahogyan ő akarja, ahogy neki kényelmes. Végül ez helyes döntésnek bizonyult, mert jó érzékkel megtartotta mindannak a lényegét, amit a nótákba apám beletett, de ehhez hozzátette a maga stílusát is, így aztán mindkettőjük irányából a legjobbat kaptuk.”

Az album egyik csúcspontja számomra a két részes Madame M'Rachael opusz. Ez a hölgy valós személy volt, vagy ő is valamilyen mitikus alak?

„A Madame M'Rachael egy amolyan városi mítoszról szól, apám gyermekéveiből, még az '50-es évek elejéről. Egyébként ez az egyetlen dal, amit valaha is önélet-rajzi indíttatásból írt. London Rotherhithe nevű városnegyedében, az ottani Szent Mária-templomban van egy állítólagosan elátkozott síremlék, amit a gyerekek akkoriban a furán hangzó „Madame M'Rachael sírjának” hívtak, mert nem tudták rendesen leolvasni a sírkövön lévő feliratokat.

Az ehhez kapcsolódó hiedelmekről szól a dal, amik gyerekefjével annak idején apámra is nagy hatást gyakoroltak.”

A lemezt indító Saints And Sinners a tempója és a billentyűs aláfestés miatt engem valamelyest a Uriah Heep korai zenéire emlékeztet. Valóban hatott rátok Mick Boxék munkássága e dal megírásakor?

„Ennél aztán pont nem, habár úgy összességében a Uriah Heep amúgy nagy hatással volt a rám a zenei ízlésem formálódásának éveiben. Vicces amúgy, hogy mindenki más-más bandát emleget ennél a nótánál, van, aki a Rainbow-val rukkolt elő, más a Uriah Heepel... Valójában ez a dalunk volt az utolsó, amit még a banda 1984-es feloszlása előtt írtunk, és szándékoltnak kicsit Whitesnake-szerűre vettük a figurát, hátha egy kis extra figyelmet tudunk generálni magunknak a lemeztársaságok irányából. Teljesen be sem fejeztük végül, a feloszlás előbb bekövetkezett, mintsem az utolsó simításokat megejthetjük volna rajta.

A refréntémát amúgy apám még úgy 1984 körül kidolgozta, viszont a verzék hiányoztak, és aztán az egész el is felejtődött jó pár esztendeig. Valamikor a '90-es években akadt aztán a kezembe a kazetta, ám még ekkor is félretettem, mert a Lords Of Hypocrisy, sőt a Mythical And Magical albumokhoz is elég anyagunk állt össze ekkorra. Végül úgy 2020 táján álltunk neki véglegesre formálni a dalt, ekkor adtam oda Brendannak, hogy véglegesítse az énektémákat, illetve írja meg a még hiányzó részeket. Remek munkát végzett, én nagyon elégedett vagyok a végeredménnyel, végre sikerült igazságot szolgáltatni ennek a félbe maradt szerzeménynek is. Talán még a Guinness Rekordok Könyvébe is bekerülhetne azzal, hogy az első ötletektől a végső kidolgozásig és a megjelenésig úgy laza negyven évnek kellett eltelnie...”

Ha jók az információim, koncertek terén mostanában nem vagytok igazán aktívak, turnék helyett inkább csak szórványos fellépéseitek vannak. Lesz ebben esetleg változás az új lemez promotálása kapcsán?

„Sajnos nem vagyok túl jó fizikai állapotban az elmúlt néhány évben, és már egy ideje várok egy műtetre is, szóval nem kellett mondanunk szinte minden felkérésre, mert sokáig nem lehetett tudni, végül mikor kerül sor a beavatkozásra. Idén márciusban azért volt egy fellépésünk Csehországban, amit már régen leegyezteltünk, és augusztus végén Krétán is lesz egy koncert, de egyelőre ennyi. Az egészségem érdekében ennél többet nem mertünk most bevállalni. Épp a közelmúltban szerencsére kaptam végre konkrét időpontot, úgy néz ki, hogy júniusban megoperálnak, ami után egy kis idő elteltével remélhetőleg a teljes felgyógyulás következik majd.” **HW**

MARCO MENDOZA LORD BISHOP

BP., OFF KULTUR

SZÖVEG: GÁTI VIKTOR

Ugyan Budapest aznap (és következő) este Iron Maiden-mámborban úszott, volt mozgolódás a város más szegleteiben is, mint például Marco Mendoza és Lord Bishop koncertje az OFF Kulturban. A Maident már többször volt szerencsém megcsodálni élőben, ez a páros és a helyszín viszont teljesen új felfedezést jelentett számomra. Mendoza zenéjét ismerem régebbiről, ám annak ellenére, hogy 1-2 évente meglátogat bennünket, most sikerült először eljutnom egy koncertjére. A deszkákat felhevítő Lord Bishop Rocksot viszont teljesen ismeretlenül vártam, s még az is meglepett, hogy egy nemzetközi zenekarról van szó.

Maga az OFF Kultur koncertterem ipari környezetben, egy régi épület emeletén található. Egyszerre ipari és minimalista enteriőrt kapott, ami ha erre nézek, inkább emlékeztet egy raktárcsarnokra, ha pedig arra, akkor egy rendezvényteremre. Röviden: nem egy szokványos klubhelyiség ez. Mind a környezet, mind a felszereltség az Analogot juttatja eszembe, egyik kedvenc helyemet. Nem is alaptalan a párhuzam, mivel Csillag Zoltánék szintén zömében blues-rock környéki bulikban utaznak.

Az első koncert közel félórás csúszással kezdődött, érthető okból: nagyon lassan gyülekeztünk, és végül meglehetősen kis számban jöttünk össze, alig néhány sorba tömörülve szegeztük tekintetünket a színpadra, ám a lelkesedésünk kompenzálta valamelyest a szűkös létszámon, és láthatóan a zenészek hangulatát is fokozta.

A Lord Bishop Rocks formáció a New York-i születésű Lord Bishop alteregója alatt működik, aki egyesíti Jimi Hendrix pszichedéliáját, James Brown funkját és a Motörhead zabolátlanságát. Karaktere, akárcsak zenéje, elementáris és stílushatárokat átlépő: egy valódi "rock 'n' soul preacher", aki éppúgy merít a klasszikus rockból, mint a bluesból, punkból vagy grunge-ból. Valahol furcsa, hogy egy ilyen kis léptékű banda az USA-beli bázisa ellenére főként Európában koncertezik, és mégis; mi több, Bishop elsősorban karizmatikus színpadi jelenlétének köszönhetően kultikus státuszt épített ki maga és zenekara számára.

Dalaik gyakran nyers riffekre és groove-os alapokra épülnek, de nem hiányoznak belőlük a társadalomkriti-

kus vagy személyes töltetű szövegek sem. A trióformátum minimalizmusa ellenére zenéjük intenzív és sokszínű, Bishop mély, karcos éneke pedig egyedi védjegye. A Lord Bishop Rocks az öntörvényűség, az egyéniség és a korlátokat nem ismerő önkifejezés manifesztuma. A nagyjából egyórás setlist arányosan állt össze a legutóbbi korong, a 2024-es Tear Down The Empire és a korábbi lemezek dalaiból, mint a Monster vagy a Pride. A csúcspont számomra a 2007-es Dirty Jams album Moonlight Serenade dalának egy többszörös hosszúságúra kibővített, jammeléssel és improvizációval gazdagított verziója volt, teli s tele zenekari és egyéni bravúrokkal, szenvedéllyel és érzelmi hullámmal. A blokk végén előkerült Neil Young Rocking In The Free World című klasszikusa is, amelyre egy bájos és remek hangú énekesnő, Saraya is csatlakozott a trióhoz.

Marco Mendoza a rock és blues-rock színtér egyik legsokoldalúbb és legenergiusabb basszusgitáros/énekes, akinek pályafutása évtizedek óta ível át stílusokon és kontinenseken. Karrierje során olyan ikonikus zenekarokkal és előadókkal dolgozott, mint a Thin Lizzy, a Whitesnake, a Blue Murder, Ted Nugent, a The Dead Daisies vagy a Journey, miközben szólóprojektjeiben is markáns zenei karaktert képvisel. Játéka virtuóz, de nem öncélú, énekteljesítménye pedig ritka kombinációja a latin vérmérsékletnek és a klasszikus rockérzékenységnek. Mendoza szólólemezei – mint a Viva La Rock vagy az New Direction – a '70-es évek hard rockjára és soul/blues hagyományaira épülnek, friss, kortárs megszólalással. Zenéje életigenlő, közvetlen és energikus, és ahogy ezen az estén is bizonyította, élő fellépéseinek közönséggel való közvetlen kapcsolat legalább annyira fontos, mint a hangszeres profizmus. Mendoza művészi identitása egyszerre gyökerezik a latin-amerikai örökségben és az angolszász rock hagyományokban.

A közel másfél órára nyúló program gyaníthatóan részben a főhős betegsége miatt több helyütt eléggé szellőse lett fogva, sok énekelgetéssel és átkötő szöveggel, melyekben Marco a közönség iránti szeretetét és a béke iránti elkötelezettségét egyaránt szenvedélyesen tolmácsolta, ugyanakkor basszusjátéka kifogástalan volt, és egy roppant élvezetes, beat-bokszer-szerűségre is futott az erejéből, ami a műsor egyik legjobb mozzanatának bizonyult. A szintén trió felállás gitárosa, egy brit úriember visszafogott, kissé kimért játéka jóleső volt, ám a dobos merev, eléggé lelketlen előadása kissé rontott az összképen. Összességében azonban a saját szerzemények, köztük a legutóbbi album Take It To The Limit és Scream And Shout dala, valamint egyebek mellett a Thin Lizzy- és Ted Nugent-feldolgozások jól megmozgatták a nagydeműt.

Jöhetnének mihamarabb újra, együtt! ■

IRON MAIDEN HALESTORM

BP., SPORTARÉNA

SZÖVEG: CSELŐTEI LÁSZLÓ, SCHMIDT PÉTER

FOTÓ: CSELŐTEI LÁSZLÓ, GYURICZA FERENC

1. NAP

Milyen újdonságot, nagyon csavarosat, eredetit lehet írni egy olyan bandáról, amellyel kapcsolatban immár 45 éve szinte gyermeki lelkesedést érzek?! Amelyről százszor beszéltem és talán minden fontosat elmondtam már?! Persze, voltak olyan Maiden-albumok, amelyeket nem tudtam igazán szeretni és koncertek, amelyeken egyenesen unatkoztam, de a korai, Bruce Dickinson fémjelezte korszakuk szerintem a csapat igazi aranykora, amely meghatározó volt számomra. És most ezt az időszakot idézték meg – és ezzel le is lövöm a poént - zseniálisan.

Tegnap este egy olyan tökéletes best of műsort láthattam/hallhattam, amiről minden rajongó álmodozik. Erejük teljében zenélő muzsikuskok, a legjobb dalok, az überlátványos show és persze tökéletes megszólalás jellemezte ezt az estét. De tényleg, egy szavam nem lehet!

Na, de kezdjük az elejéről. Már játszott a Halestorm, amikor helyet foglaltunk a lelátón, pedig még a meghirdetett kezdési időpont előtt öt perccel beléptünk a terembe. Ez valahol amúgy elég bosszantó, hiszen a beengedés úgy is hosszadalmas (azzal együtt, hogy a Live Nation rendezvényein mindig flottul, tempósan megy) és az ember próbálja kiszámolni, hogy időben beérjen. Mindegy, erre igazából csak Lénárd Laci volt anno ráfeszülve, én már nem aggódom ilyesmin, hiszen minden bandát láttunk ezerszer.

ÉLŐ FÉNY

Lzzy és csapata becsületesen küzdött. A főhősnő egy igazi rocksztárrá lett. Hosszúcombú, dögös rockistennő, akinek a torkából brutális erővel tör elő a hang. A Halestorm-nóták pedig fogósak, egyből ragadnak, nem kell emésztgetni őket. Az új slágerük, a Darkness Always Wins elsőre is ütött, az utolsóknak eljátszott monumentális power téma, az Everest pedig mindent vitt! Totál libabőrös voltam, annyira húzott a dal, elragadtak a dallamok és az erő, ami nótából áradt! Lzzy elmondta, 11 éves kora óta ismeri a Maiden-t és azóta álmódzott róla, hogy egy színpadra állhasson velük, így ez a fellépés (ami ráadásul a turné nyitó estéje volt) számára egy valóra vált álom.

Aztán kisvártatva megérkezett a banda, amelyért összegyűlt a teltház az Arénában. És amelyért összegyűlik majd ma is, sőt. Mert Dickinson elmondta: az egész turné teltház, kész-passz, nincs már jegy

egyik európai bulira sem. És tudod mit? Nem is csodálkozom rajta! A Maiden olyan következetesen és olyan minőségben zenélt az elmúlt fél évszázadban, olyan szerethető muzsikát alkotott, ami megtalálta az utat a heavy metal rajongók szívéhez. Pedig nem a megúsós, laza pályát választották. A gyakran 7-8 perces, összetett nóták nem éppen a könnyen emészthető slágerek mintapéldái. Vegyük például a Rime Of the Ancient Marinert. A hajós-szellemes történetet kb. 10 percen mesélik el, a dal tele van tempó- és hangulatváltásokkal, sosem tudod, hogy mikor van vége. De többek között ebben rejlik a Maiden ereje: a koncertjük egy igazi zenei kalandozás a metal vizein. A Rime alapriffje olyan fogós, olyan lüktető, hogy egy pillanat alatt beszippant. Az egész buli kiválóan, élvezetesen dübörgött, de talán itt dörrent meg a cucc leginkább.

A három gitáros, Dave, Adrian és Janick egyébként is kitett magáért. Minden dal töményen, mégis tisztán, ragyogóan szólt, a gitárszólásokat szépen ki lehetett venni a nagy egészből. Már régen hallgattam

ennyi Iron Maiden dalt egymás után, így most örömmel konstatáltam, hogy sosem fukarkodtak a gitárszólkál. Különösen Dave Murray szerepelt sokat, rendesen végigmelózta az estét.

És a többiek? A Nicko McBrain dobos helyére érkező Simon Dawsonnak ez volt az első Maiden-bulija. Úristen, gondolom, mennyire izgulhatott annak ellenére, hogy régóta Steve Harris British Lion formációjának az ütőse, tehát már összeszokott a ritmusszekció másik tagjával, a főnökkel. Amikor az embernek annyira beégnek a tudatába a hangszerek témák, fordulatok, díszítések, egyáltalán egy-egy zenész játéktípusa, akkor egyből megérezni, ha nem pontosan azt játsszák, amit korábban. Ez most olyan volt számomra, mint amikor a Dio zenekarból kivált Vinnie Appice és az AC/DC-s Simon Wright ült a helyére. Ő is hozta a tempókat, diktálta az ütemet, mégis teljesen másképp ütötte a bőroket, mint a kollégája. Dawson hallhatóan alázattal állt az elődei munkájához, egy az egyben próbálta hozni a finomságokat, mégis érezni lehetett a különbséget. Nicko rendkívül gördülékeny, laza játékához képest Simonban még éreztem egy kis görcsöt. De szerencsére vitte őt a lendület és a zenekar. A dobok pedig szépen, telten, a fülnek jólesően szóltak.

Talán nem mondom azzal újat, hogy az est főszereplője mégis Bruce Dickinson volt. Az egyébként is szimpatikus személyiségű énekes ellopta a show-t. Két órán át folyamatosan bemozogta a színpadot, konkrétan sportolói teljesítményt nyújtott és főleg úgy énekelt, ahogy az a metal nagykönyvében meg van írva. Elementáris erővel tört elő belőle a hang, simán hozta a stúdióban felénekelte témákat, nem

alibizett egyszer sem. Persze, ez a természet

ajándéka is számára, ritka adottság, hogy valaki idős korára is képes kipréselni magából a nyaktörő énektémákat.

A kétórás buli alatt kb. annyiszor váltott ruhát, mint Axl Rose, lényegében minden dalhoz új szettet öltött magára, mondhatjuk, alkalomhoz illően öltözött. A Troopernél brit katonának, a Hallowed Be Thy Name-nél akasztásra váró elítéltnak, a Two Minutes To

Midnightnél vadászpilótának. A Powerslave-

nél egyiptomi maszkot öltött, de persze, mondjuk a korai daloknál, mint a Murders In The Rue Morgue, a Wrathchild vagy a Killers az egyszerű, motoros bórdszeki/szűk farmer kombót viselte. A '80-as évek monumentális, többszintes színpadait idéző építményen egész idő alatt le-föl rohangált, mint valami tizenéves és a szokásos, teátrális gesztusaival támasztotta alá a dalszövegeket.

A buli minden egyes pillanatát tökéletesen megtervezték, az egész olyan volt, mint egy élvezetes színházi előadás. A Derek Riggs grafikus eredeti albumborító festményei alapján elkészült animációk külön világot varázsoltak a háttérbe, minden dalhoz mást és mást. A koncertet nyitó Mundersnél egyenesen beszélgettünk a '70-es évek londoni külvárosába, a sejtelmes esti fények alatt végül egy alagútba és egy kazamatába jutottunk, ahol kezdetét vette a kaland. Természetesen a legendás Iron Maiden-figura, Eddie is megjelent időről időre. Hol a színpadon „élőben”, hol animációként. Néhol egészen félelmetesen 3D-s módon, mintha csak rá akart volna ugrani a közönségre.

És a setlist? Egy komplett történeti áttekintést kaphattunk a korai, dickinsonos időszakból, talán mondhatom, a klasszikus albumok korából. Nekem abszolút nem volt hiányérzetem, minden nagy sláger sorra került, pedig olyan dalokat is elővettek, amelye-

ket már sok-sok éve nem játszottak. Egy zenekarnál nem kis teljesítmény, hogy olyan legendás nóták, mint a The Number Of The Beast, a Two Minutes To Midnight vagy a Run To The Hills simán csak a koncert közben kerül terítékre. Akkor mi lesz a ráadásban?! De nem kellett aggódni, jött az Aces High, a Fear Of The Dark és végül a Wasted Years!

A rockszakmában eltöltött több, mint négy évtized alatt kekec egy csávó lettem, sokszor magamat is unom, hogy állandóan mindent kritizálok, atomjaira szedek és elégedetlenkedem, de most végre azt éreztem, hogy csak ülök és bámulok és felhőtlenül, élvezettel hallgatom a zenét, mint egykor, a '80-as években, amikor egyszerű rajongóként csupán szeretni akartam a koncertet.

Legszívesebben a mai előadásra is elmennék... és a turné összes további állomására, mert ezzel a koncerttel egyszerűen nem tudtam betelni. Up The Irons!

2. NAP

A brit metal intézmény előző napi, keddi koncertjét minimum két szempontból is kiemelt jelentőségűnek nevezhetjük. Egyfelől ez volt az 1980-1992 közti érárt megidéző, egyben az 50 éves jubileumot ünneplő Run For Your Lives turné nyitóbulija, ha úgy tetszik, a retrospektív műsor világpremierje. Másfelől – és ez talán még fontosabb – itt debütált a koncertezésről visszavonult doboslegenda, Nicko McBrain helyére érkezett Simon Dawson. Ő ugye a Boss, azaz Steve Harris kollégája a hard rocker British Lionban, tehát a vele való összeszokottság adja magát, azonban az itteni melő ezzel együtt is minden szempontból egy más léptékű, grandiózusabb történet. Gondolom, a turnényitó koncerten rendszeren rajta is lehetett a sikitófrász az Arénát agyig meg-

The Ides of March
Murders in the Rue Morgue
Wrathchild
Killers
Phantom of the Opera
The Number of the Beast
The Clairvoyant
Powerslave
2 Minutes to Midnight
Rime of the Ancient Mariner
Run to the Hills
Seventh Son of a Seventh Son
The Trooper
Hallowed Be Thy Name
Iron Maiden
 –
Aces High
Fear of the Dark
Wasted Years

töltő Maiden-fanok előtt – ennek a szerdai bulinak viszont talán már nyugodtabban indult neki. Sajnos a keddi történeteknek én nem lehettem tanúja, nekem a második napra sikerült végül jegyet szerez-nem, ennek a kivesézése következik most.

A fő attrakciót felvezetendő, a már szépen gyűle-kező publikum előtt a Halestormnak jutott feladatá-ul a bemelegítés meglehetősen hálátlan feladatköre. Róluk az évek során hallott lemezeik, és az Alter Bridge előtti 2022-es műsoruk alapján egyaránt vegyes benyomások alakultak ki bennem. Lizzy Hale énekesnői és színpadi kvalitásai számomra is egy-értelműek: tény, hogy baromi jó hangja van, és tök hitelesen adja elő a dalokat meg vezényli le az élő produkciót. Tesója, Areyah pedig remek ütős, ezzel sem tudok vitatkozni. Viszont pár tényleg jól sikerült nótát leszámítva én folyamatos bizonytalanságot érzek náluk azt illetően, hogy melyik is a Halestorm igazi hangja és arca valójában. A vadócabb, odaverősebb, vagány rockbandaé-e, vagy a rádió-sabbra vett, áramvonalasabb pop-rock csapaté? Ez régóta kérdés nálam velük kapcsolatban, és a mai napig sem jutottam a megfejtés közelébe. Most így élőben mondjuk koherensebb volt az összkép: nyilván egy Maiden előtt eleve jobbára a harapósabb énjüket mutatták, és a koncerthangzás is egységesítette a lemezen kissé széttartóbb összképet. Összes-ségében jobban is tetszettek most, mint három éve Myles Kennedyék előtt, bár a totál felesleges dob-szóló helyett egy további nótát inkább üdvözöltem volna. Ellenben a záró, epikusabb felépítésű, szépen ívelt Everest – ami az érkező új album címadója – nagyon bejött, az tényleg egy baromi jó dal.

Egy hosszabb átmenetet követően kb. három-negyed kilenckor – még felkapcsolt világítás mel-lett – a hangfalakból megszólalt a UFO örökzöld Doctor Doctor nótája, majd fények le, és az intróként bejátszott The Ides Of March után a monumentális látványvilágú színpadra felszívargó zenekar tén-ylegesen is belescapott a húrokba. Egy négyzamos DiAnno-érás blokk jelentette az indítást - Murders

In The Rue Morgue, Wrathchild, Killers, Phantom Of The Opera -, és először bizony kicsit megijedtem a mélyen brummogó, az éneket nagyjából maga alá temető sound hallatán. E korai dalok nyers ereje azért még így is pozitívba rántotta az összképet, és szerencsére a Phantomtól felfelé a hangzás is meg-találta a megfelelő arányokat, szóval innentől már tényleg felhőtlenül tudtam élvezni a koncertet.

A setlist egyébként csontra megegyezett a ked-divel, és nem is hiszem, hogy a turné hátralévő részében ezen variálnának – már csak a nagyon komolyan összerakott, az egyes nótákhoz külön-külön megkomponált látványelemek, vetítések által diktált szigorú koreográfia miatt sem. Nyilván mindig minden lehetne jobb, én pl. az évtizedek alatt csontig rágott Wrathchild, Trooper, Run To The Hills vagy Fear Of The Dark dalokat – vagy legalább ezek egy részét – simán becsereéltem volna olyan, valóban csemege-számba menő gyöngyszemekre, mint pl. a To Tame A Land, a Still Life, a The Loneliness Of A Long Distance Runner, vagy kb. bármi a teljesen hanyagolt No Prayerről. De ne legyek telhetetlen, ezen túlmenően ugyanis tényleg nem nagyon tudok min köztöködni.

A még mindig elementáris formában lévő banda a pár kisebb bakival együtt bizony nagyon odatette magát (Eddie barátunk is fel-felmasírozott a színpad-ra), Dickinson a lelkét kiénekelte (bár már nem fut le koncertenként hatvan kilométert, beéri negy-vennel is; és igen, néhol nem volt meg lemezminő-ségben minden magas hang), Dawson pedig igazán becsülettel állt – vagyis inkább ült - helyt a dobok mögött. Elementáris erővel csépelte a Nickoénál valamivel alapabbra vett szerkóját, és bár játéka kicsit azért szögletesebb, mint Mr. Laposorré, az nagyon lejött, hogy tényleg mindent belead, és komolyan veszi a cseppet sem irigylésre méltó lép-tékű feladatot. Ami nála elmaradt bizonyos kisebb finomságok terén, azt jobbára pótolta energiával – nem hinném, hogy bárki más jobban oldotta volna meg ezt a szituációt.

No de vissza a műsorhoz! A DiAnno-évekből a nyi-tó dalnégyesen kívül a ráadás előtt utolsóként fel-hangzó Iron Maiden fért még a programba – ez kb. kihagyhatatlan, bár igazság szerint nálam ez is a cse-reszabatos nóták közé tartozik. Ugyan többek gyom-rát megfeküdte, de én külön örültem a turnén meg-idézett éra két legmonumentálisabb tételének (Rime és Seventh Son), valamint az általam élőben sosem látott-hallott Powerslave-nek, illetve a ráadásban az Aces High és a Fear után felhangzó Wasted Yearsnek, ami tökéletes zárónótának bizonyult. Ezek nagyon nagy pillanatok voltak, akárcsak a roppant jól kita-lált vizuális körítéssel megtámogatott Hallowed Be

Thy Name és a másik Seventh Son lemezes darab, a The Clairvoyant.

A bevetett látványelemekre visszatérve: a Maiden ezen a téren sosem volt spórolós, lehetőségeikhez és épp aktuális státuszukhoz mérten mindig is nagyon odafigyeltek erre. Érdekes megfigyelní viszont, hogy míg korábban ténylegesen megépített, fizikálisan megfogható színpadi elemekkel dolgoztak (lásd a World Slavery Tour látványvilágát, többek között), addig mostanra e téren szinte teljesen átvette az uralmat a kivetítős-ledfalas, kvázi virtuális technológia. Ez nyilván egy sor plusz lehetőséget nyújt a színpadkép kialakításakor, és hát a tárolás, fuvarozás, megépítés is bizonyára egyszerűbb így – ugyanakkor a dolog úgymond romantikájából nálam

azért ez elvesz valamennyit. És néhol bizony mintha túl is tölték volna a fényeket meg a harsány színeket (pl. Seventh Son, Wasted Years), nekem legalábbis inkább a sötétebb tónusú, visszafogottabb megoldások tetszettek jobban (Hallowed, Fear, illetve a fellevezető sikátoros képsorok). No de ez van, ez itt már a 21. század, egyértelmű, hogy egyre inkább ez lesz majd a tendencia. Komolyabb bajom amúgy nincs ezzel, nyilván lehet ezt jól és ízléssel csinálni – és amíg egy zenekar a hangszerein és a hangszálon úgy odateszi magát, mint most Harrisék, akkor mindez valahol mellékes is.

Két dolog még a végére, amik konkrét kérdéseként fogalmazódtak bennem, már hazafelé tartva. Egyrészt, hogy vajon lesz-e, lehet-e olyan hatása ennek a turnénak a zenekarra, hogy a következő nagylemezzel – már ha lesz olyan egyáltalán - valamelyest visszakanyarodjanak legklasszikusabb kor-szakuk energikusabb, lendületesebben és tömörebben fogalmazó dalszerzési metodikájához? Másfelől pedig, hogy hosszú, több éves távlatban vajon mi lesz Dawson bandán belüli státusza, marad-e tartósan Nicko helyén, netán már végleges, teljes jogú tagként? Mire jövőre lecseng a turné, kicsivel talán okosabbak leszünk. Addig pedig szép emlékként itt van ez a (két) koncert, lehet emésztgetni a látottakat és hallottakat. ■

DRINK STATION

DRINK STATION ROCKS

Kedvenc bandád italai
Magyarországon a Drink Station
kínálatában.

ARENA

BP., ANALOG MUSIC HALL

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

FOTÓ: GYURICZA FERENC

ANNEKE VAN GIERBERGEN

BP., A38 HAJÓ

SZÖVEG: KISS GÁBOR
FOTÓ: GYURICZA FERENC

Vannak előadók, akik esetében tök mindegy, mikor, hol, milyen körülmények között látod őket, biztos, hogy csurig töltenek pozitív energiával. Anneke van Giersbergen egyértelműen közéjük tartozik, hiszen léphet fel akár valamely zenekar élén, vonósnegyessel vagy egy szál akusztikus gitárral, a katarikus élmény garantált. Ezúttal rövidke Európa-turnéjának legvégén, egyedül érkezett az A38 Hajó színpadára, hűséges rajongói pedig annak ellenére szép számban megjelentek, hogy még egy év sem telt el azóta, hogy legutóbb nálunk járt, speciális, vonósokat és egy zongoristát is csatasorba állító Heavy Strings turnéjával.

Anneke végtelenül karizmatikus, mosolygós személyiség, aki nemrég veszítette el szüleit, legutóbbi kiadványa, a háromrészesre tervezett EP-sorozat első darabja a lelkében lejátszódo folyamatokat is boncolgatja. Míg azonban a La Vie egy kifejezetten szomorkás, sötét anyag, ez a koncert minden volt, csak melankolikus nem. Ahogy Anneke fogalmazott, az esten a szerelmes daloké volt a főszerep, a hangulatról pedig csak annyit, hogy hiába esett napokig az eső, és hiába voltunk a víz alatt, egy hajó gyomrában, ahogy Anneke megjelent a színpadon, rögtön a nap is kikandikált a felhők közül.

Ahogy az már esetében lenni szokott, az este folyamán kb. fele-fele arányban szerepeltek a kifejezetten hozzá – azaz szólópályájához, a The Gatheringhez és az Ayreonhoz – kapcsolódó tételek, illetve a sima feldolgozások, amiket csak azért énekel el, mert éppen jólesik.

Persze a legnagyobb ováció még mindig a The Gathering-éra tételeit kíséri – ezekből kettő volt most: a The May Song és a Saturnine – de hatalmas üdvrivalgást

kapott a Valley of the Queens is, ami bár Ayreon-dal, de olyannyira összeforrt Annekével, hogy senki más nem énekelheti, amíg világ a világ.

A koncertet a The Darkest Skies Are The Brightest két dala, a Lo and Beautiful és a gyönyörű Love You Like I Love You nyitotta, a saját lemezek közül pedig végig ez is volt leginkább a középpontban, hiszen öt dal is előkerült róla, amik mellé csak az Anneke szüleinek emlékét felidéző My Mother Said fért be a Drive-ről meg az Everything Is Changingről a Circles. És persze a La Vie is képviseltette magát a komor When I Die-jal, de Anneke nem lenne Anneke, ha nem csillogó szemmel, mosolyogva játszott volna el ezt is.

A feldolgozás-paletta meg ugyanúgy ezerszínű volt, ahogy az énekesnő életműve is az, hiszen kezdetnek rögtön jött az Ozzy-korszakos Sabbath legismertebb szerelmes balladája, a Changes, majd a The May Song után Sinéad O'Connor Nothing Compares 2 U-jával folytattuk. Később aztán volt Who Wants To Live Forever a Queen-től, meg Foreigner is (I Want To Know What Love Is), és persze az elmaradhatatlan Audioslave, meg a Stranger Things miatt reneszánszát élő Running Up That Hill Kate Bushtól, aki amúgy Anneke gyerekkori kedvence is. Az estére a koronát a November Rain tette fel a végén, meg a ráadásként előadott Hurricane, Anneke 2021-es szólólemezeréről.

Végül aztán összesen tizennyolc dalt kaptunk, csaknem 100 percben, rengeteg emlékeztetés, kedves és szívet melengető pillanattal, amikre közönség és előadó egyaránt meleg szívvel fog visszaemlékezni, még nagyon sokáig. Legközelebb pedig várjuk a beígért Behemoth-feldolgozást is! ■

A brit progrocker Arena legutóbbi, 2022-es budapesti koncertjének különlegességét – az éppen aktuális új album promotálásán és Damian Wilson élő bemutatkozásán túl – a frontember születésnapja adta, ami akkor extra töltetet adott az egyébként is remek hangulatú estének. Ilyen apropó most nem adódott, Budapest csak egy „szimpla” állomása volt a háromikszes jubileumi turnénak, azonban a jókedv így is hamar eluralkodott, a színpadon és a szellősen belakott nézőtéren egyaránt.

Az előzenekar nélkül, pontban 8 órakor a deszkákra lépő brigád nótafelhozatala egyébként – jubileumi áttekintés ide vagy oda – erősen fejnehéz volt a legutóbbi album irányába, míg az általam leginkább favorizált Rob Swenden-éra kissé mostohán lett kezelve. Konkrétan a nálam személyes kedvenc titulust viselő Contagionról nem is játszottak semmit. Emögött persze olyan szándék is munkálhatott, hogy ne legyen túl sok átfedés a megelőző néhány turné programjával – ki tudja?

Úgy egyébként viszont azért elég jól átfogta az életművet a setlist, az egészen korai korszakból éppen úgy merfirtettek, mint az újabb keletű anyagok kevésbé nyilvánvaló dalaiból. A pár perccel két óra feletti játékidőt mindösszesen 15 nótával töltötték ki Nolanék, mellőzve a ráadásblokkos levonulós-visszatapsolós bohóckodást, és némileg lazítva a műsor feszességét egy rakás jópofa sztori felidézésével. Ez utóbbiakkal főleg az alapító/agytröszt billentyűs szórakoztatott minket, amibe aztán időnként így-úgy a többiek is bekapcsolódtak. És ahogy az Arena elegáns vonalvezetésű zenéje tipikusan brit „termék”, éppen úgy igaz ez arra a fajta szikár humorra is, amivel ezeket a kis szöveges szösszeneteket tálalták. Komolyan, simán megnéznék-meghallgatnék tőlük egy muzsikálás nélküli, stand-up jellegű sztorizós produkciót is, annyira vicces és egyben stílusos volt a dolog.

No de az este azért alapvetően mégiscsak a zenélésről szólt, abban pedig ezúttal sem volt hiba, sőt. Eleve baromi jól és szépen szólt a hangcucc – ezt mind az Analog, mind az Arena esetében megszokhattuk már –, és hát a hangszeres meg vokális teljesítményekkel sem okozott csalódást a zenekar, többdszerre sem. Ahogy 2022-ben, úgy az ex-Threshold-frontember Damian Wilson most is brillírozott – nála számomra az

a leginkább érdekes, hogy bár hangszíne jócskán élesebb és metszőbb, mint elődeié, a régi nóták hallatán mégsem volt diszkomfort-érzetem egy pillanatig sem. Olyan magától értetődő volt az ő orgánumával hallgatni ezeket a korábbi szerzeményeket, mintha eleve a hangjára íródott volna valamennyi. Az pedig ezek után már csak extra bónusz, hogy frontemberként is mennyire meggyőző és szimpatikus figura. Egyszerűen süt belőle valamiféle mélyről fakadó derű és melegszívűség, ami főleg azokban a pillanatokban jött át, amikor a közönséget bevonva énekelt, egyenként az első sorokban állók szemébe nézve. Különleges mozzanat volt, amikor az Equation (The Science Of Magic) nótát a nézőtérre lejőve adta elő, fel-alá járkálva-szaladgálva a publikum közepén. No meg hát ahogy énekelt, na! Az ütött csak igazán nagyot.

Az első igazán komoly libabórt a negyediként elővezetett How Did It Come To This?-ben okozta, hogy aztán újra és újra meglepjen valami frenetikus hajlítással vagy pazarul kitartott magas hanggal – nem egyszer „szárazban”, hangszeres kíséret nélkül. Nem mellel a vokálokba a többiek is igen komolyan odatették magukat, legfőképpen Nolan és John Mitchell jeleskedtek e téren. Utóbbi gitárjátéka szintén nagyon komoly történet – ahogy szép komótosan pakolja egymás után a hangokat, abból különösebb virgázások nélkül olyan dalmfolyamokat alakít, amik Clive billentyűtémaival együtt az Arena zenéjének velejét jelentik.

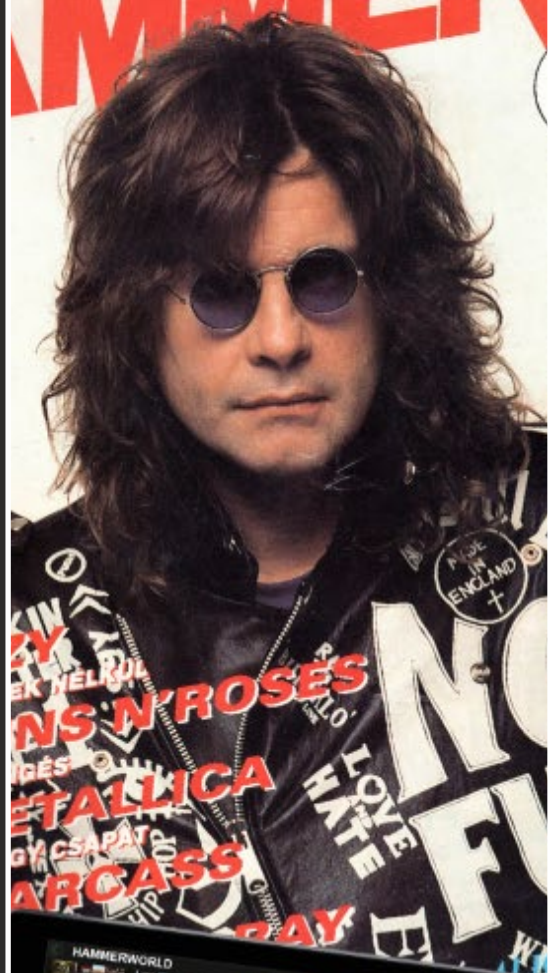
A Marillion alapítótag dobos, Mick Pointer ősz szakállat eresztve, egy némileg szürreális rövidgatyában adagolta a ritmusokat (sőt, egy dalban még fuvalát is ragadott!), a Ted Nugent-fejű basszer, a westernkalapos Kylan Amos hathatós segítségével cselekedve mindezt. Habár a teltháznak közelében sem jártunk, azért vészesen csekélynek sem mondanám az érdeklődés mértékét, az pedig nagyon lejött, hogy aki itt megjelent, az tényleg tudta, hová érkezik. Ha egy ilyen mindvégig hangulatos koncerten lehet egyáltalán csúcspontokról beszélni, akkor ezt a címet én a nagyszabású Moviedrome-nak, a Pepper's Ghost albumos (Don't Forget To Breathe)-nek meg az új lemezes Life Goes On-nak adományoznám megosztva, felemlítve még az örökös záró Crying For Help VII-t, ami szokás szerint össznépi éneklésbe torkollott.

Tudnak jók lenni a stadionos-sportcsarnokos-arénás (hehe), hiperlátványos gigakoncertek is, de azt az élményt, amikor a frontember fél lépéssel előttem állva az arcodba énekel, vagy az érkezőket a bejáratnál egyenként kézfogással üdvözlő – nos, ezt csak az ilyen bensőséges klubbulik képesek megadni. Koncerteket nem pontozunk, de ha mégis erre vetelednének, akkor ez nálam 9,5/10 lenne (a mínusz fél pont a Contagion hanyagolásának köszönhető). ■

TAL
HAMMER
HARD ROCK
HEAVY METAL
MAGAZIN

HAMMER
WORLD

**DIGITÁLIS
ARCHÍVUM**
LAPTAPIR.HU

Tisztelgés alkotás útján

A floridai death metalos Gruesome eddig is rendkívül komolyan vette a tisztelgést, de június 6-án érkező új albumukkal minden eddiginél mélyebb tisztelettel adóznak a Death öröksége előtt, egyben újra bizonyítják létjogosultságukat is. A Silent Echoes nem egy nosztalgikus visszatekintés, hanem egy olyan új album, ami abból az univerzumból érkezett, amit Chuck nyitott meg a death metal számára. Matt Harvey gitáros-énekesrel beszélgettünk, leginkább az új anyagról.

SZÖVEG: KÁNYA FERENC, POSTA JÁNOS · FOTÓ: ERVIN NOVAK

A Gruesome kifejezetten Chuck Schuldiner, illetve a Death örökségét ápolja, de nem egy klasszikus tribute zenekarként, hanem saját dalokkal. Mikor és hogyan született a gondolat, hogy ezt a zenei irányt követitek?

„Hogy őszinte legyek, ez az egész szarkasztikus megjegyzéssel kezdődött. Amikor tíz éve találkoztam Gusszal, ő éppen Sean Reinerttel dolgozott a Death To All-turnén. Arról beszélgettünk, hogy jó lenne a DTA egy olyan változatát látni, amelyben olyanok játszanak, mint Terry Butler, Rick Rozz, Chris Reigert és James Murphy, meg hogy mennyire imádnánk mi is benne lenni. Tréfásan megjegyeztem, hogy ha a DTA-menedzsment nem támogatná az ötletet, akkor egyszerűen csak írjuk meg a saját Death-dalainkat. Sosem gondoltam volna, hogy ebből a beszélásból végül több lemez-anyagig is eljutunk egy évtized alatt.”

Minden lemezzel más-más Death-albumnak állítotok emléket, bár nem időrendi sorrendben. Jól mondom?

„Amikor a Savage Landet csináltuk, még nem tudtuk, hogy lesz-e másik kiadvány, úgyhogy azt mondanám, hogy az a lemez az első három Death-korong keveréke. Később amikor rájöttünk, hogy igény van egy következő albumra is, úgy gondoltuk, hogy minden lemezzel a Death egy adott korszakára kellene fókuszálnunk, mivel minden album másabb, mint a többi, jóformán külön alfajai egyazon zenei irányzatnak. Ez alapján Savage Landet a Leprosy testvéreként kategorizáltuk, míg a Dimensions of Horror a Scream Bloody Gore előtt tisztelgett. Ezután időrendben haladtunk tovább – a Twisted Prayers a Spiritual Healing, a most megjelenő Silent Echoes pedig a Human stílusjegyeit hordozza.”

A dobosotok, Gus Rios és Sean Reinert közeli barátok voltak. Inspirálta ez a kapcsolat a zenekart bármilyen módon?

„Nagymértékben, igen. Sean tanította dobolni Gus a '90-es évek végén, és azóta jóbarátok voltak. Biztos vagyok benne, hogy ha nincs Sean, akkor Gus ma nem lenne zenész. Ez alapján egyértelmű, hogy Sean halála hatalmas érzelmi nyomást tett rá. Itt van ez a srác, aki Chuck és a Death előtt tisztelg, és akkor elveszíti az egyik legközelebbi barátját, aki ráadásul egy fenomenális dobos is volt. Sean még minket is inspirált, nagyszerű srác volt, aki a maga laza módján rengeteget adott a metal dobolásnak és a Deathnek. A Human lemezen hallható játéka szemléletváltozást eredményezett és igazi mérföldkővé tette az albumot.”

Annyira rámentetek a hitelességre, hogy nem csak a hangzás és a borító színvilága abszolút Human, még a dalcímek tematikája is összecseng, és én a Spiritual Healing hatásait is halom benne – éppúgy, mint az eredetiben.

„Nagy figyelmet fordítunk a részletekre – a hanganyagtól a produkcióig, a borítóra, sőt még a használt betűtípusokra is. Tiszteletlenség lett volna ennél kevesebbel beérni. Azt akartam, hogy a dalszövegek tükrözzék az átmenetet az aktuális események sötét oldaláról (ami a Spiritual Healing vezértémája volt) egy inkább pszichológiai/egzisztenciális megközelítés felé. A külső helyett a belső sötétség vizsgálata és mindeközben az eredetiség keresése – ezeket kezdte boncolgatni Chuck is a Human albummal kezdődően.”

Művészi szempontból mennyire volt kihívás elmozdulni ebbe a progresszívebb irányba, különö-

sen az első két album sokkal inkább riffközpontú megközelítése után?

„Volt benne némi kihívás. Ez a stílus nem jön annyira természetesen belőlem, mint a Death korábbi korszakai. Szerencsére Dan (*D. Gonzalez*) egy nagyon technikás gitáros, akinek nem jelentett problémát kissé bonyolítani a témákon. Szóval kettőnk és Gus együttműködéséből kovacsolódott össze mindaz, ami a lemezen hallható.”

Mi a dalszerzés folyamata nálatok?

„Általában egy dal alapváltozatát küldöm el Gusnak és Dannek. Ha mindannyian úgy gondoljuk, hogy elég erős, akkor Dan szűri a témákat, majd újra összerakja itt-ott módosítva, illetve kiegészítve. Az eredményt aztán már hármasan formáljuk véglegesre. Mindannyiunknak más szempontok a legfontosabbak – részemről elsődleges, hogy kellően kemény és brutális legyen, Dannek az számít, hogy zeneileg is érthető legyen és ne hasonlítson túlságosan a korábban megjelent dolgainkra, Gus pedig arra figyel, hogy fogós legyen a dal és megszólítsa a Death-rajongókat. Akkor igazán jó, ha mindhárman elégedettek vagyunk a végeredménnyel.”

Használtatok korszerű technológiát a felvételek készítése közben, vagy ragaszkodtatok a korhűséghez? Szóba jöhet a mesterséges intelligencia?

„Az AI az k*rvára nem jöhet szóba, se most, se semmikor. Élünk ugyan a mai technológia adta könnyítésekkel, de több olyan eszközt is használunk, ami annak idején Scott (*S. Burns*) Morrisound stúdiójában is volt a kilencvenes években. Ráadásul mindent egyben játszottunk fel, nincs digitális kiegészítés vagy a hibák javítása másolással. Úgyhogy a régi világ szelleme nagyon is jelen van a felvételeken.”

A Silent Echoes esetében mennyire volt szempont a történetmesélés, koncepciózus album ez is?

„Nem igazán mondanám annak, de minden dalszöveg elég határozott nézőpontot képvisel. A számok legtöbbször az egyéniség témájáról szól, hogy hogyan legyünk hitelesek a saját életünkben, és hogyan találjuk ezt meg másokéban.

A Condemned Identity az elnyomó társadalomban megélt mindennapokról szól az LGBT-közösség egy tagjának szemszögéből. Hogy milyen lehet egy transzgyereknek Texasban vagy Floridában vagy valami hasonló, ideológiailag elmaradott térségben, mennyire ijesztő lehet számára az a környezet. A Darkened Window témája, hogy az emberek elmosás a határt a valós lényük és a közösségi médiában mutatott képük között, és hogy magunk és az életünk árucikké tétele könnyen csapdába ejtethet minket és torzíthatja az önértékelésünket. A Shards inkább egy megosztott személyiségről szól, mintha az ember időnként a saját gonosz ikertestvére lenne. A Reason Deniedben az emberek kognitív torzítása a téma, hogy hogyan lehet olyan ideológiákba terelni őket, amelyeket nem is értenek. A Silent Echoes egy dal valakiről, aki éppen elvesztette a hallását és dezorientációval, az elidegenedés érzésével küzd. A Fragments Of Psyche-ben a testen kívüli/halálközeli élményről van szó, és hogy mennyire valóságos az érzések abban az állapotban. A Frailtyben az élet törekenysége a téma, hogy meg kell próbálnunk megragadni minden lehetőséget, hiszen oly sok mindenkit veszítettünk el túl korán.”

Úgy érzem, ha megkérdem, melyik anyagotokat tartjátok a legmeghatározóbbnak a saját fejlődésetek szempontjából, ezt az albumot fogod mondani.

„Abszolút így van.”

Melyik a legkedvesebb Death-korszakod?

„Úgy vélem, a Scream Bloody Gore és a Leprosy igazán az én világom, egyrészt

a nosztalgia miatt (tizenhárom évesen fedeztem fel ezeket az albumokat 1989-ben), másrészt mert úgy vélem, mindent tartalmaznak, amitől igazán nagyszerű a death metal mint stílus. De a banda minden korszakából sokat lehet tanulni és minden elismerést megérdemel az összes lemez, hiszen nem csak önmagukban piszok jók, de lehetőséget adtak más bandáknak, hogy merítsenek belőlük és építsenek rájuk.”

Azt gondolom nem árurol el, hogy melyik Death-album felé mentek tovább, de nekem van egy olyan érzésem, hogy a korai időkbe már nem kanyarodtok vissza...

„Nem, a korai lemezekkel végeztünk. Úgy értem, hogy amit csinálunk, az már eleve felesleges bizonyos szempontból, így aztán önmagunkat ismétetni már végképp az lenne. Azt akarom, hogy ez egy vállalható zenei projekt maradjon. A következő lemez az Individual Though Patternst veszi majd alapul – legalábbis egyelőre ez a terv.”

Azt a korai időszakot egyébként is lefedi a Left To Die zenekarotok, amivel ősszel hozzánk is ellátogattok majd. Hogyan kerültetek Gus-szal a két veterán mellé?

„A Death egy nagy rajongója szervezett egy bulit Terry Butlerrel és James Murphy-val, hogy eljásszák a Spiritual Healing albumot, és ők minket kértek fel. A koncert alapján felmerült Rickben, hogy nem akarnánk-e ugyanezt megcsinálni a Leprosyval is. Hát persze, hogy akartuk!” (nevet)

Megkérddezhetem, hogy melyik projekt érdekesebb, ez vagy a Death To All?

„Ez sokkal izgalmasabb számomra, mert ez sokkal inkább zenekar, mintsem projekt, hiszen csupa zenekaros dolgot csinálunk – dalokat írunk, próbálunk, koncertezünk, lemezeket veszünk fel... A Death To All egy nagyszerű, ámde meglehetősen kaotikus élmény volt. De nem is volt igazán önmaga, amíg össze nem állt rendes bandává Max-

szel, Bobbyval, Steve-vel és Gene-nel. (M. Phelps, B. Koelble, S. DiGiorgio, G. Hoglan.) És azok a srácok a tökélyre emelték az egészet, mindamelllett kedves fickók. De én meg szeretek távolokban gondolkodni, és a Death következő korszakain agyalni, mert ez egy egészen egyedi és szórakoztató zenei kihívás – elmerülni egy világban és aztán megírni a saját dolgaikat az alapján, amit tanultál. Számomra ez sokkal inkább szokatlan és érdekes feladat hosszabb távon, mint szimplán előadni egy-egy anyagot. Sokkal inkább a hallgatás/elemzés útján kapcsolódok a zenéhez, mintsem az előadáson keresztül. Ezenfelül szeretem az ebben rejlő veszélyt is, hiszen ha hibázunk, nemcsak önmagunkat és a támogatóinkat hagyjuk cserben, hanem a Death hagyatékát is, amit ünnepegni szándékoztunk. Egyszerűen szeretem ezt a „fenébe, hogy a csodába fogjuk ezt megvalósítani” kénysztet, amit felvállaltunk.”

Létezik még a floridai death metal színtér, vagy csak a túlélő legendák tartják életben?

„Nos, én Kaliforniában élek, úgyhogy talán nem én vagyok a legmegfelelőbb ember, aki választ adhatna... Ahogy én látom, a színtér még létezik, de jelenleg tényleg csak a hagyatékból él. Úgy értem, az emberek elmennek a koncertekre és támogatják a bandákat, de nem igazán vannak újabb zenekarok. De tényleg nem élek ott, így ez korántsem biztos...”

A műfaj legnagyobbjaival játszottok már, például az Obituaryval és a Cannibal Corpse-szal. Van olyan banda a színtéren, akikkel szívesen indulnál körútra a jövőben?

„Szeretném, ha előzenekarként több helyre eljutnánk a Gruesome-mal. Úgy gondolom, hogy újabb közönségre tehetünk el ezzel az új korszakunkkal, olyanokat, akiket nem annyira érdekelt az eddigi tevékenységünk. Jó lenne különböző stílusú turnékra bejutni – a death metalon túl thrash, black és progresszív zenekarokra gondolok. Tuti, hogy meg tudnánk nyerni magunknak néhány rajongót.” (nevet)

Hogyan látod a műfaj jövőjét, milyen szerepet szeretnétek benne betölteni?

„Úgy gondolom, hogy a stílus jövője sziklaszilárd, irgalmatlanul sok és remek death metal banda működik jelenleg, több is annál, hogy mindenkit szemmel tartsak. Bízom benne, hogy továbbra is releváns lemezeket tudunk kiadni, amelyek tisztelhetben tartják a múltat és nem fulladnak unalomba és nem lesznek túlságosan nosztalgikusak. Szeretek beszélgetni a fiatalabb sráccal a tapasztalataikról, a hatásairól, arról, hogy ők hogyan állnak ehhez az egészhez ahhoz képest, ahogy én láttam a dolgokat tizenhat évesen, amikor 1992-ben elkezdtem ezt az egészet az Exhumeddel. Néha ők tanulnak tőlem, néha én tőlük, néha csak nevetünk egy jót.” **HW**

A SAJÁT ÖRÖMÜKRE, MÁSOK KEDVTELEÉSÉRE

A prog metal színtér egyik legjobb dobosának tartott Mark Zonder, a Fates Warning egykori zenésze alapította azt az A-Z nevű formációt, amelynek énekese az ugyancsak a Fates Warningból ismert Ray Alder, míg basszusgitárosa a többek közt Steve Vai, Tony MacAlpine és a Ring Of Fire albumain szereplő Philip Bynoe lett. A június 6-án megjelenő második album kapcsán Gyuricza Tamás Marcell készített interjút Mark Zonderrel.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL
FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Talán nem okozok nagy meglepetést azzal, hogy magazinunk stábja már az első A-Z-albumot is nagy lelkesedéssel és örömmel fogadta, az új albumot pedig még jobbnak találták munkatársaink. Fogalmazhatunk úgy, hogy még tökéletesebbre fejlesztették azt a zenei világot, amit az első albummal megismertünk tőletek?

„Először is köszönöm, tényleg nagyon jól esnek a szavaid. Ami pedig a zenét illeti, nekem az a véleményem, hogy soha ne akard kétszer megírni ugyanazt az albumot. Mindig arra törekedj, hogy egyre jobb legyél. Az első albummal az volt a szándékunk, hogy megmutassuk a világnak: itt vagyunk, létezőnk, ez a mi zenénk. Már akkor is a legjobbat akartuk kihozni magunkból, és szerintem ez sikerült is. Azóta két tagcsere történt, ami sok új lehetőséget kínált. Más lett a gitár, és súlyosabbá vált a billentyű is. A többi persze maradt, vagyis az A-Z zenéjének főbb jellemzői most is ugyanazok.”

Az A-Z zenei világa leginkább hozzádk köthető?

„Mondjuk azt, hogy olyan zenét játszunk, amit szerettek. Az első album hard rockosabb irányvonala még nem teljesen az

enyém volt, de a jelenlegi már nagyon is az én világom. Ezek a fogós dallamok, az emlékeztető kórusok abszolút az én ízlésemnek valók, de a többiek is ezt a zenét kedvelik. Ez így van rendjén, addig jó, amíg élvezni tudjuk a saját dalainkat, és amíg örömet találunk a zenélésben. Nem arra megyünk, hogy minél több embert szólítsunk meg vele, s nem is akarunk azzal foglalkozni, hogy most mi érdekli jobban az embereket. Azt akarjuk játszani, ami bejön nekünk.”

Amikor az első albumot készítettétek, már akkor is tervben volt az A-Z hosszabb távú működése?

„Mindig is zenekarban gondolkodtunk, ez soha volt kérdés. Amikor először vázoltam a terveimet Philnek, akkor valami olyasmit mondtam neki: felvesszük az albumot, elkészítjük a videókat, utána foglalkozunk a sajtóval, majd elmegyünk turnézni. A zenekarok 75 százalékának ez a működési elve. A zenélés lényege az, hogy koncerteket adj, hogy élőben is megmutasd dalaidat a közönségnek, főleg akkor, ha jó, amit csinálsz. Persze, nincs bajom azzal sem, ha létrehozol egy projektet, majd megkérde 27 barátodat, hogy játsszanak a lemezeden, de azokat a dalokat nagyon nehéz lesz élőben

bemutatnod. Az A-Z tehát egyértelműen zenekarnak indult.

Őszintén szólva, eléggé hiányzott már, hiszen a megelőző 18 évben nem igazán voltam igazi zenekarban. Gyermekeim születtek, ikreim, akiket fel kellett nevelnem, ezért nem lehettem folyton úton. Miután már felnőttek, nincsenek ilyen kötöttségeim, ezért összeraktam ezt a zenekart, ami elég tradicionálisan indult. Mindent úgy csináltunk, ahogy kell. Nagyszerű zenésztársakat kerestem, elkészítettük az albumot, de mégsem tudtunk turnéra indulni. Ketten ugyanis nem tudták, vagy nem akarták a koncertezést vállalni, itt megakadt a dolog.”

Ennek tudható be, hogy az első albumhoz képest két poszton is változott a zenekar felállása?

„Tulajdonképpen igen, de akadtak más okai is. A mostani a felállásból viszont mindenki turnézni akar, tehát ugyanazt gondolja erről a kérdésről, mint én.”

Számítottatok arra, hogy az első albumnak ilyen kedvező lesz fogadtatása?

„Igen, ugyanis egyáltalán nem volt a piacon olyasmi zene, ami akár csak alapjaiban hasonlítana az A–Z stílusára. Egy teljesen más zenei világ, a szokványostól abszolút eltérő hangzás jelent meg velünk. Fogósak a dalok, az énekhang is kitűnő, így minden adott volt ahhoz, hogy sikeres legyen. Az album artworkje is remek. Nem az interneten találtuk, és nem is az volt, hogy 'nézd csak, mit csinált a lányom, szerinted jó lesz ez borítónak?', hanem igazi képzőművész készítette. Persze, azzal sincs baj, ha valaki az előbbi módszert választja, de én ragaszkodtam hozzá, hogy úgy készüljön az első album, ahogyan régen szoktunk dolgozni. Nemcsak elterveztem mindent, és nemcsak a szám járt, hanem a pénzümet is beletettem az indulásunkba. Végül minden úgy alakult, ahogyan számoltam vele. Lényegében csináltam egy zenekart, amire nagyon büszke vagyok. Kiadtunk egy remek albumot, aminek a borítóját örömmel veszem a kezembe, és hosszasan tudom nézegetni, akár egy kiállításon szereplő műalkotást. De ami még ennél is fontosabb: olyan dalokkal jelentkeztünk, amiket zenekedvelőként én magam is szívesen hallgatnék. Mi több kellene ennél? Szerintem nagyon jól sikerült az első album, megmutatta, hogy az A–Z egy komoly zenekar, aminek önálló arculata van, s amihez hasonlót nem találsz a mai kínálatban.”

A bemutatkozó album kapcsán kapott rajongói vagy kritikai visszajelzések befolyásoltak a második nagylemez dalainak írásakor?

„Nem igazán, hiszen már az első album írásakor tudatosan átgondolt zenei világgal jelentkeztünk. Ez nem egy fúziós jazz projekt, amiben az éppen résztvevő zenészek aktuális benyomásai vagy érzelmei alapján formálódnak a dalok. Az A–Z egy zenekar, így meg kell maradnod annál a stílusnál, amivel indultál. Semmi sem zavaróbb, vagy rosszabb annál, mint amikor egy zenekar előbb kiad egy hard rock albumot, majd egy másodikat, ami csak balladákából áll, harmadjára pedig egy nu metal nagylemezt, mert most éppen az a divat. Persze, a zenekarok is változnak az évek során, de nem rögtön, s nem ennyire direkt módon. Egy zenésznek meg kell tanulnia, hogy azt kell folytatnia, ami működik, de közben dalról dalra, albumról albumra emelnie kell a színvonalat. Kreatívnak kell lenned, és az A–Z tagjaiban ez az egyik legnagyobb érték. Mindannyian magas szintű kreativitással rendelkeznek. Nem kell megmondanom, hogy mit csináljanak, tudják maguktól is. Ez egyik varázsa ennek a zenekarnak. Itt van hat ember, mindannyian más zenei háttérrel és más inspirációval, így mindannyian másban vagyunk jók, ezáltal különböző módon tudunk hozzátenni valamit a zenéhez. Azért is lett a nevünk A–Z, mert ez a két betű a kezdetre és a végre utal. Az elejétől a végéig, ahogy mondani szokták.”

Van olyan dalotok a második albumon, ami az elsőről maradt vissza?

„Nincs, és nem is tennék fel egyetlen albumomra sem ilyet, mivel sosem rajongom a maradékokért. Ha egy dal nem volt elég jó ahhoz, hogy felkerüljön az első albumra, akkor nem értem, miért kellene a másodikikon rajta lennie. Ha egyszer már kimondtad róla, hogy nem üti meg azt a szintet, amiért érdemes lenne feltenni egy albumra, akkor egy-két év alatt mi változott meg vele kapcsolatban? Ezért nem is írok több dalt, mint amennyi szükséges az adott nagylemezhez. Minden albumra úgy tekintek, mint friss kezdetre. Dalokat kezdek írni, elkészítem hozzájuk a demókat, meghangszerellem őket, s így tovább. Annak soha nem voltam híve, hogy írjunk húsz dalt, s aztán abból a legjobb tíz kerüljön fel az albumra. Soha nem értettem, hogy miért csinálnak ilyesmit egyes zenekarok. Mi nem ülünk le csak úgy zenélni, hogy aztán nézzük meg, mi lesz belőle. Szerintem ez sosem volt jó recept, de ma már nem is működik.”

Annak idején csodadobosként tartott nyilván a szakma. Ami a Fates Warning albumain hallható tőled, az máig tananyag lehet minden dobos számára. Miért döntöttél mégis 2005-ben úgy, hogy kiszállsz a zenekarból?

„Magánéleti okok miatt történt. Éppen csak megházasodtam, és gyerekeket szeretnünk volna. Emiatt vissza is költöztem New Yorkból San Diegóba, vagyis a fizikai kapcsolatom is megszakadt a többiekkel. Az egy nagyon zűrés időszak volt számomra, éppen a költözés közepén voltam, amikor hirtelen bedobták a Dream Theater, Queensrÿche és Fates Warning közös turné

lehetőségét. Tudod, mi nem terveztünk évekre előre, mint mondjuk a Rolling Stones, ennek a turnénak az ötlete csak úgy hirtelen jött elő a semmiből. Az első pár koncerten nem is tudtam jelen lenni. Rá kellett jönnöm, hogy a turnézást már nem tudom összeegyeztetni az akkori életvitellemmel. 15 évet töltöttem a zenekarban, ami nagyon fontos részét jelentette az életemnek, de akkor még mások voltak a körülményeim. Amíg nem voltam házasságban, addig könnyű volt csak úgy, a semmiből elindulni akár egy több hónapos turnéra is. Amikor ez megváltozott, leültem átbeszélni a dolgokat Jimmel (*Jim Matheos, a Fates Warning alapító gitárosa*). Elmondtam neki, hogy imádom a zenekart, nagyon szeretek albumokat készíteni vele és Ray-jel, de nem tudok turnézni. Ha találunk olyan megoldást erre a helyzetre, hogy továbbra is együtt dolgozhassunk, és pénzem is legyen belőle, úgy szívesen maradnék a zenekar tagja. Jim azonban ragaszkodott volna hozzá, hogy előben, közösen vegyük fel a dalokat, ahogyan régebben is, és nem akarta elfogadni azt a lehetőséget, hogy otthon, saját stúdióban rögzítsem a dobos, s úgy küldjem át nekik.”

Mivel foglalkoztál a Fates Warningból való távozásod után?

„Elsősorban a családommal. Mint mondtam, ikreim születtek, egy fiú és egy lány. Két kisbabám volt, szóval nem éreztem úgy, hogy nincs otthon teendőm. Soha nem fogom elfelejteni azt, amikor elutaztam Japánba, ahova mindig is szerettem volna elmenni, és a négyéves kisfiam felhívott telefonon, hogy elmondja: mennyire hiányzik nekem. Ott ültem egy kis japán hotelszobában, és mélyen szívén ütöttek a mondatai. Ezek után megint úgy döntöttem, hogy a családom mindennél fontosabb

a számomra, történjen bármi. Munkám persze volt, stúdiófelvételeket készítettem, de közben otthon is tudtam lenni. Rengeteget dolgoztam, hetente felvettem két-három albumot is akár. Annyi felvételt készítettem, hogy bele is keveredtem, hogy melyik kié lesz, de ezt tudtam otthon csinálni, nem kellett elszakadnom a családomtól. Hétéves korom óta zenélek, nem is tudok elképzelni magamnak mást. Bár a Fates Warningot otthagytam, de az fel sem merült, hogy a zenéből kiszálljak. Volt olyan, hogy megműtöttek, s másnap már ott ültem a dob mögött.”

Ma is ezzel foglalkozol?

„Igen. Van egy 557 négyzetméteres épületem, ami-ben van tíz különböző egység. Próbaterem, stúdió, süketszoba, minden, ami szükséges ahhoz, hogy felvételeket tudjak készíteni, akár album minőségben is. Vettünk fel itt dolgokat a Fates Warning számára is. Naponta lejárok ide, s nemcsak a munka miatt, hanem azért is, mert itt úgy tudok gyakorolni, hogy közben nem zavarok senkit. Minden nap dobolok valamennyit, hogy formában tartsam magam. Most is itt ülök a felvevő helyiségben, miközben veled beszélgetek. Szóval igen, ez a munkám továbbra is, s persze ott van az A-Z zenekar is.”

Más zenei érdekeltséget nincs is jelenleg?

„Nincs, most csak ez van. Ez is elviszi minden időmet. Én foglalkozom a szponzorációval, az internetes hirdetésekkel, még a zenekari termékekkel is. Ezen kívül próbálok egészséges maradni. Nagyon odafigyelek a táplálkozásomra, egészséges ételeket eszem, és folyamatosan edzek is.

A gyermekeim 19 évesek lesznek, már nem kell őket hordanom ide-oda, hogy csinálják ezt meg azt, már megoldják maguknak. Szóval már nem játszom annyira apucit, így több időm marad magamra és a zenére. Most azon dolgozom, hogy a második album után el tudjunk menni turnéra. Nehéz ügy, de a kiadó segít benne, csak nem megy egyik napról a másikra.”

Dobosként ki volt rád a legnagyobb hatással?

„Elsőként a szüleimet említeném, akik nemcsak felneveltek, és minden támogatást megadtak ahhoz, hogy dobos legyek, de a zenei ízlésemet is ők formálták a leginkább. Ami pedig a zenei hatásokat illeti... Nos, mindössze hétéves voltam, amikor dobolni kezdtem. Az ember ilyen fiatal korában még nem képes mindent megfelelő módon értékelni, pontosabban egyáltalán nem biztos, hogy jól lát bizonyos helyzeteket. Velem is ilyesmi történt. Nyolcévesen láttam Buddy Richet dobolni, és úgy voltam vele, hogy jól néz ki, de nem értem, hogy mit csinál. Ezért bár lehetett volna rám ő is hatással, mégis egy másik dobos kell említenem, Aynsley Dunbart, akit már jóval később, tinédzser koromban láttam. Tudod, ő játszott az első négy Journey-albumon, később a Whitesnake tagja lett, de számos további kiváló albumon is szerepelt, és elég impozáns karriert futott be. Rám az ő technikája volt nagy hatással, de említhetnék másokat is. Nagyon sokat hallgattam például Tommy Aldridge-t, vagy Cozy Powell double bass játékát. Igyekeztem minél többféle játékmódot és stílust

megismerni, még a latin zenét is. Nem azért, mert lett volna olyan tervem, hogy tagja legyek egy latin zenét játszó zenekarnak, de az szintén hozzájárult a személyes fejlődésemmhez. A saját stílusom kifejlesztéséhez fel tudtam használni azt a tudást, amit ott szereztem.”

Az milyen érzés, hogy fiatal dobosok hivatkoznak rád, mint példaképre?

„Nagyon jó, de én ismerem magam. Tudom, hogy mit tettem, mit értem el, és mit nem. Tisztában vagyok azzal is, hogy mit csinálhattam volna jobban. Tényleg nagyon jó érzés, ha példaképként tekintenek rád, és hálás is vagyok azért, ha ilyesmi a fülembbe jut, de igyekszem nem komolyan venni ezeket a bókákat. Arra pedig egyáltalán nem vállalkoznék, hogy másoknak adjak tanácsokat. Még akkor sem, ha látom, hogy valamit rosszul csinálnak. Csak figyelem a dobosokat, és közben megállapítom, hogy kik voltak lusták ahhoz, hogy eleget gyakoroljanak. Vagy próbálok megérteni, hogy miért bal lábbal használják egyesek a lábcint, mások pedig miért néznek ki úgy, mint akik szívrohamot kaptak a színpadon.” **HW**

A LEGNAGYOBB UGRÁS A LEGKISEBB LÉPÉSEL KEZDŐDIK

Co-funded by
the European Union

RENDEL MEG ITT:
WWW.GALAKTIKABOLT.HU

SZEX, HORROR ÉS ROCK 'N' ROLL – 1977 ÓTA

Itthon valószínűleg kevesen ismerik az olasz horror/rock/metal alakulat, a Death SS nevét, holott hazája egyik úttörő keményzenei formációjaként a brigád már 1977 óta aktívan tevékenykedik. A rendhagyó névhasználat miatt a mai napig rendszeresen vegzált zenekar megálmodója, motorja és agya az énekes Stefano Silvestri, azaz Steve Sylvester, akivel e zenei entitás hatásai, kezdeti és későbbi időszakainak történései – meg persze a név körüli hajcihők – kapcsán sikerült egy alapos eszmecserét lebonyolítani, érintve az új album közelmúltbeli megjelenését is.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

A Death SS 1977-ben alakult, amikor ez a fajta horrorisztikus image még az Egyesült Államokban is komoly botrányok forrása volt. Jól gondolom, hogy ti sem voltatok könnyű helyzetben az USA-hoz képest jóval konzervatívabb Olaszországban?

„Persze, nem volt ez egyszerű menet annak idején. Borzasztó fiatal voltam, fiatalok voltunk még, amikor az egész kezdetét vette, nem is fogtuk fel, hogy valami olyannak voltunk az előfutárai és elindítói, amit később horror metalnak nevezett el a világ. Egyszerűen csak egyetlen grandiózus produkcióban akartam zanzásítani mindazt, amiért akkoriban rajongtam: a szex és horror témájú képregények világát, a Sweet glam rockjának, a Black Sabbath sötét kisugárzásának és a punk rock nyers erejének a zenei hatását, meg a régi Universal horrorfilmek örületét. Baromi menőnek gondoltam az egészet, mert hát így, ebben a formában ezt még senki nem merte addig megcsinálni - miközben persze körü-

löttem mindenki komplett tébolyultnak tartott. De hát vitt a lendület meg a lelkesedés, ami amúgy a mai napig is dolgozik bennem.”

Gondolom a név miatt is lehettek problémáitok a világ egyes országaiban...

„Ne is mondd, ezzel a mai napig küzdök. El nem tudom mondani neked, mennyire fárasztó ezredszer is újra és újra elmagyarázni, hogy nem, a zenekari logóban olvasható két S-nek semmi köze a nácizmushoz, az egész egyszerűen csak az »in DEATH of Steve Sylvester« rövidítése, és ennyi.”

Mik voltak az induláskor a legfontosabb hatások, és hogy alakult ez a későbbiekben? Nem csak a zenére gondolkodok most, hanem bármilyen egyéb művészeti ágakra is.

„Nos, a Death SS identitását formáló legfőbb nem zenei jellegű hatások a gótikus irodalom, a Universal és

Hammer horrorfilmek, különféle okkult témájú könyvek – elsősorban is Crowley írásai –, meg az olyan '70-es évekbeli olasz képregénysorozatok voltak, mint a Jacula, a Zora, a Cimiteria, az Oltretomba vagy a Terror. Továbbá még a Grand Guignol rémszínház, a Jodorowsky által alapított Pánik művészmozgalom, meg minden egyéb olyasmi, ami sötét, fura és szokatlan...”

1993-ban és 1998-ban két szólóalbumod is megjelent, ezeken részben korábbi Death SS-muzsikuskok játszottak. Nem lett volna célszerűbb ezeket is a zenekar neve alatt megjelentetni?

„Nem igazán, hiszen ezek épp olyan időszakban születtek, amikor a zenekar egyébként pihenőn volt. Az már csak a pusztán véletlen műve, hogy az élet úgy hozta, hogy az ezeken közreműködő muzsikuskok jó része korábban tagja volt a Death SS-nek. De ettől ezek még szólóalbumoknak tekintendők, annál is inkább, mivelhogy ezeken olyan irányokba is elmozdultam, amik az anyabanda koncepciójával nem lettek volna feltétlenül kompatibilisek.”

Az ezredforduló környékén egy ideig amolyan mechanikusabb, indusztriálisabb hatások is felbukkantak nálatok. Honnan jött az ihlet ennek a hangzásvilágnak a kipróbálásához?

„Egyszerűen csak adta magát, hogy próbálkozzunk ilyesmivel is. Tudod, jómagam mindig úgy gondoltam, hogy nem kell feltétlenül konzekvensen csak egyfajta hangzásvilághoz ragaszkodni, hanem ha a témaválasztás, a szövegi koncepció megkívánja, akkor megéri egy kicsit kimozdulni a komfortzónából. Ebben az esetben is ez történt, hiszen ennek a korszaknak az albumain egyfajta modernebb, afféle posztapokaliptikus körítésben tálaltam a sötét kis horrorromantizmusaimat, szemben a korábbi anyagok gótikus-romantikus világával. Emiatt fordultunk tehát akkortájt ebbe az új irányba.”

Az évtizedek során a zenekarban rengetegen megfordultak, az új albumon is három új arc zenél az előző lemezhez képest. Mi az oka ennek a számtalan tagcserének?

„Így hozta az élet, különösebben megfogható oka nincs a dolognak. Az emberek élete, az egyéni élethelyzetek egyszerűen csak folyamatos változásban, mozgásban vannak, és ez nyilvánvalóan kihat arra is, hogy ki mikor és mennyit tud beáldozni a Death SS érdekében. Ha bárki is úgy érzi, hogy már nem tudja teljes erőbedobással tolni a szekeret, akkor szabadságában áll más utat választani, nincs ebből semmi gond. A lényeg mindazonáltal az, hogy a bandát továbbra

is öt karakter, a Vámpír, a Zombi, a Múmia, a Vérturkász és az Operaház Fantomja alkotják – a folyamatosságot ők adják, az már csak egy dolog, hogy e karaktereket aktuálisan mikor ki személyesíti meg.”

Te magad zenekarként vagy inkább szólóprojektként tekintesz a Death SS-re?

„Egyértelműen zenekarként, már csak az előbb említett öt megformált karakter állandósága miatt is. Azzal együtt mondom ezt, hogy kétségtelenül én vagyok a csapat fő arca és szóvivője kifelé, és egyben alapítója és egyetlen eredeti tagja is.”

A Death SS kiadványai 1996 óta az általa alapított Lucifer Rising Records égisze alatt jelennek meg. Miért döntöttél saját kiadó beindítására mellett? Ez egy csomó plusz munkát jelent neked, nem?

„Nyilvánvalóan igen, de megéri. Így semmi nem állhat annak útjában, hogy maradéktalanul, mindenféle határidős nyomasztások és a megvalósításba való belekontárkodások nélkül valósíthassam meg a művészi elképzeléseimet. Minden kontroll nálam van, minden az én felelősségem, de így az egyes kiadványokkal tényleg ki tudok fejezni mindent, amit csak akarok. A lemezek terjesztése pedig a milánói székhelyű SELF Distribuzion nevű céggel együttműködve történik.”

Néhány évig egy Sancta Sanctorum nevű doom zenekarban is énekeltél. Erről a bandáról mit érdemes tudni, és miért szüntették be a tevékenységeteket?

„A Sancta Sanctorum egy hirtelen felindulásból összehozott projekt volt, amit egy hosszabb mosoly-szünet utáni kibékülés folyományaként hoztunk össze a Death SS első dobosával és basszusgitárosával. Mivel mindegyikünk hasonlóképpen vonzódik a '70-es évek bizonyos sötét hangzású zenéihez, nekiültünk a közös dalszerzésnek, amibe aztán bevontunk egy gitárost és egy billentyűst is. Egy albumnyi anyagot raktunk össze és rögzítettünk így, ami aztán meg is jelent kicsivel később. Mindazonáltal ez egy egyszerű nekirugaszkodás volt csak, amit eredendően annak is szántuk. Koncertet például egyáltalán nem adtunk.”

2020 körül egy Bunch Of Bastards nevű projektben is érintett voltál. Ezzel kapcsolatban mik a legfontosabb tudnivalók?

„Ez egy alkalmi formáció volt csupán, amit még a Covid-időszak alatt hoztunk össze Dario Cappanera

barátommal és fivérével, akik amúgy mindketten a Strana Officina zenekarban játszanak. De mind-egyikünk számára csak egy kis kitérő volt ez, semmi komoly.”

Az olasz zenei élet – a klasszikus operák mellett – világszerte elsősorban a vidám, napfényes slágerekről ismert. Ehhez képest nem kevés sötét, horrorisztikus külsőségekkel dolgozó, bizarr zenét művelő formáció működik arrafelé – olyanok, mint például az Ephel Duath, a Mortuary Drape, a Bulldozer és per sze ti. Jól gondolom, hogy mindez valamiféle ellenreakció a mindenhol erőltetett, „O sole mio”-jellegű Olaszország-képpel szemben?

„Így igaz, ahogy mondd! Ez a spagettizabálós »O sole mio« imázs voltaképpen egy ősrégi, avított és idejét múlt kép a hazámról, ami ráadásul mindig is hamis volt, vagy legalábbis nem mutatta meg a dolgokat a maguk teljességében. Holott már a '80-as évek óta nagyon komoly underground zenei szcéna működik itt, ami éppenséggel pont ezt a képet árnyalja a működésével, egyes előadók esetében egészen extrém muzsikákat produkálva, nem egyszer akár utat is mutatva a világ többi részén ügködő formációknak. Nyilván a kirakatba minden téren a kommersz és könnyen emészthető dolgokat tolják ki, de igazából a legtöbb országban sajnos ugyanígy működik ez a dolog.”

Az olasz rock- és metalszínter egyik úttörőjeként hogy változott, formálódott a Death SS pozíciója és megbecsültsége az eltelt évtizedek alatt?

„Úgy gondolom, a kezdetek óta sikerrel őriztünk meg egyfajta bennfentes-kultikus státuszt a zenekar körül, azzal együtt is, hogy a régi, rendkívül lojális rajongói bázis mellé mindig csatlakoznak fiatalabb arcok. A kor-

osztályos szórás meglehetősen nagy, elég heterogén bázisunk alakult ki mostanra, és ezt ugyanúgy megfigyeltem a külföldi koncertjeinken is, mint itthon, a hazai pályán.”

Ezt a fajta teátrális, horrorisztikus előadasmódot a 21. században a legnagyobb sikerrel a Ghost vitte be a köztudatba – az ő tevékenységüket hogyan értékeled?

„Tobias Forge jó barátom, és nagyon becsülöm azért, amit a Ghosttal elért. Örülök a sikereiknek, és külön büszkeséggel tölt el, hogy rendszeresen emlegeti a Death SS-t az egyik fontos inspirációs forrásként. Ez igazán megtisztelő.”

Nemrégiben interjúztam a Deathless Legacy dobosával, Frater Orionnal, aki afféle mentorként beszélt rólad. Te magad mit gondolsz a Deathless Legacy zenéjéről és előadasmódjáról?

„A Deathless Legacy-ékat az indulásuk óta jól ismerem – már csak azért is, mert eredetileg ők egy Death SS tribute zenekarként indultak, később kezdtek csak el saját zenéket írni. Voltaképpen még a névadójuk is én vagyok. Az évek során szépen megtalálták a saját útjukat és kialakították az önálló kis világukat, igazán büszke vagyok rájuk!”

A Death SS élő fellépései különlegesen látványosak, már-már inkább afféle horrorszínházszerűek. El tudod képzelni, hogy valamikor egy olyan turnét is csináltak, ahol a színházi elemek elhagyásával, egyszerű póló-farmer ruházatban, minimalista színpadképpel léptek deszkákra?

„Soha, ez teljességgel ki van zárva! Az úgy már nem a Death SS lenne.”

„EGYETLEN GRANDIÓZUS PRODUKCIÓBAN AKARTAM ZANZÁSÍTANI MINDAZT, AMIÉRT RAJONGTAM: A Szex és Horror TÉMÁJÚ KÉPREGÉNYEK VILÁGÁT, A SWEET GLAM ROCKJÁNAK, A BLACK SABBATH SÖTÉT KISUGÁRZÁSÁNAK ÉS A PUNK ROCK NYERS EREJÉNEK A ZENEI HATÁSÁT, MEG A RÉGI UNIVERSAL HORRORFILMEK ŐRÜLETÉT.”

Az új album sztorija egy emberről-emberre, lélekről-lélekre vándorló ősi, amolyan kozmikus erőről – az Entitásról – szól, aki évszázadokon át tartó útja során olyan személyekben ölt testet, mint például Mr. Hyde vagy Hasfelmetsző Jack, illetve a végén Steve Sylvester, azaz az általam a színpadon megformált karakter. Gondolom, rengeteg okkultizmussal foglalkozó könyv elolvasása kellett ahhoz, hogy ezt a történetet ilyen alaposan tudd kidolgozni.

„Pontosan! Maga ez az ezoterikus horror alapkonceptió a kettősség, a kétarcúság, a kétpólusúság témaköréről szól, fókuszba helyezve az Entitást, aki voltaképpen nem más, mint az a természetfeletti szellemlény, aki mindig is a Death SS egész tevékenységének az origóját jelentette. Természetesen nagyon sok irodalmi inspiráció rejlik emögött: Aleister Crowley, aki az ember művészi géniuszát akarta felszabadítani mágiájának eszközeivel; azután a skót író, James Hogg 1824-ben írt önéletrajzi műve, az Egy megigazult bűnös vallomása. Vagy a Robert Louis Stevenson által írott híres regény, a Dr. Jekyll és Mr. Hyde, ami remekül mutatja be az emberi lélek kettősségét, a jó és a gonosz párhuzamos jelenlétét és munkálkodását. Ezeket a hatásokat ugyanúgy beleszőttem az album sztorijába, mint Hasfelmetsző Jack vagy a festő Walter Sickert alakját – és még sok más figurát is, hogy a történet a végére eljusson ahhoz a karakterhez, akit mindenkor társaimmal együtt én személyesítek meg a színpadon.”

A sztori azzal ér véget, hogy az Entitás 1977-ben Steve Sylvester testében és elméjében lel új „otthonra”, aki ennek hatására alapítja meg a Death SS-t. Innen hova tovább? Folytatod majd a történetet jövőbeli, kitalált karakterekkel, vagy inkább nyitva hagyod a végét?

„Nos, ami 1977-től mostanáig történt, az mindenki számára egy olyan nyitott könyv, amit bárki elolvashat, akit érdekel. Hogy innen hogy folytatódik majd a sztori? Nos, azt csak az Entitás tudja... majd meglátjuk!”

Nagyon tetszik az album megszólalása, van egyfajta hagyományörző, a gyökerekhez visszafordító jellege, ám ugyanakkor mégsem kelt öreges vagy idejétmúlt hatást.

„Igen, ezzel teljesen fejtét találtad a szöveget. Pontosan ez is volt a célom. A mostani koncepció egyértelműen egy ilyen fajta, a '70-es, korai '80-as években gyöke-

rező hangzásvilágot követelt meg, ami ugyanakkor bizonyos modernebb jegyeket is magán visel. Első körben nagyon sokat agyaltunk ezen Tom Dalgettyvel, aki az album társproducereként dolgozott mellettem. Azt hiszem, büszkén mondhatom, hogy végül sikerrel is jártunk. Egyébként az előzetes demók még itthon, Olaszországban készültek, ezekkel először én matekoztam, aztán amikor kezdett összeállni a kép, akkor a végső fázisban kapta meg a felvételeket Tom, aki Angliában végezte el az utolsó simításokat és az album keverését.”

A Death SS hamarosan ötvenéves lesz. Tervezed ez alkalomból valami különleges esemény megszervezését, esetleg egy speciális kiadvány megjelentetését?

„Az ötlet nem rossz... De az a helyzet, hogy pillanatnyilag ez a kérdés egyáltalán nem foglalkoztat. Van még idő odáig.”

Éz alatt a majdnem fél évszázad alatt sok minident láttál és megéltél. Megbántál bármit is, illetve mai fejjel csinálnál akármit másképpen, mint ahogy az történt?

„Nem mondanám, sőt. Nyilván vannak dolgok, amik jobban is elszülhetek volna, például talán lehetnének sikeresebbek a nemzetközi szinten, de alapvetően elégedett vagyok mindazzal, amit elértem, illetve amit elért a zenekar. Végső soron mindig azt csinálhattam, amit akartam, és emiatt aztán nem is érzem úgy, hogy bármit bánnom kellene.”

A véres image ismeretében sokak számára talán meglepő lehet, hogy már jó 25 éve egyáltalán nem fogyasztasz húst, sőt tíz éve egy vegán éttermet is nyitottál Firenzében. Milyen indíttatásból hagytál fel a húsevással?

„Egyszerűen ez egy természetes lépcsőfoka volt a spirituális fejlődésemnek. Az életem egy pontján ráébredtem arra az egyébként alapvető igazságra, hogy nincs jogunk fájdalomt és szenvedést okozni az állatoknak, és nincs felhatalmazásunk arra sem, hogy – amint az számos esetben történik – akár egész fajokat tün-tessünk el a Föld színéről. Ez egy veszélyes folyamat, amit meg kell állítanunk, együtt azzal, ahogy ok nélkül mérgezzük és a pusztítjuk a bolygót, ahol élünk. Ezen túlmenően pedig bizonyított tény, hogy a vegán étrend alkalmazása nagyságrendekkel egészségesebb, mint a húsevés, és az egész emberi testre roppantul jótékony hatást gyakorol.” **HW**

RIFFEK, '80-AS ÉVEK, RÉGI ISKOLA

Ugyan a név új, a Sijjin tagjai kipróbált metalzenészek, e 2019-ben alakult csapattal sincs más céljuk, mint ápolni a '80-as évek metalját, főleg a thrash és a death irányzatait. Egy demó és egy album után idén áprilisban jelent meg a Helljin Combat című második lemez, amelyről Malte Gericke bőgős/énekes árult el néhány dolgot.

SZÖVEG: MILÁN PÉTER • FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Az interjúban elhangzottak kapcsán fontosnak tartok leszögezni néhány dolgot. Ami a lemez koncepciója kapcsán lentebb olvasható, az csak és kizárólag az interjúalany nézeteit tükrözi, én személy szerint a legmesszebbmenőkig nem értek egyet a vallások végletesen leegyszerűsített, azok lényegével semmilyen kapcsolatban nem lévő, rosszindulatú csúsztatásokkal teli jellemzésével, ami sajnálatos módon általánosan mondható a modern világban, és ugyan a metalban sem ritka a vallásellenesség, az ilyen szintű vulgarizmus és szimplifikáció nemcsak a hazugságot meríti ki, de kimondottan romboló hatású. (M. P.)

Melyek voltak a Sijjin első lépései, hogy vettétek fel a zenekarnevet, és milyen céllal hoztátok létre a csapatot?

„A Sijjin trióját Iván Hernandez dobos, Ekaitz Garmendia szóló- és ritmusgitáros, valamint jómagam, Malte Gericke bőgős/énekes alkotja. Sok évvel ezelőtt találkoztam a 'Sijjin' kifejezéssel, amikor egy iszlám túlvilági elképzeléseket taglaló könyvet olvastam. A jelentések eltérnek, de úgy is fordítható, hogy >börtön a pokolban az elkárhozottaknak<, vagy akként, hogy >a pokol legalsó traktusa<. Mondanom sem kell, hogy komoly döntés volt a Sijjin megalapítása, ugyanakkor jól akartuk érezni magunkat, miközben azt a zenét játsszuk, amit szeretünk. Nem volt speciális célunk, csak jó számokat akarunk írni, és úton lenni.

Nagyra értékeljük az autentikusságot és az integritást, soha nem fogunk szerepet játszani, kifacsarjuk a szuszt a hangszereinkből, izzadságot, vért és death/thrash metalt akarunk.”

Ketten is tagjai voltatok a már feloszlott Necros Christosnak. A Sijjin zenéje egyenesebb vonalú, egyébként van bármi köze a NC-hoz, akár onnan átemelt ötletek, akár bármely egyéb téren?

„Leszámítva, hogy Iván és én a Necrost Christos tagjai voltunk, abszolút semmi köze nincs egymáshoz a kettőnek. Soha semmilyen NC-ötletet nem fogunk használni a Sijjinben, sem zenét, sem szöveget.”

Mit tudnál elmondani az Angel Of The Eastern Gate demóról és a Sumerian Promises debütalbumról?

„Mindkettőt Baszkföldön, Karrantzában vettük fel a BlackStorm stúdióban. Ez Ekaitz stúdiója, ő elképesztő gitárosi képességei mellett nagyszerű hangmérnök és producer is. Ma is szeretem mindkét anyagot, a világ minden tájáról remek kritikákat kaptak. A Sumerian Promises után sok koncertet adtunk, részt vettünk két európai turnén, 2022-ben a Sadistic Intent, 2023-ban a Grave Miasma társaságában.”

Helljin Combat címmel nemrég jelent meg a Sijjin második albuma. Mit érdemes tudni a lemezkészítés folyamatáról, a stúdiózásról?

„Általában én jelentkezem egy-egy dal vázával, vagyis én írom a riffeket, amelyeket átadok a többieknek betanulásra. Miután az összes szám elkészül ezzel a módszerrel, bezárkózunk. Amikor elkezdtem írni a Helljin Combat anyagát, elég bonyolult időszakot éltem át, de ez lehetőséget adott számomra, hogy kikerüljek a valóságból, és megszállottan foglalkozzak a dalokkal. A dalszerzés során tökéletes volt a hangulat, és ugyanez volt jellemző arra az időszakra is, amikor hárman találkoztunk a BlackStorm stúdióban 2024-ben, hogy felvegyük az anyagot. A lemezfelvétel folyamata a korábbiaknál rázósabb volt, minden számot kétszer annyiszor kellett felvenni a számtalan részlet és a riffe váltakozása miatt. Szükség is volt rá, mivel az anyag többet követel, technikásabb.”

Mit akartatok másképp csinálni, mint legutóbb?

„Volt néhány ötletem arra vonatkozóan, hogy az új számoknak miben kellene különbözniük a régiektől. Az egyik a továbbfejlesztett dalszerkezeteket érintette, a másik pedig azt, hogy az énekek mikor kell belépnie. Gondolj olyan albumokra, mint a Hell Awaits, a Peace Sells, a None Shall Defy, a Penetration Point vagy a Forbidden Evil; ezeken a lemezeken 2-3 perces rifforgiákat hallasz, mielőtt belép az ének, én pedig ilyen dinamikát akartam elérni.”

Azt hiszem, egyértelműek a Sijjin zenei referenciái: leginkább a '80-as évek thrash-irányvonala death metallal vegyítve, s néhol egy kevés black metal is hallható a sorok között. Véleményed szerint egy a '80-as évekből származó thrash- vagy death-zenekar miben különbözik a zenét és a körítést tekintve egy hasonló mai csapattól, amilyen pl. a Sijjin?

„Nos, remélem nem sokban. (nevet) A '80-as évek ízlését és stílusát semmi nem veri meg, az biztos. Mi a legnagyobb különbség, azt kérdezted? Elmondom, a kib...ott streaming. Annak idején eladhattál egy jóko-

ra adag lemezt, amennyiben jó volt az anyag, ma viszont az egész el van ba. va. Sok mai zenekarról tudok, amelyek magasra emelik a '80-as évek zászlaját, kiváló zenét játszanak, reménykedjünk, hogy mindig ez lesz a helyzet, amíg a heavy metal létezik."

Amikor metatról esik szó, sokan mondják, hogy a műfaj „dicső” időszaka a '80-as években volt. Meglátásod szerint mi volt olyan különleges abban a korszakban?

„A hangulat, amit megteremtettek, valamint az, hogy egészen kiválóan tudták kezelni a hangszereiket. Én nemcsak a '80-as évek death metalját dicsőítem, minden '80-as évekbeli metelt szeretek, főleg a speed, thrash és power metalt. Crimson Glory, régi Savatage, Vicious Rumors, Queensryche, Megadeth, Agent Steel, Helstar, Toxik, Slayer, régi Metallica, Destruction, Sodom, Kreator, Exumer, Angel Dust, a pokolba, a lista a végtelenségig tarthatna. Ha össze kellene foglalnom a Helljin Combat legfontosabb hatásait, az Infernál Majesty, a Slayer, a Megadeth és a Nasty Savage nevét említeném meg."

Mit jelent a Helljin Combat cím és mi a lemez koncepciója?

„A címnek kapcsolatban kell lennie a borítóval. Természetesen a 'helljin' szónak nincs mélyebb értelme, de tetszik a hangzása, amikor kiejtem, és jól illik a 'combat' kifejezéshez. Nincs összefüggő szövegi koncepció, némelyik dal elég sátáni, mint a Fear Not The Tormentor vagy a Five Blades. Leginkább a Religious Insanity Denies Slavery emelkedhet ki, mivel ez az első társadalomkritikus szöveg, amit valaha írtam. A dal harsány kritikája minden vallásnak, és megemlíti néhány gusztustalan részletet, hogy férfiak milyen messzire tudnak elmenni, hogy leigázzanak másokat, főleg nőket. Kislányokat adnak hozzá vénemberekhez, csak azért, mert korán menstruálnak. Ha ez nem legalizált pedofília, nem tudom, mi az. A nők nemiszerv-csonkításon esnek át, hogy ne élvezhessék a nemi együttlétet. Milyen beteg dolog ez? Papok zaklatják a gyerekeket, embereket ölnek meg, fejeznek le, mert nem megfelelő a hitük. A dogmákat csak azért találták

ki, hogy irányítsák az embereket, a vallás lassú mérge, amely elárasztja az elmét, átveszi fölőtte a hatalmat.

Ba...a meg a patriarchátus! Hatalom, kapzsiság, ellenőrzés, perverzció, ez négy az úgynevezett Isten templomának pillérei közül, mindegy, hogy milyen néven nevezik. Ba...ák meg és a dogmáikat is!"

A sumér témák hogy kapcsolódnak a sokszor ördögi témákhoz?

„Mindig is vonzott a dolgok sötét oldala, és a mitológia úgy általánosságban, és ez a szövegekben is tükröződik. Szeretem a könyveket, szeretek olvasni, és nagyban hatott rám mindaz, amivel az elmúlt évtizedekben találkoztam. Két könyv nagy fontossággal bír a Helljin Combat anyagára, melyk közül az egyik Ira Levintől a Rosemary gyermeke, a másik Arturo Pérez Reverte műve, a Dumas Club, az egyik legjobb regény, amit volt szerencsém elolvasni. Innen eredeztethető a Fear Not The Tormentor és a Death Opens The Grave szövege."

Ki készítette a Helljin Combat borítóját?

„A festmény G. Northwic munkája 1714-ből, de szinte semmilyen információt nem lehet találni róla. Egy kisváros régi templomában fedeztem fel a festményt, ahol régebben a gyerekeimmel vakációztam. A borítón látható kép egy kis részlete egy óriási műnek, aminek az utolsó ítélet a címe. Tökéletesen illik a különös lemezcímhez, és a zenésztársaimat is lenyűgözte."

Mi a véleményed a mindinkább eluralkodó és a zenébe is beférkőző mesterséges intelligenciáról?

„Elnézést a rövid válaszért, de gyűlölöm. Szimplán elmehetne a picsába!"

A Sijjin ősszel turnén vesz részt a Blood Incantation, az Esoteric és más zenekarok társaságában. Mit vártok ettől a túrától?

„Egy rövidebb, tíznapos turnénk is lesz a chilei Mayhemickel, mielőtt elindul a Blood Incantation-turné. Mindegyik koncertet várjuk, és remélhetőleg 2026-ban még többet tudunk játszani. Remélhetőleg Magyarországon is." **HW**

THE GREAT OLD ONES

Utazás Kadathba

A francia The Great Old Ones már a 2012-es Al Azif debütalbummal figyelmet érdemlő minőséget mutatott fel, és a black metalnak új utakat kereső formáció a soronkövetkező lemezekkel nem csupán meghálálta, de túl is szárnyalta a bizalmat. A Benjamin Guerry gitáros/énekes/dalszerző által vezetett The Great Old Ones megtestesíti a black metal 21. századi útját, nevezetesen azt a metódust, hogy a múlt értékeiből táplálkoznak, de csápjaikat új horizontok felé nyújtják ki. Az idén januárban megjelent Kadath album egy a kreativitása csúcsán lévő zenekart láttat. Milán Péter kérdéseit Benjamin Guerry válaszolta meg.

SZÖVEG: MILÁN PÉTER · FOTÓ: DAPHNEA DOTO/SOLWEIG WOOD

Emlékszem, 2012-ben a The Great Old Ones egy meglepően érett albummal jelentkezett. Az Al Azif volt a zenekar első anyaga demók, más bevezető felvételek nélkül.

„2009-ben csak úgy magamnak kezdtem el játszani egy szólóprojekten belül. Valójában csak annyi volt a célom, hogy öröömöt leljem a zeneírásban, ami mindent magában foglal, amit szeretek. Amikor eljutottam arra a pontra, hogy már majdnem volt egy albumnyi anyagom, zenészeket kerestem, és megszületett a zenekar. Megfelelő volt a csillagok állása, hamar kiadót találtunk, a lemeztől pedig beszéltek az emberek. Számunkra minden újdonság volt, mindenhez egy fiatal zenekar ártatlanságával közelítettünk. Lelkesítő idők voltak!”

Összefoglalnád a The Great Old Ones zenei fejlődését az első lemeztől kezdődően a Cosmicism albummal bezárólag?

„Úgy vélem, a kompozíciós készségeink fejlődtek az idő előrehaladtával, és mindegyik lemez különleges. A célunk mindig is az volt, hogy soha ne csináljuk meg ugyanazt az albumot kétszer, és hogy mindegyik lemez egyedi atmoszférával rendelkezzen. Az Al Azif, mivel ez volt az első lemezünk, bizonyos mérvű naivitással bír, és ez adja különös báját. A Tekeli-li, a második lemez már jóval kiműveltebb lett. Jellegét illetően ez egy conceptalbum, van egy drámai, szinte filmzenei oldala, és ami nagyon fontos, magával ragadó hangulata. A lemez lehetővé tette, hogy előre lépjünk. Az E.O.D., a harmadik album egy olyan kíváncsi tétel, hogy elmozduljunk egy sötétebb, agresszívabb irányba. Végül a Cosmicism esetében egy olyan utazás volt a célkitűzé-

sünk, ami illett az „űrbéli” koncepcióhoz. Emellett nagyon változatos album. Összességében mindig az a vágy mozgat bennünket, hogy más és más jellegű utazáson vegyünk részt, valamint hogy belemerüljünk a lovecrafti irodalomba.”

Kadath címmel januárban jelent meg a The Great Old Ones új albuma. Kérlek, beszélj a lemez előkészületeiről, a dalszerzés folyamatáról, az elképzelésekről.

„Akárcsak az előzők esetében, ezúttal is az volt a cél, hogy valami mást hozzunk létre. Soha semmit nem számítottunk ki előre dalszerzés-kor. Ezúttal jelen volt egy nagyon epikus jelleg, néha fénytelibb formában, ami az első ötleteknél jelentkezett. A koncepció, ami a Zarándokút Kadathba novellán alapul, gyorsan összeállt. Ez a mű valamelyest különbözik Lovecraft leghíresebb történeteitől, része annak, ami az Álomciklus nevet viseli. Lévén olyan írás, amiben elegyedek fantasy és horror, a zenének is valamelyest eltérő mederben kellett folynia, miközben teljességgel megőrizte a The Great Old Ones vonásait. Az ötletek maguktól jöttek, miközben olvastam a novellát: hagytuk, hogy a történet által inspirált érzések és képek beszéljenek.”

A Kadath anyaga ötletek miriádját vonultatja fel, amire jó példa a Leng című tétel...

„A komponálás során semmi nincs túlzottan végiggondolva. A Leng is úgymond magától született, hallás után. Nem szeretek túl sok zeneelméletet belevinni a dalszerzésbe, általában hagyom, hogy az erős érzelmek, amelyeket bizonyos

részek idéznek elő, önmagukért beszéljenek. Egy hosszú, korlátoktól mentes instrumentális darabot akartam írni. A terjedelem önmagát formálta. Tapogatózva haladtam előre, hagytam magam vezetni, egyik részt a másik után építettem fel. Az egész folyamat néha gitárokkal vagy dobokkal veszi kezdetét. Ez a darab egyúttal tiszteletadás a korai Metallica-lemezek instrumentális tételei előtt. Tizenévesen szerettem, amikor a hangszereknek volt tere, hogy kibontakozzanak egy már-már neoklasszikus megközelítésben.”

Az album megannyi témája, dallama között hallunk néhány egészen fülbemászó darabot, mint pl. az In The Mouth Of Madness témáját. Gyanítom, hogy ennek a fő riffje nem olyan, amit az ember a kánapén ülve talál ki, inkább egyszer csak megszületik a fejben. Jól látom?

„Abszolút. Ez egy olyan dallam, ami már ott kísért a fejben, mielőtt felvennénk és meghangszerelnénk. Mindig olyan lemezek elkészítésére törekedtünk, amelyekben van dinamika, ahol a dinamizmus elegyedik az agresszivitással, miként a hangulatokkal, ambient-részekkel is. És ez a fajta riff lehetőséget nyújtott arra, hogy egy kicsit megnyugodjunk, mielőtt ismét intenzívebb részek veszik át a főszerepet. De még egy ilyen témának is megvan a maga drámai aurája, és bizonyos melankolikus kisugárzása, ami kitűnően illik a The Great Old Ones stílusához.”

Három poszton is csere történt a Cosmicism megjelenése óta. Mi áll ezek hátterében?

„Valóban számos tagcserére került sor, Alexandre, Benoit és Léo különböző időszakokban távoztak a zenekarból, mivel bizonyos kötelezettségek miatt erre rákényszerültek. Mindez maximális megértés mellett zajlott, és a távozás okozta szomorúság ellenére új lendületet adott a zenekarnak. A helyükre Gregory, Julian és Hugo érkezett, valamennyien kiváló zenészek, rendelkeznek azzal az érzékenységgel, ami a The Great Old Ones zenéjének az előadásához szükséges. Épp túl vagyunk egy háromhetes európai turnén, ami remekül sikerült emberi és zenei értelemben egyaránt. Már várjuk az újabb közös koncerteket!”

Már szót ejtettünk az album koncepciójáról, ami természetesen Lovecraft művein, konkrétan a Zarándokút Kadathba című novelláján alapul. Hűek voltatok a történetvezetéshez, vagy eszközöltetek némi változtatást?

„Teljesen hűek voltunk az eredeti történethez, kivéve, hogy harmadik személyben íródtak a szövegek. Fontos volt, hogy belebújjunk Randolph Carter, a főhős bőrébe, hogy kifejezzük az érzéseit, amelyeket átél keresése során. Nagyon sűrű a történet szövése, és bizony döntéseket is kellett hoznunk. De úgy érzem, tekintettel voltunk eme keresés epikus aspektusára, ahogyan az álomszerűségére is, emellett a lidércnyomásos hangulatok is megjelennek.”

„LOVECRAFT VILÁGA CENTRÁLIS ELEME A ZENEKAR KONCEPCIÓJÁNAK. MAGA A SZERZŐ SZINTE A HATODIK ZENEKARTAGNAK TEKINTHETŐ.”

Véleményed szerint bekövetkezhet valaha, hogy a zenekar maga mögött hagyja a lovecrafti világot, vagy ez túl korai kérdés, de ami még valószínűbb: a The Great Old Ones olyannyira összefonódott a híres író világával, hogy ez az elválás soha nem fog megtörténni?

„Lovecraft világa centrális eleme a zenekar koncepciójának. Maga a szerző szinte a hatodik zenekartagnak tekinthető. Jelen pillanatban úgy fogalmaznék, hogy a The Great Old Ones mindig inspirációt fog meríteni Lovecraft világából és történeteiből. Időről időre kisebb hűtlenségeket megengedhetünk magunknak, de általánosságban mondván a szövegeink valamilyen formában mindig kötődnek hozzá. És még mindig sok felfedeznivaló Lovecraft-mű van!”

A Kadath érett, transzparens, organikus hangzással rendelkezik, emellett kellőképpen súlyos a megszólalás: minden hangszer a megfelelő helyen van. Milyen volt a stúdiózás? Volt valamilyen speciális elképzelések a produkció kapcsán?

„Francis Caste, aki a Cosmicism óta a producerünk, mindig arra törekszik, hogy a leginkább odaillő hangzást találja meg egy lemez általános érzésvilágára vonatkozóan. Ezúttal egy melegebb, organikusabb megszólalást akartunk egy csipetnyi vintage hangulattal. Minden hangszerrel sok időt töltöttünk, különféle eszközöket és erősítőket próbáltunk ki, hogy pontosan meggyőződjünk arról, hogy minden a legjobb mederben halad. Ez egy hosszú album, vagyis a hangzásnak magával ragadónak kell lennie, hogy foglyul ejtse a hallgató figyelmét és elvigye egy utazásra. Nagyon büszkék vagyunk a végeredményre.”

Az album borítója egyszerre különös, nyomasztó és szokatlan. Hogy találtátok meg Jakub Rebelkát, a lengyel művészt?

„Jakub munkáit a Howard Phillips Lovecraft utolsó napja című képregényen keresztül ismertem meg, amit Romuald Giulivo és Jakub Rebelka írtak, és amit szerencsémre sikerült megkapnom, mielőtt megrendezésre került volna egy Lovecraft-ról szóló konferencia, aminek én voltam a házigazdája. Így alkalmam nyílt találkozni Jakubbal, amikor egy dedikálásra Bordeaux-ba látogatott, és ekkor beszéltünk a közös munkáról. Jakub nagyon lelkes volt, és amint visszatért Lengyelországba, elkezdett dolgozni a borító illusztrációján. Kétségtelen, hogy ő volt az ideális művész a Kadath számára; szürreális, sötét, ugyanakkor epikus és grandiózus megközelítése, plusz a teljesen szabad kéz, amit az alkotáshoz kapott, hogy azt a művet hozza létre, amit elképzelt, meghozta az eredményt.”

Láttam élőben párszor a zenekart. Hogy adjátok elő koncerteken az összetett kompozíciókat?

„Ez nem különösebben nehéz, mivel nem teszünk hozzá túl sok mindent a három gitár témáihoz. Mindig olyan lemezek megalkotására törekedtünk, amelyek anyagát élőben is elő tudjuk adni. Természetesen van néhány egyéb részlet is, például szintetizátor-samplerok, de ezek szükségesek ahhoz, hogy autentikusak legyünk. De tény, hogy a hangmérnökünknek sok dolga van! Még azt is ki merem jelenteni, hogy a koncertjeink megőrzik a lemezek hangulatát, sőt, megtoldják további erővel, energiával.”

A Kadath bónuszfelvétele egy meglepő feldolgozás, Jean-Michel Jarre dala, a Second Rendez-Vous. Kedvelem Jean-Michel Jarre zenéjét, érdekes hallani ezt a változatot. Hogy jött az ötlet?

„Szerettünk volna felvenni egy feldolgozást a lemezhez (ilyesmit nem csináltunk a Björk-dal, a Bachelorette feldolgozása óta), és ez a szám már nagyon régóta velem volt. A szüleimnek volt egy LP-je Jean-Michel Jarre houstoni koncertjéről, és gyerekként állandóan ezt hallgattam. Sokkal jobban megérintett, mint a diszkó vagy francia poplemezeik. A Second Rendez-Vous különösen nagy hatást gyakorolt rám a drámai dimenziójával, barokkosságával. Véletlenül ráakadtam erre a lemezre, mielőtt stúdióba vonultunk volna, így egyértelmű választás volt a dal. Kihívást jelentett a magunk világához igazítani, de sikerült megbizonyosodnom róla, hogy illik a The Great Old Ones stílusához. Jean-Michel Jarre zenéje, különösen az a korszak, utazásra hív, ahogyan mi is ezt tesszük.”

Egy olyan zenekar vezetőjeként, amelyik a black metalt új, ismeretlen utakra viszi, mit szólna a black metal 21. századi nagy változatosságához? Ha vetünk egy pillantást a '90-es évek nagyjaira – Darkthrone, Marduk, de akár még az Emperor is említhető -, világos, hogy a műfaj nagy utat tett meg, és folyamatosan tágul a látótere. Mit gondolsz erről? Netán a black metal a jelen progresszív zenéje?

„Azt hiszem, azzal kezdeném, hogy a black metal nem olyan zene, mint bármelyik másik. Mélyen bennünk eltemetett érzésekre tapint rá, és, főleg a '90-es években, lehetővé tette zenekarok számára, hogy olyan okkult témákat érintsenek, amelyeket nem feltétlenül értünk. Következésképpen ez olyan zene, ami nem lehet mulandó. A műfaj természetesen fejlődött, ami teljesen normális jelenség. Az olyan zenekarok, mint az Emperor vagy a Mayhem, már kiaknázták a black metal esszenciáját. Ezért szükséges volt új elemek behozatala, hogy ne az előfutárok vég nélküli másolása történjen anélkül, hogy sikerülne újra elcsípni a kezdetek varázsát. Ez egy nagyon mélyre ható zene, ami lehetőséget ad arra, hogy új területeket tárjunk fel, akár progresszívnak nevezzük, akár nem. Ez örök zene.” **HW**

AZOK A LOS ANGELES-I ÉJSZAKÁK...

A közelmúltban ismét Európában turnézott a klasszikus US power metal színtér egyik alapzenekarának számító Vicious Rumors, amely hamarosan új nagylemezzel is jelentkezik. Magyarország ezúttal ugyan kimaradt a koncerthelyszínek közül, ám lapunk munkatársai elautóztak egy festői osztrák kisvárosba, a Wörthersee partján fekvő Veldenbe, hogy ott kifaggassák a zenekar alapító gitárosát, Geoff Thorpe-ot a nyár végére ígért albumról, az újabb tagcseréről, illetve a legendás csapat közel ötvenéves karrierjéhez kapcsolódó egyéb izgalmas témákról.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC, GYURICZA TAMÁS MARCELL
FOTÓ: ROBIN UTBULT, GYURICZA FERENC

Néhány napja jelentettétek be, hogy The Devil's Asylum címmel új albumot adtok ki a nyár végén. Az első kislemez, a Bloodbath már hallható, de sokkal több információnk még nincs a kiadványról. Kérlek, foglalj össze röviden, hogy mit kell tudnunk róla!

„Nos, talán a legfontosabb, hogy augusztus 29-én jelenik meg, de addig két további dalt is bemutatunk róla. Július 2-án jön ki a Crack the Sky in Half, augusztus 15-én pedig a harmadik kislemez, aminek még nem árulhatom el a címét. Az albumot a Steamhammer/SPV jelenteti meg, akikkel már 15 éve dolgozunk együtt. 2010-ben szerződtem hozzájuk, s csak jókat mondhatok róluk. Nagyon üzletorientált szemlélettel gondolkodnak, és egyenes emberek, akik mindig elmondják a véleményüket. Nem köntörfalaznak, ha valamiben nem értenek egyet veled, azt mindig nyíltan közlik. Többek közt ezért is várom nagy izgalommal a megjelenést, hiszen a kiadónál úgy vélik, hogy ez az egyik legjobb albumunk. Szerintük a Welcome to the Ball óta nem készült ilyen jó Vicious Rumors-album, pedig az nem tegnap volt, hanem már 34 éve.”

Mikor kezdted el a The Devil's Asylum dalain dolgozni?

„Tavaly nyáron. Amikor a 2024-es turnénkat befejeztük, már tisztában voltam vele, hogy ismét tagokat kell cserélnünk. Ez elég stresszes helyzetet teremtett, hiszen nemcsak újra kellett építenem a zenekart, de dalokat is kellett írnom. Ötleim persze voltak már, hiszen folyamatosan agyalok riffeken, de egy nagylemeznyi dalt összerakni mindig nagy teher. Ezért fogtam magam, és elmentem Santa Rosába, az Electric Punishment stúdióba, Jimmy Evanshez, a dalszerző társamhoz, hogy megmutassam neki ezeket a riffeket.

Jimmyvel már nagyon régóta dolgozunk együtt, jól ismer, tudja, hogy milyen elképzeléseim vannak a zenéről, szóval remek partner. Közösen átnéztük a riffeket, kiválasztottunk tíz dalra valót, s aztán nekiláttam a konkrét számoknak.

Nagyon gyorsan haladtam, körülbelül két hónap alatt, augusztus-szeptemberben teljesen összeállt a tíz dal. Ebből háromnak Jimmy a társzerzője, azoknál felhasználtuk az ő ötleteit is. Ahogy ezzel végeztem, rögtön továbbküldtem a demókat a többieknek, hogy hozzátehessék a saját elképzeléseiket ők is. Tudod, én sosem csinállok hangról hangra demót, hanem hagyok beleszólást a zenésztársaimnak is a dalokba, hiszen mindig nagyon tehetséges emberekkel vagyok körülvéve, akik jól egészítik ki az én ötleteimet.”

Ezek szerint addigra már megvolt a két új tag is...?

„Igen, és tudod, mi az igazán érdekes ebben a sztoriban? Az, hogy szerte a világon kerestük az új embereket. Az Egyesült Államokban, Kanadában, Európában, de még néhány Dél-Amerikában élő barátunkkal is beszéltünk, és végül egy floridai kisvárosban találtuk meg őket. Mindketten ott élnek, majdnem egymás szomszédai, de egészen addig, amíg a Vicious Rumors tagjai nem lettek, nem ismerték egymást.”

Mit kell tudnunk velük kapcsolatban, azon túl, hogy ők a Vicious Rumors új tagjai?

„Chalice elég régóta énekel már underground szinten. Több zenekara is volt, de ez az első alkalom, hogy kontinensek között mozog. Rengeteget dolgozott azért, hogy ezt elérje, és nagyon örülök annak, ezt a lehetőséget mi tudtuk a számára biztosítani. Chalice nagyon kedves, tisztességes és udvarias ember, és nagyon jó énekes is egyben. Denver (Cooper) szintén nagyszerű zenész, kiváló dobos, gitáros, basszusgitáros, és még nagyon jól énekel is. Egy tehetséges családból származik, és kiváló neveltetést kapott. Bárhol képes beilleszkedni, és mindenről nagyon sokrétű ismerettel rendelkezik. Mindketten nagy tisztelettel viseltetnek a Vicious Rumors múltját illetően, de mindketten nagyon sokat is adnak hozzá a zenekarhoz. Nagyon szerencsés voltam, hogy ilyen gyorsan megtaláltam őket, de egy zenekar működése mindig szerencsésjáték.”

Azt mondtad, hogy a dalok végleges formáját illetően hagysz beleszólási lehetőséget a társaidnak is. A fő irányvonalat azért te határozod meg továbbra is?

„Mindenképpen, de ez mindig így volt, már első album óta. Larry (Howe) dobja, az én gitárom és a zeneszerzői stílusom a három fő védjegye ennek a zenekarnak. Ezek határozzák meg a hangzásunkat, ami egyfajta vezérfonalként minden albumot összefűz. Persze, az is fontos, hogy kik vannak velünk. Úgy érzem, hogy jó szemem van a tehetség felismeréséhez, mindig nagyon jó embereket találtam magam mellé. Az új gitárosunk, Denver az egyik legjobb, akit szerezhattunk. Sőt, még ennél is tovább megyek, szerintem a legjobbak egyike, aki valaha is tagja volt a Vicious Rumorsnak. Chalice pedig az egyik legjobb énekes. Nem azt mondom, hogy a többiek rosszak voltak, de Chalice tényleg egészen briliáns.”

Említetted Larryt, akivel nagyon régóta, tulajdonképpen pár év kihagyással az első albumotok megjelenése óta együtt zenélsz. 2024-ben azonban itt hagyott benneteket, majd egy rövid idő múlva vissza is tért. Ennek mi a magyarázata?

„Elfáradt. 2023/24-ben nagyon sokat turnéztunk. Ez nemcsak neki, mindenki másnak is rendkívül fárasztó volt. Szerintem csak egy kis szünetre volt szüksége, hogy újra összeszedje magát. Larryvel olyanok vagyunk, mint a testvérek. Rendes, igazi testvérek. Tudunk veszekedni egymással, mint mindenki más, tudunk mérgesek is lenni egymásra egy ideig, de mindig kibékülünk. Amikor elment, tudtam, hogy nem hagyja csak úgy ott a zenekart. Mondtam is neki, hogy hamarosan látni fogjuk egymást, és a rajongók is visszavárják. Így is történt, ő is ráébredt, hogy köztünk a helye, csak éppen az időzítés volt rossz akkor. Nagyon hálásak vagyunk Gunnarnak (Gunnar Coston), hogy beugrott a helyére, s képes volt két hét alatt tizenöt dalt megtanulni, hogy kisegítsen minket.”

A zenekarban rengeteg énekescsere volt, ami mindig komoly kockázattal jár, hiszen a rajongók számára az énekes hangja, orgánuma vagy stílusa különösen fontos lehet. Nagyon sokan éppen azzal azonosítják a zenekart. Ti éreztétek ennek a sok tagcserének hátrányát?

„Mindig voltak olyanok, akik szerint az előző énekesünk jobb volt, mint az aktuális, és olyanok is, akik szerint az új sokkal jobb, mint aki előtte volt. Nézd, én sem örültem mindig annak, hogy ez így alakult, de egy zenekar tagjának lenni nem olyan egyszerű, mint kívülről látszik. Az emberek persze azt hiszik, hogy mi csak szórakozunk és bulizunk, ami félig

igaz is, de valójában ez egy nagyon nehéz munka. Sokan úgy vágnak bele, hogy nincsenek tisztában azzal, mivel jár egy zenekari tagság. Például azzal, hogy akár hónapokon át vagy távol a családotól. Vagy azzal, hogy a turnén nem tudsz eleget aludni, nem tudod kipihenni magad, a színpadon azonban így is estéről estére maximális teljesítményt kell nyújtani. Sokan időközben jönnek rá, hogy nem így akarják az egész életüket ledolgozni, vagy nem is lennének képesek rá. Az sem mindegy, hogy emberileg hogyan tudtok egymással kijönni. Ez a turnék alatt nagyon fontos. Az rendben van, hogy a koncert másfél óra, de ott van még további 22 és fél óra a napból, amit együtt kell töltenetek. Ha nem érzed jól magad valakinek a társaságában, az alaposan megnehezíti a helyzetet. Ha nem tisztelték egymást kölcsönösen, akkor az előbb-utóbb konfliktusokat szül.”

Volt ilyenre is példa?

„Volt. Előfordult, hogy valamelyik korábbi társunk magától ment el, de olyan is történt, hogy nekem kellett elküldenem. Eleinte igen nehéz volt meghozni egy ilyen döntést, de már megedződtem. Én vagyok zenekar a vezetője, én felelek azért, hogy a Vicious Rumors működőképes maradjon, Tulajdonképpen azért is én felelek, hogy a többieknek jó legyen. Chalice szerintem remek választás volt, nemcsak emberileg jövünk ki egymással, de a hangszíne és a stílusa is nagyon hasonlít Carléra. (Carl Albert, a Vicious Rumors néhai énekes, aki 1995-ben autóbalesetben hunyt el.) Van valami különleges a hangjában. Ahogy a klasszikus korszakunk dalait énekli, azt érzem, mintha visszavinne az időben.”

Lehetséges, hogy azért volt ennyi énekescsere, mert mindig Carl hangját szeretted volna visszakapni?

„Nem tudom, lehetséges. A koncerteken még mindig játszik a klasszikus éránk dalait, amiket Carl hangjával ismert meg a közönség. Igen, lehetséges, hogy fontosnak éreztem olyan énekest találni, aki ezeket a dalokat úgy tudja előadni a színpadon, mintha Carl lenne ott velünk. Szerintem a Judas Priest is így gondolkodhatott, amikor Rob Halford távozása után megkeresték Rippet (Tim Owens, jelenleg a KK's Priest tagja), de a Journey is olyan énekest talált, aki Steve Perryre hasonlított.”

Az új albumon már az új tagok lesznek hallhatóak?

„Igen, a lemezt már azzal a felállással vettük fel, amit ma este a színpadon látsz. Ahogy már mondtam, szeptemberre lettem kész a dalokkal, majd karácsony környékén kezdtük el a felvételeket. Azzal sem tököltünk sokat, január 30-ra meg is voltunk vele. Az egészen koraikat leszámítva szerintem ezzel az albummal végeztünk a leggyorsabban.”

Amit eddig hallottam az új dalok közül, az alapján úgy érzem, hogy egy erőteljes, vérbeli US power metal album várható tőletek. Jól gondolom?

„Szerintem igen, de azt is meg kell jegyezmem, hogy ez lesz az egyik legváltozatosabb albumunk. A Vicious Rumors mindig is törekedett arra, hogy változatos legyen. A Devil's Asylum valóban tartalmaz US power metal dalokat, de klasszikus speed metal is, s lesz olyan dal is a lemezen, az Abusement Park, ami punk rock érzetet kelt. Nem kell megjedni, nem leszünk The Offspring vagy Green Day, de ebbe a dalba olyan elemeket raktunk, ami eddig egyáltalán nem volt jellemző ránk. Szerintem nagyon jó lett az album, legszívesebben már most játszánám róla az összes dalt, hogy mielőbb megismerje őket mindenki.”

A power metal címkét Európában ma már egészen másként értelmezzük, mint annak idején. Ha Európában kimondod azt, hogy power metal, az emberek többsége a klasszikus amerikai zenekarok

helyett inkább olyanokra gondol, mint a Powerwolf vagy a Sabaton. Erről mi a véleményed?

„Leginkább az, hogy valamit nagyon jól csináltak, ha ennyire sikeresek tudtak lenni. Szerintem meg is érdemelték, mert tényleg jók mindketten. Nagyon tisztetem őket, s egyáltalán nem zavar, hogy őket is a power metalhoz sorolják. Tudod, az az érdekes ebben, hogy mi sosem neveztük magunkat power metal zenekarnak, ezt a jelzőt mások aggatták ránk. Amikor zenélni kezdtem, sok brit hatásom volt. Olyan zenekarokat hallgattam, mint a Black Sabbath vagy az Iron Maiden, és ezek alapján alakítottam ki a saját zenei világomat.

Amikor létrehoztam a Vicious Rumorst, eleinte azt gondoltam, hogy tradicionális heavy metalt játszunk, miközben elkezdtek az emberek power metalnak nevezni a zenénket. Furcsállottuk is egy kicsit, de nem volt ellenünk. Úgy voltunk vele, hogy ha már a rajongóknak zenélünk, hadd nevezzék a stílusunkat annak, aminek ők szeretnék. Ezek a zenei címkék amúgy mindig nagyon érdekesek. Akárcsak Larry, én is nagy Led Zeppelin-rajongó vagyok. Tudod, mit szeretünk bennük a legjobban? Azt, hogy rengeteg különféle stílusú zenét játszottak, de az mégis mindig felismerhetően Led Zeppelin maradt.

Én annak örülök a legjobban, hogy a Vicious Rumors is rendelkezik egy olyan hangzással, ami alapján azonnal meg tudod mondani, hogy ezek mi vagyunk.”

Az amerikai power metal színtéren az utóbbi időben izgalmas dolgok történtek. Feltámadt a Crimson Glory, illetve hosszú idő után a Savatage is újra koncertezik. Mi a véleményed erről?

„Szerintem remek dolog. Mindkét zenekart imádom, a tagok a barátaim, még turnéztunk is együtt mindkettővel. Tudod, a Vicious Rumors 1979 óta megállás nélkül működik. Akik velünk együtt kezdtek, szinte mindannyian feloszlottak már. Aztán néhányan visszatértek közülük, és mind sikeresek lettek. A múltkor viccesen meg is jegyeztem a többieknek: a francba, lehet, hogy néhány évre nekünk is le kellett volna állnunk? *(nevet)* Lehet, hogy segítette volna a zenekart, de én soha nem akartam abbahagyni. Folyamatosan megyek előre, megállás nélkül. Már 47 éve csináljuk ezt a zenekart, 47 éve etetjük metallal az embereket, és nagyon szerencsésnek érzem magam amiatt, hogy ezt megtehetem.”

Nemcsak a 47 év tiszteletreméltó, hanem az is, hogy néhány korai nagylemezetek, például a Digital Dictator és a Welcome to the Ball sokak szerint minden idők legjobb metal albumai közé tartozik. Milyen érzés ilyesmivel szembesülni?

„Ó, ember, ne is mondd, ilyenkor mindig elérzékenyülök. Jó dolog ilyeneket hallani, s tényleg nagyon hálás vagyok érte mindenkinek. Tudod, ilyenkor mindig az jut eszembe, hogy 17 éves koromban kezdtem, idén novemberben pedig 64 leszek. 47 éve zenélek, s ezt az embereknek köszönhetem. Azoknak, akik meghallgatják a dalaimat, megveszik az albumaimat, eljönnek a koncertjeinkre. Imádok heavy metalt játszani, mindig erre vágytam. Tudod, én hatalmas Jimi Hendrix-rajongó vagyok. Az ő karrierje csupán négy évig tartott, én pedig már 47 éve ezt csinálhatom. Mi mást mondhatnék erre, mint azt, hogy a legszerencsésebb fickó vagyok?!”

Az sem bánt, hogy az utóbbi lemezeid már nem kapnak hasonló elismerést, mint az említettek?

„Nem igazán, hiszen azokról is nagyon jó kritikákat írnak, s elég sokat el is adunk belőlük. Ahogy az imént is mondtam, 47 éves karrier van mögöttem, aminek volt egy klasszikus korszaka. Azt szerintem már soha nem lehet visszahozni vagy megismételni. Én büszke vagyok arra, hogy a Carllal készült albumaink ilyen elismerést kaptak, s hogy ennyire sikeresek lettek, de 47 éven keresztül nem lehet egyfolytában ugyanazt a teljesítményt nyújtani.”

A Vicious Rumors legendás zenekar, most mégis egy egészen kicsi klubban léptek fel, kevesebb, mint száz ember előtt. Ez hogyan érint?

„Nos, az egyik nap itt vagyunk, másnap pedig már egy nagy fesztiválon. Nincs olyan felkérés, amit visszautasítanánk, mert szerintem egyetlen rossz koncert van csupán, amit nem csinálsz meg. Kis klub vagy nagy fesztivál, nekünk teljesen mindegy, mindig ugyanúgy, mindent beleadva játszunk el a dalainkat.”

Közel ötven éve zenélsz, folyamatosan, megállás nélkül ezt csináltad, és rengeteg koncertet adtál. Sosem vágytál arra, hogy gazdag légy, sportkocsikkal járj, vagy Hollywoodban legyen rezidenciád, mint néhány nagy rockszárnak?

„Tudod, már régóta gazdag vagyok, csak az én gazdagságomat nem pénzben mérik. Én a lelkemben és az eredményeimben vagyok gazdag. Nem panaszkodom, mert ha csak klubturnékat is csinálunk, akkor is megfizetnek bennünket. Ezért aztán van elég pénzem ahhoz, hogy megéljek. Ha hatalmas vagyonra tennék szert, szerintem akkor sem vennék kúriát, s Hollywoodban sem szeretnék élni. Én az egyszerű életet szeretem.”

Ha nem zenész lett volna belőled, ma mivel foglalkoznál?

„Erre könnyen tudok válaszolni: szerintem egy benzinkúton dolgoznék, és minden héten Hawaii szörföznék. Tudod, én ott nőttem fel, és soha nem terveztem, hogy otthagylam azt a helyet. 15 éves koromig nem is volt semmi más célom, mint egyszerűen élni az életet, és szörfözni. 15 éves koromban azonban elmentem látogatóba a nővéremhez Los Angelesbe, és megkértem, hogy vigyen el valami koncertre, mivel éppen akkor kezdtem el gitározni. Azt mondtam neki, itt töltök néhány napot, s amikor csak lehet, koncertre akarok menni. Nem érdekel, hogy ki játszik, de ott akarok lenni. Annyit mondott, hogy oké, majd az első napon megnéztük a Runawayst Lita Forddal és Joan Jettel. Remek volt, eldobtam tőle az agyam. A második nap a Quiet Riot zenekart láttuk Randy Roadsszal. Úgy voltam vele, hogy rendben, volt két szuper estém, teljesen mindegy, hogy milyen lesz a harmadik. Ezért harmadik este egy kisebb helyi zenekar koncertjére mentünk, amit Van Halennek hívtak. *(nevet)* Teljesen elvarázsoltak. Azt hittem, Los Angelesben mindenki ilyen szinten zenél. Ez a három este felrobbantotta az életemet. Ahogy hazatértem Hawaiiira, rögtön el is kezdtem gyakorolni. Napi három órán át nyüstöltem a gitárt, mert azt mondtam magamnak, és is úgy akarok zenélni, ahogy azok a srácok ott, Los Angelesben.” **HW**

1995-re az MTV-ből gyakorlatilag eltűnt a hagyományosabb metalzene, a grunge és a pop-punk uralkodott a gitárközpontú muzsikák terén, a hajmetalnak végleg leáldozott. Márpedig ha ott nem találkoztál egy adott zenével, meg a rádiókban sem, akkor jó eséllyel el sem jutott hozzád a híre. Ekkoriban ugyanis még nem terjedt el az internet, volt a Hammer, mint nyomtatott magazin, meg egy-két pályatárs, de ha ezeket sem olvastad, hát nem sok esélyed volt, hogy bármi jóra rátalálj. Bruce Dickinson kívül volt a Maidenen, ahogy Rob Halford sem volt a Judas Priest tagja, így ha tradicionális heavy metalra vágytál, igen mélyre kellett ásni. Sokaknak az épp uralkodó Pantera-vonal túl brutális volt, a '80-as évek metalja nagyon magasról nagyon mélyre zuhant. De mielőtt még újrászülethetett volna, és a régi nagyok és ifjú titánok ismét magasba emelhették volna azt a bizonyos zászlót, érkezett a Draconian Times.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

KLASSZIKUS!

1995-ben a Paradise Lost már underground hősnek számított, a gyakorlatilag általuk elindított gothic/death/doom metal egyre erősödött, és előző, '93-ban megjelent, Icon című albumuk valóban ikonikus anyag lett. Olyannyira, hogy a D.T. tekinthető annak kiterjesztésének, hiszen minden megvan itt, ami abban jó volt, csak még több, még erőteljesebb formában. A 95-ös album ugyanakkor egyértelmű újításokat is hozott, melyek csak részben köthetőek az új doboshoz, a Marshall Law nevű, saját jogán is zseniális power metal csapatból érkezett Lee Morrishoz. Elődje, Matthew Archer jófej fazon volt, de az ő egyszerű szögelése után hallani Lee-t olyan, mintha egy puritán fatemplom után egy gótikus katedrálisba lépnél. Utóbbi hasonlat egyébként is illik erre a páratlan albumra, hiszen ahogy az Enchantment felemelő, magasztos dallamával elindul, az pont olyan

lélegzetelállító élmény, s persze a káprázatosan szövevényes, színpompás borítófestmények is rokonai az ólomüvegablakoknak. Mi több, a hangzásnak és a zenének is olyan tere, olyan mágiaja van, amit csak valami efféle, szakrális helyen tapasztal az ember, ha ugyan.

„Mint a szivárvány az esőtől gőzölgő mező felett, olyan ígézően szép ruhába öltöztették a gót mesterek új művüket.”

Az is tény, hogy bár a gothic vonal az első, s pláne a második (eleve Gothic című) albumon is megvolt, a dalok zömét szerző gitáros, Gregor Mackintosh itt először engedte igazán szabadjára saját dark rock gyökereit. Ennek legjobb példája persze az album hatalmas slágere, a The Last Time, amit viszont az MTV is szénné játszott, és ami egyértelműen olyan, mint egy metalosított The Sisters Of Mercy dal. Greg sosem titkolta, hogy ilyen zenében nőtt fel, de az olyan dalokra, mint a Shadowkings és a Yearn for Change még ennek tudása sem készíthette fel a hallgatót. Olyan varázslatos, átható erejű, mézédés és megindító, s nem mellesleg fogós dallamok érkeznek egymás után, hogy három évtizeddel utóbb is elakad tőlük a szavam. Nick Holmes énekes messze felülmúlta önmagát, de az is jellemző, hogy a Yearn...-ben Morris is társszerző volt: amit itt művel, arról Neil Peart Rush-dobos játéka is eszembe jut.

„Mint egy földről felemelkedő óriástestű isten, úgy árad ki a zongora hangjaiból az első, várva-várt új dal.”

De az olyan, úgymond az Icon után nem meglepő dalok is döbbenetesen erősek, mint a Hallowed Land, a mélységesen nyomorúságos Forever Failure, netán az albumot igen kietlen, kilátástalan hangulatban záró Jaded. Nem szólvá az egyértelműen Trouble/Sabbath-hatású, zakatoló riffre épülő Once Solemnről. Ezekkel együtt válik kerekké és tökéletessé ez az anyag. Mely azért lett akkora klasszikussá, mert a bevezetőben említett, mintegy magukra hagyott '80-as évekbeli metalrajongókat is meg tudta érinteni. Amire még az Icon meg a többi gothic/death/doom metal banda sem volt képes, lévén mind túl gót és túl nyers, a Draconian

simán hozta a kivédhetetlen melódiáival. Hiába, hogy nem kevés dzsidzsi-riff hallható itt, ez nem igen nevezhető hagyományos heavy metal anyagnak, s mégis, hozta azt az emelkedettséget, dallamgazdagságot, magával ragadó erőt, amire ennek a rétegnek is szüksége volt, de úgy, ahogy anno Szarka Joseph kollégám írta: mint egy falat kenyérre.

„Mint földöntúli kórusok zengenek az emberi hangok.”

Ezért talán nem is azt mondanám, hogy ez a dark-gót metal csúcscsalkotása, hanem inkább azt, hogy az egyetemes metalzenéé. Melyen túl (és ezt már megjelenésekor mindenki megéreztette), nem vezet út tovább. Nem csak a Lost, de a pályatársaik is ezt követően kezdtek más irányokba kalandozni (érdekes, hogy az itt épp csak befigyelő progresszív vonalat aztán az Opeth bontotta ki igazán). És ahogy az megy, a kísérletező folytatás nem jött be. A Lost számára a jóval dallamosabb, rockosabb One Second albumnak simán akkorát kellett volna szólnia, mint szűk öt évvel később a finn HIM, de a kiadójuk nem tett értük semmit, s persze ezek a szikár, komor brit pofák sem voltak olyan jóképű nőkbálványai, mint a HIM-ből Ville Valo. A dark metal akkori

húzónevei közül az Anathemának épp bejött a váltás, de a Moonspell vagy a My Dying Bride rajongói nem tudtak mit kezdeni a kísérletező anyagokkal, s aztán olyan sok lett a dark-gót metalból, hogy önnön tömege alatt összeomlott az irányzat. Jött helyette a HIM és a többi finn az egyik oldalon (meg talán a Nightwish is – ne feledjük, Losték már jóval azelőtt bevetettek énekesnőt is!), a másikon az északi avantgard black metal hullám, megannyi óriási albummal. De annak az irányzatnak, amit épp a Lost indított el, vége lett.

„Mint a megelevenedő álmok, úgy hullámanak felénk a jobbnál jobb darabok.”

De azóta kiderült, hogy vissza lehet azért térni akármilyen kanyarok után is, lehet tisztességes, akár kiemelkedő albumokat is készíteni ebben az irányzatban is, de a Draconian Times fényét, zsenialitását nem lehet megismételni. Úgy áll ott, a metal legmagasabb, legfenségesebb bércein, mint egy elpusztíthatatlan, sokat látott templom, mely talán az istenadta tehetséget, de mindenképp az emberi zenélést, művészetet hirdeti, amíg világ a világ. ■

Megjelenés dátuma:
1995. június 12.

Kiadó:
Music For Nations

Felvételek:
Great Linford Manor
és Ridge Farm Studios,
Anglia

Producer:
Simon Efemey

Műsor:
Enchantment
Hallowed Land
The Last Time
Forever Failure
Once Solemn
Shadowkings
-
Elusive Cure
Yearn for Change
Shades of God
Hands of Reason
I See Your Face
Jaded

Paradise Lost:
Nick Holmes
ének
Gregor Mackintosh
gitár
Aaron Aedy
gitár
Steve Edmondson
basszusgitár
Lee Morris
dobok

Idézetek: Szarka József lemez-kritikája, MHH 1995/7. szám.

Menü

június 16.

A DAY TO REMEMBER POLARIS

Bp., Barba Negra

július 14.

MACHINE HEAD FEAR FACTORY

Bp., Barba Negra

július 15.

GUNS N' ROSES PUBLIC ENEMY

Bp., Puskás Aréna

november 6.

HALESTORM BLOODYWOOD

Bp., Barba Negra

november 14.

THREE DAYS GRACE BADFLOWER

Bp., Budapest Aréna

JÚNIUS

6/6-	Tribute Maraton	Mátra
6/6	Whores, Help	A38 Hajó
6/9	Cattle Decapitation, Incantation, Skeletal Remains	Barba Negra
6/10	Cradle Of Filth	Barba Negra
6/10	Skillet	Budapest Park
6/11	Kat Von D, Prayers	A38 Hajó
6/14	Thantifaxath, Hecatoncheir	A38 Hajó
6/15	Carcass	Dürer Kert
6/15	Motionless In White, Paleface Swiss	Barba Negra
6/16	A Day To Remember, Polaris	Barba Negra
6/17	Ugly Kid Joe	Barba Negra
6/18	Die Antwoord	Budapest Park
6/19	Avenged Sevenfold, Palaye Royale	Budapest Park
6/19	Teeth Marks	A38 Hajó
6/21	Fontaines D.C., Jadu Heart	Barba Negra
6/25	Exodus	Barba Negra
6/30	Couch Slut, Bong-Ra	A38 Hajó

JÚLIUS

7/1	Sólstafr	A38 Hajó
7/2-	Rockmaraton Fesztivál	Dunaújváros
7/2	Anal Vomit, Obscyrta	Riff
7/8	Billy Idol	Budapest Park
7/15	Guns N' Roses, Public Enemy	Puskás Aréna
7/16-	Campus Fesztivál	Debrecen
7/18	Steve von Till, Greet	A38 Hajó
7/19	Queens Of The Stone Age, So Good	Budapest Park
7/29	Gaerea, Mhorai	Dürer Kert
7/29	Static-X, Dope	Dürer Kert
7/30	Couch Slut	A38 Hajó
7/30-	FEZEN Fesztivál	Székesfehérvár
7/31-	Fekete Zaj Fesztivál	Mátra

TOVÁBBI DÁTUMOK

8/5	Thrown, Crystal Lake, Heriot	DK
8/12	Exhorder	BN
8/16	Flotsam and Jetsam	AMH
8/23	Gojira	BN
8/27-	Tábor Fesztivál	Alsóórs
9/9	Die Krupps	DK
9/16	Obscura, Suicidal Angels, Sadist	BN
9/19	Tulsadom, Dominance, Kurgaall,	
	Vadon	SBH
9/20	Left To Die	AMH
9/24	Vanden Plas	AMH
9/25	Bleed From Within, After The Burial,	
	Great Am. Ghost	BN
9/29	Auri	MKLT
10/2	Wind Rose, Orden Ogan,	
	Angus McSix	BN
10/5	Wolfheart, Before The Dawn, Substana	
		AMH
10/6	Disturbed, Megadeth	BSA
10/7	Dark Tranquillity, Soen, Equilibrium,	
	Iotunn	BN
10/8	Opeth	BN
10/8	We Came As Romans,	
	Brand Of Sacrifice	DK
10/9	Darkest Hour, Bleeding Through, Shai	
	Hulud, Denial Of Life	DK
10/11	Bloodred Hourglass	AMH
10/12	Atreyu, Zero 9:36	DK
10/12	Bongripper, Conan, Thra	INS
10/14	Arch Enemy, Amorphis, Eluveite,	
	Gatescreeper	BN
10/19	God Is An Astronaut, Jo Quail	DK
10/20	Michael Angelo Batio	AMH
10/25	Blizzard, Frost, Feretrum,	
	Dvvd	SBH
10/26	Helloween, Beast In Black	BSA
10/27	All For Metal, Grailknight	AMH
10/28	Lacuna Coil	BN
10/29	D-A-D, The 69 Eyes	BN
10/30	One Ok Rock, Paledusk	BSA
10/31	The Offspring, Simple Plan	MVM
11/1	Paradise Lost, Messa, Lacrimas	
	Profundere	DK
11/3	As I Lay Dying	BN
11/6	Halestorm, Bloodywood	BN
11/8	Parkway Drive, Thy Art Is Murder,	
	The Amity Affliction	MVM
11/11	Beastö Blancö, Dätcha Mandala,	
	I Ya Toyah	AMH
11/12	Perturbator, Kaelan Mikla, Gost	DK
11/13	Aephanemer	DK
11/14	Three Days Grace, Badflower	BSA
11/15	The Rasmus	BN
11/21	Pink Turns Blue	A38
11/23	Hanabie.	DK
11/24	Electric Callboy	MVM
11/24	Mono	TRB
11/27	Nazareth	DK
12/2	Battle Beast, Dominum, Majestica	BN
12/3	Annisokay	BN
12/5	Clutch	BN
12/6	Coldrain	BN
1/22	Beyond The Black	BN
1/23	Guano Apes	BN
2/17	Omnium Gatherum	BN
3/5	Visions Of Atlantis, Warkings,	
	Induction	BN
4/19	Kiki Rockwell	MZH
6/11	Metallica, Pantera, Avatar	PSKS
6/13	Metallica, Gojira, Knocked Loose	PSKS

A38 - A38 Hajó, AKV - Akvárium, AMH - Analog Music Hall, BSA - Budapest Sportaréna, BN - Barba Negra, BPRK - Budapest Park, DK - Dürer Kert, MKLT - MOMkult, MVM - MVM Dome, MZH - Magyar Zene Háza, PSKS - Puskás Aréna, SBH - Supersonic Blue Hell, TRB - Turbina

Az itt listázott koncertek fellépője, időpontja és helyszíne csak tájékoztató jellegű, a fesztiválok kiírt műsora nem teljes. Hivatalos információért keresd fel a szervező kommunikációs csatornáit! A Hammerworld Media Entertainment nem vállal felelősséget az esetleges változásokért!

UTOLSÓ FRISSTÍTÉS: 2025. JÚNIUS 2.